

Kwartalnik policyjny

Nr 3(42)/2017
Rok XI
ISSN 1898-1453

CZASOPISMO
CENTRUM SZKOLENIA POLICJI
W LEGIONOWIE

PROFILAKTYKA SPOŁECZNA POLICJI

W numerze:

Program „Razem bezpieczniej” ■ Uspołecznienie działań dzielnicowych ■ Aktywność polskiej Policji w obszarach priorytetowych ■ Przykłady „dobrych praktyk” ■ Trendy europejskie w profilaktyce ■ Perspektywy rozwoju policyjnych działań profilaktycznych ■ Udział CSP w projekcie „Szkolenie funkcjonariuszy” ■ Poradnik nauczyciela policyjnego

Kwartalnik policyjny

CZASOPISMO
CENTRUM SZKOLENIA POLICJI W LEGIONOWIE

Wydawca: Centrum Szkolenia Policji

Adres redakcji:

ul. Zegrzyńska 121,
05-119 Legionowo
sekretariat: (22) 605-33-72,
faks: (22) 605-35-80,
e-mail: kwartalnik@csp.edu.pl

Redaktor naczelny:

insp. Marcin Szyndler,
tel. (22) 605-32-35;
marcin.szyndler@csp.edu.pl

Zastępcy redaktora naczelnego:

plk dr Robert Pawlicki,
mł. insp. Tomasz Wewiór,
nadkom. Agnieszka Gorzałczyńska-Mróż

Sekretarz redakcji:

Małgorzata Reks-Stabach

Zespół redakcyjny:

podinsp. dr Beata Grubska,
podinsp. Hanna Grochowska,
Renata Cedro, Joanna Łaszyn

Zdjęcia na okładce: zasoby MSWiA, KGP,
KWP w Bydgoszczy, w Opolu, we Wrocławiu,
Agata Kulikowska de Nałęcz – KMP w Ełku,
Andrzej Mitura

Projekt okładki: Wioleta Kaczańska

Opracowanie graficzne i skład DTP:

Małgorzata Reks-Stabach, Wioleta Kaczańska

Opracowanie redakcyjne i korekta:

Agnieszka Gorzałczyńska-Mróż,
Monika Irzycka, Anna Krupecka-Krupińska

Druk: Wydział Wydawnictw i Poligrafii

Centrum Szkolenia Policji

Nakład: 1000 egz.

Numer zamknięto 4.10.2017 r.

RADA NAUKOWA

Przewodniczący rady:

■ plk dr hab. Piotr Płonka

Członkowie rady:

- prof. zw. dr hab. Marek Konopczyński
- prof. zw. dr hab. Tadeusz Tomaszewski
- prof. zw. dr hab. Jerzy Nikitorowicz
- dr hab. prof. APS Janusz Gęsicki
- prof. zw. dr hab. Lesław Pytka
- prof. zw. dr hab. Jerzy Niemiec
- prof. dr hab. Jacek Bleszyński
- gen. dyw. rez. dr hab. Krzysztof Załęski
- plk dr hab. Dariusz Majchrzak
- dr hab. prof. SAN Jerzy Telak
- plk SG dr Piotr Boćko
- dr Oksana Galarowicz
- mł. insp. dr Iwona Klonowska
- dr Paweł Kobes
- insp. dr Rafał Kochańczyk
- mł. insp. dr inż. Robert Maciejczyk
- dr Andrzej Skwarski
- insp. Jacek Gil
- Ivo Juurvee
- plk. Ing. Pavel Kolář
- komisarz Antoni Permanyer i Fita
- insp. Beata Różniak-Krzeszewska

Zasady publikowania w „Kwartalniku Policyjnym”

1. Redakcja przyjmuje teksty dotąd niepublikowane o charakterze zawodowym lub naukowym, dotyczące zagadnień związanych z funkcjonowaniem Policji, szeroko rozumianym bezpieczeństwem, a także praktyki policyjnej i współpracy formacji z innymi instytucjami ochrony porządku prawnego oraz z samorządem lokalnym.
2. Materiały do publikacji należy przysyłać pocztą elektroniczną na adres: kwartalnik@csp.edu.pl lub składać w sekretariacie Wydziału Wydawnictw i Poligrafii Centrum Szkolenia Policji (ul. Zegrzyńska 121, 05-119 Legionowo, tel. 22 605 33 72 lub 22 605 32 70).
3. Prace są kwalifikowane do druku przez zespół redakcyjny czasopisma. Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów i adiacji tekstów oraz zmiany tytułów i śródtytułów.
4. W celu zapobiegania wszelkim przejawom nierzetelności, w tym zjawisku *ghostwriting* i *guest authorship*, redakcja wymaga ujawnienia przez autorów wkładu w powstanie publikacji.
5. Materiały są publikowane w „Kwartalniku Policyjnym” nieodpłatnie, po złożeniu przez autora pisemnego oświadczenia, zgodnie z otrzymanym od redakcji wzorem.
6. Nadesłanych materiałów do publikacji redakcja nie zwraca.
7. Wersją pierwotną (referencyjną) czasopisma jest wydanie papierowe. Ponadto poszczególne numery są również dostępne w wersji elektronicznej na stronie internetowej: www.kwartalnik.csp.edu.pl.
8. Wskazówki edytorskie dotyczące przygotowania materiału przez autorów:
 - format A4, czcionka Times New Roman, wielkość 12 punktów, interlinia 1,5 wiersza, marginesy – 2,5 cm;
 - na pierwszej stronie należy podać imię i nazwisko autora materiału, stopień (lub tytuł) naukowy (tytuł zawodowy), nazwę instytucji, w której autor jest zatrudniony, nr telefonu, adres e-mailowy;
 - do tekstu należy dołączyć streszczenie oraz tytuł pracy w języku angielskim;
 - materiał ilustracyjny powinien być dostarczony w oddzielnych plikach (rysunki lub fotografie w formacie jpg, rozdzielczość 300 dpi, minimalna wielkość 1,5 MB);
 - schematy i wykresy zamieszczone w publikacji muszą być edytowalne, tak aby można było nanieść korektę;
 - przypisy należy umieścić na dole strony lub na końcu pracy; przypisy wstawia się automatycznie i oznacza się cyframi arabskimi;
 - zgodnie z normami wydawniczymi przypis bibliograficzny powinien zawierać:
 - imię i nazwisko autora, tytuł, wydawcę, miejsce i rok wydania, numer strony: M. Olbrycht, J. Rutkowski, *Taktyka minersko-pirotechniczna w działaniach antyterrorystycznych*, Centrum Szkolenia Policji, Legionowo 2003, s. 35–36;

- jeżeli dzieło jest pracą zbiorową:
Nowy leksykon PWN, red. A. Dyczkowski, Warszawa 1998, s. 684;
- jeżeli jest to artykuł w pracy zbiorowej:
J. Szreniawski, *Prawo do dobrej administracji prawem podmiotowym obywatela*, w: *Dobra administracja. Teoria i praktyka*, red. J. Łukasiewicz, S. Wrzosek, Radom 2007, s. 256;
- jeżeli jest to artykuł w czasopiśmie:
B. Jankowska, *Odpowiedzialność karna osób prawnych*, „Państwo i Prawo” 1996, nr 7, s. 46;
- jeżeli jest to akt prawny (należy wskazać publikator):
Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1782, z późn. zm.);
- jeżeli jest to tekst opublikowany w Internecie:
J. Kowalski, *Edukacja online*, www.gazeta.pl/forum?forumedukacyjne5645 [dostęp: 12 marca 2004 r.].

Zasady recenzowania artykułów

1. Artykuły o charakterze naukowym są recenzowane przez dwóch niezależnych recenzentów zewnętrznych, zgodnie z zasadami dotyczącymi tego rodzaju prac, w tym z Dobrymi praktykami w procedurach recenzyjnych w nauce opracowanymi przez Zespół do Spraw Etyki w Nauce pod przewodnictwem prof. dr hab. Witolda Marciszewskiego, opublikowanymi na stronie internetowej: <http://www.nauka.gov.pl/publikacje2/dobre-praktyki-w-procedurach-recenzyjnych-w-nauce.html>.
2. Autorzy i recenzenci nie znają swoich tożsamości, w innych przypadkach recenzenci podpisują oświadczenie o niewystępowaniu konfliktu interesów między nimi a autorami, w tym m.in. bezpośrednich relacji osobistych, relacji podległości zawodowej, bezpośredniej współpracy.
3. Recenzja ma formę pisemną. Zawiera syntetyczną charakterystykę artykułu, część analityczną, ocenę ogólną i kończy się jednoznaczną konkluzją, tj. jest pozytywna, negatywna lub warunkowo pozytywna, jeśli recenzent wskazuje na konieczność wprowadzenia poprawek. Autorzy artykułów są zobowiązani do ustosunkowania się do uwag i uwzględnienia sugerowanych zmian.
4. Nazwiska recenzentów poszczególnych publikacji nie są ujawniane. Lista recenzentów współpracujących z czasopismem w każdym roku kalendarzowym jest publikowana w ostatnim numerze danego roku.

Szanowni Państwo

Zarówno przestępczość, jak i wszelkie inne negatywne zjawiska społeczne przekładają się na obniżenie jakości życia współczesnych społeczeństw. To sprawia, że konieczne jest nieustające dążenie do podnoszenia poziomu owej jakości życia. Potrzeba ta powoduje zaś, że ograniczanie się jedynie do zwalczania przestępczości poprzez ściganie sprawców i ich karanie nie stanowi wystarczającego celu ani z perspektywy polityki kryminalnej prowadzonej przez państwo, ani też z perspektywy mieszkańców poszczególnych środowisk lokalnych. Zakazy znajdujące wyraz w przepisach prawa oraz reaktywne działania organów ścigania nie mogą bowiem w zadowalającym stopniu eliminować pojawiania się zagrożeń bezpieczeństwa, co powoduje, że nieodzowne staje się zapobieganie wszelkim negatywnym zjawiskom społecznym.

■ ■ ■

W konsekwencji formułowanie celów profilaktycznych zgodnych z oczekiwaniami społecznymi i ich skuteczne osiągnięcie stały się współcześnie dążeniem nie tylko organizacji społecznych czy też podmiotów działających w sferze edukacji, ale również podmiotów ustawowo zobowiązanych do zapewniania właściwego poziomu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Dlatego, towarzysząca również Policji, świadomość znaczenia zapobiegania przestępczości oraz innym negatywnym zjawiskom społecznym dla poczucia bezpieczeństwa obywateli znalazła wyraz w jednym z priorytetów mającym na celu zwiększenie efektywności działań Policji na rzecz wzmocnienia współpracy ze społeczeństwem, który został przyjęty przez Komendanta Głównego Policji do realizacji na lata 2016–2018.

■ ■ ■

Należy szczególnie podkreślić, że realnymi działaniami w tym zakresie są podejmowane od 2016 r. czynności w ramach filarów uspołeczniania działań Policji, polegających na reaktywacji/tworzeniu posterunków Policji, wprowadzeniu zmian w regulacjach prawnych dotyczących dzielnicowych, w tym rozwiązań ułatwiających mieszkańcom dostęp do „policjantów pierwszego kontaktu”, jak również wdrożenie narzędzia informatycznego w postaci Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa. Z kolei dążenie do jak największego dostosowania policyjnych działań podejmowanych w obszarze profilaktyki zagrożeń bezpieczeństwa do diagnozowanych potrzeb społecznych skłoniło Policję do zwrócenia szczególnej uwagi na konieczność poprawy jakości i podnoszenia skuteczności tych działań. Staje się to możliwe dzięki systematycznemu podnoszeniu poziomu wiedzy i umiejętności policjantów odpowiedzialnych za przygotowywanie oraz realizację policyjnych działań z zakresu profilaktyki społecznej.

■ ■ ■

Dlatego niniejsze wydanie „Kwartalnika Policyjnego” zostało poświęcone m.in. kwestiom strategicznych kierunków, w jakich aktualnie zmierzają policyjne działania profilaktyczne, problematyce standaryzacji policyjnych programów profilaktycznych zapoczątkowanej w Komendzie Głównej Policji w 2015 r., a także upowszechnianiu wybranych tzw. dobrych praktyk, które z sukcesem są wdrażane przez jednostki organizacyjne Policji. W wydaniu tym zostały również przedstawione europejskie trendy w zapobieganiu przestępczości oraz innym zagrożeniom społecznym, bowiem ich uwzględnianie w działaniach krajowych, regionalnych i lokalnych jest nieodzowne w dobie globalizacji i nieustającego nasilania się transgranicznych zagrożeń bezpieczeństwa.

**Zastępca Komendanta Głównego Policji
nadinsp. Jan Lach**

Kwartalnik policyjny

W NUMERZE

POLICYJNA PROFILAKTYKA SPOŁECZNA

- 3** Anna Rodek, Tomasz Deptuła
O rządowym „Programie ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniejsze im. Władysława Stasiaka na lata 2016 i 2017”
- 6** Dariusz Minkiewicz
Rola dzielnicowego w aktywizacji społeczeństwa w działaniach na rzecz bezpieczeństwa lokalnego
- 10** Marzena Kordaczuk-Wąs
Od polityki kryminalnej do polityki społecznej państwa – miejsce działań profilaktycznych w utrzymywaniu porządku społecznego

AKTYWNOŚĆ W OBSZARACH PRIORYTETOWYCH

- 14** Marzena Kordaczuk-Wąs, Andrzej Wroński
Aktywność w obszarze profilaktyki zagrożeń społecznych w ramach wybranych zadań priorytetowych Policji
- 25** Katarzyna Krakowiak
Akcje profilaktyczne Komendy Głównej Policji

PRZYKŁADY „DOBRYCH PRAKTYK”

- 29** Marzena Kordaczuk-Wąs
Przykładowe programy profilaktyczne realizowane przez komendy wojewódzkie Policji w wybranych obszarach priorytetowych
- 30** Marcin Kosmala
Narkotyki – teraźniejszość bez przyszłości
- 31** Paweł Sieczkowski
Szybuj bezpiecznie w internetowej chmurze
- 33** Henryk Gabryelczyk
Program w zakresie znakowania zabytków ruchomych
- 35** Marcin Górak
Sztuka wyboru
- 37** Irmina Łakota, Beata Bednarczyk, Teresa Wąsikowska, Kamila Murat-Rycek
Przyjazne patrole – projekt interdyscyplinarnej pomocy dzieciom, których dobro jest zagrożone
- 40** Katarzyna Gromadzka
Bezpieczny Senior – Ostrożny Senior – działania edukacyjne skierowane do seniorów w ramach projektu „Akademia Seniora II” realizowanego na terenie województwa podlaskiego przez Wydział Prewencji KWP w Białymstoku
- 41** Emila Kosma
B&N, czyli B jak bezpieczny i N jak niechroniony
- 44** Adam Skrzypek
Koncepcja Wojewódzkich Działań Prewencyjnych „Alfa” o charakterze antyterrorystycznym na terenie województwa dolnośląskiego

- 46** Małgorzata Matyja
Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w ustawicznej edukacji – konkurs „Odblaskowa szkoła”

- 48** Marceli Śmiałek
Działalność profilaktyczna Zakładu Służby Prewencyjnej Centrum Szkolenia Policji w latach 2013–2016

TRENDY EUROPEJSKIE W PROFILAKTYCE

- 53** Febe Liagre
Cykl polityki UE: czym jest, jak działa, jaka jest rola prewencji?
- 59** George Leventakis, George Kokkinis
Wzmocnienie współpracy między organami ścigania a obywatelami korzystającymi z sieci społecznych – podejście INSPEC²T
- 67** Csaba Bálint
Chroń swój dom przed włamywaczem w ciekawy sposób

PERSPEKTYWY ROZWOJU PROFILAKTYKI

- 69** Dariusz Minkiewicz
Funkcje Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa w kształtowaniu bezpieczeństwa społeczności lokalnej
- 76** Leszek Dyduch
Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa w Polsce a realizacja interwencji policyjnych
- 82** Marzena Kordaczuk-Wąs
Założenia i przebieg procesu standaryzacji policyjnych programów profilaktycznych
- 86** Marzena Kordaczuk-Wąs
Projektowanie wybranych elementów programu profilaktycznego

PROJEKT „SZKOLENIE FUNKCJONARIUSZY”

- 95** Magdalena Walukiewicz
POLSKO-CYPRYSKA wymiana doświadczeń w zakresie kształcenia policjantów zajmujących się problematyką nieletnich
- 99** Dariusz Baj
Cypryska procedura postępowania w przypadku przestępstw popełnianych przez nieletnich
- 102** Tomasz Siemianowski
Wybrane formy i metody pracy operacyjnej wobec nieletnich stosowane przez polską i cypryską Policję
- 104** Bartłomiej Stańczyk
Taktyka i techniki interwencji policyjnych w Polsce i na Cyprze. Wymiana doświadczeń
- 105** Grzegorz Winnicki, Elżbieta Kołodziejska-Powalska, Radosław Kobryś, Daniel Strzelczyk, Marta Paw, Paweł Kurek
POLSKO-CZESKA wymiana doświadczeń w zakresie szkolenia policjantów ruchu drogowego

PORADNIK NAUCZYCIELA POLICYJNEGO

- 113** Grzegorz Perz
Cele kształcenia

KĄCIK JĘZYKOWY

- 118** Marzena Kordaczuk-Wąs
Język angielski dla policjantów

O rządowym „Programie ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań

RAZEM BEZPIECZNIEJ

im. Władysława Stasiaka na lata 2016 i 2017”

Anna Rodek

Naczelnik
Wydziału Promocji Bezpieczeństwa Publicznego
Departamentu Komunikacji Społecznej MSWiA

Tomasz Deptuła

Zastępca Dyrektora
Departamentu Komunikacji Społecznej MSWiA

Kiedy Władysław Stasiak konstruował „Razem bezpieczniejsze”, mało kto był przekonany, że rządowy program, koordynowany centralnie przez ministerstwo, jest w stanie poruszyć, pobudzić i uaktywnić społeczności lokalne, zintegrować różne podmioty, instytucje, a także samych mieszkańców małych miejscowości, w celu rozpowszechniania bezpiecznych postaw i zachowań wśród mieszkańców.

Z perspektywy 10 lat funkcjonowania Programu można stwierdzić, że dzięki realizacji projektów, dofinansowanych w ramach ogłaszanych co roku konkursów (naborów), udało się zainicjować współpracę lokalnych podmiotów, które przygotowują wspólne przedsięwzięcia, wypracowały rozwiązania systemowe, mające na celu poprawę różnych aspektów bezpieczeństwa na swoim terenie.

Program „Razem bezpieczniejsze” z założenia i w praktyce jest kierowany do społeczności lokalnych, które wiedzą najlepiej, z jakimi zagrożeniami mają do czynienia na swoim terenie. To społeczności lokalne zdają sobie sprawę, jaka tematyka profilaktyczno-edukacyjna z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego jest najbardziej potrzebna i właściwa. Już sama koncepcja Programu zmusza instytucje i podmioty działające na terenie gminy, miasta, powiatu, województwa do gromadzenia informacji, sporządzania analizy zagrożeń, identyfikacji problemów oraz powoduje konieczność integracji sił, kompetencji, wiedzy, doświadczeń, kreatywności w celu przygotowania i realizacji projektu, który będzie obejmował jak najszerszą społeczność i zawierał jak największą liczbę działań profilaktyczno-prewencyjnych.

Głównym zadaniem Programu jest zapewnienie bezpieczeństwa w miejscach publicznych, szczególnie poprzez tworzenie lokalnych systemów bezpieczeństwa. Dotyczą one działań na rzecz bezpiecznej przestrzeni, bezpiecznej infrastruktury oraz przeciwdziałania patologiom społecznym i przestępczości pospolitej. Należą do nich działania profilaktyczno-prewencyjne, informacyjne i edukacyjne. Pełna nazwa aktualnej edycji pro-

gramu to „Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniejsze im. Władysława Stasiaka na lata 2016 i 2017”. Program ma wpływ na poprawę bezpieczeństwa i porządku publicznego, a także przyczynia się do wzrostu poziomu wiedzy. Z perspektywy lat wydaje się cenną wartością fakt, że aktywizuje społeczności lokalne, które czują się coraz bardziej odpowiedzialne za poprawę bezpieczeństwa i zapobieganie przestępczości i aspołecznych zachowań w swojej miejscowości. Dzięki funkcjonowaniu Programu samorządy mają realne możliwości wpływu na to, co się dzieje na ich terenie, i wraz z instytucjami, a także ze wszystkimi mieszkańcami mogą najskuteczniej zadbać o swoje bezpieczeństwo.

Cel główny zapisany w Programie to wspieranie działań na rzecz bezpieczeństwa społeczności lokalnych. Jest on realizowany przez trzy cele szczegółowe, związane z bezpieczeństwem w miejscach publicznych ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia lokalnych systemów bezpieczeństwa, przeciwdziałaniem zjawiskom patologii, ochroną dzieci i młodzieży oraz edukacją dla bezpieczeństwa. Cele skonstruowane na dużym poziomie ogólności pozwalają na swobodę wyboru konkretnych tematów przez podmioty zgłaszające się do Programu. W ramach Programu są wspierane przede wszystkim kompleksowe (systemowe) przedsięwzięcia na rzecz bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej poprawiające infrastrukturę bezpieczeństwa, szczególnie poprzez lokalne systemy bezpieczeństwa, a także inicjatywy dotyczące przeciwdziałania patologiom społecznym, w tym przemocy, narkomanii, oraz ograniczania dostępu do substancji psychoaktywnych, tzw. dopalaczy.

Rys. 1. Logo programu „Razem bezpieczniej” im. Władysława Stasiaka
Źródło: Zasoby MSWiA

Działania są prowadzone na terenie całego kraju. Realizacja projektów jest poprzedzona diagnozą, oceną możliwości ich wdrożenia przez wnioskodawców oraz określeniem zakresu zadań wpisujących się w obszary Programu. Projekty złożone w ramach naboru wniosków są weryfikowane przez właściwe instytucje odpowiedzialne za ocenę i wybór projektów. Projekty wybierane przez komisje eksperckie na dwóch poziomach – wojewódzkim i ostatecznie – centralnym, rekomendowane przez zespół koordynujący Program oraz zatwierdzane przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, są najlepszymi, najbardziej innowacyjnymi i efektywnymi przedsięwzięciami profilaktycznymi, które, realizowane na poziomie lokalnym, wpływają na wzrost świadomości zagrożeń oraz propagują wzorce bezpiecznych zachowań w całej Polsce. Poza projektami lokalnymi rządowy Program wspiera również inicjatywy ogólnopolskie organizowane przez różne podmioty. Warto wspomnieć o Mistrzostwach Świata Dzieci z Domów Dziecka w Piłce Nożnej organizowanych od 2012 r.

Rys. 2. Plakat projektu „Chrońmy młodzież”
Źródło: Zasoby MSWiA

przez Stowarzyszenie Nadzieja na Mundial albo o Konkursie pn. „Sztuka wyboru” na filmy o tematyce profilaktycznej, organizowanym przez Komendę Wojewódzką Policji w Bydgoszczy podczas Międzynarodowego Festiwalu Sztuki Filmowej Camerimage. Ogólnopolskie Turnieje Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego organizowane przez PZMot. wraz z MSWiA, MEN, MliB i KGP również wpisane są do Programu. Tematyka tych inicjatyw jest różnorodna, ale wiąże się z celami Programu i je uzupełnia na obszarze całego kraju. Takie inicjatywy włączane są do Banku Dobrych Praktyk Programu i promowane na stronie internetowej „Razem bezpieczniej”. W roku 2017 w Programie „Razem bezpieczniej” znalazła się nowa ogólnopolska akcja zainicjowana przez KGP pod patronatem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji „Kręci mnie bezpieczeństwo... nad wodą”, oraz „Kręci mnie bezpieczeństwo... przez cały rok szkolny”. Są to akcje należące do ogólnopolskiej kampanii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji pn. „Kręci mnie bezpieczeństwo” i realizującej przedsięwzięcia z różnych zakresów bezpieczeństwa przez cały rok kalendarzowy. Przez 10 lat działania Programu, który w początkowym okresie był pionierskim na ówczesne czasy rządowym programem profilaktycznym, w innych resortach powstały programy odpowiadające kompetencjom poszczególnych ministerstw. Niektóre obszary z programu funkcjonującego w latach 2007–2015 zostały przejęte przez właściwe resorty, a druga edycja Programu zawiera cele będące w całości w kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. W ciągu 10 lat obowiązywania pierwszej i drugiej edycji programu, z wnioskami o dofinansowanie projektów występowali zarówno samorządowcy, jak i organizacje pozarządowe oraz urzędy wojewódzkie. W działania zaplanowane w projektach była zaangażowana najczęściej większość podmiotów, instytucji i środowisk funkcjonujących w danej społeczności. Program zintegrował wiele lokalnych instytucji, które przygotowywały i wdrażały projekty z wykorzystaniem coraz nowocześniejszych narzędzi dotarcia do różnych grup społecznych

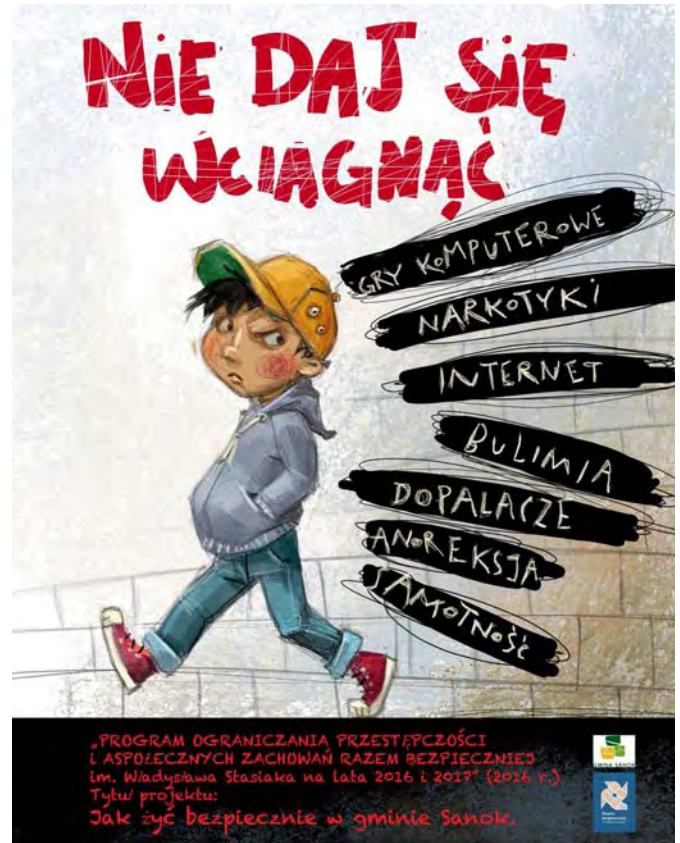
PROGRAM „RAZEM BEZPIECZNIEJ”

z informacją, edukacją, profilaktyką niebezpiecznych zachowań zagrażających zarówno w domu, w rodzinie, w szkole, w relacjach rówieśniczych, jak i w przestrzeni publicznej – na ulicy, na drodze. Tematy projektów najczęściej dotyczą bezpieczeństwa publicznego, edukacji w ruchu drogowym, zarówno pieszych, jak i kierowców, podstawowych zasad pierwszej pomocy, ochrony dzieci i młodzieży przed wszelkimi formami patologii społecznych, a także środków psychoaktywnych, dopalaczy, cyberzagrożeń, hejtu w sieci, edukacji skierowanej do seniorów. Program ma również za zadanie poprawiać wizerunek i zwiększać zaufanie społeczeństwa do służb, szczególnie do Policji. Służby są zaangażowane w działania profilaktyczne w ramach Programu, jako eksperci, współorganizatorzy przedsięwzięć, a także jako odbiorcy części działań. Aby Policja mogła jak najskuteczniej dotrzeć do społeczności lokalnych, w drugiej edycji Programu został wyodrębniony cel szczegółowy z zakresu działań dzielnicowego w środowisku lokalnym, w ramach którego można było przesyłać projekty. Równolegle została przeprowadzona kampania społeczna „Dzielnicowy bliżej nas” i uruchomiono aplikację „Moja komenda”, dzięki której każdy może skontaktować się ze swoim dzielnicowym.

W wyniku zdobywanych przez lata doświadczeń, Program zmienia się i ewoluje. Ostatnie lata, poza przebudową obszarów oddziaływań Programu, przyniosły również wyodrębnienie priorytetowych celów szczegółowych. Pozwalają one na precyzyjne określenie konkretnych tematów, które Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wraz z Międzyresortowym Zespołem ds. Programu uważają za najważniejsze (wiodące) w danym roku. Na przykład w tym roku Pan Mariusz Błaszczak, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, koordynator Programu, w myśl rekomendacji Zespołu ds. Programu, przyjął jako priorytet projekty dotyczące modernizacji i przebudowy przejść dla pieszych w miejscach szczególnie uczęszczanych na danym terenie. Stąd też zmiany w zawartości projektów, polegające na przeobrażeniu w większości miękkich do tej pory działań profilaktyczno-edukacyjnych, w twarde przedsięwzięcia inwestycyjno-modernizacyjne.

W ciągu funkcjonowania Programu zmieniły się sposoby dotarcia do różnych grup społecznych, szczególnie do dzieci i młodzieży. Działania miękkie, które są nadal realizowane w projektach, mają na celu sprostanie wyzwaniom nowoczesności i dotyczą niebezpieczeństw związanych z Internetem, takich jak hejt, cyberprzestępczość, a także używanie środków psychoaktywnych, w tym dopalaczy, oraz przemoc rówieśnicza, konflikty grupowe w szkole, agresja psychiczna (słowna) i fizyczna. Większość projektów ma swoje strony internetowe, miejsce na Facebooku i Twitterze. W wielu projektach wykorzystuje się zdobycze postępu i nowe możliwości techniczne, tworzy się spoty, filmy, teledyski, aplikacje i używa się różnych multimedialnych i interaktywnych narzędzi. W tym roku, co jest warte przywołania, wyodrębniono również nową kategorię projektów „mikro”. Zgodnie z postulatami stworzenia możliwości aplikowania o dofinansowanie z Programu małym miejscowościom, przyjęto rozwiązanie umożliwiające przekazanie środków społecznościom liczącym do 10 000 mieszkańców, które ze względu na mały zasięg oddziaływania projektów miały wcześniej nisko szanse na pozyskanie funduszy z Programu.

Rezultaty? W okresie od 2007 do 2015 r. samorządom i organizacjom pozarządowym przyznano dofinansowanie łącznie dla 397 projektów na kwotę blisko 27 000 000 zł, natomiast w 2016 r. środki finansowe uzyskały 52 projekty na kwotę blisko 3 000 000 zł. Systemy monitoringu, miasteczka ruchu drogowego, nowoczesny sprzęt do ratowania życia i zdrowia, zmodernizowa-

Rys. 3. Plakat programu „Razem bezpieczniej”

Źródło: Zasoby MSWiA

ne przejścia dla pieszych – to efekty policzalne. Dla przykładu – w gminie Jeziorany (woj. warmińsko-mazurskie) zakupiono nowy sprzęt do rozbudowy miejskiego monitoringu, a w gminie Miasto Mrągowo (woj. warmińsko-mazurskie) w ramach projektu doświetlono 6 przejść dla pieszych na odcinku ulicy Wojska Polskiego, która ze względów lokalizacyjnych jest szczególnie intensywnie użytkowana przez pieszych i kierowców.

A co z profilaktyką, edukacją? Szkolenia, warsztaty, filmy, spektakle, kampanie, akcje, rozmowy, debaty, lekcje, zajęcia, ćwiczenia, wiele różnych form dotarcia do poszczególnych osób i szerszych grup. W gminie Strawczyn (woj. świętokrzyskie) zorganizowano kursy karate i samoobrony, punkt konsultacyjny (prawnik, specjalista terapii uzależnień), szkołę dla rodziców, wychowawców, warsztaty okolicznościowe oraz wykłady tematyczne w świetlicach wiejskich. Natomiast projekt gminy Koluszki (woj. łódzkie) był ukierunkowany na wzbudzanie pasji sportowych, artystycznych i zawodowych oraz promocję konstruktywnego spędzania wolnego czasu wśród dzieci i młodzieży w celu skutecznego zapobiegania zjawiskom patologii społecznej.

Działania profilaktyczne, tak jak oddziaływania wychowawcze, mają za zadanie tu i teraz przekazać wiedzę, umiejętności, doświadczenia, ostrzec, pokazać, wyczulić, uświadomić, a na koniec ukształtować.

Rezultaty zobaczymy w perspektywie długofalowej, w dojrzałych decyzjach, świadomych i odpowiedzialnych wyborach ludzi, w bezpiecznych zachowaniach, pokojowym rozwiązywaniu konfliktów, serdeczności i mądrości życiowej, trosce o innych, o wspólnotę, o sąsiada, o przechodnia o kolegę, o siebie. Praca u podstaw, uszlachetniająca, zmieniająca pokolenia i kształtująca postawy społeczności przez lata. Niezbędna jak powietrze i niezauważalna – dopóki jej nie zabraknie.

ROLA DZIELNICOWEGO W AKTYWIZACJI SPOŁECZEŃSTWA

w działaniach na rzecz bezpieczeństwa lokalnego

insp. Dariusz Minkiewicz

Dyrektor
Biura Prewencji KGP

Realizacja zadań, jako służba społeczeństwu, na rzecz i z udziałem tego społeczeństwa, przez policjantów dzielnicowych oraz działania związane z przywróceniem rangi stanowisku dzielnicowego, zostały uznane za jeden z trzech filarów uspołeczniania działań Policji. Natomiast charakter tych zmian zawarty został w pięciu zasadniczych obszarach: kadrowym, szkoleniowym, narzędzi komunikacji społecznej, organizacji służby i modernizacyjnym.

W pierwszym artykule pierwszego rozdziału ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji mówi się o służebnej roli Policji w stosunku do społeczeństwa oraz o tym, że jako umundurowana i uzbrojona formacja jest przeznaczona do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego¹.

Tadeusz Hanusek, dokonując komentarza do treści tej normy prawnej, w której następuje zestawienie obok siebie pojęć pokrewnych, takich jak bezpieczeństwo ludzi i bezpieczeństwo publiczne, uważa „że nie jest to przypadkowe przeoczenie ustawodawcy, lecz logiczna konsekwencja podkreślenia służebnej roli Policji wobec społeczeństwa. Przez wyodrębnienie bezpieczeństwa ludzi niejako na pierwszym planie jest stawiana ochrona bezpieczeństwa jednostek, ponieważ bezpieczeństwo poszczególnych członków społeczeństwa warunkuje właśnie spokój, ład społeczny, daje więc gwarancję bezpieczeństwa całej organizacji państwowej”².

Bezpieczeństwo to obszar priorytetowy, w którym słowo „to” i działania w tym zakresie powinny być odmieniane przez wszystkie przypadki. Działania Policji na rzecz społeczeństwa i we współpracy z nim niewątpliwie stanowią jeden z obszarów związany ze zwiększeniem bezpieczeństwa jako podstawowego prawa człowieka.

Społeczeństwo oczekuje od Policji szybkiego przybycia policjantów po wezwaniu na miejsce zdarzenia, skuteczności (m.in. zatrzymanie przestępców, odzyskanie mienia), obecności patroli Policji w ich okolicy, możliwości łatwego dodzwonienia się pod numer alarmowy 997 lub 112. Jednym słowem – wymaga zagwarantowania najważniejszej z podstawowych potrzeb człowieka, jaką jest bezpieczeństwo jako najważniejsza pierwotna potrzeba człowieka. Warto wspomnieć, iż wśród potrzeb psychologicznych pierwszoplanową taką potrzebą jest

potrzeba wpływu na bieg bieżących wydarzeń i na własny los. Federico Mayor³, autor raportu „Przyszłość świata”, zawarł w nim przesłanie, iż „przeszłość i teraźniejszość nam dano, przyszłość musimy zaprojektować”. Wydaje się, że jest to zbyt daleko idące uogólnienie, bowiem współczesne społeczeństwo ma realny wpływ na kształt własnego bytu i „projektuje” go, w tym bezpieczeństwo, nie tylko w przyszłości, ale może i przede wszystkim – w teraźniejszości. Teraźniejszości nikt nam nie „zaprojektował”. Codziennie swoją postawą „projektujemy” nie tylko przyszłość, ale i głównie właśnie teraźniejszość.

Leszek Korzeniowski, mówiąc o podmiocie bezpieczeństwa, wskazuje: człowieka – jednostkę ludzką, małą grupę społeczną, społeczeństwo – wielką grupę społeczną i ludzkość⁴. To małe grupy społeczne tworzą społeczność lokalną, która z punktu widzenia socjologicznego jest określana jako „zbiorowość zamieszkująca wspólne terytorium, relatywnie samowystarczalna, oparta na stałym systemie więzi i interakcji społecznych, charakteryzująca się mocnym poczuciem przynależności jednostek do grupy i identyfikacji jednostek z grupą”⁵.

Więzi społeczne, które funkcjonują w społeczności lokalnej, obok wartości utrwalających tożsamość narodową, przynależność, przywiązanie i tworzenia własnych tzw. „małych ojczyzn”, stanowią istotne elementy integrujące, kształtujące możliwości rozwoju, ale w szczególności są czynnikiem mogącym mieć wpływ na wzrost nie tylko poczucia bezpieczeństwa, ale i samego, realnego bezpieczeństwa.

Często nawet nie dostrzegamy, jak dynamiczne zmiany zachodzą w naszym bliższym i dalszym otoczeniu. Dotyczą one również sfery bezpieczeństwa. Nie zawsze zdajemy sobie z tego sprawę, zwłaszcza w sytuacji, kiedy bezpieczeństwo to jest zagwarantowane na tak wysokim poziomie, a z sytu-

ZADANIA DZIELNICOWEGO

acją taką bez wątpienia mamy do czynienia obecnie. Otóż zdecydowana większość Polaków (89%) uznaje swój kraj za bezpieczny. Natomiast jeszcze wyżej Polacy oceniają bezpieczeństwo w okolicy miejsca swojego zamieszkania. Niemal wszyscy ankietowani (95%) twierdzą, że miejsce, w którym mieszkają, można nazwać bezpiecznym i spokojnym⁶. Obiektywnie należy stwierdzić, iż Policja jest instytucją otwartą, ukierunkowaną na nowe wyzwania i spełnianie oczekiwań społecznych w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa, dlatego też płynnie i elastycznie zmienia swój model funkcjonowania. Jednocześnie dynamika zmian, jakie zachodzą w naszym otoczeniu – zwłaszcza dotycząca bezpieczeństwa – wymaga poszukiwania nowych sposobów komunikacji ze społeczeństwem. Polska jest pięknym krajem, o wyjątkowej i równie trudnej historii, a także krajem zróżnicowanym – zarówno geograficznie, jak i socjologicznie. Tym samym konieczne jest tworzenie i wdrażanie nowych kanałów komunikacji umiejętnie trafiających do poszczególnych grup społecznych. Szczególnego podkreślenia wymaga jednak fakt, iż istotą komunikacji jest przede wszystkim otwartość na człowieka i bezpośredni kontakt z nim, zaś istniejące narzędzia służące komunikacji jedynie uzupełniają jej kanały.

Wyniki badania⁷ wskazują, że obecnie większość Polaków (70% ankietowanych) dobrze ocenia działalność Policji. Badania opinii społecznej dowodzą również tego, iż Policja postrzegana jest jako instytucja zaufania społecznego, gdyż w najnowszej edycji badania zajmuje drugie miejsce spośród dwudziestu dwóch ocenianych instytucji. Jest również najwyższą ocenianą instytucją spośród wszystkich poddanych badaniu służb mundurowych i instytucji wymiaru sprawiedliwości. To zapewne powód do dumy, ale utrzymanie tej wysokiej oceny, a tym bardziej jej podnoszenie, stanowi przede wszystkim swego rodzaju wyzwanie. Kolejnym wyzwaniem jest nawiązanie – a tam, gdzie już istnieje – ugruntowanie współpracy ze społeczeństwem, z jednoczesnym określeniem jej jasnych i czytelnych zasad. Bez wątpienia jest to szczególne zadanie, zwłaszcza, że wymaga ono zarówno umiejętnej aktywizacji obywateli do współudziału w kreowaniu bezpieczeństwa lokalnego, jak i inicjowania oraz utrzymywania efektywnej współpracy międzyinstytucjonalnej w działaniach na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa. Należy bowiem zauważyć, iż w obszarze tym działa wiele podmiotów, instytucji i inspekcji. Tym samym działania nie tylko Policji, lecz także tych podmiotów powinny mieć spójny, ukierunkowany charakter. W kontekście powyżej przytoczonych założeń, a zwłaszcza zadań⁸ realizowanych przez Policję, należy podkreślić, iż nie może ona funkcjonować sama dla siebie w oderwaniu od określonej społeczności. Podobnie nie może ona oczekiwać, aby społeczeństwo przejęło odpowiedzialność za bezpieczeństwo na określonym terenie, gdyż jest to przecież jedna z podstawowych funkcji państwa. Społeczeństwo jednak musi współuczestniczyć w działaniach na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa na określonym terenie. Partycypacji tej, co niestety często się zdarza, nie można pojmować wyłącznie przez pryzmat ponoszenia nakładów finansowych na realizację określonych zadań. Bez wątpienia jest to element istotny, ale nie najistotniejszy. Uczestnictwo to powinno polegać głównie na wymianie informacji zarówno w zakresie oczekiwań co do podjęcia określonych działań przez Policję, jak i informacji dotyczących zidentyfikowanych zagrożeń oraz ich sprawców.

Dlatego tak ważne jest podejmowanie międzyinstytucjonalnych działań zmierzających do przełamania anonimowości, bierności obywateli, a przede wszystkim zmiany świadomości w zakresie bezpieczeństwa. Zmiana filozofii funkcjonowania Policji, mająca na celu uspołecznienie jej działań, wiąże się z potrzebą

pogłębienia dialogu społecznego w odniesieniu do zapewnienia bezpieczeństwa na linii Policja – społeczność lokalna.

Wiąże się to również z potrzebą wskazania policjantów, którzy na co dzień będą się komunikować nie tylko z instytucjami funkcjonującymi na określonym obszarze, ale przede wszystkim z poszczególnymi członkami społeczności danego terenu. Naturalne jest, iż tymi policjantami są dzielnicowi. Uzasadnione wydaje się postawienie tezy, że znaczący wpływ na postrzeganie Policji i jej działań w znacznej mierze mają policjanci służby prewencyjnej, w tym wspomniani wcześniej dzielnicowi. Właśnie ta grupa zawodowa policjantów ma najczęstszy i najbliższy kontakt ze społeczeństwem, kreując tym samym wizerunek całej formacji policyjnej. Instytucja dzielnicowego jest jednym z trzech filarów na drodze faktycznego uspołeczniania działań Policji. Tymi filarami, oprócz wspomnianych dzielnicowych i działań związanych z przywróceniem rangi stanowisku dzielnicowego, są Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa oraz reaktywacja posterunków Policji. Warto wskazać, iż to dzielnicowi, oprócz funkcjonariuszy pełniących służbę w komórkach patrolowo-interwencyjnych, konwojowych, wywiadowcach prewencji czy w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, są zaliczani do funkcjonariuszy podstawowych komórek służby prewencyjnej⁹.

Stwierdzenie, iż dzielnicowy jest policjantem pierwszego kontaktu, nie jest gołosłowne, zwłaszcza w kontekście nowej formuły funkcjonowania dzielnicowych realizowanej w ramach programu „Dzielnicowy bliżej nas”.

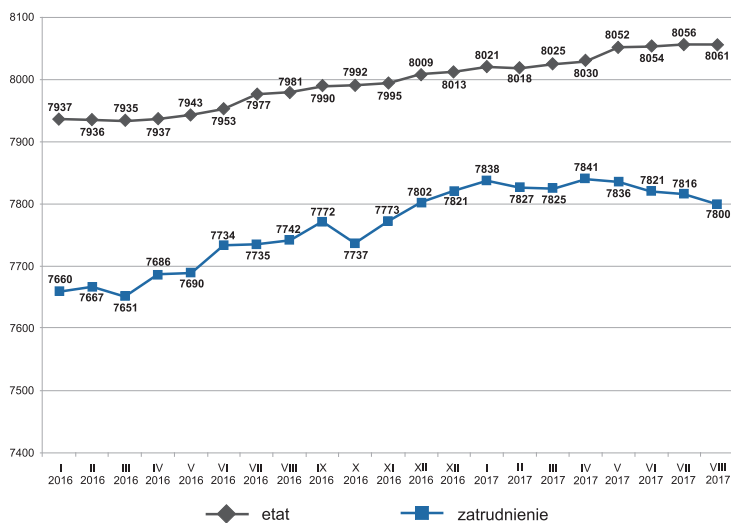
Efekty osiągane przez służbę prewencyjną są oceniane bardzo często przez pryzmat dynamiki zaistniałych przestępstw i wykroczeń czy też liczby osób zatrzymanych na gorącym uczynku lub w bezpośrednim pościgu. Należy jednak zauważyć, że postrzeganie bezpieczeństwa może w znacznym stopniu odbiegać od przetwarzanych przez Policję danych statystycznych. Z tego też względu badania społeczne dotyczące tej służby są szczególnie istotne, albowiem pozwalają ocenić, jakich działań społeczeństwo oczekuje, i wskazać, czy przyjęte formy ich realizacji zyskują akceptację społeczną. Policja w szerokim zakresie korzysta z dorobku nauk społecznych, w tym badań społecznych zarówno środowiska wewnętrznego, a więc policjantów, jak i społeczeństwa. Tym samym zmianie również uległa formuła funkcjonowania dzielnicowych, których charakter pełnionej misji buduje zaufanie społeczne do formacji policyjnej, będące wartością niezbędną dla skutecznej realizacji zadań.

Przywrócenie stanowisku dzielnicowego właściwej rangi oparte zostało na założeniach dedykowanego w tym zakresie programu. Zmiany są na tyle głębokie, a jednocześnie muszą mieć charakter systemowy i trwałe, iż w ramach wdrażania tego programu wyodrębniono pięć zasadniczych obszarów, tj.: kadrowy, szkoleniowy, narzędzi komunikacji społecznej, organizacji służby, modernizacyjny. Podejmowane działania mają doprowadzić do stworzenia faktycznej możliwości realizacji przez dzielnicowego jego podstawowych zadań, do których zgodnie z obowiązującym porządkiem prawnym należą:

- prowadzenie rozpoznania przydzielonego mu rejonu pod względem osobowym, terenowym, zjawisk i zdarzeń mających wpływ na stan bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz

- realizacja zadań z zakresu profilaktyki społecznej.

Działania te bez wątpienia muszą prowadzić do kształtowania właściwej postawy dzielnicowego – policjanta, który jest wśród ludzi i służy ludziom, zna ich problemy i oczekiwania, służy swoją otwartością, wiedzą i kompetencjami, ale przede wszystkim zwykłą ludzką życzliwością. Zasadne wydaje się stwierdzenie, iż dzielnicowi muszą pozyskać takie zaufanie

Wykres. Zestawienie stanu etatowego i zatrudnienia dzielnicowych w okresie od 1.01.2016 r. do 1.08.2017 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie meldunku kadrowego według stanu na dzień 1.08.2017 r.

społeczne swoich mieszkańców, żeby ci zasięgali ich rady w każdej sytuacji, w której zachodzi obawa możliwości popełnienia czynu zabronionego.

Wymienione wyżej zadania wydają się nierozzerwalne, albowiem prowadzenie działań profilaktycznych, tak jak każde celowe, efektywne działanie, musi być poprzedzone właściwym rozpoznaniem w zakresie zidentyfikowanych zagrożeń, zarówno w samym rejonie służbowym dzielnicowego, jak i w jego bliższym oraz dalszym otoczeniu, ponieważ – co należy podkreślić – szeroko pojmowana przestępczość aktualnie jest bardzo mobilna, zdolna do szybkiego rozprzestrzeniania się w czasie i przestrzeni, w tym transgranicznej. Właściwe rozpoznanie pozwala na usystematyzowanie i ukierunkowanie działań nie tylko pod względem tematycznym (rodzaj zagrożeń), ale także pod kątem optymalnego dobrania adresata, tj. określonej grupy zawodowej, wiekowej etc.

Zadania profilaktyczne realizowane przez dzielnicowych należą do działań stricte prewencyjnych. W odniesieniu do kosztów społecznych są bez wątpienia znacznie bardziej efektywne od działań retrospektywnych (poskutkowych). W oczywisty sposób poprawiają również komfort życia poprzez podniesienie poziomu poczucia bezpieczeństwa.

Na dzielnicowych jako policjantach pierwszego kontaktu w praktyce spoczywa główna odpowiedzialność za wykonanie działań profilaktycznych, których nie można jednak pojmować wyłącznie przez pryzmat realizacji programów profilaktycznych. Dzielnicowi oczywiście aktywnie prowadzą te działania poprzez organizację spotkań i pogadek, niemniej jednak wydaje się, iż nie mniejszą rolę odgrywają zadania realizowane w ramach codziennej służby obchodowej. Należy bowiem zauważyć, iż nie wszyscy mieszkańcy mogą i chcą uczestniczyć w tego rodzaju spotkaniach.

Dzielnicowi w tym obszarze pełnią szczególną funkcję, mają możliwość indywidualnego dotarcia do znacznej części społeczeństwa, przy czym przekaz może być skuteczniejszy, bo zindywidualizowany, ponieważ w wielu przypadkach może być poparty przykładami zdarzeń zaistniałych w bliskim rejonie – „tu i teraz” – oraz odniesiony do konkret-

nych miejsc i zachowań konkretnej osoby. Z racji uwarunkowań psychologicznych, ma to szczególne znaczenie w odniesieniu do ludzi starszych, którzy często wykazują dużą dozę zaufania i jednocześnie odrzucają możliwość stania się ofiarą czynu zabronionego, na zasadzie „mnie się to nie może zdarzyć”, „to nie może zdarzyć się w mojej okolicy”, co wykorzystują sprawcy przestępstw. Analizując wyniki badań społecznych, należy również stwierdzić, iż ocena poziomu poczucia bezpieczeństwa w najbliższej okolicy miejsca zamieszkania jest zdecydowanie wyższa niż ta wskazywana w dalszym otoczeniu. Z tego też powodu można postawić tezę, iż działanie podmiotów odpowiedzialnych za zapewnienie szeroko pojmowanego bezpieczeństwa, w tym oczywiście Policji, trzeba realizować, począwszy od otoczenia społeczności lokalnej.

W strukturach organizacyjnych Policji najniższym poziomem realizacji działań związanych z bezpieczeństwem jest rejon służbowy dzielnicowego. Obecnie w skali kraju utworzonych zostało 8055 rejonów dzielnicowych. Dzielnicowy jest swego rodzaju opiekunem dość małej grupy społecznej, dlatego też może dotrzeć do poszczególnych, niewielkich społeczności czy wręcz poszczególnych obywateli.

Należy również zauważyć, iż nasz kraj jest zróżnicowany, podobnie zróżnicowane są również zagrożenia w poszczególnych jego regionach. Zagrożenia te jednak na dość niewielkim obszarze, jakim jest rejon służbowy dzielnicowego, są w miarę jednorodne. Ponadto dokonanie oceny poziomu bezpieczeństwa i oczekiwań społecznych w wyniku prowadzonych badań społecznych jest dość kosztowne, wymaga angażowania specjalistycznych podmiotów, a przede wszystkim – co jest szczególnie istotne – uzyskane efekty są przesunięte w czasie. Poznanie oczekiwań społecznych w skali mikro, a więc rejonu służbowego, jest zdecydowanie łatwiejsze i możliwe do przeprowadzenia przez każdego dzielnicowego. Poziom mikro i bezpośredni kontakt ze społeczeństwem pozwalają również na uzyskanie niemal natychmiastowej oceny efektywności podejmowanych działań, a także akceptacji przyjętych kierunków i formy tych działań.

Raz jeszcze należy podkreślić, iż bezpieczeństwo jest pojęciem bardzo szerokim, w zakresie którego oprócz Policji funkcjonuje wiele innych inspekcji czy instytucji, a także same społeczności lokalne. Dzielnicowy musi umieć budować miejscowe koalicje, których celem będzie nie tylko wspólne planowanie zorganizowanych działań, ale również ich realizacja mająca na celu rozwiązywanie najbardziej dotkliwych problemów nurtujących określoną społeczność. Wypełnienie idei uspołecznienia działań Policji wymaga szerokiego otwarcia na właściwe diagnozowanie i spełnienie oczekiwań społecznych, w tym poprzez szeroką współpracę międzyinstytucjonalną. Zadaniu temu może służyć również instytucja działania priorytetowego, która jest najwyraźniejszym przejawem uspołecznienia działań Policji w wymiarze lokalnym – społeczności służbowego rejonu dzielnicowego.

Otóż, zgodnie z założeniami stanowiącymi podstawę do wprowadzenia tego rozwiązania do zakresu zadań realizowanych przez dzielnicowych, dzielnicowy na podstawie zdiagnozowanych oczekiwań społeczności swojego rejonu służbowego oraz z uwzględnieniem analizy zagrożeń, ma opracowywać plan działania priorytetowego. Spośród zidentyfikowanych zagrożeń należy dokonać wyboru jednego, najważniejszego proble-

ZADANIA DZIELNICOWEGO

mu, którego rozwiązanie w ocenie społeczeństwa przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa – niwelacji istniejącego zagrożenia. Warto w tym miejscu podkreślić, iż działanie priorytetowe powinno dotyczyć szerszego zaangażowania podmiotowego w czynności mające na celu jego realizację, niż tylko w te, które są możliwe do rozwiązania bezpośrednio przez samą Policję. Należy dotykać tych obszarów, które w większości nie leżą w kompetencji Policji, a innych podmiotów, a Policja, a w jej imieniu dzielnicowy, będzie swoistym kreatorem bezpieczeństwa w danym rejonie służbowym i katalizatorem działań prospołecznych na rzecz bezpieczeństwa.

Z tego też względu zakres działania priorytetowego powinien być definiowany w otoczeniu i przez pryzmat szeroko rozumianego bezpieczeństwa, a więc nie tylko przeciwdziałania popełnianiu przestępstw czy wykroczeń w danym rejonie dzielnicowego, ale również rozwiązywania takich problemów, które mają istotny wpływ na samo powstawanie źródeł zagrożeń.

Nie bez znaczenia ponownie przywołuję wcześniej sformułowaną myśl, iż wprowadzenie działania priorytetowego jest szczególnym przejawem uspołecznienia działań Policji i aktywizacji społeczności lokalnych. Zakres i tryb działania na rzecz realizacji działania priorytetowego muszą być szczególnie aktywizowane przez podmioty pozapolicyjne działające w obszarze bezpieczeństwa, jak również organy i podmioty odpowiedzialne za funkcjonowanie obszarów, które rodzą zagrożenia, a tym samym powodują, iż działania w tym zakresie przybrały postać działania priorytetowego. Jednocześnie aktywność ma polegać na kooperacji społeczeństwa i wszystkich współodpowiedzialnych za dany stan rzeczy podmiotów, co wydaje się rozwiązaniem efektywnym i porządkującym funkcjonowanie poszczególnych podmiotów.

Wprowadzenie takiego trybu postępowania pozwala na diametralną zmianę jakościową podejścia do problematyki bezpieczeństwa, albowiem przede wszystkim społeczeństwo faktycznie staje się podmiotem bezpieczeństwa i jest traktowane podmiotowo, nie zaś – jak dotychczas – w wielu przypadkach przedmiotowo.

Kluczowym elementem instytucji działania priorytetowego jest sam moment diagnozowania zagrożeń w konkretnym rejonie służbowym. Na tym etapie jest niezbędne prowadzenie szerokich konsultacji społecznych w ramach spotkań z mieszkańcami. Społeczeństwo ma nie tylko możliwość wskazania zidentyfikowanych przez nie zagrożeń, ale także poznania zagrożeń określonych przez Policję i inne podmioty, a następnie dokonania wyboru problemu najbardziej je nurtującego.

Bardzo istotnym elementem instytucji działania priorytetowego jest komunikacja. Społeczność określonego rejonu musi być w wyraźny sposób poinformowana, w tym w miarę możliwości z wykorzystaniem mediów lokalnych, o działaniu priorytetowym, sposobie jego ustalenia i zadaniach służących realizacji wyznaczonego celu, a także formach prowadzonych działań. Jednocześnie, należy przy tym podkreślić, iż dzielnicowy w dalszym ciągu wykonuje swoje standardowe zadania służbowe.

Plan działania priorytetowego jest opracowywany przez dzielnicowego, w uzgodnieniu z jego kierownikiem, co daje możliwość szerszego spojrzenia na zidentyfikowane zagrożenia i ich koherencję z innymi zagrożeniami występującymi również w rejonach przyległych do tego konkretnego rejonu, a także uwzględnienia potrzeb całej jednostki organizacyjnej Policji. W ten sposób mogą zostać prawidłowo określone siły i środki zaangażowane ze strony Policji.

Równie ważnym czynnikiem jest potrzeba zakomunikowania społeczności lokalnej osiągniętych efektów lub zidentyfikowanych przyczyn braku określonych działań i efektów. Oczywiście efektywność podejmowanych działań i samo

pojęcie efektu w obszarze bezpieczeństwa są dość trudne do zdefiniowania, w tym zakresie efektem będzie natomiast wyeliminowanie istniejącego zagrożenia bądź też sytuacji, czynników mających wpływ na powstawianie zagrożeń – źródła zagrożenia, przy jednoczesnym utrzymaniu zakładanego stanu w dłuższym okresie.

Działanie priorytetowe jest instytucją nową, której wszyscy się uczymy – Policja, podmioty pozapolicyjne, ale przede wszystkim społeczeństwo. Stąd istnieje potrzeba silnego rozpropagowania wśród społeczeństwa idei działania priorytetowego, przybliżając jego założenia. Wymaga też wsparcia dobrymi przykładami Planów działań priorytetowych, które zostały skutecznie zrealizowane.

¹ Art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1782, z późn. zm.).

² T. Hanusek, *Ustawa o Policji. Komentarz*, Kraków 1996, s. 18.

³ Wieloletni Dyrektor Generalny UNESCO.

⁴ L.F. Korzeniowski, *Podstawy nauk o bezpieczeństwie*, Warszawa 2012, s. 84.

⁵ Tamże, s. 85.

⁶ Źródło: CBOS, 30 marca – 6 kwietnia 2017 r., N=1075.

⁷ Komunikat z badania Oceny instytucji publicznych, Zespół ds. Analiz i Kontroli Zarządczej Gabinetu Komendanta Głównego Policji, marzec 2017; źródło: CBOS, 2–9 marca 2017 r., N=1020.

⁸ Art. 1 ust. 2 pkt 3 ustawy o Policji (...). Inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi. Przytoczony przepis prawny w literaturze przedmiotu jest wskazywany jako podstawa prawna na polskim gruncie filozofii *community policing*. Szerzej w artykule K. Łojka *Zakres pojęciowy community policing*, http://www.wspol.edu.pl/cmi/index.php?option=com_remository&Itemid=47&func=fileinfo&id=10 [dostęp: 22.08.2017 r.]

⁹ Według meldunku kadrowego stanu na dzień 1.08.2017 r., łącznie w tych komórkach organizacyjnych Policji jest 30 516 policjantów.

Summary

The role of a beat officer in the context of involving communities in tasks for the benefit of local safety

The article refers to the role of a beat officer in the context of his tasks in the local community. Repeatedly, it was claimed that the right course is to make his activities more social and closer to the people. The decision about the implementation of the new model of beat officers' service within the framework of the "Beat officer closer to us" programme was, in fact, the beginning of real actions taken in the mentioned area.

In order to make police actions closer to the ordinary people, it was essential to give beat officers an adequate importance in the society and to allow local communities to participate in the police work. It was recognized as one of the three pillars of the mentioned process. These changes were made in five areas: human resources, training, instruments of social communication, modernization and an organization of duties.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn, CSP

OD POLITYKI KRYMINALNEJ DO POLITYKI SPOŁECZNEJ PAŃSTWA

– miejsce działań profilaktycznych
w utrzymywaniu porządku społecznego

mł. insp. dr Marzena Kordaczuk-Wąs

radca

Wydziału Prewencji Biura Prewencji KGP

Utrzymywanie porządku społecznego i zapewnianie bezpieczeństwa w znaczącym stopniu zależy nie tylko od sprawności reakcji właściwych organów ścigania na zaistniałe naruszenia obowiązującego prawa, ale także od sprawności działań podejmowanych w zakresie zapobiegania przestępczości oraz innym negatywnym zjawiskom społecznym, które do owych naruszeń prowadzą.

Bezpieczeństwo w wymiarze społecznym stanowi warunek funkcjonowania społeczeństw, zaś poczucie bezpieczeństwa towarzyszące jednostkom umożliwia im nie tylko właściwą aktywność i rozwój, ale również przetrwanie. Interpretacja bezpieczeństwa z perspektywy jednostkowej uprawnia do postrzegania go jako potrzeby, natomiast spojrzenie z perspektywy całego społeczeństwa pozwala uznać je za wartość. A subiektywne poczucie braku zagrożeń oraz obiektywny stan ich braku stanowią zarówno istotny cel, jak i warunek działania jednostek, a także całych zbiorowości społecznych. Zapobieganie zagrożeniom bezpieczeństwa wiąże się więc ściśle z budowaniem silnych społeczności lokalnych poprzez podejmowanie działań mających na celu obniżanie poziomu lęku w społeczeństwie i zmierzających do poprawy standardów społecznych i kultury współżycia społecznego¹, co sprawia, że działania profilaktyczne powinny kontrolować rzeczywistość społeczną, oddziaływać na nią i zmieniać ją tak, by – w sposób zgodny z oczekiwaniami społecznymi – zapobiegać niepożądanym procesom i zjawiskom społecznym, a w konsekwencji redukować lęk przed zagrożeniami oraz zapewniać ład społeczny. Tymczasem praktyka wskazuje, że znaczenie profilaktyki dla skuteczności działań podejmowanych przez państwo na rzecz utrzymywania porządku społecznego i zapobiegania pojawiającym się zagrożeniom bezpieczeństwa nie zawsze jest postrzegane we właściwy sposób. Ze względu na to istotne

jest nieustające podkreślanie miejsca działań profilaktycznych w systemie formalnej kontroli społecznej organizowanej przez państwo, które determinuje konieczność zarówno organizowania, jak i doskonalenia działań ukierunkowanych na zapobieganie zagrożeniom społecznym.

Bo choć termin ten rzadko pojawia się w publikacjach dotyczących typologii zagrożeń bezpieczeństwa, na korzyść takich określeń jak zagrożenia społeczno-kulturowe, psychospołeczne, kulturowe lub cywilizacyjne², to termin zagrożenia społeczne jest punktem wyjścia do opisu działań profilaktycznych. Działania te stanowią bowiem w głównej mierze swoistą odpowiedź właśnie na ten typ zagrożeń ładu społecznego, ze szczególnym uwzględnieniem przestępczości oraz innych negatywnych zjawisk społecznych. W literaturze anglojęzycznej dotyczącej stricte zapobiegania przestępczości można przeczytać, że zagrożeniem społecznym może być zarówno specyficzny rodzaj zachowania, miejsce, indywidualna osoba lub większa grupa tych osób, jak i specjalne wydarzenie lub nawet czas, a także kombinacja wymienionych problemów³. Na gruncie polskim Bolesław Balcerowicz doprecyzowuje zaś, że omawiane zagrożenia mogą oznaczać niebezpieczeństwo utraty życia i zdrowia, tożsamości narodowej i etnicznej poszczególnych społeczności czy też utratę bezpieczeństwa socjalnego i publicznego. Jednocześnie dodaje, że można do nich zaliczyć również takie szczegółowe formy zagrożeń, jak m.in.: naru-

KONTROLA SPOŁECZNA

szenia praw człowieka i jego wolności, uprzedzenia kulturowe i religijne oraz dyskryminacje mniejszości narodowych, etnicznych, kulturowych i religijnych, ograniczenie wolności mediów, nacjonalizm, kryzysy demograficzne czy też rozmaite patologie społeczne⁴. Z kolei Barbara Bonisławska zauważa, że zagrożenia społeczne należą do tej kategorii zagrożeń, których zarówno sprawcą, jak i ofiarą jest człowiek oraz społeczeństwo. Autorka słusznie podkreśla, że wśród nich szczególnie groźne są te, które dotyczą patologii rodziny, m.in. sierocत्व społeczne, narkomania, alkoholizm, przestępczość w rodzinie, zaniedbania zdrowotne, opiekuńcze i wychowawcze⁵. Zasadne jest zatem stwierdzenie, że występowanie w lokalnych środowiskach problemów wymienionych przez autorkę przekłada się bezpośrednio na stan i poziom poczucia bezpieczeństwa ich mieszkańców. Zagrożenia występujące pod postacią przestępczości czy też innych patologii społecznych bez wątpienia stanowią bowiem naruszenia porządku społecznego spowodowane brakiem akceptacji reguł i zasad współżycia społecznego ze strony ich sprawców. Dążenie do utrzymania ładu społecznego determinuje więc konieczność wypracowania mechanizmów, które ów ład będą z jednej strony chronić przed podobnymi naruszeniami, z drugiej zaś – będą go również przywracać. Z kolei wypracowywanie opisywanych mechanizmów w strukturze społecznej należy w głównej mierze do obowiązków instytucji odpowiedzialnych za ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Z perspektywy socjologii w najstarszym rozumieniu wszelkie mechanizmy, które mają na celu uruchamianie, a także wymuszanie współdziałania, by utrzymać porządek społeczny, określane są mianem kontroli społecznej. Allen E. Liska zauważa, że na początku koncepcja kontroli społecznej została zdefiniowana jako jakakolwiek struktura, proces, relacja lub akt, które przyczyniają się do porządku społecznego⁶. Natomiast zdaniem Martina Innesa aktualnie dotyczy ona wielu różnych aspektów życia społecznego i jest kluczową koncepcją w nowoczesnych naukach społecznych i politycznych na wielu różnych polach, włączając w to system edukacji, opiekę społeczną, kwestie dotyczące zatrudnienia, ale przede wszystkim kontrolę przestępczości. Głównie bowiem obawa przed stanieniem się ofiarą przestępstwa, przenikająca się z niskim poczuciem bezpieczeństwa, skłania współczesne społeczeństwa do poszukiwania środków kontroli ludzi, miejsc oraz zachowań zagrażających owemu bezpieczeństwu⁷. Stanley Cohen doprecyzowuje nawet, że kontrola społeczna jest odpowiedzią na przestępstwa, wykroczenia oraz inne pokrewne formy dewiacji lub/ oraz zachowania problematyczne ze społecznego punktu widzenia. I to zarówno w sensie reaktywnym, gdy akt został już popełniony lub gdy sprawca został zidentyfikowany, jak i w sensie proaktywnym, czyli mającym na celu zapobieganie temu aktowi⁸. Natomiast Barbara Szacka dodaje, że na kontrolę społeczną składają się nie tylko te działania, które podejmowane są z zamiarem kontroli pewnych zachowań, lecz także te, które pełnią funkcje kontrolne niezależnie od pierwotnych intencji. W konsekwencji dzieli ją na:

- 1) kontrolę nieformalną, która jest zamierzona lub niezamierzona i opiera się na zasadzie przyjętego zwyczaju, w którym zarówno wzory zachowań, jak i reakcje oraz sankcje przekazywane są podczas osobistych stosunków i stosowane spontanicznie,
- 2) kontrolę formalną, która oznacza przede wszystkim regulacje wynikające z państwowych kodeksów prawnych i zawsze jest działaniem zamierzonym⁹.

Podział dokonany przez autorkę pozwala mi więc zauważyć, że formalny wymiar kontroli społecznej wyrażony jest przez regulacje prawne obowiązujące w danym społeczeństwie. Potwierdza to Roscoe Pond, pisząc, iż społeczna kontrola poprzez prawo jest odpowiedzią na ludzkie roszczenia, wymagania oraz interesy w zakresie porządku społecznego¹⁰. To sprawia, że formalny wymiar kontroli społecznej jest niezwykle istotny z dwóch przyczyn. Po pierwsze, dlatego że wyraża się on w kształtowaniu polityki kryminalnej państwa, po drugie zaś z uwagi na fakt, że działania policji, zarówno w postaci zadań ustawowych, jak i przysługujących jej uprawnień, są oparte na szczegółowych regulacjach zawartych w przepisach prawa. Wspominając o możliwościach i znaczeniu społecznej kontroli zagrożeń bezpieczeństwa, muszę również zauważyć, że zjawisko przestępczości przyniosło społeczeństwu paradoksalne wyzwanie – mianowicie konieczność przyzwyczajania się do życia z nią jako nieodłączną częścią ich rzeczywistego funkcjonowania, a także konieczność rozumienia tejże przestępczości i budowania modeli, które będą zapobiegały „zanurzaniu” się w niej¹¹. I tak początki kompleksowego myślenia o działaniach regulowanych prawem, które miały na celu przeciwdziałanie zagrożeniom społecznym związanym z przestępczością, datuje się na połowę XIX wieku. Wówczas to pojawiły się niezależnie od siebie dwa samodzielne nurty myśli prawniczej – polityka kryminalna i naukowa polityka prawa¹². Przy czym analiza literatury przedmiotu pozwala zaobserwować niezwykle różnorodne umiejscawianie polityki kryminalnej w całokształcie działań państwa na rzecz przeciwdziałania przestępczości oraz innym negatywnym zjawiskom społecznym. Stąd wynika konieczność przyjrzenia się różnym podejściom do rozumienia i definiowania opisywanego obszaru.

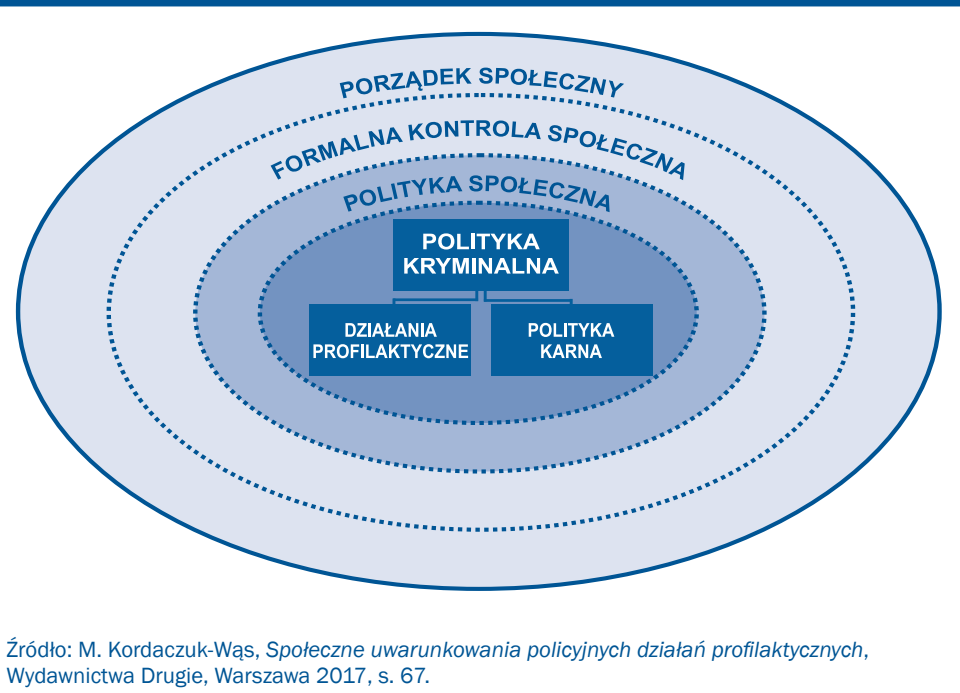
Zarówno bowiem zakres, jak i metody polityki kryminalnej nie zostały ustalone w sposób wyraźny i jednolity. Najbardziej rozpowszechniony jest ogólny pogląd, że ma ona wskazywać skuteczne środki walki z przestępczością lub sposoby jej przeciwdziałania¹³. Przy czym walka z przestępczością sprowadza się z jednej strony do bezpośredniego oddziaływania na przestępcę, by w przyszłości nie powtórzył on zachowania sprzecznego z prawem karnym, z drugiej zaś polega na niedopuszczeniu do samego faktu przestępstwa. Działania w tym obszarze wyrażają się w między innymi w czynnościach podejmowanych przez policję, w stosowaniu urządzeń zabezpieczających, a także w oddziaływaniu na ludzi, by przestępstw nie popełniali, oraz neutralizowaniu czynników warunkujących przestępczość lub też sprzyjających jej rozwijaniu się¹⁴. Choć jednocześnie chcę podkreślić, że położenie zdecydowanego akcentu na oddziaływanie na przestępcę oraz niedopuszczanie, by w przyszłości naruszył on ponownie prawa, zawęża rozumienie polityki kryminalnej do działania aparatu wymiaru sprawiedliwości, a dokładniej – do kreowania polityki karnej opartej na nakładanych na sprawców przestępstw sankcjach i środkach, które traktowane są jednocześnie jako środki karne oraz środki zapobiegawcze. Tymczasem w moim przekonaniu z perspektywy dążenia do zwiększania skuteczności działań ukierunkowanych na utrzymanie porządku społecznego, a w konsekwencji zwiększania poczucia bezpieczeństwa obywateli, podejście takie nie jest pełne.

Dlatego chcę szczególnie zwrócić uwagę na ujęcie akcentujące aspekt zapobiegawczy polityki kryminalnej. Zgodnie z nim jest ona bowiem traktowana jako nauka pomocnicza prawa karnego, której cel stanowi analiza działań państwa,

społeczności lokalnych i społeczeństwa, skierowanych w równej mierze zarówno na zwalczanie przestępczości¹⁵ oraz innych negatywnych zjawisk społecznych, jak i zapobieganie im. Zdaniem Stanisława Pikulskiego owe działania realizowane są w głównej mierze z użyciem środków prawnych, jednakże przyjmują również postać inicjatyw ekonomicznych, pedagogicznych czy też socjologicznych. Mają one na celu stworzenie w państwie takiej sytuacji, która będzie utrudniała występowanie zjawisk społecznych sprzyjających rozwijaniu się przestępczości. I choć w definiowaniu polityki kryminalnej autor kładzie nacisk na kwestię zwalczania przestępczości, to doprecyzowuje, że tak określone pojęcie polityki kryminalnej nakłada na władzę publiczną obowiązek podejmowania decyzji i działań w różnych dziedzinach życia społecznego, które ukierunkowane są na skuteczne ograniczanie zjawisk społecznych o charakterze kryminalnym. Dodaje przy tym, że polityka kryminalna to poszukiwanie najskuteczniejszych metod i środków zapobiegania przestępczości.

Jednocześnie umiejscawia ten obszar w granicach polityki społecznej państwa, w ramach której planuje się różne działania w zakresie polityki karnej stanowiącej część polityki kryminalnej¹⁶. W moim przekonaniu polityka kryminalna stanowi więc pewien wycinek polityki społecznej, która tradycyjnie wiąże się z aktywnością państwa i określa sposoby wpływania na rzeczywistość społeczną. Zgodnie z definicją Stanisława Rychlińskiego polityka społeczna stanowi bowiem usystematyzowany zbiór wskazówek, w jaki sposób usuwać lub przynajmniej łagodzić niesprawiedliwości i szkody płynące dla jednostki i społeczeństwa z ustroju pracy najemnej, a także jak przeciwdziałać dalszemu narastaniu tych niesprawiedliwości i powstawaniu nowych szkód. I choć z definicji wynika wprost jedynie odniesienie do skutków wynikających z ustroju pracy najemnej, to autor doprecyzowuje, że w jej zakres wchodzi także zagadnienia, jak m.in. polityka ludnościowa i rodzinna, polityka zatrudnienia, ale również walka z patologią społeczną¹⁷. Integralność polityki kryminalnej z polityką społeczną prowadzoną przez państwo akcentuje również Gintaras Švedas, który zauważa, iż musi ona dążyć do poprawy warunków życia społeczeństwa, ale również chronić porządek społeczny przed zagrożeniami, takimi jak wykroczenia czy przestępstwa. Na rzecz kontroli przestępczości państwo wykorzystuje natomiast zabezpieczającą funkcję praw i wolności przynależnych jednostce, a także społeczeństwu ujmowanemu globalnie, a jako środki tejże kontroli stosuje wiele regulacji prawnych, prewencyjnych, a także organizacyjnych¹⁸. To pozwala mi stwierdzić, że polityka kryminalna stanowi wyraz formalnej, bo opartej na regulacjach prawnych, kontroli społecznej mającej na celu zapobieganie przestępczości oraz innym negatywnym zjawiskom na rzecz utrzymania porządku spo-

Rys. 1. Umiejscowienie działań profilaktycznych w działaniach państwa na rzecz zapewniania porządku społecznego

Źródło: M. Kordaczuk-Wąs, *Społeczne uwarunkowania policyjnych działań profilaktycznych*, Wydawnictwa Drugie, Warszawa 2017, s. 67.

łecznego oraz ich zwalczanie. Jest obszarem polityki społecznej obejmującym działania prowadzone zarówno przez instytucje państwowe, jak i organizacje społeczne. Działania te z jednej strony przybierają postać polityki karnej, gdyż w sposób reaktywny odpowiadają na zaistniałe naruszenia prawa, z drugiej natomiast przyjmują formę proaktywnych działań profilaktycznych ukierunkowanych na zapobieganie przestępczości oraz innym przejawom patologii społecznej i na ograniczanie ich.

Przy czym kształt polityki kryminalnej przyjmowanej przez państwo zależy następnie od wielu czynników. Do najistotniejszych zalicza się aktualne tendencje w przestępczości, w tym jej poziom, dynamikę oraz strukturę; zapisy i zasady konstytucyjne, a także wszelkie orzeczenia związane z kwestiami prawa karnego, prawa międzynarodowego, ze szczególnym uwzględnieniem ustawodawstwa Unii Europejskiej; działania instytucji (organów) ochrony porządku publicznego; naukowy instykt prawa karnego i kryminologii; oraz środki masowego przekazu oraz opinie publiczną¹⁹. Wyznaczają one bowiem kierunki, w jakich zmierzają działania składające się na politykę kryminalną państwa, przekładają się na najistotniejsze zadania, a w konsekwencji wymuszają one również konieczność wyodrębnienia ze struktury społecznej podmiotów, które będą odpowiedzialne za ich realizację.

Profesjonalne podejście do konieczności zapobiegania wspomnianym na wstępie społecznym zagrożeniom bezpieczeństwa nie będzie zatem możliwe bez właściwego rozumienia istoty działań profilaktycznych i ich umiejscowienia w formalnym wymiarze kontroli społecznej organizowanej przez państwo. Wymaga dostrzeżenia, jak istotne miejsce zajmują opisywane działania społeczne w systemie aktywności podejmowanych przez państwo na rzecz utrzymywania porządku społecznego. Pozwalają one bowiem oddziaływać na rzeczywistość społeczną w sposób zgodny z oczekiwaniami społecznymi,

POLITYKA KRYMINALNA PAŃSTWA

budować społeczności lokalne wolne od zagrożeń, a w konsekwencji wpływać znacząco zarówno na jednostkowe subiektywne poczucie, jak też na realny stan bezpieczeństwa. Bezpieczeństwa, które w wymiarze społecznym stanowi warunek funkcjonowania współczesnych społeczeństw „zanurzonych” w nieustająco zmieniającej się rzeczywistości społecznej.

Marzena Kordaczuk-Wąs – doktor nauk społecznych w dyscyplinie socjologii o specjalności: socjologia bezpieczeństwa, radca w Komendzie Głównej Policji, zastępca krajowego przedstawiciela w Europejskiej Sieci Zapobiegania Przestępczości (European Crime Prevention Network), współpracownik International Juvenile Justice Observatory z siedzibą w Brukseli.

¹ A. Giddens, *Socjologia*, PWN, Warszawa 2008, s. 224–245.

² R. Jakubczak, *Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa III RP*, BELLONA, Warszawa 2003, s. 96.

³ U.S. Department of Justice Office of Community Oriented Policing Services, *Community policing defined*, Washington 2010, s. 12.

⁴ B. Balcerowicz, *Obronność państwa średniego*, BELLONA, Warszawa 1997, s. 74.

⁵ B. Bonisławska, *Współczesne zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego*, Zeszyty Naukowe WSEI seria: ADMINISTRACJA, 2(1/2012), s. 124.

⁶ A.E. Liska, *Social Threat and Social Control*, State University of New York Press, Albany 1992, s. 5–6. Autor o kontroli społecznej pisze również w: A.E. Liska, M.B. Chamlin, *Social Structure and Crime Control Among Macrosocial Units*, „American Journal of Sociology”, 1984, vol. 90, No. 2, s. 383–395.

⁷ M. Innes, *Understanding social control. Deviance, crime and social order*, Open University Press, Berkshire 2003, s. 2–3.

⁸ S. Cohen, *Visions of Social Control: Crime, Punishment and Classification*, Polity Press, Cambridge 2002, s. 23.

⁹ B. Szacka, *Wprowadzenie do socjologii*, Oficyna Naukowa, Warszawa 2003, s. 160–161.

¹⁰ Według autora to właśnie interes (porządek) społeczny jest kluczowym elementem jego myślenia o prawie i leży w konceptualnym jądrze socjologicznego wymiaru prawoznawstwa. Więcej w: R. Pound, *Social control through law*, Transaction Publisher, New Jersey 2002, s. 115–124.

¹¹ A.M. Rodriguez, *Criminal Policy: New Challenges, Old Ways*, „Bulletin of the International Society of Social Defence and Human Criminal Policy”, Milan 2003, s. 181–202.

¹² J.J. Kolarzowski, *Definicje i funkcje polityki kryminalnej w pracach Bronisława Wróblewskiego*, „Studia Iuridica”, XXXI/1996, s. 24.

¹³ Tamże.

¹⁴ Tamże, s. 26. Chcę zauważyć, iż z perspektywy funkcjonowania Policji, czyli instytucji ustawowo zobowiązanej do realizacji zadań z obu wspomnianych przez autora zakresów, a mianowicie zwalczania przestępczości i zapobiegania jej, twierdzenie to nie jest

uzasadnione. Bowiem zwalczanie oraz zapobieganie przestępczości to dwa odrębne ustawowe zadania Policji. Więcej w: ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 1782, z późn. zm.).

¹⁵ *Encyklopedia popularna PWN*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2011, s. 875.

¹⁶ S. Pikulski, *Polityka kryminalna w Polsce z perspektywy międzynarodowej*, w: *Współczesne zagrożenia przestępczością i innymi zjawiskami patologicznymi a prawo karne i kryminologia*, red. E. Pływaczewski, „Białostockie Studia Prawnicze”, Białystok 2009, z. 6, s. 15–16.

¹⁷ S. Rychliński, *Polityka społeczna*, w: *Polityka społeczna*, red. L. Dziewięcka-Bokun, K. Zamorska, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2003, s. 15.

¹⁸ G. Švedas, *The Influence of the European Union Law on the Contemporary Lithuanian Criminal Policy*, w: *Węzłowe problemy prawa karnego, kryminologii i polityki kryminalnej*, V. Konarska-Wrzosek, J. Lachowski, J. Wójcikiewicz, LEX a Wolters Kluwer Business, Warszawa 2010, s. 933–934.

¹⁹ G. Švedas, *The Influence of the European Union Law on the Contemporary Lithuanian Criminal Policy*, w: *Węzłowe problemy prawa karnego, kryminologii i polityki kryminalnej*, V. Konarska-Wrzosek, J. Lachowski, J. Wójcikiewicz, s. 934.

Summary

From the criminal policy to the social policy of the state – place of preventive actions in keeping the social order

Keeping the social order and assuring security in the considerable degree depend not only on the efficiency of reactions of competent law enforcement authorities for existing infringements of the law in force, but also on the efficiency of actions taken in the crime prevention and other negative social phenomena, which lead to those infringements. Although taking preventive actions is included presently in statutory tasks of many entities, it is constantly discussed whether they are certainly also located in their competence. So there exists the risk that mentioned doubts will in consequence cause the situation in which improper understanding of preventive action and situating them in the formal area of social control organized by the state will hinder professional attitude towards the realization of described social actions, and at the same time will influence adversely the level of their preparation and effectiveness. Therefore in the present article there have been presented a concise explanation of the essence of preventive activities, as well as it has been suggested to locate them in the state activities for ensuring the social order. By presenting the presence of the term “prevention” in activities appropriate for both the criminal policy of states as well as activities in the area appropriate for social policy, it was indicated how important are preventive actions oriented at prevention or at least at limitation of contemporary social threats, affecting the level the internal security.

Tłumaczenie: Renata Cedro, CSP

Aktywność w obszarze profilaktyki zagrożeń społecznych

w ramach wybranych zadań priorytetowych Policji

mł. insp. dr Marzena Kordaczuk-Wąs

radca

Wydziału Prewencji Biura Prewencji KGP

podinsp. Andrzej Wroński

ekspert

Wydziału Prewencji Biura Prewencji KGP

W zadaniach ustawowych Policji, obok tych najczęściej wymienianych w postaci wykrywania przestępstw oraz wykroczeń i ścigania ich sprawców, znajduje się również zadanie mające na celu zapobieganie rozwijaniu się zagrożeń społecznych, którego realizacja w konsekwencji przekłada się na poziom poczucia bezpieczeństwa obywateli.

Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji do jej zadań należy również „inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi”¹. Zaś dążenie do poprawy jakości i podnoszenia skuteczności działań podejmowanych w ramach realizacji przytoczonego zadania wynika wprost z Priorytetów Komendanta Głównego Policji przyjętych na lata 2016–2018, ze szczególnym uwzględnieniem Priorytetu I zakładającego: „Zwiększenie efektywności działań Policji na rzecz wzmocnienia współpracy ze społeczeństwem”².

Dane nadsyłane do Komendy Głównej Policji przez jednostki organizacyjne Policji w związku z koniecznością sprawozdawania ze stanu realizacji tzw. mierników przypisanych do poszczególnych zadań priorytetowych³ pozwalają stwierdzić, że w 2016 r. realizacja wspomnianego zadania ustawowego wiązała się najczęściej z opracowywaniem i wdrażaniem przez jednostki organizacyjne Policji programów lub akcji profilaktycznych, ukierunkowanych na rozwiązywanie lub przynajmniej minimalizowanie diagnozowanych zagrożeń społecznych oraz ich przyczyn. W związku ze zmieniającymi się uwarunkowaniami społecznymi funkcjonowania samej Policji jako organizacji, zależnie od poziomu poczucia bezpieczeństwa deklarowanego przez mieszkańców, a także zgodnie z ich obawami przed stanieniem się ofiarą konkretnego przestępstwa lub zagrożenia – inicjatywy te podlegają ciągłej modyfikacji lub są zastępowane przez nowe, dostosowane do aktualnych

zagrożeń społecznych. Działania profilaktyczne Policji muszą bowiem odpowiadać na realne potrzeby społeczne, a także formułowane przez mieszkańców konkretne oczekiwania co do rodzaju i form aktywności Policji w obszarze zapobiegania zagrożeniom bezpieczeństwa.

Z uwagi na to wśród zadań priorytetowych przypisanych do wspomnianego I Priorytetu Komendanta Głównego Policji znalazło się zadanie nr 1 polegające na: „Dostosowaniu aktywności Policji do zdiagnozowanych potrzeb w obszarze profilaktyki zagrożeń społecznych (w tym w obszarze przeciwdziałania patologiom społecznym, cyberzagrożeniom)”, które zostało przewidziane do realizacji przez komendy wojewódzkie oraz Komendę Stołeczną Policji. Do wymienionego zadania został przypisany miernik monitorowany 1 (MM1)⁴, zaś ocena stopnia jego realizacji przebiegała w systemie półrocznym oraz rocznym, w oparciu o wystandaryzowany formularz oceny jakościowej miernika zatytułowanego „Ocena skuteczności działań Policji w obszarze profilaktyki zagrożeń społecznych”⁵. Ze względu na wspomnianą już konieczność dostosowania aktywności Policji do potrzeb społecznych, obszary zagadnieniowe ujęte w 2016 r. w arkuszu oceny jakościowej zostały podzielone na 7 obszarów priorytetowych. Wyodrębniono je na podstawie obszarów priorytetowych sformułowanych w koncepcji działań Policji w zakresie profilaktyki społecznej na lata 2015–2018⁶ oraz wyników Polskiego Badania Przestępczości przeprowadzonego w 2015 r.⁷ W konsekwencji realizacja zadania priorytetowego nr 1 polegała na konstruowaniu i wdrażaniu inicjatyw profilaktycznych (pro-

WARTOŚCI MIERNIKA OSIĄGNIĘTE PRZEZ JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE POLICJI

gramów, akcji, działań doraźnych) w następujących głównych obszarach zagadnieniowych:

- bezpieczeństwo w ruchu drogowym;
- narkotyki, dopalacze, środki odurzające;
- cyberzagrożenia;
- bezpieczeństwo w miejscach publicznych i w miejscu zamieszkania;
- bezpieczeństwo dzieci i młodzieży – edukacja dla bezpieczeństwa;
- przemoc w rodzinie;
- bezpieczeństwo seniorów.

Na podstawie analizy arkuszy oceny jakościowej wypełnionych za 2016 r., poziom wykonania miernika monitorowanego 1 (MM1) dla zadania nr 1 został oceniony w Biurze Prewencji Komendy Głównej Policji jako wysoki dla wszystkich garnizonów Policji.

Tabela nr 1. Wartości miernika monitorowanego 1 (MM1) osiągnięte przez poszczególne garnizony Policji w 2016 r.

Planowana wartość do osiągnięcia na koniec roku, którego dotyczy plan	Miernik	
	Wartość osiągnięta do dnia 30 czerwca	Wartość osiągnięta do dnia 31 grudnia
KWP BIAŁYSTOK	Wysoki	Wysoki
KWP BYDGOSZCZ	Wysoki	Wysoki
KWP GDAŃSK	Wysoki	Wysoki
KWP GORZÓW WLKP.	Wysoki	Wysoki
KWP KATOWICE	Wysoki	Wysoki
KWP KIELCE	Wysoki	Wysoki
KWP KRAKÓW	Wysoki	Wysoki
KWP LUBLIN	Wysoki	Wysoki
KWP ŁÓDŹ	Wysoki	Wysoki
KWP OLSZTYN	Wysoki	Wysoki
KWP OPOLE	Wysoki	Wysoki
KWP POZNAŃ	Wysoki	Wysoki
KWP RADOM	Wysoki	Wysoki
KWP RZESZÓW	Wysoki	Wysoki
KWP SZCZECIN	Wysoki	Wysoki
KWP WROCŁAW	Wysoki	Wysoki
KSP	Wysoki	Wysoki

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przesłanych przez KWP/KSP

Szczegółowa analiza jakościowa poszczególnych kryteriów oceny opisywanego zadania pozwoliła bowiem zaobserwować wysoką aktywność jednostek organizacyjnych Policji we wszystkich wyodrębnionych obszarach priorytetowych. Na opisywaną ocenę złożyły się trzy główne kryteria ocenne przyjęte przez Biuro Prewencji KGP:

- 1) liczba inicjatyw zrealizowanych w ciągu roku w poszczególnych obszarach priorytetowych ujętych w arkuszu oceny jakościowej;

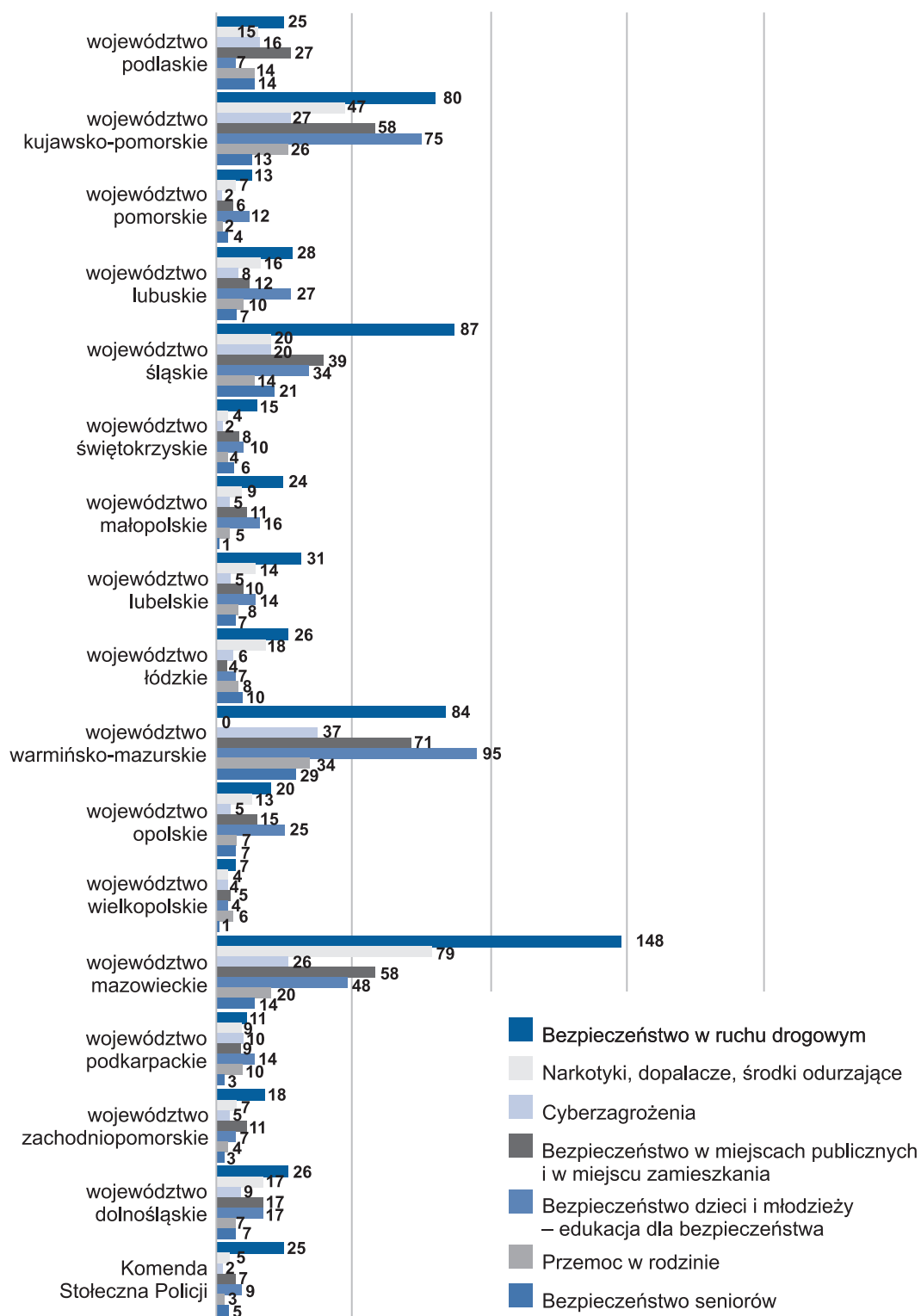
- 2) rodzaje i formy oddziaływań profilaktycznych najczęściej wykorzystywane podczas realizacji policyjnych programów i akcji profilaktycznych;

- 3) rodzaje materiałów profilaktycznych przygotowywanych i wykorzystywanych przez jednostki organizacyjne Policji.
- Wykres nr 1 obrazuje łączną liczbę inicjatyw podejmowanych w 2016 r. przez poszczególne garnizony Policji we wszystkich wymienionych wyżej obszarach priorytetowych. Jednakże, interpretując przedstawione wyniki, należy pamiętać, by mniejszą liczbę deklarowanych inicjatyw nie utożsamiać z mniejszą aktywnością w obszarze profilaktyki społecznej. Różnice w wartościach liczbowych wynikają bowiem z faktu wykazywania przez komendy wojewódzkie oraz Komendę Stołeczną Policji różnych rodzajów aktywności podejmowanych przez jednostki organizacyjne Policji. W przypadku długofalowych kompleksowych programów profilaktycznych liczba ta może być zatem mniejsza, aniżeli w przypadku pojedynczych akcji profilaktycznych realizowanych okresowo, czy też działań doraźnych podejmowanych w ramach tzw. profilaktyki sytuacyjnej odpowiadającej na zdiagnozowane doraźne zagrożenia bezpieczeństwa.

Zgromadzony materiał pozwolił również określić ogólną liczbę inicjatyw profilaktycznych (wykres nr 2), czyli programów, akcji okresowych oraz działań doraźnych, podejmowanych na terenie całego kraju w poszczególnych obszarach priorytetowych. Widoczne jest, że największa liczba realizowanych inicjatyw profilaktycznych dotyczyła problematyki związanej z bezpieczeństwem w ruchu drogowym (668), bezpieczeństwem dzieci i młodzieży (396) oraz bezpieczeństwem w miejscach publicznych i w miejscu zamieszkania (368). Nieco mniej liczne przedsięwzięcia koncentrowały się zaś głównie na zapobieganiu zagrożeniom związanym z narkotykami, dopalaczami i środkami odurzającymi (284) i cyberzagrożeniami (189), przemocą w rodzinie (179), a także na problematyce bezpieczeństwa seniorów (152).

Ocena dostosowywania aktywności Policji do zdiagnozowanych potrzeb w obszarze profilaktyki społecznej jest oceną jakościową, dlatego została dopełniona o drugie kryterium ocenne w postaci rodzajów i form oddziaływań profilaktycznych najczęściej wykorzystywanych przez jednostki organizacyjne Policji (schemat nr 1). W analizowanym okresie w ramach programów i akcji profilaktycznych podejmowano bowiem liczne działania mające na celu zapobieganie wspomnianym zagrożeniom. Przybierały one różne formy, które można było pogrupować w cztery główne rodzaje policyjnych oddziaływań profilaktycznych, a mianowicie w oddziaływania edukacyjne, informacyjne, alternatywne oraz interwencyjne. Przy czym rodzaj działań profilaktycznych wynikał wprost z przyjętych strategii profilaktycznych stanowiących podstawę projektowania poszczególnych przedsięwzięć.

Analizując materiał zgromadzony w arkuszach oceny jakościowej, można było stwierdzić, że policyjne działania profilaktyczne były organizowane zarówno w formie tradycyjnych prelekcji, pogadanek, jak też przybierały formę papierowych ulotek informacyjnych. Jednak z uwagi na zmieniającą się rzeczywistość społeczną oraz rozwój nowoczesnych technologii coraz częściej przybierały również postać multimedialnych form przekazu, a także polegały na aktywnym wykorzystywaniu nowoczesnych nośników elektronicznych oraz mediów społecznościowych. Poszczególne z wymienionych form oddziaływań profilaktycznych podejmowanych przez jednostki organizacyjne Policji wymagały również przygotowania lub

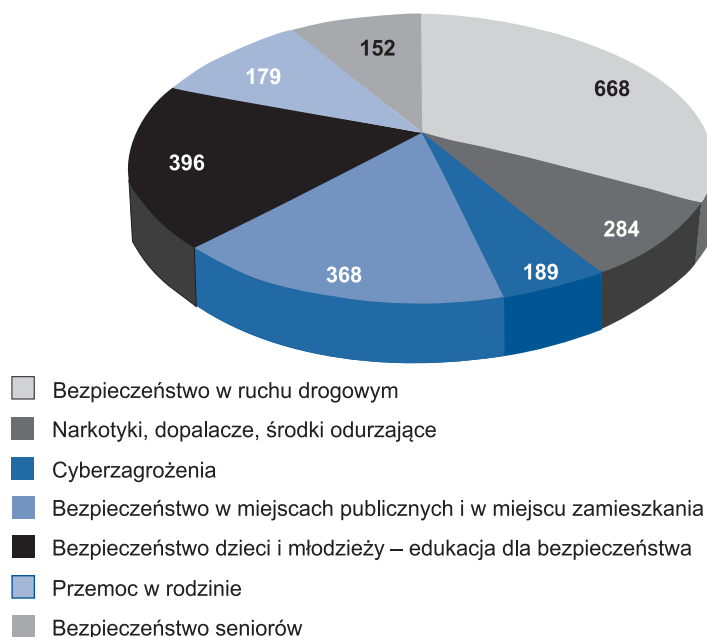
Wykres nr 1. Liczba inicjatyw profilaktycznych (programów, akcji, działań doraźnych) realizowanych w 2016 r. w poszczególnych garnizonach Policji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przesłanych przez KWP/KSP

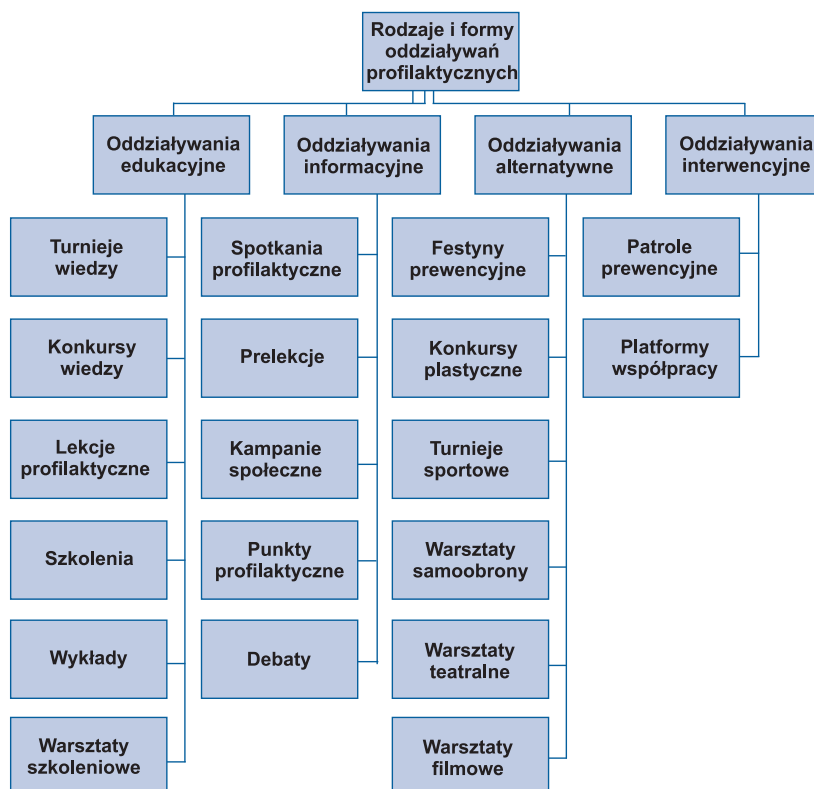
zapewnienia, a także wykorzystywania materiałów profilaktycznych, które służyły właściwej realizacji zaplanowanych zadań. Dlatego na ocenę jakościową złożyło się również trzecie kryterium ocenne dotyczące rodzajów materiałów profi-

laktycznych przygotowywanych i wykorzystywanych przez jednostki organizacyjne Policji (schemat nr 2). Analiza zgromadzonego materiału pozwoliła natomiast zaobserwować, że wszystkie garnizony Policji deklarowały przy-

RODZAJE I FORMY ODDZIAŁYWAŃ PROFILAKTYCZNYCH

Wykres nr 2. Ogólna liczba policyjnych inicjatyw profilaktycznych (programów, akcji, działań doraźnych) realizowanych w 2016 r. z podziałem na obszary priorytetowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przesłanych przez KWP/KSP

Schemat nr 1. Rodzaje i formy oddziaływań profilaktycznych najczęściej wykorzystywane podczas realizacji policyjnych programów i akcji profilaktycznych w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przesłanych przez KWP/KSP

gotowywanie i wykorzystywanie wielu różnych materiałów profilaktycznych, co również złożyło się na ocenę realizacji miernika monitorowanego 1 (MM1) na poziomie wysokim dla wszystkich ocenianych garnizonów Policji.

Jak już wcześniej wspomniano, podstawę konstruowania działań profilaktycznych powinna stanowić rzetelna diagnoza zagrożeń lub inaczej – obszarów problemowych, która pozwala dobrać adekwatne formy działań adresowanych do mieszkańców społeczności lokalnych odpowiadających na aktualne zagrożenia społeczne. W tym celu Policja sięga m.in. po wyniki badań naukowych, specjalistyczne opracowania oraz analizy wskazujące aktualne zagrożenia bezpieczeństwa najczęściej występujące w środowiskach lokalnych i wpływające na poczucie bezpieczeństwa ich mieszkańców, ale również badające opinię społeczną na temat zasadności podejmowania przez Policję działań profilaktycznych oraz oczekiwanych przez społeczeństwo rozwiązań aktualnych problemów. Z uwagi na to w ramach Priorytetu I Komendanta Głównego Policji polegającego na zwiększaniu efektywności działań Policji na rzecz wzmocnienia współpracy ze społeczeństwem ujęto również zadanie priorytetowe nr 2 w postaci „Zacieśniania współpracy z członkami społeczności lokalnej poprzez organizację debat społecznych z uwzględnieniem wniosków z analizy zagrożeń lokalnych (np. map zagrożeń)”, które zostało przewidziane do realizacji przez komendy wojewódzkie oraz Komendę Stołeczną Policji. Debatą, jako dyskusją problemową, umożliwia bowiem ustalanie pewnych faktów dotyczących zdiagnozowanych lokalnych zagrożeń bezpieczeństwa, pozwala na przewidywanie dalszego rozwoju omawianej sytuacji problemowej, a następnie umożliwia poszukiwanie pożądanych, a zarazem możliwych rozwiązań omawianego problemu.

Do wymienionego zadania został przypisany miernik nr 1 (M1), zaś ocena stopnia jego realizacji przebiegała w systemie rocznym, w oparciu o wystandaryzowany formularz sprawozdania o charakterze jakościowym. Na podstawie analizy sprawozdań wypełnionych przez komendy wojewódzkie oraz Komendę Stołeczną Policji za 2016 r., poziom wykonania miernika nr 1 dla opisywanego zadania został oceniony przez Biuro Prewencji Komendy Głów-

Schemat nr 2. Rodzaje i formy oddziaływań profilaktycznych najczęściej wykorzystywane podczas realizacji policyjnych programów i akcji profilaktycznych w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przesłanych przez KWP/KSP

nej Policji jako wysoki, a w odniesieniu do niektórych garnizonów nawet jako bardzo wysoki (tabela nr 2).

Szczegółowa analiza jakościowa poszczególnych kryteriów oceny opisywanego zadania pozwoliła bowiem zaobserwować wysoką, a w niektórych przypadkach bardzo wysoką aktywność jednostek organizacyjnych Policji we wszystkich wyodrębnionych obszarach priorytetowych. Na opisywaną ocenę złożyły się cztery główne kryteria ocenne przyjęte przez Biuro Prewencji KGP, a mianowicie:

- 1) liczba debat zrealizowanych w ciągu roku w poszczególnych obszarach priorytetowych;
- 2) aktywność jednostek Policji w poszczególnych obszarach zagrożeń priorytetowych;
- 3) rodzaje podmiotów najczęściej zapraszanych do uczestnictwa w debacie;
- 4) zdiagnozowane problemy społeczne.

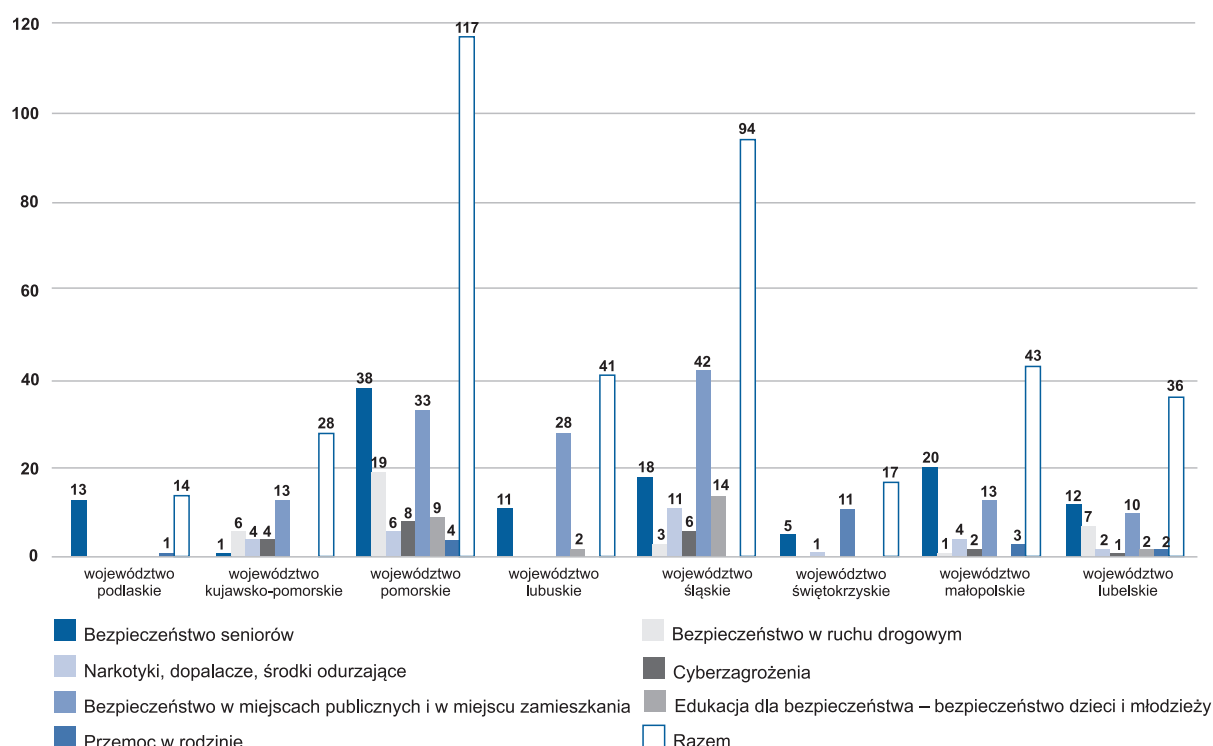
Poniższe wykresy obrazują aktywność jednostek organizacyjnych Policji związaną z prowadzeniem dyskusji problemowych ze społeczeństwem, poprzez pierwsze z wyodrębnionych kryteriów, czyli liczbę debat społecznych zorganizowanych w 2016 r. przez poszczególne garnizony Policji we wszystkich wymienionych wcześniej obszarach priorytetowych. Należy jednocześnie doprecyzować, że na „bardzo wysoką” wartość miernika nr 1 (M1) osiągniętą przez cztery garnizony (pomorski, śląski, łódzki i wielkopolski) miała wpływ zarówno wspomniana ogólna liczba debat (kryterium pierwsze) zorganizowanych na ich terenie (wykres nr 3 i nr 4), jak też drugie kryterium ocenne w postaci aktywności jednostek Policji w poszczególnych obszarach zagrożeń priorytetowych (wykres nr 5). Wspomniane garnizony zorganizowały bowiem dyskusje problemowe ze społecz-

Tabela nr 2. Wartości miernika nr 1 (M1) osiągnięte przez poszczególne garnizony w 2016 r.

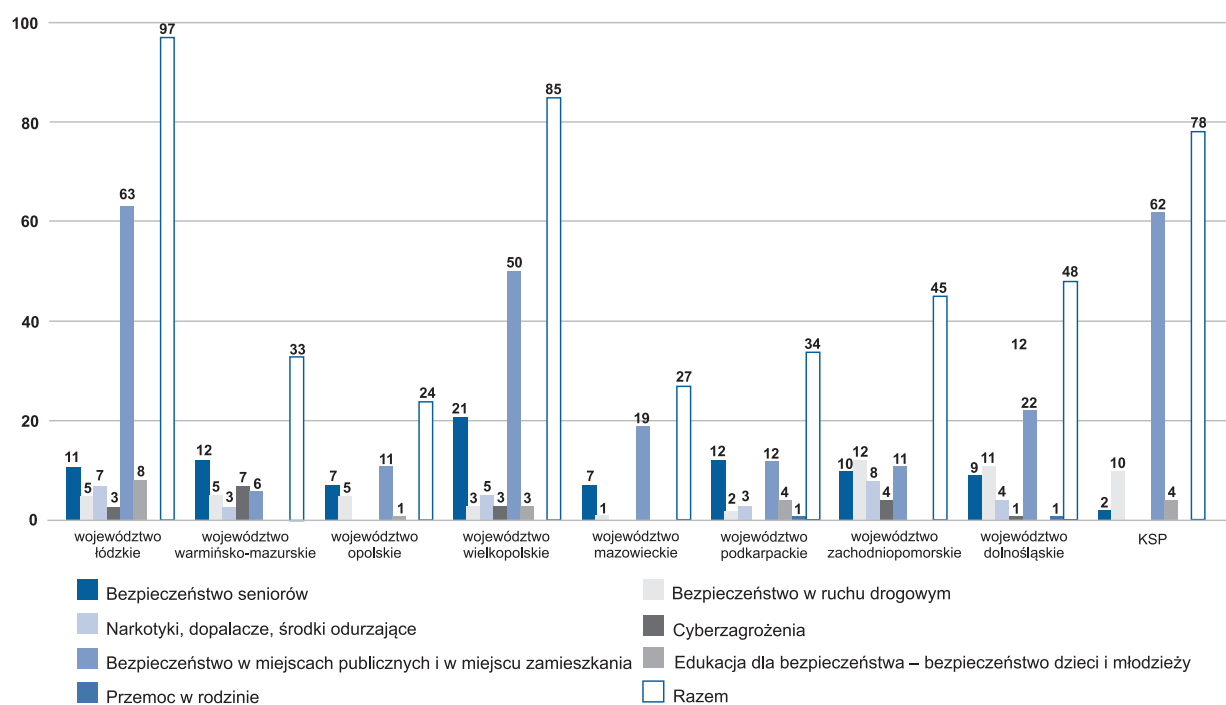
Planowana wartość do osiągnięcia na koniec roku, którego dotyczy plan	Miernik
	Wartość osiągnięta do dnia 31 grudnia
KWP BIAŁYSTOK	Wysoki
KWP BYDGOSZCZ	Wysoki
KWP GDAŃSK	Bardzo wysoki
KWP GORZÓW WLKP.	Wysoki
KWP KATOWICE	Bardzo wysoki
KWP KIELCE	Wysoki
KWP KRAKÓW	Wysoki
KWP LUBLIN	Wysoki
KWP ŁÓDŹ	Bardzo wysoki
KWP OLSZTYN	Wysoki
KWP OPOLE	Wysoki
KWP POZNAŃ	Bardzo wysoki
KWP RADOM	Wysoki
KWP RZESZÓW	Wysoki
KWP SZCZECIN	Wysoki
KWP WROCŁAW	Wysoki
KSP	Wysoki

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przesłanych przez KWP/KSP

DEBATY SPOŁECZNE

Wykres nr 3. Liczba debat społecznych zorganizowanych w 2016 r. w określonych obszarach priorytetowych w poszczególnych garnizonach Policji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przesłanych przez KWP/KSP

Wykres nr 4. Liczba debat społecznych zorganizowanych w 2016 r. w określonych obszarach priorytetowych w poszczególnych garnizonach Policji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przesłanych przez KWP/KSP

Wykres nr 5. Ogólna liczba debat społecznych zorganizowanych przez jednostki organizacyjne Policji w 2016 r. z podziałem na obszary priorytetowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przesłanych przez KWP/KSP

stwem w niemal wszystkich obszarach zagrożeń zdiagnozowanych jako priorytetowe na podstawie wspomnianej wcześniej Koncepcji (...)⁸ oraz wyników Polskiego Badania Prześięczności⁹.

Z uwagi na fakt, że ocena stopnia zacieśniania współpracy z członkami społeczności lokalnych poprzez organizację debat społecznych jest oceną jakościową, została ona również dopełniona o trzecie kryterium ocenne w postaci rodzajów podmiotów najczęściej zapraszanych do uczestnictwa w debatach. Pozwala ono bowiem przeanalizować adekwatność doboru podmiotów uczestniczących w spotkaniach do problemów będących przedmiotem prowadzonej dyskusji. Zgodnie bowiem ze Standardem debaty społecznej¹⁰, opracowanym w Komendzie Głównej Policji, w debacie powinni uczestniczyć przedstawiciele tych instytucji, które realizują zadania związane z wnioskami z debaty.

Tabela nr 3. Podmioty lub ich przedstawiciele najczęściej zapraszani przez Policję w 2016 r. do uczestnictwa w debatach społecznych

Władze samorządowe	- starosta - burmistrz - wójt - sołtys - przewodniczący Rady Gminy - radni
---------------------------	---

Służby, inspekcje, podmioty publiczne	- Państwowa Straż Pożarna - Ochotnicze Straże Pożarne - Inspekcja Transportu Drogowego - Służba Celna - Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne - Straż Miejska - Straż Graniczna - Żandarmeria Wojskowa - Państwowa Straż Rybacka - Powiatowy Inspektorat Weterynarii - Główna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad - Powiatowy Rzecznik Praw Konsumenta - Lasy Państwowe - Straż Łowiecka - Straż Ochrony Kolei - Zakład Ubezpieczeń Społecznych - urzędy pracy - Wojskowa Komenda Uzupełnień - zakład karny
Podmioty wymiaru sprawiedliwości	- sądy rejonowe (sędziowie, kuratorzy) - prokuratury rejonowe
Uczelnie wyższe i placówki oświatowe	- uniwersytety - politechniki - dyrektorzy szkół - Centrum Kształcenia Rolniczego
Podmioty pomocowe	- miejskie ośrodki pomocy społecznej - gminne ośrodki pomocy społecznej - powiatowe centra pomocy rodzinie - Centrum Profilaktyki Uzależnień - punkty interwencji kryzysowej - ośrodki zdrowia - Dzienny Dom Pobytu Seniora - środowiskowe domy samopomocy - pogotowie ratunkowe - poradnie pedagogiczno-psychologiczne - MONAR
Kościoły i organizacje kościelne	proboszcz
Inne podmioty	- spółdzielnie mieszkaniowe - biblioteki - Związek Emerytów i Rencistów - Okręgowy Związek Wędkarski - Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe - Związek Harcerstwa Polskiego - młodzieżowe domy kultury - rodzinne ogródki działkowe - agencje ochrony osób i mienia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przesłanych przez KWP/KSP

Z kolei czwarte kryterium ocenne przyjęte w opisywanym obszarze dotyczyło głównych problemów zdiagnozowanych podczas debat społecznych. W poszczególnych obszarach zagrożeń priorytetowych można było bowiem wyodrębnić najczęściej powtarzające się problemy społeczne, które

PROBLEMY SPOŁECZNE PORUSZANE PODCZAS DEBAT

zostały sformułowane podczas dyskusji problemowych prowadzonych przez jednostki organizacyjne Policji ze społeczeństwem.

Tabela nr 4. Rodzaje problemów społecznych najczęściej formułowanych podczas debat społecznych organizowanych w 2016 r. przez jednostki organizacyjne Policji

Obszar zagadnieniowy „Bezpieczeństwo w ruchu drogowym”	■ nadmierna prędkość w strefach zamieszkania ■ nieprawidłowe parkowanie (w okolicach przejść dla pieszych, na chodnikach) ■ nadmierny ruch samochodów ciężarowych na obszarach zabudowanych ■ niedostateczna liczba przejść dla pieszych ■ zły stan infrastruktury drogowej (drog powiatowych oraz chodników) ■ złe oznakowanie dróg
Obszar zagadnieniowy „Narkotyki, dopalacze, środki odurzające”	■ brak pomocy osobom pozostającym pod wpływem dopalaczy i innych środków odurzających ■ zbyt mała liczba działań Policji i Sanepidu zmierzających do likwidacji punktów sprzedaży dopalaczy ■ mała aktywność funkcjonariuszy pionu kryminalnego ■ zbyt mała liczba działań profilaktycznych w przedmiotowym obszarze i barak współpracy międzyinstytucjonalnej
Obszar zagadnieniowy „Cyberzagrożenia”	■ niski poziom wiedzy dotyczącej zagrożeń w przedmiotowym obszarze ■ problem anonimowości w sieci i jego wpływ na stosowanie przemocy
Obszar zagadnieniowy „Bezpieczeństwo w miejscach publicznych i miejscu zamieszkania”	■ niszczenie mienia (dewastacja wiat przystankowych, klatek schodowych) i zaśmiecanie miejsc publicznych ■ spożywanie alkoholu w miejscach publicznych (szczególnie w okolicach sklepów) ■ brak monitoringu w miejscach szczególnie zagrożonych ■ bezdomne psy ■ kradzieże na terenie ogródków działkowych ■ zbyt mała liczba patroli pieszych w miastach ■ kłusownictwo i nielegalny połów ryb
Obszar zagadnieniowy „Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży – edukacja dla bezpieczeństwa”	■ grupowanie się młodzieży w okolicach salonów gier zręcznościowych (zbyt duża liczba takich miejsc) ■ nieprawidłowo zabezpieczone miejsca kąpieli ■ brak alternatywnych form spędzania wolnego czasu ■ brak monitoringu w szkołach
Obszar zagadnieniowy „Przemoc w rodzinie”	■ mity i stereotypy funkcjonujące w społeczeństwie ■ niewystarczający poziom skutecznej pomocy interdyscyplinarnej ■ wzrost liczby seniorów dotkniętych przemocą w rodzinie

Obszar zagadnieniowy „Bezpieczeństwo seniorów”	■ brak opieki nad samotnie mieszkającymi osobami starszymi ■ przestępstwa popełniane na osobach starszych ■ zatrucia tlenkiem węgla (brak czujników czadu)
---	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przesłanych przez KWP/KSP

Przeprowadzając ocenę skuteczności działań Policji w obszarze profilaktyki zagrożeń społecznych, należy również zauważyć, że aktualnie funkcjonujące rozwiązania nie przewidują zabezpieczania w budżecie Policji środków na realizację przedmiotowych działań, a programy i akcje profilaktyczne finansowane są najczęściej przez inne instytucje partnerskie, w tym samorządy, organizacje pozarządowe, towarzystwa ubezpieczeniowe czy też spółki skarbu państwa. Z uwagi na to w Priorycie I Komendanta Głównego Policji ujęto również zadanie nr 3 polegające na „Rozszerzaniu współpracy z podmiotami zewnętrznymi, w tym władzami samorządowymi, w obszarze dotyczącym wspierania i finansowania działań Policji o charakterze profilaktycznym”, które przewidziane zostało do realizacji przez komendy wojewódzkie, Komendę Stołeczną oraz Komendę Główną Policji. Ocena wykonania

Tabela nr 5. Wartości miernika monitorowanego 2 (MM2) osiągnięte przez poszczególne garnizony w 2016 r.

Planowana wartość do osiągnięcia na koniec roku, którego dotyczy plan	Miernik	
	Wartość osiągnięta do dnia 30 czerwca	Wartość osiągnięta do dnia 31 grudnia
KWP BIAŁYSTOK	Wysoki	Wysoki
KWP BYDGOSZCZ	Wysoki	Wysoki
KWP GDAŃSK	Wysoki	Bardzo wysoki
KWP GORZÓW WLKP.	Wysoki	Wysoki
KWP KATOWICE	Bardzo wysoki	Bardzo wysoki
KWP KIELCE	Wysoki	Bardzo wysoki
KWP KRAKÓW	Bardzo wysoki	Bardzo wysoki
KWP LUBLIN	Wysoki	Bardzo wysoki
KWP ŁÓDŹ	Wysoki	Wysoki
KWP OLSZTYN	Bardzo wysoki	Bardzo wysoki
KWP OPOLE	Wysoki	Bardzo wysoki
KWP POZNAŃ	Bardzo wysoki	Bardzo wysoki
KWP RADOM	Wysoki	Bardzo wysoki
KWP RZESZÓW	Wysoki	Wysoki
KWP SZCZECIN	Bardzo wysoki	Bardzo wysoki
KWP WROCŁAW	Wysoki	Bardzo wysoki
KSP	Bardzo wysoki	Bardzo wysoki

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przesłanych przez KWP/KSP

przedmiotowego zadania znalazła natomiast wyraz w mierniku monitorowanym 2 (MM2) przypisanym do opisywanego zadania.

Na podstawie analizy jakościowej arkuszy oceny jakościowej wypełnionych przez komendy wojewódzkie oraz Komendę Stołeczną Policji, Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji oceniło wykonanie miernika monitorowanego 2 przez wszystkie garnizony Policji na poziomie wysokim oraz bardzo wysokim (tabela nr 5).

Szczegółowa analiza realizacji opisywanego zadania pozwoliła zaobserwować wysoką aktywność jednostek organizacyjnych Policji, na którą złożyły się dane związane z trzema głównymi kryteriami oceny w postaci:

- 1) wysokości uzyskanego wsparcia finansowego;
- 2) rodzaju wsparcia rzeczowego pozyskanego od podmiotów zewnętrznych na realizację działań profilaktycznych;
- 3) liczby oraz rodzajów podmiotów, z którymi jednostki organizacyjne Policji prowadziły współpracę w przedmiotowym zakresie.

Należy jednocześnie dodać, że w ramach oceny kryterium pierwszego w Biurze Prewencji Komendy Głównej Policji przyjęto, że poziom „wysoki” realizacji miernika dotyczy tych jednostek, w których otrzymane dofinansowanie wyniosło do 150 tys. złotych, zaś „bardzo wysoki” – dla pozyskanego dofinansowania przewyższającego wspomnianą kwotę. Dane pochodzące z jednostek organizacyjnych Policji pozwoliły określić wysokość środków finansowych pozyskanych przez poszczególne garnizony, których wysokość wahała się od kilkunastu do nawet kilkuset tysięcy złotych (tabela nr 6).

Jednocześnie nie mniej istotne było drugie kryterium ocenne, które dotyczyło rodzajów wsparcia rzeczowego otrzymanego przez jednostki organizacyjne Policji podczas realizacji działań profilaktycznych. Dane dotyczące rodzajów opisywanego wsparcia pozyskanego od podmiotów zewnętrznych przez Komendę Główną Policji oraz komendy wojewódzkie i Komendę Stołeczną Policji pozwoliły stwierdzić, że gama opisywanego wsparcia była niezwykle różnorodna. Na opisywane wsparcie złożyły się bowiem zarówno zakupy typowo „rzeczowych” pomocy do realizacji projektów profilaktycznych, takich jak kaski narciarskie, plecaki, kamizelki odblaskowe, poprzez zapewnianie nagród finansowych dla laureatów konkursów profilaktycznych czy wynagrodzeń dla prelegentów, aż po produkcję przez podmioty zewnętrzne filmów oraz książeczek edukacyjnych (schemat nr 3).

Na „wysoką” oraz „bardzo wysoką” ocenę realizacji przez jednostki organizacyjne Policji zadania polegającego na „rozszerzaniu współpracy z podmiotami zewnętrznymi, w tym władzami samorządowymi, w obszarze dotyczącym wspierania i finansowania działań Policji o cha-

Tabela nr 6. Wysokość wsparcia finansowego pozyskanego od podmiotów zewnętrznych na działania profilaktyczne w 2016 r. (zł)

	Wysokość wsparcia finansowego
KWP BIAŁYSTOK	64 020
KWP BYDGOSZCZ	137 950
KWP GDAŃSK	182 250
KWP GORZÓW WLKP.	129 800
KWP KATOWICE	537 870
KWP KIELCE	221 520
KWP KRAKÓW	419 600
KWP LUBLIN	280 400
KWP ŁÓDŹ	143 720
KWP OLSZTYN	205 280
KWP OPOLE	357 090
KWP POZNAŃ	424 840
KWP RADOM	330 100
KWP RZESZÓW	65 760
KWP SZCZECIN	539 270
KWP WROCŁAW	195 153
KSP	93 400

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przesłanych przez KWP/KSP

Schemat nr 3. Rodzaje wsparcia rzeczowego pozyskanego od podmiotów zewnętrznych na działania profilaktyczne w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KGP oraz przesłanych przez KWP/KSP

PODMIOTY PARTNERSKIE POLICJI W OBSZARZE DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

rakterze profilaktycznym” złożyło się również wspomniane już wcześniej kryterium trzecie w postaci rodzaju podmiotów, z którymi nawiązywana i kontynuowana była przedmiotowa współpraca. Analiza nadesłanego materiału pozwoliła bowiem pogrupować podmioty partnerskie w główne kategorie, do których zostały przypisane następnie różnorodne podmioty aktywnie współpracujące z Policją.

Tabela nr 7. Podmioty partnerskie Policji w obszarze działań profilaktycznych w 2016 r.

Podmioty na szczeblu międzynarodowym	- Europejska Sieć Zapobiegania Przestępczości (EUCPN) - Radicalization Awareness Network (RAN POL) - policje krajów członkowskich UE - Ambasada RP w Sarajewie (Bośnia i Hercegowina) - TAIEX - CEPOL
Podmioty na szczeblu centralnym	- Stowarzyszenie Instruktorów i Trenerów Narciarstwa PZN - Krajowa Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego - krajowe zarządy dróg i autostrad - Centralny Zarząd Służby Więziennej - Związek Pracodawców Przemysłu Piwowarskiego – Browary Polskie - Biuro Informacji Kredytowej - ministerstwa
Władze samorządowe	- urzędy wojewódzkie - starostwa powiatowe - urzędy miasta, gminy, dzielnicy - sołectwa
Służby, inspekcje, podmioty publiczne	- Straż Ochrony Kolei - Straż Rybacka - Straż Leśna - Lasy Państwowe - straże miejskie/gminne - Służba Więzienna (areszty śledcze) - straż pożarna - Państwowy Inspektorat Pracy - stacje sanitarno-epidemiologiczne - jednostki wojskowe - pogotowie ratunkowe - sądy rejonowe - zakłady komunikacji miejskiej - ośrodki pomocy społecznej - zakłady opieki zdrowotnej

Placówki oświatowe i podmioty edukacyjne	- prywatne i publiczne przedszkola - prywatne i publiczne szkoły - ośrodki doskonalenia nauczycieli - uniwersytety i szkoły wyższe - uniwersytety trzeciego wieku - ośrodki wychowawcze - kuratoria oświaty - poradnie psychologiczno-pedagogiczne
Podmioty działające w obszarze profilaktyki uzależnień	- gminne/miejskie komisje rozwiązywania problemów alkoholowych - ośrodki profilaktyki uzależnień - ośrodki terapeutyczne
Instytucje kultury	- teatry - kina - ośrodki kultury - muzea - Filmoteka Narodowa - biblioteki
Media	- rozgłośnie radiowe - stacje telewizyjne - redakcje prasowe - portale społecznościowe
Organizacje pozarządowe	- fundacje - stowarzyszenia - kluby motorowe i rowerowe - organizacje i kluby sportowe - automobilkluby - aerokluby - kluby morskie - kluby sportowe - kluby seniora - schroniska dla bezdomnych - komitety ochrony praw człowieka - wodne, górskie ochotnicze pogotowia ratunkowe
Kościoły i organizacje kościelne	- archidiecezje - parafie - CARITAS - zgromadzenia zakonne
Inne podmioty	- banki - towarzystwa ubezpieczeniowe - ośrodki ruchu drogowego - spółdzielnie mieszkaniowe - biura porad prawnych - stacje paliw - parki narodowe - firmy prywatne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KGP oraz danych przesłanych przez KWP/KSP

Analiza arkuszy oceny jakościowej oraz sprawozdań z realizacji przez jednostki organizacyjne Policji wybranych zadań priorytetowych pozwala ocenić, że aktywność Policji zmierzająca do zwiększania efektywności działań Policji na rzecz wzmocnienia współpracy ze społeczeństwem w ciągu 2016 r. utrzymywała się na wysokim poziomie.

Wśród realizowanych zadań priorytetowych jednostki organizacyjne Policji zwracały bowiem znaczącą uwagę na konieczność dostosowywania aktywności działań w obszarze profilaktyki zagrożeń społecznych do diagnozowanych lokalnych potrzeb, a także aktywnie nawiązywały współpracę z podmiotami zewnętrznymi, w tym władzami samorządowymi, w obszarze dotyczącym wspierania i finansowania działań Policji o charakterze profilaktycznym. Ponadto dążyły do zacieśniania współpracy z członkami społeczności lokalnej poprzez organizację debat społecznych poświęconych diagnozowanym lokalnym zagrożeniom bezpieczeństwa wymagającym przeprowadzenia dyskusji problemowej z udziałem nie tylko przedstawicieli jednostek organizacyjnych Policji, ale również innych podmiotów odpowiedzialnych w środowiskach lokalnych za zapobieganie zagrożeniom społecznym, jak również przedstawicieli środowisk mieszkańców.

Przeprowadzona ocena uprawnia zatem do wnioskowania o znaczącym wpływie opisywanej aktywności na stopień osiągnięcia w 2016 r. przez Policję założonych celów profilaktycznych, a także na rzeczywiste wzmocnienie współpracy ze społeczeństwem na rzecz realizacji wspomnianego na wstępie zadania ustawowego, jakim jest inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw, wykroczeń oraz innym zjawiskom kryminogennym.

nr 2 (M2) został przyjęty dla zadania priorytetowego nr 4 w postaci dostosowania etatowego struktur organizacyjnych Policji w obszarze działań profilaktycznych realizowanych przez Policję na poziomie powiatowym, miejskim, rejonowym do zidentyfikowanych potrzeb.

⁵ Komenda Główna Policji, *Instrukcja wypełniania arkuszy oceny jakościowej oraz wystandaryzowanych sprawozdań do mierników przyjętych dla zadań wynikających z priorytetu I „Zwiększenie efektywności działań Policji na rzecz wzmocnienia współpracy ze społeczeństwem”*, Warszawa 2016.

⁶ Komenda Główna Policji, *Koncepcja działań Policji w zakresie profilaktyki społecznej na lata 2015–2018*, Warszawa 2015.

⁷ Komenda Główna Policji, *Polskie Badanie Przestępczości*, Warszawa 2015.

⁸ Komenda Główna Policji, *Koncepcja działań Policji w zakresie profilaktyki społecznej na lata 2015–2018*.

⁹ Komenda Główna Policji, *Polskie Badanie Przestępczości*.

¹⁰ Komenda Główna Policji, *Standard debaty społecznej wraz z kwestionariuszem ankiety ewaluacyjnej*, Warszawa 2016.

¹ Dz. U. z 2016 r. poz. 1782, z późn. zm.

² Komenda Główna Policji, *Priorytety i zadania priorytetowe Komendanta Głównego Policji na lata 2016–2018*, Warszawa 2016.

³ Zgodnie z § 8 zarządzenia nr 19 Komendanta Głównego Policji z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie planowania strategicznego oraz systemu kontroli zarządczej w Policji (Dz. U. poz. 80).

⁴ Na potrzeby oceny realizacji zadań priorytetowych Komendanta Głównego Policji wyodrębniono cztery spośród wszystkich zadań dotyczących profilaktyki społecznej, do których przypisano następnie mierniki służące okresowej ocenie stanu aktywności Policji we wskazanych zakresach. I tak dla zadania nr 1 w postaci dostosowania aktywności Policji do zdiagnozowanych potrzeb w obszarze profilaktyki zagrożeń społecznych przypisany został miernik monitorowany 1 (MM1), a do oceny zadania priorytetowego nr 2 w postaci zacieśniania współpracy z członkami społeczności lokalnej poprzez organizację debat społecznych z uwzględnieniem wniosków z analizy zagrożeń lokalnych (np. mapy zagrożeń) przyjęty został miernik nr 1 (M1). Miernik monitorowany 2 (MM2) z kolei dla zadania priorytetowego nr 3 polegającego na rozszerzeniu współpracy z podmiotami zewnętrznymi, w tym z władzami samorządowymi, w obszarze dotyczącym wspierania i finansowania działań Policji o charakterze profilaktycznym. Natomiast miernik

Summary

Actions taken in the area of preventing social risks as part of the selected priorities of the Police

Among tasks performed by the policemen of the prevention service, there are actions connected with preventing social risks. Social risks can result in crime growing and, consequently, adversely affect the real security situation in the country and the sense of security of citizens. Considering the above, all the actions taken in the area of social prevention by the police units in the whole country were included in the priorities and the priority tasks of the Commander-in-Chief of the Polish Police for 2016–2018. The above article presents the most important information concerning actions taken by the policemen to prevent the mentioned risks. On the basis of the results of the Polish Crime Survey, the risks were divided into main priority areas. That brief summary of the police preventive actions in 2016 presents the diversity of police preventive effect, police involvement in preparation of educational materials used by all police units and the range of cooperation with non-police bodies, the aim of which is to adjust actions taken to the social needs and expectations.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn, CSP

AKCJE PROFILAKTYCZNE Komendy Głównej Policji

Katarzyna Krakowiak

specjalista Wydziału Prewencji
Biura Prewencji Komendy Głównej Policji

Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji w swoich zadaniach ma m.in. opracowywanie kierunków, inicjowanie, koordynowanie, wdrażanie i promocję przedsięwzięć policyjnych w zakresie profilaktyki na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego. W ostatnim czasie Komenda Główna Policji zainicjowała kilka ogólnopolskich akcji, których założenia wraz z materiałami profilaktycznymi zostały następnie przekazane do jednostek organizacyjnych Policji.

Odpowiedzialni na stoku

Na przełomie 2016 i 2017 r. Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji wraz z partnerami realizowało kampanię profilaktyczno-edukacyjną na rzecz poprawy bezpieczeństwa na zorganizowanych terenach narciarskich. Celem projektu było promowanie odpowiedzialnych postaw narciarzy i snowboardzistów, poszerzenie wiedzy na temat odpowiedzialności prawnej związanej z naruszeniem przepisów obowiązujących na stokach oraz upowszechnianie Dekalogu Reguł Międzynarodowej Federacji Narciarskiej.

Kampania prowadzona była pod dwoma hasłami, adresowanymi do różnych odbiorców: dla dorosłych – „Odpowiedzialni na stoku” oraz dla dzieci – „Stok nie jest dla bałwanów”.

Partnerami w projekcie byli: Stowarzyszenie Instruktorów i Trenerów Narciarstwa PZN, Polski Związek Narciarski, Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Stowarzyszenie Instruktorów i Trenerów Narciarstwa PZN, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych oraz Polska Organizacja Turystyczna. Kampanię wspierał także Zarząd Wojewódzki NSZZ Policjantów w KGP.

Kampania została objęta honorowym patronatem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Mariusza Błaszczaka.

W ramach kampanii do uczestników aktywnego wypoczynku w górach (zarówno dorosłych, jak i dzieci) trafiło 100 000 kieszonkowych informatorów, w których znajdował się m.in. Dekalog Reguł Międzynarodowej Federacji Narciarskiej oraz numery telefonów ratunkowych.

GIODO przypomina:

- Zgłoszenie pozostawienia dowodu osobistego w zastaw za wypożyczony sprzęt sportowy jest niezgodne z ustawą o dowodach osobistych i stanowi wykroczenie.
- W celu dochodzenia ewentualnych roszczeń z tytułu kradzieży lub zniszczenia wypożyczonego sprzętu, wystarczające jest spisanie danych potrzebnych do identyfikacji wypożyczającego, takich jak imię, nazwisko i adres zamieszkania lub np. pozostawienie kaucji.
- Utrata kontroli nad dowodem osobistym czy paszportem naraziła nas na niebezpieczeństwo kradzieży tożsamości, co może wiązać się z przykrymi konsekwencjami, jak np. koniecznością spłacania zaciągniętych w naszym imieniu zobowiązań finansowych.

Zobacz jaka piękna jest Polska!

Polska Organizacja Turystyczna promuje Polskę i jej atrakcje turystyczne. Narodowy Portal Turystyczny to skarbnica informacji o tym, co w Polsce najpiękniejsze i najciekawsze, nie tylko zimą. Sprawdź ją teraz i wejdź na stronę www.polska.travel

ODPOWIEDZIALNI NA STOKU

Pamiętaj

Przed ukończeniem 16 roku życia na zorganizowanym terenie narciarskim należy jeździć wyłącznie w specjalnym kasku ochronnym.

Jeżdżenie na nartach lub desce snowboardowej w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego jest zabronione pod karą grzywny.

Ustawa o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich

INTERWENT HONOROWY
Minister
Spraw Wewnętrznych
Policji i Administracji

Dekalog Międzynarodowej Federacji Narciarskiej (FIS)

- 1. POSZANOWANIE DLA INNYCH OSÓB**
Każdy narciarz powinien zachowywać się w taki sposób, aby nie stwarzać niebezpieczeństwa dla innej osoby.
- 2. PANOWANIE NAD Szybkością i sposobem jazdy**
Narciarz powinien jeździć z szybkością stosowaną do swoich umiejętności oraz rodzaju, stanu trasy i warunków atmosferycznych.
- 3. WYBÓR TORU JAZDY**
Narciarz jadący powyżej musi ustalić taki tor jazdy aby nie zagrażał narciarzowi jadącemu poniżej.
- 4. WYPYRZĄDZANIE**
Wyprowadzić można zarówno po stronie dostokowej jak i odstokowej, po stronie lewej lub prawej, lecz wyłącznie w takiej odległości, która nie stworzy zagrożenia dla wyprzedzającego.
- 5. BUSZANIE Z MIEJSCA i PORUSZANIE SIĘ W GÓRĘ STOKU**
Narciarz lub snowboarder korzystający z oznakowanej drogi zjazdu przy dołączeniu się do ruchu lub podejściu w górę stoku, musi spojrzeć w górę i w dół, aby upewnić się, że może to uczynić bez spowodowania zagrożenia dla siebie i innych.
- 6. ZATRZYMANIE NA TRASIE**
Należy unikać zatrzymywania się na trasie zjazdu, zwłaszcza w miejscach zwojów i miejscach o ograniczonej widoczności.
- 7. PODCHODZENIE i SCHODZENIE**
Narciarz lub snowboarder musi podchodzić lub schodzić na nogach wyłącznie skrajem trasy.
- 8. PRZESTRZEGANIE ZNAKÓW NARCIARSKICH**
Każdy narciarz powinien stosować się do znaków narciarskich ustanowionych na trasach.
- 9. ZACHOWANIE SIĘ W RAZIE WYPADKU**
W razie wypadku każdy, kto znajdzie się w pobliżu powinien udzielić pomocy poszkodowanemu.
- 10. OBOWIĄZEK UJAWNIEŃIA TOŻSAMOŚCI**
Każdy narciarz, snowboarder, obojętnie czy jest sprawcą wypadku, poszkodowanym czy świadkiem musi w razie wypadku podać swoje dane osobowe.

Ważne telefony

Europejski numer alarmowy
112
Policja
997

Poradnik kieszonkowy dla narciarzy i snowboardzistów

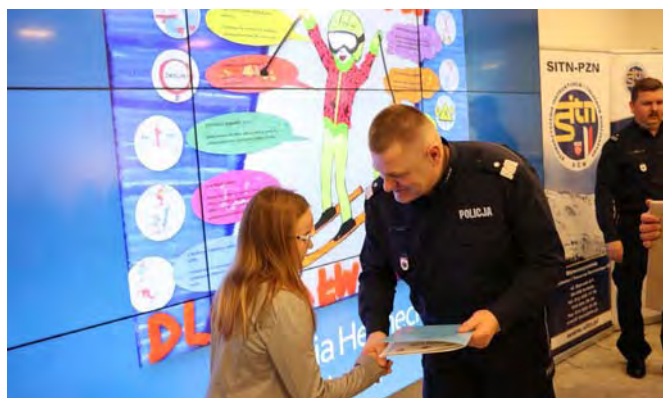

Plakat konkursu plastycznego

Elementem projektu był również konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży na zilustrowanie Dekalogu Reguł FIS, organizowany przez Komendę Główną Policji oraz Stowarzyszenie Instruktorów i Trenerów Narciarstwa PZN, pod hasłem „Stok nie jest dla bałwanów”. Warunkiem uczestnictwa w konkursie było nadesłanie pracy plastycznej, wykonanej dowolną techniką rysunkową, malarską lub z użyciem programów komputerowych, na adres Komendy Głównej Policji.

Przedsięwzięcie spotkało się z ogromnym zainteresowaniem dzieci i młodzieży. W konkursie wzięło bowiem udział 4865 osób, a do Komendy Głównej Policji wpłynęło 5089 prac. Spośród wszystkich nadesłanych prac jury wyłoniło 13 laureatów konkursu w trzech grupach wiekowych. Przyznano 3 nagrody główne oraz 10 wyróżnień. Jednocześnie na wniosek jury, Departament Komunikacji Społecznej MSWiA postanowił przyznać trzy wyróżnienia pozakonkursowe.

Gala wręczenia nagród, upominków i dyplomów laureatom konkursu odbyła się w dniu 21 marca br. w Policyjnym Centrum Edukacji Społecznej. W uroczystości, oprócz laureatów i ich rodzin, uczestniczyli zaproszeni goście: Zastępca Komendanta Głównego Policji nadinsp. Jan Lach, Prezes Polskiego Związku Narciarskiego Apoloniusz Tajner, Zastępca Dyrektora Departamentu Komunikacji Społecznej MSWiA Tomasz Deptuła, Zastępca Dyrektora Departamentu Edukacji Społecznej i Współpracy Międzynarodowej GIODO Piotr Drobek, Wiceprezes Stowarzyszenia Instruktorów i Trenerów Narciarstwa PZN Jacek Żaba wraz z członkami zarządu – dr. Markiem Palikiem i Maciejem Kwiatkowskim,

Wręczenie nagród laureatom konkursu „Stok nie jest dla bałwanów”

Dyrektor Biura Prewencji KGP insp. Dariusz Minkiewicz oraz Dyrektor Biura Historii i Tradycji KGP kom. Krzysztof Musielak.

Kręci mnie bezpieczeństwo... nad wodą

Przed wakacjami Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji włączyło się w zainicjowany przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji projekt pn. „Kręci mnie bezpieczeństwo” z ogólnopolską akcją informacyjno-edukacyjną na rzecz bezpieczeństwa osób przebywających w wodzie i nad wodą. Akcja została objęta honorowym patronatem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz wpisana do Harmonogramu działań na rok 2017 w ramach Rządowego Programu Ograniczania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem bezpieczniej” im. Władysława Stasiaka na lata

AKCJE PROFILAKTYCZNE KGP

Pamiętajmy, że niewłaściwe zachowania wiążą się z odpowiedzialnością prawną

Podlega karze grzywny, kto:

- znajdując się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, prowadzi w ruchu wodnym statek lub inny obiekt pływający, niebędący pojazdem mechanicznym (żaglówka, kajak, rower wodny) - art. 35 Ustawy o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych
- znajdując się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu wodnym - art. 87 Ustawy Kodeks wykroczeń
- kieruje statkiem albo zajmuje stanowisko członka załogi statku, nie posiadając do tego właściwego dokumentu kwalifikacyjnego - art. 61 Ustawy o żegludze śródlądowej

Kto, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu wodnym, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2 - art. 178a Ustawy Kodeks karny

W razie niebezpieczeństwa dzwoni pod numer 112

Zadbaj o bezpieczeństwo nad wodą:

Wybieraj tylko strzeżone kąpieliska i miejsca wyznaczone do kąpiel

Nie korzystaj z kąpeli w miejscach zabronionych, np. na odcinkach szlaków żeglarskich oraz w pobliżu portów, mostów, zapór itp.

Przestrzegaj regulaminu kąpieliska oraz obowiązujących na nim oznaczeń

Nigdy nie pływaj po spożyciu alkoholu

Zwracaj uwagę na przebywające nad wodą dzieci

Korzystaj z pewnego i sprawnego sprzętu pływającego

Zachowaj szczególną ostrożność podczas łowienia ryb i spacerów nad wodą

Podczas wypoczynku nad wodą nie pozostawiaj cennych rzeczy na brzegu bez opieki

Więcej informacji na temat akcji „Kręci mnie bezpieczeństwo... nad wodą” www.policja.pl/bezpieczenstwo-nad-woda

Informator kieszonkowy dla osób przebywających w wodzie i nad wodą

FILMOWY przeWODNIK konkurs filmowy

Zmontujcie ekipę filmową (do 5 osób, które nie ukończyły 18 lat)

Znajdźcie opiekuna

Nakręćcie 30-sekundowy spot promujący bezpieczne przebywanie w wodzie lub nad wodą

Prześlijcie film wraz z wypełnioną kartą zgłoszenia na adres: **Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji** ul. Puławska 148/150, 02-624 Warszawa z dopiskiem „filmowy przeWODNIK”

Na Wasze filmy czekamy do 1 września

Szczegółowy regulamin konkursu oraz karta zgłoszenia do pobrania na stronie www.policja.pl/bezpieczenstwo-nad-woda

PATRONAT HONOROWY

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

Plakat do konkursu „Filmowy przeWODNIK”

2016 i 2017. Partnerami w projekcie byli: Departament Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego oraz Departament Komunikacji Społecznej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Zarząd Główny Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, Polski Związek Żeglarski, Polski Związek Wędkarski oraz Centrum Turystyki Wodnej Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

Podstawą do realizacji akcji była analiza policyjnych statystyk dotyczących wypadków tonięcia osób oraz zdiagnozowanie obszarów problemowych związanych z wypoczynkiem w wodzie i nad wodą. Należą do nich przede wszystkim:

- kąpiel w miejscu niestrzeżonym lub zabronionym,
- niedostateczne umiejętności pływackie bądź niesprzyjające warunki psychofizyczne,
- szeroko rozumiana nieostrożność podczas przebywania nad wodą.

Bezpośrednimi adresatami projektu były osoby przebywające na terenach wodnych i przywodnych – zarówno dzieci, młodzież, jak i osoby dorosłe. Adresatami pośrednimi są zarządzający wyznaczonymi obszarami wodnymi, w szczególności kąpieliskami, a także podmioty prowadzące działalność w zakresie rekreacji wodnej i wypoczynku (m.in. wypożyczalnie sprzętu wodnego, ośrodki wypoczynkowe, lokale gastronomiczne itp.).

Akcję prowadzono od czerwca do września 2017 r. na terenie całego kraju. Inauguracja projektu połączona była z Finałem IV Ogólnopolskich Zawodów Funkcjonariuszy Policji

w Ratownictwie Wodnym, który odbył się w dniu 2 czerwca w Augustowie.

W ramach przedsięwzięcia Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji przygotowało i przekazało do jednostek organizacyjnych Policji 330 000 kieszonkowych informatorów, 80 000 naklejek oraz 7500 plakatów, które zachęcały dzieci i młodzież do udziału w konkursie „Filmowy przeWODNIK”. Przedmiotem konkursu było nakręcenie 30-sekundowego spotu promującego bezpieczne przebywanie na wodzie i terenach przywodnych.

Ponadto wszystkie zaprojektowane na potrzeby akcji materiały zawierały kod QR umożliwiający dostęp do strony internetowej, na której znalazły się informacje na temat projektu, materiały edukacyjne w formie elektronicznej oraz porady dotyczące bezpiecznego wypoczynku w wodzie i nad wodą.

Akcja „Kręci mnie bezpieczeństwo... nad wodą” służyła również zintegrowaniu cyklicznych akcji i programów profilaktycznych ukierunkowanych na problematykę bezpieczeństwa na wodach i terenach przywodnych, organizowanych każdego roku przez jednostki organizacyjne Policji na terenie całego kraju. Pozwoliła na ujęcie wszystkich działań policyjnych podejmowanych w przedmiotowym obszarze pod jedną nazwą i wzbogaciła ofertę lokalnych działań profilaktycznych o nowe formy oddziaływań oraz materiały profilaktyczne przygotowane według jednego wzoru, który został udostępniony wszystkim jednostkom organizacyjnym Policji i upowszechniony na terenie całego kraju.

Kręci mnie bezpieczeństwo przez cały rok szkolny

Zagadnienie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży – edukacji dla bezpieczeństwa jest jednym z priorytetowych obszarów profilaktyki społecznej wskazanych w „Koncepcji działań Policji w zakresie profilaktyki społecznej na lata 2015–2018”. Dlatego akcja informacyjno-edukacyjna „Kręci mnie bezpieczeństwo przez cały rok szkolny” została zaprojektowana z myślą o uczniach szkół podstawowych. Głównym celem projektu jest kształtowanie i propagowanie pozytywnych postaw młodych ludzi w zakresie bezpieczeństwa, poprzez systematyczne prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych. Idea akcji zakłada kontynuowanie oraz zacieśnianie współpracy Policji (w szczególności profilaktyków i dzielnicowych) z placówkami oświatowymi. Usystematyzowanie zagadnień z zakresu bezpieczeństwa w poszczególnych obszarach podczas roku szkolnego pozwoli na zaplanowanie oraz zintensyfikowanie prowadzonych w chwili obecnej działań oraz wzmocnienie przekazu edukacyjnego.

Inaugurację akcji zaplanowano na terenie całego kraju w dniu 4 września 2017 r. (rozpoczęcie zajęć dydaktyczno-wychowawczych), a czas jej trwania na rok szkolny 2017/2018.

W ramach akcji został zaprojektowany we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji kalendarz na rok szkolny (od września 2017 r. do czerwca 2018 r.), w którym zostały zaznaczone daty, przypisane poszczególnym zagadnieniom z obszaru bezpieczeństwa. W kalendarzu znajdują się m.in.:

4.09.	Pierwszy Dzień Szkoły
9.09.	Światowy Dzień Pierwszej Pomocy
2.10.	Międzynarodowy Dzień Bez Przemocy
14.10.	Dzień Edukacji Narodowej
18.10.	Europejski Dzień Przeciwko Handlowi Ludźmi
19.11.	Międzynarodowy Dzień Zapobiegania Przemocy Wobec Dzieci
20.11.	Międzynarodowy Dzień Praw Dziecka
20.12.	Bezpieczne Świąta i Sylwester
21.12.	Pierwszy Dzień Zimy
21.01.	Dzień Babci
22.01.	Dzień Dziadka
28.01.	Europejski Dzień Ochrony Danych Osobowych
6.02.	Dzień Bezpiecznego Internetu

11.02.	Międzynarodowy Dzień Numeru Alarmowego 112
22.02.	Dzień Ofiar Przestępstw
21.03.	Pierwszy Dzień Wiosny
26.03.	Ogólnopolski Dzień Trzeźwości
6.04.	Utworzenie Policji
18.04.	Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków
26.04.	Światowy Dzień Własności Intelaktualnej
2.05.	Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej
4.05.	Dzień Straży Pożarnej
6.05.	Europejski Dzień Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego
16.05.	Święto Straży Granicznej
25.05.	Międzynarodowy Dzień Dziecka Zaginionego
22.06.	Zakończenie Roku Szkolnego
26.06.	Międzynarodowy Dzień Walki z Narkomanią

Integralną częścią akcji „Kręci mnie bezpieczeństwo przez cały rok szkolny” jest strona internetowa projektu dedykowana nauczycielom, pedagogom oraz policjantom prowadzącym zajęcia profilaktyczne w placówkach oświatowych.

W artykule wykorzystano informacje zamieszczone na stronach internetowych:

www.policja.pl/;
www.kartuzy.naszemiasto.pl/;
www.kuratorium.krakow.pl/;
www.lodzka.policja.gov.pl/.

Summary

Preventive actions of the National Police Headquarters

In 2016 and 2017 Prevention Bureau of the National Police Headquarters took three nationwide educational actions. Two of them aimed at supporting safe holiday in the mountains and by the water. The third action was addressed to primary schools pupils. It concerned safety of children and teenagers. All three actions were organised under the auspices of the Minister of the Interior. They were also supported by external partners.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn, CSP

Przykładowe programy profilaktyczne

realizowane przez komendy wojewódzkie Policji w wybranych obszarach priorytetowych

mł. insp. dr Marzena Kordaczuk-Wąs

radca

Wydziału Prewencji Biura Prewencji KGP

Za tak zwane „dobre praktyki” można uznać sprawdzone rozwiązania stosowane przez jednostki organizacyjne Policji w obszarze profilaktyki społecznej w dłuższej perspektywie czasowej lub powtarzane z uwagi na diagnozowaną potrzebę ich wdrażania, które pozwoliły na sprawdzenie, czy prowadzone działania spełniają założone cele profilaktyczne. Wśród wspomnianych aktywności mogą się znajdować więc kompleksowe programy profilaktyczne oparte na określonych standardowych elementach budowy, ale również akcje profilaktyczne czy działania doraźne realizowane według tzw. prewencji sytuacyjnej.

Wśród zadań priorytetowych przypisanych do I Priorytetu Komendanta Głównego Policji znajduje się zadanie nr 1 polegające na: „dostosowaniu aktywności Policji do zdiagnozowanych potrzeb w obszarze profilaktyki zagrożeń społecznych (w tym w obszarze przeciwdziałania patologiom społecznym, cyberzagrożeniom)”, które zostało przewidziane do realizacji przez komendy wojewódzkie oraz Komendę Stołeczną Policji. Z uwagi na konieczność dostosowania aktywności Policji do potrzeb społecznych, obszary zagadnieniowe ujęte w arkuszu oceny jakościowej służącym ocenie działań podejmowanych przez jednostki organizacyjne Policji w ramach realizacji wspomnianego zadania, podzielono na 7 obszarów priorytetowych. Wyodrębniono je na podstawie obszarów priorytetowych sformułowanych w *Koncepcji działań Policji w zakresie profilaktyki społecznej na lata 2015–2018*¹ oraz wyników Polskiego Badania Przestępczości przeprowadzonego w 2015 r.² W konsekwencji realizacja wspomnianego zadania priorytetowego polega na konstruowaniu i wdrażaniu inicjatyw profilaktycznych w następujących głównych obszarach zagadnieniowych:

- 1) bezpieczeństwa w ruchu drogowym;
- 2) narkotyków, dopalaczy, środków odurzających;
- 3) cyberzagrożeń;
- 4) bezpieczeństwa w miejscach publicznych i w miejscu zamieszkania;
- 5) bezpieczeństwa dzieci i młodzieży – edukacji dla bezpieczeństwa;
- 6) przemocy w rodzinie;
- 7) bezpieczeństwa seniorów.

Jednostki organizacyjne Policji podejmują wiele działań w postaci krótkofalowych akcji profilaktycznych, działań doraźnych opartych na założeniach profilaktyki sytuacyjnej, ale

również kompleksowe długofalowe programy profilaktyczne coraz częściej kształtowane według określonych standardowych elementów budowy. W poszczególnych obszarach zagadnieniowych można wskazać na tzw. dobre praktyki, które mogą stanowić propozycję podjęcia przyszłych inicjatyw przez jednostki organizacyjne Policji, w których dotąd nie funkcjonowały analogiczne rozwiązania.

¹ Komenda Główna Policji, *Koncepcja działań Policji w zakresie profilaktyki społecznej na lata 2015–2018*, Warszawa 2015.

² Komenda Główna Policji, *Polskie Badanie Przestępczości*, Warszawa 2015.

Summary

Examples of prevention programmes executed by the Provincial Police Headquarters in the selected priority areas

The article presents examples of prevention programmes executed by the Provincial Police Headquarters in the selected priority areas. An expression “good practices” means proven and reliable solutions, used by the Provincial Police Headquarters in the area of social prevention in the long term or repeatedly, that fulfill the stated preventive objectives. Among the mentioned activities there are comprehensive preventive programmes based on the standard elements, but also preventive campaigns or actions taken according to the assumptions of so-called “situational prevention”.

Thumaczenie: Joanna Łaszyn, CSP

Obszar priorytetowy: narkotyki, dopalacze, środki odurzające

„Narkotyki – terażniejszość bez przyszłości”

Realizując Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”, opolska Policja wdrożyła program informacyjno-edukacyjny stanowiący element przeciwwagi wobec rosnącej przestępczości narkotykowej. Jego głównym celem jest ograniczenie zjawiska zażywania substancji psychoaktywnych wśród młodzieży szkolnej i dorosłych mieszkańców województwa opolskiego, zaś do celów szczegółowych należą m.in.: podniesienie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń, jakie niosą ze sobą narkotyki; kształtowanie wśród dzieci i młodzieży właściwych postaw i umiejętności spędzania wolnego czasu, uczenia się bez potrzeby korzystania z narkotyków; edukacja rodziców na temat występujących narkotyków i narzędzi służących do ich zażywania, ukrywania i dystrybucji, a także rozpowszechnienie informacji na temat rodzajów instytucji niosących pomoc osobom uzależnionym lub też wchodzącym w nałóg i pogłębianie wiedzy policjantów i skuteczności Policji w zakresie zwalczania przestępczości narkotykowej. Wśród adresatów programu znajdują się: młodzież szkolna, rodzice i opiekunowie prawni, nauczyciele, pedagodzy, wychowawcy, dyrektorzy szkół, a także policjanci zajmujący się profilaktyką społeczną oraz dzielnicowi.

Początkowo działania programowe skupiały się przede wszystkim na młodym człowieku, jego edukacji i uświadamianiu negatywnych skutków zażywania substancji psychoaktywnych. Prowadzono działania, które miały zainspirować młodzież do kształcenia w niej samej właściwych mechanizmów obronnych, odpowiednich postaw, motywacji do tego, by w sytuacji, gdy ktoś proponuje narkotyk, umieć powiedzieć „nie” z poczuciem, że „nie biorę, nie ćпам, bo jestem lepszy, potrafię powiedzieć narkotykowi «nie», bo chcę lepszego życia, bez uzależnień”. Z czasem zwrócono również uwagę, że kluczową kwestię w przeciwdziałaniu narkomanii wśród młodzieży

szkolnej stanowi profesjonalna edukacja rodziców, nauczycieli, pedagogów i dyrektorów szkół.

Podstawowe narzędzie edukacyjne dorosłych mieszkańców województwa opolskiego stanowi autorska „walizka edukacyjna” (fot. 1) opracowana przez KWP w Opolu, wyposażona w urządzenia służące do zażywania, porcjowania, przechowywania i dystrybucji środków odurzających. Ma ona na celu uświadomienie dorosłym, zwłaszcza rodzicom, że przedmioty przeznaczone do zażywania narkotyków często przypominają przedmioty codziennego użytku. Są one ogólnie dostępne, a ich cena jest niewielka, w związku z tym łatwo je nabyć.

Zajęcia prowadzone z rodzicami służą również zapoznaniu ich z językiem slangowym, pogłębieniu ich wiedzy w zakresie odpowiedzialności prawnej za wytwarzanie, posiadanie lub dystrybucję narkotyków oraz wskazanie instytucji pomocowych. Zajęcia realizowane z użyciem walizki edukacyjnej cieszą się ogromnym zainteresowaniem, zarówno wśród rodziców, jak i nauczycieli oraz dyrektorów szkół, którzy sami inicjują spotkania rodziców z policjantami ds. profilaktyki społecznej. Do dzisiaj walizki zostały już dwukrotnie zmodyfikowane i dostosowane do aktualnie występujących przedmiotów na polskim rynku służących do zażywania narkotyków.

W grudniu 2015 r., w ramach współpracy i promowania dobrych praktyk, Komenda Wojewódzka Policji w Opolu przekazała walizki edukacyjne do wszystkich komend wojewódzkich Policji w Polsce, Komendy Głównej Policji oraz wszystkich szkół Policji. Pozwalają one na edukację młodych policjantów, którzy w przyszłości będą prowadzić działania profilaktyczne lub pełnić służbę w patrolu czy wydziałach kryminalnych. W 2016 r. zmodyfikowano zawartość opolskich walizek edukacyjnych oraz dodatkowo wyposażono w nie komisariaty KMP w Opolu.

Realizacja opisywanego programu przebiega więc m.in. w ramach profilaktyki prowadzonej w środowiskach szkolnych w celu podniesienia świadomości i wiedzy dotyczącej zagrożeń, jakie niosą ze sobą narkotyki. Działania obejmują zaangażowanie policjantów do prowadzenia zajęć profilaktycznych z dziećmi i młodzieżą szkolną, spotkań z rodzicami (fot. 2), nauczycielami i pedagogami (np. podczas wywiadówek), a także udziału w zajęciach realizowanych przez wychowawców i kierowników świetlic terapeutycznych, wiejskich itp. W roku szkolnym 2016/2017 zorganizowano łącznie 161 spotkań edukacyjnych z rodzicami, nauczycielami i dyrektorami szkół województwa opolskiego (łącznie 5006 osób) oraz 313 spotkań profilaktycznych z młodzieżą szkolną (łącznie 8598 osób).

Ważnym działaniem programowym jest również opracowywanie materiałów informacyjno-edukacyjnych, w tym wydanie informatora na temat występujących narkotyków, zawierającego adresy placówek świadczących pomoc z zakresu uzależnień, a także opracowanie materiału pomocniczego (scenariusza zajęć z zakresu narkomanii) dla policjantów uczestniczących w spotkaniach w szkołach. Warto dodać, że

Fot. 1. Walizka edukacyjna zawierająca atrapy narkotyków i przedmioty służące do ich zażywania, przechowywania i dystrybucji narkotyków.
Źródło: „POLICJA 997”

NARKOTYKI, DOPALACZE, ŚRODKI ODURZAJĄCE

Fot. 2. Spotkanie edukacyjne dla rodziców.
Źródło: Zasoby KWP w Opolu

Fot. 3. Finał konkursu filmowego z udziałem nadinsp. Jana Lacha Zastępcy Komendanta Głównego Policji (wówczas I Zastępcy Komendanta Wojewódzkiego Policji w Opolu). Źródło: Zasoby KWP w Opolu

w latach 2014–2016 wydano i rozdystrybuowano 25 500 egz. poradników dla rodziców i nauczycieli pn. „Informacje i wskazówki, jak uchronić dziecko przed uzależnieniem”.

Ponadto w ramach programu prowadzone są konkursy profilaktyczne, m.in. konkurs filmowy dla uczniów szkół gimnazjalnych miasta Opolu i powiatu opolskiego (fot. 3) realizowany przez Komendę Miejską Policji w Opolu, a także konkurs literacki dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa opolskiego współorganizowany przez Komendę Wojewódzką Policji w Opolu.

W działaniach programowych ujęto również szkolenia dla policjantów pionu prewencji, specjalistów ds. profilaktyki społecznej, nieletnich i patologii KPP/KMP w zakresie problematyki narkotykowej. W latach 2016–2017 przeprowadzono dwa szkolenia dla policjantów z zakresu problematyki narkotykowej, podczas których przeszkolono łącznie 83 osoby.

*Marcin Kosmala
główny specjalista Wydziału Prewencji KWP w Opolu*

Summary

Drugs – present without future

The article concerns the informational and educational programme “Drugs – present without future”, implemented by the Provincial Police Headquarters in Opole. The programme, the aim of which is to limit the phenomenon of psychoactive substances among school pupils and adult citizens of the Opolskie Province, is intended to shape proper attitudes and present how to spend free time. Moreover, its objective is to disseminate information on the kinds of institutions that help the addicted and those who start abusing drugs. It also informs parents about drugs and drug paraphernalia and how they can be hidden and distributed. The programme is implemented in the Opolskie Province as part of prevention activities taken in a school environment. Police officers participate in prevention lessons with children and teenagers. They also meet with parents, teachers, guidance counselors and school directors.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn, CSP

Obszar priorytetowy: cyberzagrożenia

„Szybuj bezpiecznie w internetowej chmurze”

W 2016 r. Komenda Wojewódzka Policji w Kielcach wspólnie ze Świętokrzyskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach i Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego przeprowadziła VI już edycję konkursu pt. „Szybuj bezpiecznie w internetowej chmurze 2016” skierowanego do uczniów szkół podstawowych i gimnazjów z województwa świętokrzyskiego. Cel przedsięwzięcia stanowiły: upowszechnienie wśród dzieci i młodzieży zasad bezpiecznego korzystania

z Internetu; promocja hasła Dnia Bezpiecznego Internetu 2016 „Lepszy Internet zależy od Ciebie!”; kształtowanie właściwych postaw wobec praw autorskich, ochrony wizerunku i danych osobowych w sieci; kształtowanie właściwych postaw wobec mowy nienawiści, dyskryminacji i łamania praw człowieka; a także rozwijanie umiejętności korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych, w szczególności z uwzględnieniem narzędzi informatycznych dostępnych w internetowej chmurze.

Fot. 1. Logo konkursu „Szybuj bezpiecznie w internetowej chmurze”
Źródło: KWP w Kielcach

Fot. 2, 3 i 4. Spotkania edukacyjne z policjantami
Źródło: KWP w Kielcach

Projekt rozpoczął się w lutym i zakończył w czerwcu konferencją podsumowującą. Konkurs został podzielony na trzy kategorie konkursowe. Kategoria I obejmowała uczniów klas I–III szkół podstawowych. Dzieci przygotowywały indywidualnie jedną pracę plastyczną na temat „Przez cały rok bezpiecznie uczę się i bawię z komputerem”. Praca stanowiła ilustrację do jednej z kart 12-stronicowego rocznego kalendarza ściennego. Kategoria II obejmowała z kolei uczniów klas IV–VI szkół podstawowych, którzy przygotowywali indywidualnie infografikę obrazującą hasło „Lepszy Internet zależy od Ciebie!”. Natomiast do kategorii III należeli uczniowie szkół gimnazjalnych, którzy przygotowywali blog lub stronę internetową również związaną z tym hasłem. W projekcie wzięło udział łącznie 200 szkół, w tym 78 szkół w I kategorii konkursowej, 92 szkoły w II kategorii konkursowej i 30 szkół w III kategorii konkursowej.

W ramach działania zostały przeprowadzone warsztaty dla nauczycieli klas IV–VI szkoły podstawowej dotyczące tworzenia atrakcyjnych materiałów dydaktycznych w postaci infografik z wykorzystaniem narzędzi informatycznych, a także dla nauczycieli gimnazjów w zakresie publikowania materiałów dydaktycznych w sieci Internet z wykorzystaniem serwisu blogger.com. Następnie nauczyciele zrealizowali analogiczne zajęcia adresowane do uczniów odpowiednich typów szkół.

Ponadto w ramach VI edycji konkursu policjanci przeprowadzili wiele spotkań w szkołach podstawowych i gimnazjalnych na terenie województwa świętokrzyskiego. W ich trakcie rozmawiali na tematy związane z cyberprzemocą, cyberprzestępczością oraz odpowiedzialnością prawną nieletnich. W spotkaniach uczestniczyło ponad 11,5 tysiąca uczniów.

*asp. szt. Paweł Sieczkowski
specjalista Wydziału Prewencji KWP w Kielcach*

Summary

„Fly safely in the online cloud”

In 2016 the Provincial Police Headquarters in Kielce, in cooperation with the Świętokrzyskie In-Service Teacher Training Centre and the Marshal Office of the Świętokrzyskie Province, organized the fourth edition of the contest called “Fly safely in the online cloud”. The competition was intended for primary and lower-secondary schools of the Świętokrzyskie Province. The goals of the event included: promotion of principles in the area of safe use of the Internet among children and teenagers, promotion of the slogan of Safer Internet Day 2016 “Better Internet depends on you!”, development of skills in the usage of ICT and IT tools available on the Internet, shaping proper attitudes towards copyrights, image protection rights, hate speech, discrimination and human rights violation. The contest was organised in three age brackets.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn, CSP

Obszar priorytetowy: bezpieczeństwo w miejscach publicznych i w miejscu zamieszkania

Program w zakresie znakowania zabytków ruchomych

Przestępstwa przeciwko dobrom kultury narodowej, mimo że stanowią niewielki procentowo udział przestępczości przeciwko mieniu, wymagają szczególnego podejścia w zakresie zapobiegania tego typu zdarzeniom i dążenia do zwiększenia ich ochrony. Przede wszystkim należy mieć na uwadze fakt, iż straconych zabytków nie można zastąpić – są one niepowtarzalne. W województwie wielkopolskim zabytki ruchome znajdujące się w obiektach o charakterze sakralnym stanowią blisko 90% ogółu zabytków ruchomych województwa. Są ściśle związane z historią i rolą organizacji religijnych na ziemi wielkopolskiej, w tym przede wszystkim Kościoła katolickiego. Wielkopolska Policja, realizując Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpiecznie” im. Władysława Stasiaka na lata 2016–2017, opracowała i wdrożyła Wielkopolski Program Znakowania Zabytków Ruchomych w Obiektach Sakralnych. Wśród celów głównych programu ujęto współpracę międzyinstytucjonalną w zakresie ochrony dziedzictwa narodowego w województwie wielkopolskim; wdrożenie nowych sposobów zabezpieczeń – poprzez znakowanie zabytków ruchomych w celach identyfikacyjnych; edukację mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz podnoszenie świadomości w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom dziedzictwa narodowego. Natomiast wśród celów pośrednich znalazły się: prowadzenie działań profilaktycznych i informacyjnych w zakresie ochrony dziedzictwa narodowego; wewnętrzne kształcenie kadry specjalistycznej; pogłębienie wiedzy ogólnej i skuteczności Policji w zakresie zwalczania przestępczości przeciwko dziedzictwu narodowemu, a także unowocześnianie, ujednolicenie i coraz powszechniej stosowanie technicznych środków zabezpieczeń w ramach ograniczania i zwalczania zagrożeń w obszarze dziedzictwa narodowego.

Program został zainicjowany 15 listopada 2015 r. uroczystym podpisaniem jego założeń przez Arcybiskupa Metropolity Poznańskiego, Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu oraz Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Stanowi on swoistą kontynuację prowadzonego od 2007 r. na terenie Wielkopolski Programu przeglądów stanu zabezpieczenia obiektów sakralnych. Jest jednym z istotnych elementów działań prewencyjnych i profilaktycznych podejmowanych przez Komendę Wojewódzką Policji w Poznaniu, mających na celu ograniczenie zagrożeń w tym obszarze oraz właściwe zabezpieczenie dóbr kultury narodowej w Wielkopolsce.

Zgodnie z założeniami programu prowadzone czynności są realizowane na trzech płaszczyznach, tj. porównanie stanu ewidencyjnego zabytków ruchomych ze stanem faktycznym na podstawie kart ewidencyjnych zabytków prowadzonych przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu, sporządzenie aktualnej dokumentacji fotograficznej zabytków ruchomych oraz oznakowanie zabytków mikrocząsteczkami DNA z wyciętym w nich unikalnym dla danego obiektu kodem.

Realizatorami przedsięwzięć są specjaliści zapraszani do współpracy podczas konkretnych działań – inspektorzy ochrony zabytków oraz policjanci województwa wielkopolskiego.

Fot. 1. Wykonywanie dokumentacji fotograficznej
Źródło: KWP w Poznaniu

W prace prowadzone przy realizacji dotychczasowych trzech etapów programu był zaangażowany zespół składający się z policjanta Wydziału Prewencji, policjanta Wydziału Kryminalnego oraz dwóch policjantów Laboratorium Kryminalistycznego KWP w Poznaniu. Skład zespołu uzupełniał pracownik Muzeum Archidiecezjalnego w Poznaniu oraz pracownik Wojewódzkiego Wielkopolskiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu. Ponadto na terenie powiatu poznańskiego w pracach uczestniczyli policjanci Komendy Miejskiej Policji

Fot. 2. Tablica epitafijna rodziny Hildebrandów
Źródło: KWP w Poznaniu

Tłumaczenie inskrypcji:

Zatrzymaj się, wędrowcze!

Widzisz tu pomnik wystawiony przez oddanego brata ku czci swojej śp. siostry, jej małżonka i dzieci.

Niech będzie nauką dla mnie i dla ciebie, jak i ci, co właśnie zaczęli żyć, a już dojrżeli, żeby umrzeć, i ci, którzy jak młode roślinki dopiero co się rozwinęli, a już śmiercią bladą wyblakli i zwiędli, Pan PAUL HILDEBRAND, były sędzia miejski i sukiennik, jego oddana małżonka pani MARIA PUCHELTIN są tego oczywistymi świadkami.

Sadzonki ich miłości wędzną po części przed, po części po śp. rodzicach, przed nimi w roku 1729 umiera pierworodna córeńka MARIA, ojciec umiera 11 października 1733, po nim w roku 1734 najmłodsza córeńka DOROTHEA ELISABETH, matka 9 sierpnia 1734, PAULUS, ostatnia iskra rodu Hildebrandów, dzięki dobremu wychowaniu przez oddanych przyjaciół, skrzy się pięknie w blasku pobożności i cnoty, w uzdolnieniu do pożytecznych nauk. Jakież wielkie było przerażenie, gdy 13 czerwca 1742 roku wpada w nurt Warty i znika, 15 tego samego miesiąca zostaje znaleziony, 17 pochowany z tysiącami łez przyjaciół przy swoich śp. rodzicach.

Tak prędko wymienia się śmierć z życiem, pomyśl o tym, drogi czytelniku, i dlatego żyj zawsze tak, byś nie pożałował w chwili śmierci.

Przedmiot: Tablica inskrypcyjna (fragment epitafium) sędziego miejskiego i sukiennika Paula Hildebrand (zm. 11.10.1733 r.) i jego rodziny. Czas powstania: ok. 1742 r.; epitafium powstało na zlecenie brata żony Paula Hildebrand, Marii Pucheltin (zm. 9.08.1734 r.)

Materiał, technika: olej na drewnie.

Wymiary: tablica inskrypcyjna: 103 x 73 x 7 cm; całe epitafium: 176 x 140 cm.

Pochodzenie: epitafium znajdowało się w kościele ewangelickim w Skwierzynie (niem. *Schwerin an der Warthe*; ob. miasto w województwie lubuskim, w powiecie międzyrzeckim), ukończonym w 1717 r. na potrzeby tutejszych protestantów. Barokowy zбір służył wiernym do połowy XIX w., kiedy to w latach 1846–1854, w nowej lokalizacji, wybudowano świątynię w stylu neoromańskim. Epitafium rodziny Hildebrandów nie zostało zapewne wykorzystane przy wystroju nowego zboru. Fakt ten przyczynił się do pozyskania zabytku do zbiorów muzealnych.

Data i okoliczności nabycia do zbiorów muzealnych: w styczniu 1889 r. epitafium jako – „snyderska, wielobarwnie malowana, ścienna tablica inskrypcyjna, upamiętniająca rodzinę Hildebrand” – zostało wpisane do Księgi Inwentarzowej Towarzystwa Historycznego dla Prowincji Poznańskiej (niem. *Historische Gesellschaft für die Provinz Posen*; skrót HG; nr inw. HG 2369), którego zbiory na mocy umowy z 19.10.1905 r. przekazano do Muzeum im. Cesarza Fryderyka w Poznaniu (niem. *Kaiser Friedrich Museum in Posen*; skrót KFM). Po odzyskaniu niepodległości zbiory KFM stały się własnością Muzeum Wielkopolskiego, od 1950 r. noszącego nazwę Muzeum Narodowego w Poznaniu.

w Poznaniu oraz policjanci z komisariatów Policji, na których terenie prowadzono prace.

Dzięki wieloletniej współpracy z Kurią Metropolitalną w Poznaniu oraz Muzeum Archidiecezjalnym w Poznaniu, jak również Instytutem Historii Sztuki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, policjanci Wydziału Prewencji oraz Wydziału Kryminalnego Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu ustalili, iż na terenie giełdy staroci w Poznaniu jest oferowana do sprzedaży tablica epitafijna rodziny Hildebrandów z 1742 r. W trakcie działań podjętych na terenie giełdy staroci w dniu 12 listopada 2016 r. policjanci ujawnili oferowaną do sprzedaży wymienioną tablicę.

Jak ustalono w Muzeum Narodowym w Poznaniu, przedmiotowa tablica od końca XIX wieku stanowiła element stałej eks-

pozycji poznańskiego Muzeum Prowincjalnego (wcześniejsza nazwa – Muzeum Narodowego w Poznaniu) i była ujęta wśród 300 najcenniejszych zabytków Wielkopolski, opisana w katalogu Mariana Gumowskiego pt. *Muzeum Wielkopolskie w Poznaniu: wybór i opis cenniejszych zabytków* (Kraków 1924). Zabezpieczona tablica stanowi bardzo cenny zabytek i świadectwo historii z XVIII wieku, kiedy rodzina Hildebrandów odgrywała bardzo znaczącą rolę w regionie. Z treści informacji znajdujących się na tablicy możemy się dowiedzieć szczegółowo o losach rodziny Hildebrandów, w tym Paula Hildebrand, który był szanowanym sędzią miejskim i sukiennikiem. Epitafium ze Skwierzyny zostało przywiezione do Poznania zapewne już przed wrześniem 1888 r., kiedy to miała miejsce wystawa dzieł sztuki Prowincji Poznańskiej, na którą

BEZPIECZEŃSTWO DZIECI I MŁODZIEŻY

zwieziono wiele cennych zabytków, następnie włączonych do zbiorów, utworzonego już w 1885 r. przez Towarzystwo Historyczne, poznańskiego Muzeum Prowincjonalnego (niem. *Posensches Provinzial Museum der Historische Gesellschaft*). Placówka miała za zadanie gromadzić, przechowywać, zabezpieczać przed zniszczeniem i udostępniać swoje zbiory (źródło: Adriana Podmostko-Kłos, *Muzeum Narodowe w Poznaniu*).

Każdy etap znakowania zabytków ruchomych (w ujęciu rocznym) jest podsumowany przez Wydział Prewencji KWP w Poznaniu w formie sprawozdania zawierającego informacje dotyczące realizacji programu oraz wypracowanych metod współpracy pomiędzy instytucjami. Wnioski płynące z podsumowań poszczególnych etapów zostają następnie przekazane przedstawicielom właściwych archidiecezji i diecezji oraz Wielkopolskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków, jak również są na bieżąco omawiane z administratorami poszczególnych obiektów.

Kolejny etap działań w ramach realizacji programu przewiduje objęcie nim następnych obiektów sakralnych województwa wielkopolskiego, które dysponują zabytkami ruchomymi. W ten sposób znacząco wzrosło bezpieczeństwo poszczególnych zabytków wchodzących obecnie w skład zasobów dziedzictwa kulturowego, stanowiących nie tylko dobro wszystkich Polaków, lecz również będących świadectwem wielkiego kunsztu i warsztatu europejskich artystów, którzy wykonali te dzieła.

podinsp. Henryk Gabryelczyk
ekspert Wydziału Prewencji KWP w Poznaniu

Fot. 3. Przykładowa tablica poglądowa
Źródło: KWP w Poznaniu

Summary

Program in the range of labelling movable monuments

Greater Poland Police, realizing the Program of curbing crime and asocial behaviours “Safer together” – named after Władysław Stasiak – for years 2016–2017, elaborated and implemented *Greater Poland Program of Labelling Movable Monuments in Sacred Objects*. Amongst the main purposes of the program an inter-institutional cooperation in the area of protection of the national legacy in the Greater Poland province was included; introduction of new ways of securings – by labelling movable monuments for identification purposes.

Źródło: Renata Cedro, CSP

Obszar priorytetowy: bezpieczeństwo dzieci i młodzieży – edukacja dla bezpieczeństwa

„Sztuka wyboru”

Główne założenie programu realizowanego przez Komendę Wojewódzką Policji w Bydgoszczy stanowi ograniczenie liczby czynów karalnych popełnianych przez nieletnich poprzez aktywizowanie młodych ludzi do udziału w warsztatach filmowych. Najważniejsze cele inicjatywy zakładają bowiem wzrost świadomości uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych w zakresie bezpośrednich następstw i negatywnych skutków czynów karalnych popełnianych przez młodzież oraz przejawiania innych zachowań ryzykownych, a także ich destrukcyjnego wpływu na poczucie bezpieczeństwa członków społeczności; wzrost świadomości nauczycieli w zakresie możliwości rozwiązywania sytuacji kryzysowych, spowodowanych zachowaniami uczniów używających środki odurzające i popełniających czyny zabronione, a także wzrost świadomości rodziców w zakresie współczesnych zagrożeń, z którymi spotykają się

młodzi ludzie. Z kolei wśród celów szczegółowych ujmuje się wskazanie uczniom gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych neutralnych sposobów rozwiązywania konfliktów w grupie rówieśniczej, w domu rodzinnym, szkole etc., będących bardzo często podłożem czynów karalnych; wskazanie nauczycielom sposobów rozwiązywania sytuacji kryzysowych w szkole, w oparciu o unormowania prawne i utrzymywanie współpracy z Policją; wykorzystanie potencjału, energii tkwiącej w młodych ludziach, do działań przynoszących ogólny pożytek, a także wykorzystanie posiadanych przez młodzież umiejętności technicznych, jej znajomości nowoczesnych technologii w dobrym, pożytecznym społecznie celu.

Bezpośrednimi adresatami programu są uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, z wyłączeniem szkół dla dorosłych oraz placówek pozaszkolnych prowadzących zajęcia

Fot. 1. Logo programu „Sztuka wyboru w 2017 r.”
Źródło: KWP w Bydgoszczy

edukacyjne i kulturalno-oświatowe dla młodzieży gimnazjalnej i szkół ponadgimnazjalnych, placówki opiekuńczo-wychowawcze w kategorii wiekowej szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu całego kraju.

Projekt ma wspierać rozwój młodych ludzi, inicjować ich do podejmowania ciekawych, inspirujących działań, które w efekcie mogą być wykorzystane jako materiały dydaktyczne dla innych osób. Aktywizacja na rzecz słusznych działań ma służyć pozytywnemu, użytecznemu społecznie celowi i jednocześnie ukierunkować kreatywność, pomysłowość oraz zdolności artystyczne młodych ludzi.

Program opiera się na działaniach związanych z konkursem filmowym i graficznym, warsztatami z tworzenia filmów profilaktycznych z udziałem profesjonalistów polskiego kina oraz galą finałową w ramach Festiwalu Filmowego Camerimage. Składa się z kilku etapów, a jednym z podstawowych jest przygotowanie materiałów dydaktycznych w postaci scenariuszy zajęć wykorzystujących filmy powstałe w ramach projektu „Sztuka wyboru” w poprzednich latach. Gotowy materiał dydaktyczny jest przekazywany funkcjonariuszom zespołów profilaktyki społecznej garnizonu kujawsko-pomorskiego oraz koordynatorom wojewódzkim do spraw profilaktyki społecznej podczas warsztatów szkoleniowych, które są ukierunkowane na metody i narzędzia prowadzenia zajęć profilaktycznych w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Osoby te wykorzystują następnie materiał podczas spotkań edukacyjnych w szkołach. Niezwykle istotny element programu stanowią warsztaty filmowe organizowane na przełomie maja i czerwca, składające się z części teoretycznej i praktycznej, a także z zajęć profilaktycznych prowadzonych przez przedstawicieli Komendy Wo-

Fot. 2. Debata na temat prezentowanego filmu
Źródło: KWP w Bydgoszczy

Fot. 3, 4 i 5. Realizacja materiału filmowego
Źródło: KWP w Bydgoszczy

jewódzkiej Policji w Bydgoszczy. W warsztatach może wziąć udział 72 uczniów z całej Polski (w 2 turach, w każdej z nich 12 3-osobowych grup reprezentujących jedną placówkę oświatową). Warsztaty rozpoczyna pokaz filmu, po którym następuje debata dotycząca zagadnień profilaktycznych związanych z zaprezentowanym przekazem. W kolejnym dniu uczestnicy biorą udział w wykładach prowadzonych przez reżysera, operatora, aktora, storyboardzistę oraz montażystę filmowego. W trakcie zajęć uczniowie opracowują scenariusz filmu warsztatowego. Część teoretyczna polega na serii wykładów, podczas których prowadzący przekazują młodzieży podstawy wiedzy filmowej. W części praktycznej młodzież pod przewodnictwem opiekunów (filmowców) rusza w teren, by nakręcić, a następnie zmontować, krótkie etiudy filmowe będące ich wypowiedzią na temat przewodni danej edycji konkursu (dotyczący zawsze potencjalnych zagrożeń, takich jak przemoc, narkotyki, alkohol i in., obecnych w ich środowiskach). Ten etap ma dać młodzieży

BEZPIECZEŃSTWO DZIECI I MŁODZIEŻY

Fot. 6 i 7. Spotkania z zaproszonymi aktorami
Źródło: KWP w Bydgoszczy

podstawy warsztatowe do pracy nad projektami konkursowymi. W kolejnym dniu następuje realizacja materiału filmowego w trakcie plenerowych warsztatów filmowych oraz montaż nagranych materiałów. Ostatniego dnia odbywa się prezentacja filmów wraz z ich omówieniem przez eksperta. Jest to także dzień, w którym projekt zostaje poddany ewaluacji. Uczniowie wypełniają ankiety ewaluacyjne, przedstawiają mocne i słabe strony warsztatów, mają okazję do zaproponowania zmian w projekcie.

Po zakończonych warsztatach zostaje ogłoszony konkurs dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na nakręcenie

3-minutowego filmu profilaktycznego, którego rozstrzygnięcie następuje podczas gali Camerimage.

Warto dodać, że głównym partnerem programu jest Fundacja TUMULT realizująca działania z zakresu kultury i sztuki oraz Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Głównym przedsięwzięciem realizowanym przez tę fundację jest Międzynarodowy Festiwal Sztuki Autorów Zdjęć Filmowych Camerimage. Dlatego gala rozdania nagród konkursowych stanowi integralną część wspomnianego festiwalu. Oprawę gali tworzą pokazy filmów konkursowych przeplatane animacjami, spotkaniami z gośćmi festiwalu Camerimage oraz występami artystycznymi.

Po zakończeniu gali następuje końcowe opracowanie materiałów dydaktycznych dla szkół. Filmy wraz z konspektami zajęć zostają powielone na nośnikach typu DVD lub na specjalnie przeznaczonych do tego celu, zabezpieczonych przed możliwością formatowania, nośnikach typu pendrive. Dodatkowo jest opracowana broszura informacyjna dotycząca projektu i możliwości wykorzystania materiałów dydaktycznych podczas zajęć. Przygotowane materiały zostają rozdyskrebowane poprzez kuratoria oświaty w skali ogólnopolskiej do szkół oraz do komend wojewódzkich Policji.

ml. asp. Marcin Górak
asystent Wydziału Prewencji KWP w Bydgoszczy

W artykule wykorzystano informacje zamieszczone na stronie internetowej: www.sztukawyboru.pl/.

Summary

“Art of choice”

The article describes the project called “The art of choice”, the aim of which is to involve young people in creating preventive films. It requires young authors to use their technical skills and the knowledge of modern technologies for the right social purpose. The added value is also the fact that possible threats of the modern world are presented by young people. The films are designed by the youth and for the youth.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn, CSP

Obszar priorytetowy: przemoc w rodzinie

„Przyjazne patrole” – projekt interdyscyplinarnej pomocy dzieciom, których dobro jest zagrożone

Komenda Miejska Policji w Lublinie realizuje program profilaktyczny „Razem Przeciwko Przemocy”, którego celem stanowią edukacja społeczna w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, zintensyfikowanie działań w zakresie ochrony i udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także

tworzenie efektywnych lokalnych systemów bezpieczeństwa. W ramach przedmiotowego programu funkcjonuje telefon konsultacyjno-informacyjny pn. „Potrzebujesz pomocy, zadzwoń 815 355 330”, a także „Przyjazny Pokój Przesłuchań Dzieci” posiadający certyfikat Ministerstwa Sprawiedliwości

i Fundacji „Dajemy Dzieciom Siłę”. Podczas spotkań edukacyjnych z dziećmi są wykorzystywane policyjne maskotki: „Sierżant Poli” i „Sierżant Alicja”. W celu zminimalizowania przykrych doznań związanych z przeżywaną traumą, pluszowa maskotka „Sierżant Poli” jest przekazywana dzieciom biorącym udział w przesłuchaniu w „Przyjaznym Pokoju Przesłuchań Dzieci” oraz doświadczającym sytuacji kryzysowej, jaką jest np. odebranie dziecka z rodziny.

W obszarze przedmiotowego programu Komenda Miejska Policji w Lublinie od 2015 r. realizuje projekt pn. „Przyjazne patrole”, którego głównym celem jest zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom znajdującym się w sytuacji zagrażającej ich dobru zarówno podczas interwencji, jak i w trakcie rutynowych wizyt monitorujących sytuację dzieci.

„Przyjazny patrol” pełni służbę na terenie Lublina nieoznakowanym radiowozem służbowym w piątki, soboty oraz – w zależności od potrzeb – w inne dni świąteczne (najczęściej niedziele) w godz. 16.00–24.00. Wynika to z faktu, iż to właśnie w tych dniach odnotowuje się najwięcej interwencji Policji. Miejscem pełnienia dyżuru „Przyjaznego patrolu” jest pokój znajdujący się w KMP w Lublinie. W skład „Przyjaznego patrolu” wchodzi nieumundurowany policjant KMP w Lublinie, pracownik socjalny z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz psycholog lub pedagog z Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie. Obowiązkiem „Przyjaznego patrolu” jest udanie się na miejsce interwencji związanej z zagrożeniem bezpieczeństwa dziecka, czyli sytuacją, gdy np. rodzice znajdują się pod wpływem alkoholu, gdy dziecko jest pozostawione bez opieki, zagubiło się, uczestniczyło w wypadku, czy też jest świadkiem lub ofiarą przemocy. Decyzję o wysłaniu na interwencję „Przyjaznego patrolu” każdorazowo podejmuje dyżurny KMP w Lublinie. W czasie gdy patrol nie uczestniczy w interwencjach, „monitoruje” sytuację dzieci w środowiskach niewygodnych wychowawczo, w rodzinach dysfunkcyjnych z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i zagrożonymi przemocą w rodzinie. Zadaniem patrolu jest zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa, a także rozpoznanie sytuacji psychologicznej dziecka i relacji w rodzinie, dostrzeganie potrzeb i problemów emocjonalnych dzieci, zwracanie uwagi na trudności,

z jakimi muszą się mierzyć w środowisku rodzinnym, minimalizowanie negatywnych skutków interwencji oraz udzielanie wsparcia.

W czasie interwencji domowych pracownicy Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie skupiają się tylko i wyłącznie na sytuacji dzieci, natomiast pozostali członkowie patrolu wykonują inne czynności niezbędne w trakcie tej wizyty. Starają się znaleźć osobne pomieszczenie, w którym mogliby odizolować dziecko od traumatycznych przeżyć, uspokoić i ustabilizować emocjonalnie, a w razie konieczności również przygotować do przewiezienia do innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej lub odpowiedniej placówki.

Doświadczenie pokazuje, iż obecność specjalistów Centrum Interwencji Kryzysowej w przyjaznym patrolu znacznie obniża poczucie zagrożenia i stresu dziecka, co wpływa na wzrost efektywności działań na rzecz rodziny. Małoletni, którzy doznali krzywdy, otrzymują od członków „Przyjaznego patrolu” maskotkę policyjną „Sierżanta Poli” znanego z edukacyjnych spotkań profilaktycznych.

Członkowie patrolu są zobowiązani powiadomić właściwe instytucje i organizacje niosące pomoc małoletnim o zaistniałych przypadkach niewłaściwego sprawowania opieki nad dziećmi, ponadto muszą sporządzić dokumentację z pełnionej służby.

Od 2015 r. do końca lipca 2017 r. w ramach pełnionych dyżurów „Przyjaznego patrolu” Komenda Miejska Policji w Lublinie wystawiła do służby 267 patroli, podczas których policjanci oraz pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie i Centrum Interwencji Kryzysowej przeprowadzili

983 kontrole rodzin pod kątem zaniebywania dzieci, odbyli 1562 rozmowy z rodzicami, wdروżyli 51 procedur „Niebieskie Karty”, przeprowadzili 58 interwencji oraz odebrali 44 dzieci z rodziny na podstawie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390). Warto zauważyć, że program jest realizowany już trzeci rok. Pojawiają się i małe, i duże sukcesy. Zdarza się, że patrol jest chętnie witany w domach. Czasem jest trudno, ale i tak warto podejmować wyzwanie. Największą satysfakcję stanowi fakt, iż dzięki patrolowi dzieci mogą czuć się bezpiecznie.

Poniżej zaprezentowano trzy historie spotkań w rodzinach, które szczególnie pozostały w pamięci członków „Przyjaznego Patrolu”.

Fot. 2. Maskotka „Sierżant Poli”
Źródło: zasoby KMP w Lublinie

Fot. 1. „Przyjazny patrol”
Źródło: zasoby KMP w Lublinie

PRZEMOC W RODZINIE

„Pierwszy sukces”

W pierwszym roku funkcjonowania patrolu zdarzyło się coś, co do tej pory jest motorem naszych działań. Dla matki wychowującej wraz z konkubentem 12-letniego syna najważniejszy był alkohol. Kilkuletnia praca socjalna prowadzona przez pracownika socjalnego i asystenta rodziny nie przynosiła efektów. Podczas wizyty patrolu małoletni został odebrany nietrzeźwej matce i przekazany babci. Ta sytuacja, mimo że traumatyczna zarówno dla dziecka, jak i dla matki, okazała się zbawieniem. Matka zrozumiała, co straciła przez alkohol. Przestała pić, ukończyła terapię, zaczęła prawidłowo wypełniać swoje obowiązki rodzicielskie. Po roku zapytana o to, co spowodowało taką zmianę, powiedziała z uśmiechem: „Przyjazny patrol. Cieszę się, że tak się stało”. Po naszej interwencji wytrzymała w abstinencji, rozpoczęła pracę, przeprowadziła remont mieszkania. Zmieniła funkcjonowanie swoje i swojej rodziny. Wiemy, że zajęła się wychowaniem syna i poprawą relacji z nim. Interwencja, która odbyła się ponad 2,5 roku temu, do dziś daje nam siłę, nadzieję, wiarę i poczucie sensu w trudniejszych momentach naszej pracy.

„Przyjazny patrol”

Mamy rodziny, odwiedzane przez nas wielokrotnie, w których występowały ostra przemoc, alkohol, niewydolność wychowawcza. W jednej z takich rodzin, podczas kolejnej wizyty troje dzieci, w wieku 3, 5, 11 lat, podskakując, wykrzykiwało z radością: „Przyjazny patrol, przyjazny patrol...”. To też nasz sukces. Daliśmy wsparcie dzieciom i matce, która była spokojna i wdzięczna za wizytę, bo od kiedy zaczęliśmy ich odwiedzać, przemoc w domu ustała. W tym roku kobieta jest już po rozwodzie, z szansą na spokojne życie, a jej były mąż z wyrokiem z art. 207 kk. Sporo zrobiła ta rodzina. Dzieci mają szansę na dorastanie w domu bez przemocy.

„Nowe wyzwania”

Patrol pełni dyżury od piątku do niedzieli. W piątek dowiedzieliśmy się, że jest prośba z sądu, aby przez trzy kolejne dni monitorować sytuację rodziny, w której dwa dni wcześniej zmarła matka, pozostawiając pięcioro dzieci w wieku 3–21 lat. Wcześniej jedynie pracownicy socjalni MOPR oraz dyżurni Policji wskazywali nam adresy do wizyty. Zadanie „Przyjaznego patrolu” polegało na sprawdzeniu, czy bezpieczeństwo dzieci nie jest zagrożone, czy młodsze rodzeństwo może pozostać pod opieką najstarszego brata. W razie stwierdzenia nieprawidłowości i zaniedbań „Przyjazny patrol” był zobligowany do zapewnienia dzieciom właściwych warunków w odpowiedniej placówce. W środowisku zastaliśmy dzieci, które miały być pod opieką babci, jednak ta na wieść o śmierci córki bardzo źle się poczuła i została odwieziona do szpitala. Głową rodziny w jednej chwili musiał stać się najstarszy z rodzeństwa. Członkowie patrolu pomagali młodemu człowiekowi poradzić sobie z tą sytuacją. Uczyli go, jak rozmawiać z młodszym rodzeństwem, jak zrobić zakupy, co ugotować, jak radzić sobie z ich lękiem i trudnościami emocjonalnymi, gdzie szukać pomocy. Kolejnego dnia babcia zmarła. Dzieci musiały stawić czoła następnej stracie. Współczując dzieciom i mierząc się z ogromną tragedią w tej rodzinie, staraliśmy się udzielać odpowiedzi na ich wszelkie pytania, wyjaśnić ich niecodzienne reakcje – oczywiście w takiej chwili. „Przyjazny patrol” towarzyszył cały czas rodzinie, aby zminimalizować zagrożenia i udzielać jej wsparcia. W niedzielę również byliśmy w ich domu. Informacja, wsparcie, wyciszenie emocji. Przepelniał nas podziw dla tak młodego człowieka, który bez żadnego doświadczenia, ale też bez wahania, odpowiedzialnie zajął się młodszym rodzeństwem. W poniedziałek z zagranicy powrócił ojciec najmłodszej dziewczynki i rozpoczął starania o pozostanie opiekunem pozostałych dzieci. Cieszymy się, że sąd uznał nasze kompetencje i po-

wierzył nam opiekę nad tą rodziną w czasie tamtego weekendu, zamiast umieścić dzieci w placówce, co powiększyłoby jeszcze ich traumę. Mieliśmy poczucie, że jesteśmy potrzebni i możemy się realizować także w nietypowych sytuacjach.

Z relacji członków „Przyjaznego patrolu” wynika, że w społeczności lokalnej Lublina wspólne działania są odbierane jako wyraz troski o dobro najmłodszych mieszkańców miasta, uważane są za potrzebne i stanowią formę interdyscyplinarnego współdziałania instytucji na rzecz ochrony dzieci. Stanowią również wsparcie dla policjantów, którzy podczas interwencji domowych mogą objąć osoby pokrzywdzone opieką psychologiczną.

st. asp. Irmina Łakota

specjalista Zespołu ds. Nietłenich i Patologii

Wydział Prewencji KMP w Lublinie

Beata Bednarczyk, Teresa Wąsikowska, Kamila Murat-Rycek

Fot. 3. „Przyjazny patrol” w „Przyjaznym Pokoju Przesłuchań Dzieci”

Źródło: zasoby KMP w Lublinie

Summary**“Friendly police patrols” – interdisciplinary aid project for children in difficult situations**

The article describes assumptions of the project called “Friendly police patrols”. The Municipal Police Headquarters in Lublin has executed the project since 2015. Its objective is to protect children and ensure their safety. Especially, it concerns children in dangerous situations. Basically, police patrols are obliged to minimize negative consequences of police interventions involving children and to support dysfunctional families. Moreover, if irregularities are detected, policemen have to immediately inform proper institutions and children aid organisations.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn, CSP

Obszar priorytetowy: bezpieczeństwo seniorów

„Bezpieczny Senior – Ostrożny Senior”

– działania edukacyjne skierowane do seniorów
w ramach projektu „Akademia Seniora II”
realizowanego na terenie województwa podlaskiego
przez Wydział Prewencji KWP w Białymstoku

Projekt „Akademia Seniora II”, współfinansowany ze środków Narodowego Banku Polskiego, koordynowany przez Wydział Prewencji KWP w Białymstoku, był realizowany od maja 2016 r. do maja 2017 r. W jego ramach odbyło się wiele warsztatów edukacyjno-informacyjnych, podczas których przeszkolono 300 seniorów zamieszkających na terenie województwa podlaskiego. Priorytetowym obszarem tematycznym projektu „Akademia Seniora II” było wskazanie właściwego gospodarowania budżetem domowym oraz rozbudzanie przedsiębiorczych postaw i zachowań. W ramach warsztatów omawiano tematy odnoszące się do podniesienia bezpieczeństwa osób starszych poprzez zapobieganie oszustwom finansowym, zarządzania budżetem osobistym oraz ostrożnego planowania przyszłości finansowej. W trakcie trwania projektu przypomniano seniorom o metodach działania oszustów telefonicznych podszywających się pod członka rodziny, np. wnuka, mediatora lub za funkcjonariusza Policji tropiącego oszusta wyłudającego pieniądze. Uczestnicy dzielili się doświadczeniem oraz życiowymi historiami, które stały się ostrzeżeniem przed tym, jak unikać niebezpiecznych sytuacji i oszustów próbujących wyłudzić oszczędności życia. Ponadto utrwalano wiedzę na temat informacji dotyczących tego, gdzie można uzyskać pomoc w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu seniorów. Realizacja założeń projektu przyczyniła się do podniesienia poczucia bezpieczeństwa oraz wzrostu świadomości osób starszych o możliwych zagrożeniach finansowych, kreowania postaw społecznych sprzyjających zapobieganiu oszustwom

wobec osób starszych oraz zwiększenia dostępu do informacji o możliwościach uzyskania pomocy w trudnych sytuacjach życiowych związanych z podjęciem decyzji finansowych. Warsztaty edukacyjno-informacyjne prowadzone przez Wydział Prewencji KWP w Białymstoku wsparli również funkcjonariusze z pionu kryminalnego, psycholog policyjny KWP w Białymstoku, przedstawiciel NBP Oddział w Białymstoku oraz dzielnicowi. Forma zajęć cieszyła się ogromnym zainteresowaniem, szczególnie część praktyczna, która pobudzała seniorów do aktywności.

Po realizacji projektu została przeprowadzona jego ewaluacja, na którą składało się zbieranie danych podczas trwania projektu, analiza zgromadzonych informacji, opracowywanie wniosków, formułowanie rekomendacji dotyczących decyzji, jakie powinny być podjęte podczas kolejnej edycji projektu. Zaplanowanie i właściwe określenie przebiegu ewaluacji było podstawą sukcesu i możliwością właściwego wytyczenia działań podejmowanych w ramach projektu „Akademia Seniora II”. Przeprowadzona ewaluacja, jako integralna część procesu, była użyteczna do badania potrzeb seniorów, wspomagająca proces podejmowania decyzji dotyczących planowania i realizacji projektu „Akademia Seniora II”, pomocna przy podnoszeniu skuteczności i efektywności działań oraz ich modyfikowania; w identyfikowaniu słabych i mocnych stron projektu, umożliwiającą zasygnalizowanie pojawiających się problemów, istotna podczas zbierania informacji zwrotnych od osób zaangażowanych w prowadzenie warsztatów podczas cyklicznych zebrań.

Fot. 1. Uroczyste rozpoczęcie projektu w Augustowie
Źródło: KWP w Białymstoku

Fot. 2. Warsztaty edukacyjno-informacyjne w Augustowie
Źródło: KWP w Białymstoku

BEZPIECZEŃSTWO SENIORÓW

Fot. 3. Uroczyste zakończenie projektu w Białymstoku
Źródło: KWP w Białymstoku

Projekt koordynował Naczelnik Wydziału Prewencji KWP w Białymstoku nadkom. Maciej Sylwester Zakrzewski, zaś pomysłodawcą projektu była starszy inspektor Wydziału Prewencji Zespołu Profilaktyki Społecznej Wydziału Prewencji KWP w Białymstoku Katarzyna Gromadzka. Realizację projektu wspomagali funkcjonariusze/pracownicy cywilni jednostek terenowych garnizonu podlaskiego – Komendy Miejskiej Policji w Białymstoku, Augustowie, Komendy Powiatowej Policji w Hajnówce, Sokółce, Zambrowie, Grajewie, Sejnach oraz Wysokiem Mazowieckiem, w tym szczególnie dzielnicowi angażujący się w prowadzenie warsztatów.

Ze względu na duże zainteresowanie uczestników projektu oraz pozytywne informacje zwrotne uzyskane po jego zakończeniu jest planowana kolejna edycja warsztatów.

Katarzyna Gromadzka
starszy inspektor Zespołu Profilaktyki Społecznej
Wydział Prewencji KWP w Białymstoku

Summary

“Safe Senior – Careful Senior” – educational activities addressed to seniors as part of “Senior Academy II” project, implemented in the Podlaskie Province by the Prevention Unit of the Provincial Police Headquarters in Białystok

The article describes educational activities addressed to seniors, illustrated with the example of “Senior Academy II” project. The project was co-financed by the National Bank of Poland and ran 12 months. Its aim was to promote combating financial exclusion and making responsible and proper financial decisions. Originators of the project – the Prevention Unit of the Provincial Police Headquarters in Białystok intended to take prevention actions among seniors from the Podlaskie Province. The priority aspect of “Senior Academy II” was to transfer knowledge how to improve safety of elderly people. It concerns proper management of personal finances, prevention of financial fraud and cautious planning for the financial future.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn, CSP

Obszar priorytetowy: bezpieczeństwo w ruchu drogowym

„B&N, czyli B jak Bezpieczny i N jak Niechroniony”

Program profilaktyczny służący poprawie bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu drogowego w oparciu o edukację oraz wzrost świadomości uczestników ruchu drogowego został zaplanowany do realizacji przez Komendę Wojewódzką Policji zs. w Radomiu na lata 2014–2020. Jego główne założenie stanowi teza, że poprawa bezpieczeństwa na drogach będzie następować wprost proporcjonalnie do wzrostu liczby świadomych uczestników ruchu drogowego.

Wśród partnerów programu znajdują się m.in.: Mazowiecka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego w Radomiu, Siedlcach, Ostrołęce, Ciechanowie i Płocku, Mazowiecki Kurator Oświaty czy też Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie, w tym wszystkie delegatury w subre-

gionach. Obecnie w ramach programu współpracuje ogółem 455 podmiotów, takich jak szkoły, władze lokalne, organizacje pozarządowe, przy czym ten katalog nieustająco się poszerza o nowe instytucje i organizacje, którym bliskie są zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego. Warto dodać, że zasady współdziałania pomiędzy podmiotami partnerskimi wynikają z założeń Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”, a także Narodowego Programu Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego.

Program „B&N, czyli B jak Bezpieczny i N jak Niechroniony” stanowi zbiór przedsięwzięć zmierzających do aktywizacji społeczności szkolnych i lokalnych poprzez działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu drogowego w obszarach edukacji i promocji bez-

Fot. 1. Dyplom „Młodego diagnosty”. Źródło: KWP zs. w Radomiu

Fot. 2. Wizualizacja SMARTSTOP. Źródło: KWP zs. w Radomiu

piecznych zachowań w ruchu drogowym. Projekt przewiduje działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym w odniesieniu do pieszych i rowerzystów, a grupami docelowymi są uczniowie szkół podstawowych i ponadgimnazjalnych oraz seniorzy w wieku 60+. Bardzo ważną grupę odbiorców stanowią jednak rodzice jako fundament działań profilaktycznych skierowanych do najmłodszych uczestników ruchu drogowego.

Wśród działań programowych znajduje się m.in. inicjatywa w postaci organizowanego w szkołach „Dnia bezpieczeństwa”, który łączy zabawę z nauką o bezpieczeństwie na drodze. W zajęciach odbywających się podczas tego dnia uczestniczą uczniowie, nauczyciele oraz rodzice.

Kolejną formą promocji bezpieczeństwa na drodze są akcje ukierunkowane na używanie oraz dystrybucję materiałów odblaskowych, pn. „Widoczny pieszy”, adresowane nie tylko do uczniów danej szkoły, ale także lokalnej społeczności. W ramach programu, we współpracy z placówkami oświatowymi zrzeszonymi, tworzone są tzw. banki odblasków, w których przeprowadza się redystrybucję elementów odblaskowych. Dzieci przynoszą do szkół nieużywane elementy odblaskowe, które następnie wręczane są innym uczestnikom ruchu drogowego. Informacje o realizowanych działaniach są zamieszczane na specjalnie przygotowanych przez szkoły tablicach, które znajdują się w centralnym miejscu w szkole, tak aby mogli je widzieć nie tylko uczniowie, ale również osoby odwiedzające placówkę.

Warto też wspomnieć o kampanii pn. „Młody diagnosta”, ukierunkowanej na propagowanie używania roweru sprawnie technicznego oraz rzetelnego przygotowania do otrzymania karty rowerowej. Ta część programu jest realizowana głównie w szkołach podstawowych, w których przygotowuje się uczniów do zdania egzaminu na kartę rowerową. Przy czym proces przygotowania do egzaminu i sam egzamin powinny być wyraźnie związane z określeniem roli rodzica biorącego odpowiedzialność za swoje dziecko.

KAMPANIA JEST PROWADZONA WIELOETAPOWO:

- 1) **„Moje pierwsze prawo jazdy”**, czyli egzamin na kartę rowerową;
- 2) **„Młody diagnosta”**, czyli znam i umiem sprawdzić stan techniczny mojego roweru. Konkursowa forma edukacji; uczeń otrzymuje pamiątkowy dyplom;
- 3) **„Mój rower, moje życie”**, czyli świeć przykładem na sprawnym rowerze – specjalnie w tym celu został opracowany projekt ulotki, który ma trafić do użytkownika roweru za pośrednictwem salonów/sklepów/serwisów zajmujących się dystrybucją/sprzedażą/przeglądem rowerów.

Bardzo ważną grupą adresatów programu są jednak również seniorzy, czyli najstarsi uczestnicy ruchu drogowego. Ta grupa coraz częściej uczestniczy bowiem w wypadkach drogowych. Z pewnością warto skorzystać z doświadczenia tych osób i ich autorytetu po to, aby promować bezpieczne zachowania w ruchu drogowym. Działania w tej grupie skupiają się w głównej mierze na organizowaniu spotkań i omawianiu

BEZPIECZEŃSTWO W RUCHU DROGOWYM

tematyki związanej z bezpiecznym uczestnictwem w ruchu drogowym. Jedną z platform wymiany informacji jest „Mazowiecka Akademia Seniora”. Dodatkowo odbywają się cykliczne spotkania w ramach uniwersytetów III wieku i kołach seniora podczas kampanii pn. „I Ty będziesz seniorem” służącej poprawie relacji międzypokoleniowej na drodze.

Wraz z inauguracją programu rozpoczęto również prace nad nagraniem klipu promującego używanie elementów odbłaskowych przez niechronionych uczestników ruchu. Nagrany materiał stanowi element promocji działań programowych zachęcających do używania elementów odbłaskowych na drodze. Ponadto w ramach programu jest realizowana kampania pn. „Smartstop”, adresowana przede wszystkim do pieszych korzystających z telefonów komórkowych lub smartfonów. Pomysł kampanii był związany z nieformalnym Światowym Dniem Bez Telefonu Komórkowego, przypadającym corocznie na 15 lipca. Kampania służy poprawie bezpieczeństwa osób korzystających ze smartfonów jako uczestników ruchu drogowego, którzy nie powinni zapominać o używaniu wyobraźni jako niezwykle ważnego elementu bezpiecznego poruszania się po drogach. Podczas odbywającego się w Radomiu „Kameralnego Lata” młodzi twórcy nakręcili klip „Smart Stop”, który obejrzało w Internecie i mazowieckich kinach ponad 90 tys. widzów.

Kolejna kampania realizowana w ramach programu nosi nazwę „Kierowco! Nie polujemy na zebraw”. Jej celem jest poprawa zachowań kierujących pojazdami, a myśl przewodnią stanowi hasło „Kulturalny i bezpieczny kierowca zachowuje szczególną ostrożność, zbliżając się do przejścia dla pieszych, jest partnerem na drodze”. Na początku września 2016 r. niemal 6,5 tys. dzieci ze 140 szkół wydrukowało dla kierowców we własnym zakresie banery oraz ulotki, z którymi wyszli na ulicę i promowali akcję.

W dążeniu do wspólnego celu w postaci „wizji zero” oznaczającej „zero wypadków i zero ofiar śmiertelnych” program jest wspierany na Mazowszu przez 18 konsultantów, metodyków nauczania z obszaru województwa mazowieckiego i 364 koordynatorów, którzy w ramach programu realizują różnego rodzaju przedsięwzięcia promujące bezpieczeństwo w ruchu drogowym. Tymczasem codzienne statystyki pokazują, jak wiele jest jeszcze do zrobienia dla poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Codzienna kreatywność musi więc podążać za nowościami technologicznymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Aby je spełnić, utworzono pocztę oraz profil na portalu społecznościowym Facebook o nazwie „bezpieczny.niechroniony”, który po niespełna miesiącu funkcjonowania otrzymał już 200 lajków. Jest to jedno z wielu narzędzi,

Fot. 3. Wizualizacja „Kierowco nie polujemy na zebraw”. Źródło: KWP zs. w Radomiu

Fot. 4. Zawieszka na rower. Źródło: KWP zs. w Radomiu

które dostarcza miarodajnej wiedzy dotyczącej realizacji zadań zawartych w programie. Jak dotąd, zostało opublikowanych 535 postów, które dotarły do blisko 330 000 odbiorców, a wyświetlono je prawie 600 000 razy.

podkom. Emilia Kosma
Specjalista Zespołu ds. Profilaktyki Społecznej
Wydziału Ruchu Drogowego KWP zs. w Radomiu

Summary

B&N programme – for safety and protection of road users

“B&N – safe (pol. B – bezpieczny) and unprotected (pol. N – niechroniony)” is a preventive programme, the aim of which is to improve safety of pedestrians and cyclists in the Mazovia Province in 2014–2020. Its main assumption is the statement that improvement of road traffic safety depends on the number of aware traffic participants. The programme is a collection of events designed to involve school and local communities in actions intended to increase security of unprotected road participants. They educate and promote safe behaviours in road traffic. Pupils of primary and secondary schools and seniors aged more than 60 years old are the target groups of the programme.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn, CSP

Koncepcja Wojewódzkich Działań Prewencyjnych „Alfa” o Charakterze Antyterrorystycznym na terenie województwa dolnośląskiego

mł. insp. Adam Skrzypek

Naczelnik Wydziału Prewencji KWP we Wrocławiu

Program pn. „Alfa”, skierowany do dzieci i młodzieży województwa dolnośląskiego, jako realizacja założeń Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019, obejmuje edukację dzieci i młodzieży z zakresu bezpieczeństwa w przypadku, gdy młodzież i dzieci staną się uczestnikami zamachów terrorystycznych. W związku ze zdarzeniem w 2016 r. dotyczącym podłożenia materiału wybuchowego we wrocławskim autobusie komunikacji miejskiej, podjęto bowiem decyzję o konieczności wdrożenia na terenie całego województwa dolnośląskiego działań prewencyjnych służących szeroko pojętej edukacji dzieci i młodzieży w obszarze zagrożeń terrorystycznych. Wydział Prewencji KWP we Wrocławiu, wspólnie z przedstawicielami ABW, CBŚP, Kuratorium Oświaty, Dolnośląskim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli oraz psychologami, przygotował projekt w postaci Koncepcji działań prewencyjnych ukierunkowanych na aktywność profilaktyczną w zakresie podnoszenia świadomości i kształtowania pożądanych

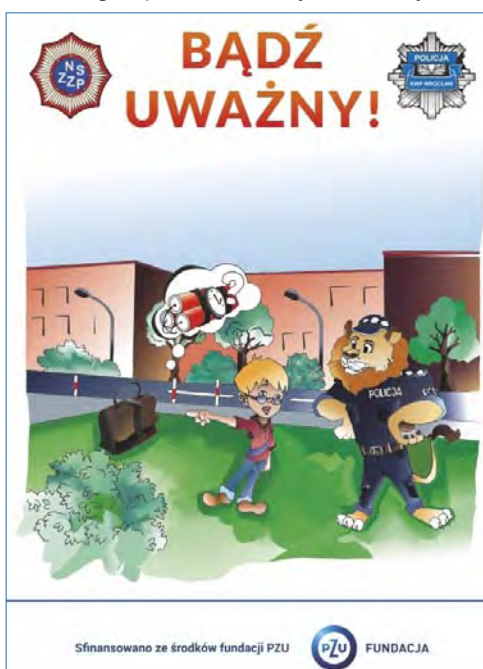
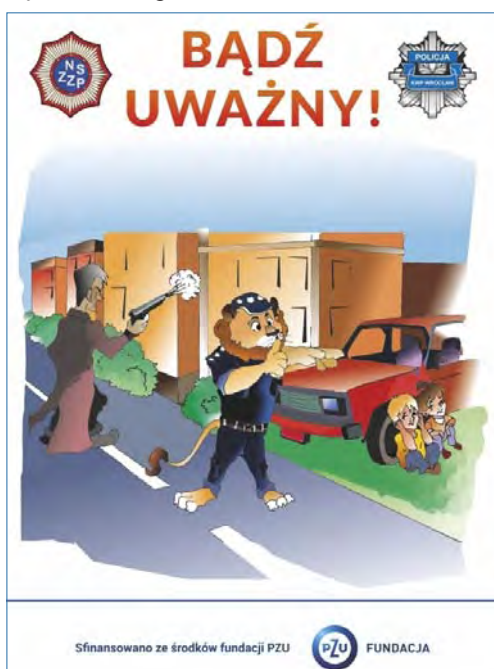
postaw i zachowań w sytuacji zagrożeń o charakterze terrorystycznym pn. „Alfa”.

Projekt, zgodnie z koncepcją, zakłada realizację działań od 1.09.2016 r. do 31.08.2017 r., jednak z uwagi na znaczenie całego przedsięwzięcia na rzecz bezpieczeństwa publicznego w zakresie zagrożeń terrorystycznych oraz utrzymujące się zainteresowanie programem dolnośląskich placówek oświatowych – Wydział Prewencji KWP we Wrocławiu będzie w dalszym ciągu realizował cele i założenia koncepcji.

Projekt odpowiada na jeden z najważniejszych współcześnie problemów – czym jest terrorizm. Jakie realne zagrożenia mogą dotyczyć dzieci i młodzieży, a przede wszystkim – co zrobić i jak się zachować w przypadku, gdy będzie się uczestnikiem zagrożenia terrorystycznego. Projekt porusza jeszcze jedną bardzo ważną kwestię – świadomości społecznej o zagrożeniach i sposobach ich unikania. Ponadto pozwala na zdobycie wiedzy i doświadczeń z zakresu przedmiotowej

tematyki. Brak takich informacji i szkoleń w prostej linii prowadzi do paniki, zwiększonego zagrożenia, a tym samym – braku ochrony zdrowia i życia ludzkiego. Kadra pedagogiczna w szkołach nie posiada specjalistycznego przeszkolenia w zakresie bezpieczeństwa w przypadku zagrożeń terrorystycznych.

Do bezpośrednich celów projektu zaliczono: ochronę zdrowia i życia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra; ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz środkach publicznego transportu i komunikacji; a także edukację dzieci i młodzieży w zakresie prawidłowości zachowań w przypadku zagrożeń terrorystycznych. Natomiast wśród pośrednich celów projektu znalaz-

Fot. 1 i 2. Ulotki dla dzieci w wieku 6–9 lat, materiał wykorzystywany podczas prowadzonych zajęć
Źródło: KWP we Wrocławiu

DZIAŁANIA ANTYTERRORYSTYCZNE

Fot. 3. Plansze edukacyjne, materiał wykorzystywany podczas prowadzonych zajęć. Źródło: KWP we Wrocławiu

Fot. 4 i 5. Prowadzenie zajęć z uczniami szkoły podstawowej oraz przedszkolami. Źródło: KWP we Wrocławiu

zły się: przeprowadzenie specjalistycznych szkoleń w zakresie bezpieczeństwa w przypadku zagrożeń terrorystycznych; podniesienie poziomu świadomości dzieci i młodzieży województwa dolnośląskiego, a także szkolenia dla policyjnych profilaktyków.

Projekt jest adresowany do dzieci i młodzieży z placówek edukacyjnych województwa dolnośląskiego (rejony dużych miast wraz z powiatami – Wrocław, Jelenia Góra, Wałbrzych, Legnica oraz powiaty przygraniczne – zgorzelecki i lubański: przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, licea, technika, szkoły zawodowe) i obejmuje dzieci

w trzech grupach wiekowych: 6–9 lat, 10–12 lat i 12–16 lat. W ramach projektu funkcjonariusze z województwa dolnośląskiego szkolą dzieci, młodzież, a także m.in. kadre kierowniczą, kadre dydaktyczną i pracowników placówek edukacyjnych oraz rodziców i innych członków rodzin.

Planowane rezultaty projektu podzielono na dwa obszary. Pierwszy z nich to praktyczne aspekty, do których zaliczono: podniesienie świadomości na temat zagrożeń terrorystycznych; umiejętność zachowań w sytuacjach kryzysowych; wiedzę na temat prawidłowości zachowań w miejscach publicznych (pozostawiony bagaż, ładunek w środkach komunikacji); wiedzę na temat radzenia sobie ze strachem i paniką; zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród dzieci i młodzieży; ochronę zdrowia, życia i mienia przed zamachami terrorystycznymi; ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego; a także kształtowanie nawyków chroniących życie. Z kolei drugi z obszarów obejmuje rezultaty w postaci teoretycznych aspektów, do których zaliczono: przedstawienie założeń działania grup terrorystycznych; ocenę rzeczywistości pod kątem bezpieczeństwa, a także obserwację i rozpoznanie jako podstawowe informacje pozwalające na ochronę życia ludzkiego.

W ramach projektu zrealizowano m.in. szkolenie dla funkcjonariuszy Policji (profilaktyków i dzielnicowych) przeprowadzone przez ABW oraz CBŚP, szkolenia w placówkach edukacyjnych, a także zorganizowano naradę dotyczącą konsultacji oceniających prawidłowość prowadzonych działań i modyfikacji doskonalącej kierunek przedsięwzięcia.

Na realizację koncepcji pozyskano fundusze, w ramach których zostały opracowane materiały dydaktyczne (tablice ilustracyjne, plakaty, ulotki) wykorzystywane podczas spotkań profilaktyków z dziećmi i młodzieżą.

W ramach projektu do lipca 2017 r. dolnośląscy policjanci przeprowadzili ok. 6500 spotkań z dziećmi, młodzieżą, rodzicami i pracownikami oświaty. W szkoleniach wzięło udział 232 893 dzieci i młodzieży oraz 14 766 rodziców i pracowników oświaty. Na wrzesień zaplanowano konferencję podsumowującą Program, jednak z uwagi na znaczenie całego przedsięwzięcia na rzecz bezpieczeństwa publicznego w zakresie zagrożeń terrorystycznych oraz utrzymujące się zainteresowanie programem dolnośląskich placówek oświatowych, Wydział Prewencji KWP we Wrocławiu będzie w dalszym ciągu realizował cele i założenia koncepcji.

Summary

Concept of Provincial Preventive Actions “Alpha” of anti-terrorist character in the Lower Silesia province

Since September 2016 Lower Silesian police officers have been realizing the Concepts of Provincial Preventive Actions “Alpha” of anti-terrorist character. The program was directed at raising the awareness and formation of desirable attitudes and behaviours in the situation of threats of terrorist character. The undertaking is addressed mainly to school children and teenagers from the area of Lower Silesia. Specially trained police officers run classes – prevention trainers, prepared by specialists from the Internal Security Agency, Central Bureau of Investigation of the Police and psychologists from the Provincial Police Headquarters in Wrocław. The program constitutes a part of assumptions of “National Anti-terrorist Program for 2015–2019”, in which the tasks for Police were defined.

Tłumaczenie: Renata Cedro, CSP

Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w ustawicznej edukacji – konkurs ODBŁASKOWA SZKOŁA

Małgorzata Matyja

nauczyciel dyplomowany,
koordynator konkursu „Odblaskowa szkoła”
w Szkole Podstawowej im. Ignacego Fika w Przeciszowie

Wrzesień jest miesiącem, w którym zaczynają się szkolne zajęcia. Wraz z nimi startują też różne przedsięwzięcia. Od kilku lat w Małopolsce nauczyciele, rodzice, Policja, władze gmin, miast zwracają szczególną uwagę na bezpieczeństwo naszych podopiecznych na drodze. Dzieje się tak dzięki inicjatywie Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie, która corocznie, od 2009 r. organizuje konkurs „Odblaskowa Szkoła”. Akcja, która rozpoczęła się jeszcze przed wprowadzeniem w życie obowiązku używania odblasków przez pieszych, ma formę konkursu promującego najbardziej aktywne szkoły podstawowe i społeczności lokalne, realizujące ideę wyposażenia uczniów w elementy odblaskowe.

Cel konkursu

Celem konkursu jest zwiększenie aktywności dyrektorów szkół podstawowych, lokalnych władz samorządowych i rodziców w zakresie wyposażania uczniów i rodziców w elementy odblaskowe oraz edukacji związanej z bezpiecznym poruszaniem się pieszych. Ponadto ma on również zwrócić uwagę pedagogów, rodziców i opiekunów na konieczność kontrolowania ustawowego obowiązku korzystania przez dzieci z elementów odblaskowych i promowanie wszystkich inicjatyw ograniczających zagrożenia w ruchu drogowym.

Działania w ramach konkursu

Regulamin konkursu ściśle określa działania, jakie muszą podjąć szkoły w konkretnym przedziale czasowym. W naszym województwie jest to wrzesień i październik. W tym czasie szkoły realizują zadania ujęte w kryteriach głównych, tj. wyposażenie uczniów w kamizelki i elementy odblaskowe, oraz w kryteriach dodatkowych: ogólnoszkolne konkursy plastyczne na temat bezpieczeństwa w ruchu drogowym, turnieje wiedzy o bezpieczeństwie ruchu drogowego (dostosowane do danej grupy wiekowej, najczęściej klasy I–III, IV–VI).

Równolegle organizowane są inne przedsięwzięcia promujące bezpieczeństwo uczniów w drodze do i ze szkoły.

Stanowią one wielkie wyzwanie dla szkół, ponieważ łączą się z koniecznością zapewnienia uczestnictwa jak najszerszej grupy

społeczeństwa. Organizowane są m.in. rajdy rodzinne, pikniki, próby bicia rekordów, happeningi. Właśnie te przedsięwzięcia wymagają zaangażowania różnych grup społecznych: rodziców, pedagogów, dzieci, Policji, straży pożarnej.

W ramach działań konkursowych szkoły prowadzą zajęcia pozalekcyjne, które mają na celu nauczanie bezpiecznego poruszania na rowerze. W czasie tych zajęć uczniowie poszerzają ogólną wiedzę o zasadach ruchu drogowego, ćwiczą panowanie nad rowerem, uczą się dbać o właściwy stan techniczny swoich

Fot. Happening
Autor: M. Matyja

KONKURS „ODBLASKOWA SZKOŁA”

pierwszych pojazdów. W ramach tych zajęć wyłaniani są najlepsi, którzy reprezentują szkołę w konkursach BRD. Wyniki i udział w Ogólnopolskim Turnieju Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego są również brane pod uwagę.

Innymi niekonwencjonalnymi sposobami edukacji wpływającymi na poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym uczniów są spotkania z policjantami, zajęcia terenowe, podczas których uczniowie poznają zasady zachowania na drodze, zebrania z rodzicami, przeglądy rowerów w szkolnych rowerowniach, rozgrywki sportowe z odblaskiem, konkursy na najlepsze hasło o odblaskach, rozdawanie ulotek i elementów odblaskowych mieszkańcom i wiele innych działań, które są tak organizowane, aby zaakcentować noszenie odblasków. Z każdą kolejną edycją konkursu „Odblaskowa Szkoła” powstają coraz to nowe koncepcje i pomysły związane z dążeniem do tego, by trafić do coraz większego grona nie tylko dzieci czy młodzieży, ale też dorosłych. Należy też dodać, że jednym z najważniejszych kryteriów oceny działań w ramach tego konkursu jest promocja na stronach internetowych, w gazetkach, gazetach lokalnych, gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych, a także w telewizji. Za każdą publikację są naliczane punkty, w zależności od zasięgu. Zadaniem szkół jest opisanie działań, jakie szkoła podejmuje w ramach konkursu.

Efekty konkursu

Podsumowując dotychczas zebrane doświadczenia, należy stwierdzić, że idea konkursu, który odbywa się cyklicznie w Małopolsce od siedmiu lat, jest bardzo trafiona.

Patrząc na naszą małą lokalną społeczność, widzimy, że nasze działania przynoszą efekty – uczniowie korzystają z kamizelek i elementów odblaskowych. Rezultaty są również widoczne w czasie poruszania się po drogach. Z satysfakcją zauważamy, że coraz większa liczba rodziców i dziadków bierze sobie do serca przykład płynący od młodego pokolenia.

Doświadczenia własne

Konkurs to nie tylko edukacja, lecz również współzawodnictwo. Aby znaleźć się w dziesiątce najlepszych szkół, koordynatorzy akcji powinni jak najszerzej rozpropagować swoje działania.

W ostatniej części artykułu chciałabym, jako jedna z 400 koordynatorów z Małopolski, którzy deklarują udział w konkursie, zapoznać czytelników „Kwartalnika Policyjnego” z efektami mojej pracy, licząc na to, że zebrane obserwacje i doświadczenia przyczynią się w jakimś stopniu do pracy i edukacji na rzecz bezpieczeństwa.

Przeciszków jest położony po obydwu stronach drogi krajowej nr 44. Przebiegają przez nią również dwie inne ruchliwe drogi lokalne. Występuje tu zagrożenie wynikające z bardzo dużego ruchu pojazdów, odczuwalne przez wielu uczniów naszej szkoły dochodzących pieszo oraz dojeżdżających do szkoły rowerem. Działania konkursowe odbywają się w szkole oraz na zewnątrz. Do najtrudniejszych przedsięwzięć można zaliczyć działania, z którymi wychodzimy do społeczeństwa. Wymaga to zaangażowania wielu grup społecznych. W ubiegłym roku ustanawialiśmy rekord Polski w tworzeniu łańcucha odblasków. Plan obejmował dużą imprezę, która miała oddziaływać na jak największą liczbę osób. Chcieliśmy zachęcić nie tylko do korzystania z naszych porad, lecz również zaangażować w propagowanie bezpieczeństwa jak najwięcej mieszkańców, media, lokalne władze i inne opiniotwórcze organizacje. Postanowiliśmy wzbudzić zainteresowanie społeczności czymś, czego w naszej miejscowości jeszcze nie było. Zaproponowaliśmy wzięcie udziału w utworzeniu jak najdłuższego łańcucha osób trzymających się za ręce i ubranych w kamizelki odblaskowe. Nasz

zamiar zgłosiliśmy do Biura Rekordów w Poznaniu, informując, że chcemy tym samym ustanowić nowy rekord Polski. Jako dzień imprezy wybraliśmy Dzień Edukacji Narodowej.

14 października 2016 r. o godz. 10 wszyscy chętni do ustanowienia rekordu utworzyli łańcuch o długości 513 m, który składał się z 436 osób. W akcji wzięli udział przedstawiciele gminy, starostwa, Policji, straży pożarnej oraz zaproszonych mediów. Wszyscy uczestnicy mieli ogromną satysfakcję, że akcja się udała i wzbudziła wielkie zainteresowanie wśród mieszkańców, rodzin i znajomych. Szybko rozeszła się wieść, że film nakręcony podczas wydarzenia ukazał się na wielu stronach internetowych, a nawet w jednym z najpopularniejszych telewizyjnych programów informacyjnym – *Teleexpressie*. Sposób rozpowszechniania tych działań okazał się skuteczny. Strony z naszym materiałem filmowym ciągle są odwiedzane przez nowych widzów, o czym możemy się przekonać, śledząc liczbę odsłon. 31 października z Biura Rekordów z siedzibą w Poznaniu otrzymaliśmy certyfikat potwierdzający, że próba ustanowienia rekordu Polski zakończyła się sukcesem i od tego momentu nasz rekord został oficjalnie uznany.

Wszystkie tego typu przedsięwzięcia wiążą się z koniecznością dokładnego prowadzenia dokumentacji oraz zabiegami o przekaz w mediach. Podobnie happeningi, pikniki czy biegi podczas imprez promujących odblaski wymagają trudu przygotowania.

Do mniej skomplikowanych dla nauczycieli przedsięwzięć można zaliczyć wszystkie działania na terenie szkoły, czyli: konkursy plastyczne i wiedzy o ruchu drogowym, spotkania z policjantem, projekty multimedialne wykonywane podczas lekcji informatyki, przygotowanie transparentów z hasłami o odblaskach, spektakle z udziałem dzieci, przedstawiające scenki związane z bezpiecznym poruszaniem się po drodze. Wcześniej wspomniałam o działaniu szkolnego kółka rowerowego, którego od kilku lat jestem opiekunem. Działa ono w naszej szkole już 20 lat. Jest doskonałym sposobem na zdobywanie i doskonalenie wiedzy o ruchu drogowym. Jego członkowie osiągnęli wielokrotnie duże sukcesy, startując w konkursach wiedzy o ruchu drogowym na szczeblu gminy, powiatu, województwa i kraju, zajmując miejsca w pierwszej czwórce. Zajęcia umożliwiają ugruntowanie wiedzy o zasadach ruchu drogowego, rozwijanie sprawności poruszania się na rowerze oraz poszerzanie znajomości zasad udzielania pierwszej pomocy. Dzieci doskonale podczas nich technikę jazdy, nabywają pewności w zachowaniu się na drodze, doskonałą umiejętność zwracania uwagi na otoczenie, w myśl zasady, że dobry kierowca musi mieć „oczy dookoła głowy”. Uczniowie, którzy najlepiej potrafią panować nad rowerem oraz wykazują się dobrą znajomością zasad ruchu, reprezentują szkołę w konkursach BRD.

Łatwiejsze do zorganizowania są imprezy wewnątrzszkolne, które angażują tylko uczniów i nauczycieli. Wymagają one jednak bezinteresownego wkładu ze strony opiekunów, którzy muszą być bardzo zmotywowani. Są to również działania długofalowe. Przedsięwzięcia wychodzące zasięgiem poza szkołę mają wysoki stopień trudności, ze względu na konieczność zachęcenia do udziału licznego grona osób, nie tylko spośród rodzin naszych uczniów, lecz również mediów, organizacji lokalnych czy służb, takich jak straż pożarna, ratownictwo medyczne czy Policja. Tutaj, aby osiągnąć sukces, musi działać zespół, który trzeba zbudować i odpowiednio go zmotywować.

Działania trudniejsze mają jednak większy zasięg społeczny, co w późniejszym czasie przynosi oczekiwane efekty.

W ubiegłej edycji, w 2016 r., nasza szkoła zajęła 1. miejsce w województwie. Była to dla nas wielka nagroda dająca nie tylko satysfakcję, lecz również wymierny efekt w postaci zasilenia placówki kwotą w wysokości 12 tys. zł.

Działalność profilaktyczna

Zakładu Służby Prewencyjnej Centrum Szkolenia Policji w latach 2013–2016

nadkom. Marcei Śmiałek

wykładowca
Zakładu Służby Prewencyjnej CSP

Profilaktyka to działanie, które ma na celu zapobieganie pojawieniu się lub rozwojowi niekorzystnego zjawiska. Jest też jednym ze sposobów reagowania na rozmaite zjawiska społeczne, które są oceniane jako szkodliwe i niepożądane¹. W. Okoń w *Słowniku pedagogicznym* definiuje profilaktykę jako „ogół działań zapobiegawczych niepożądanym zjawiskom w rozwoju i zachowaniu się ludzi”². Ponadto w literaturze podkreśla się, że celem działalności profilaktycznej jest zapobieganie negatywnym stanom rzeczy zarówno tym, które dopiero mają zaistnieć, jak i tym, które w postaci załączkowej już istnieją. Każda odmiana profilaktyki zapobiega negatywnym stanom, które dotyczą różnych sfer życia społecznego, dlatego ogólnie mówi się o profilaktyce społecznej. Również w wychowaniu, podobnie jak w innych dziedzinach życia, powinien skutecznie funkcjonować odpowiedni system działalności, zwany profilaktyką wychowawczą. Profilaktyka wychowawcza jest systemem działań racjonalnych, zapobiegających występowaniu i rozpowszechnianiu się zjawisk patologii społecznej, określanych jako niedostosowanie czy wykołajenie społeczne młodzieży³.

Wyróżnia się **trzy poziomy profilaktyki** niedostosowania społecznego. Są to:

- **profilaktyka pierwszego stopnia** (pierwszorzędowa) obejmująca środki, które umożliwiają zwalczanie zasadniczych przyczyn patologii, promocję zdrowia psychicznego i fizycznego oraz przedłużanie życia człowieka;
- **profilaktyka drugiego stopnia** (drugorzędowa) określająca postępowanie, które zmierza do ujawnienia i eliminowania możliwie najszybciej, wszelkiego rodzaju niedostosowań i zaburzeń osobowości, zanim nastąpi stan charakterystyczny dla danego zjawiska patologii;
- **profilaktyka trzeciego stopnia** (trzeciorzędowa) oznaczająca interwencję, która ma na celu zapobiec komplikacjom i następstwom społecznym z powodu wystąpienia stanu dewiacji⁴.

W praktyce przyjmuje się, że podstawowa jest profilaktyka pierwszorzędowa realizowana szczególnie intensywnie w szkołach w formie informacyjno-edukacyjnej. Na drugim miejscu znajduje się profilaktyka drugorzędowa skoncentrowana na grupach wysokiego ryzyka (bywa realizowana w szkołach), zaś na trzecim miejscu pojawiają się programy terapeutyczne dla osób przejawiających zachowania patologiczne (realizowane przez placówki specjalistyczne)⁵.

Rola Policji w profilaktyce społecznej

Istotnym elementem systemu profilaktyki społecznej jest działalność Policji. Ze względu na cel, założenia i metody działalności profilaktycznej należy wyróżnić dwie dziedziny, niezmienne ważne z punktu widzenia funkcji Policji:

- profilaktykę kryminalistyczną jako zespół metod i środków mających na celu uniemożliwienie albo utrudnienie dokonania przestępstwa,
- profilaktykę kryminologiczną obejmującą zagadnienia genezy i etiologii, nadania pozytywnego kierunku aktywności ludzkiej oraz wywarcia wpływu na zmianę ujemnych postaw i tendencji⁶.

Ustawa o Policji jako podstawowy akt prawny normujący funkcjonowanie Policji nakłada w dyspozycji zawartej w art. 1 ust. 2 obowiązek „inicjowania i organizowania działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi”⁷.

W zakresie zadań dzielnicowego, dotyczących przydzielonego mu rejonu, wymienia się realizowanie zadań z zakresu profilaktyki społecznej⁸.

ROLA POLICJI W PROFILAKTYCE SPOŁECZNEJ

Zadania te dzielnicowy realizuje, w szczególności, przez:

- diagnozowanie i wskazywanie lokalnych zagrożeń oraz kierunków działań profilaktycznych;
- inspirowanie przedsięwzięć z zakresu profilaktyki społecznej i współuczestniczenie w nich we współpracy z innymi policjantami, jednostkami samorządu terytorialnego oraz innymi podmiotami pozapolicyjnymi;
- realizację akcji i programów profilaktycznych we współpracy z innymi policjantami oraz podmiotami pozapolicyjnymi;
- informowanie mieszkańców o występujących zagrożeniach i udzielanie instrukcji o sposobach zabezpieczania się, zachowania się w określonych sytuacjach oraz organizowania się w celu poprawy bezpieczeństwa;
- inicjowanie działań pomocowych dla ofiar przestępstw, a także organizowanie doradztwa dla tej grupy osób;
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie⁹.

W zarządzeniu Komendanta Głównego Policji nr 1619 z dnia 3 listopada 2010 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich w § 9 wyszczególniono zadanie, zgodnie z którym Policja jest zobowiązana do inicjowania i prowadzenia działań profilaktycznych mających na celu zapobieganie demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz innym negatywnym zjawiskom społecznym, jednakże ze szczególnym uwzględnieniem tych zagrożeń, które dotyczą osób małoletnich. Działania mają być realizowane wspólnie z organami państwowymi, samorządowymi oraz organizacjami społecznymi.

Wśród metod i form realizacji tychże działań wymieniono:

- informowanie władz samorządowych i społeczności lokalnych o występujących na danym terenie zagrożeniach, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki małoletnich i nieletnich;
- inspirowanie lokalnych społeczności do działań o charakterze prewencyjnym oraz udział przedstawicieli komórek do spraw nieletnich i patologii w budowaniu lokalnych systemów bezpieczeństwa i tworzenia programów profilaktycznych;
- udział w spotkaniach z małoletnimi, rodzicami, pedagogami oraz przedstawicielami innych podmiotów zajmujących się problematyką zapobiegania patologii społecznej, w tym przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz negatywnym zjawiskom występującym wśród małoletnich;
- uczestnictwo w przedsięwzięciach realizowanych na rzecz poprawy bezpieczeństwa środowisk lokalnych, ze szczególnym uwzględnieniem małoletnich i nieletnich;
- promowanie wśród małoletnich i nieletnich bezpiecznych oraz społecznie pożądanых zachowań¹⁰.

Profilaktyka, rozumiana jako dążenie do przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich, to nadrzędny cel postępowania w sprawach nieletnich¹¹, wynikający z treści preambuły do ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich. Preambuła jest kierowana do wszystkich podmiotów stosujących przepisy ustawy, w tym także do Policji. Przeciwdziałanie demoralizacji i przestępczości nieletnich oznacza stosowanie środków zapobiegających powstawaniu tych zjawisk w skali indywidualnej i zbiorowej oraz procesom ich pogłębiania się. Szczególne znaczenie w zapobieganiu ma stosowanie środków zmierzających do usuwania czynników i sytuacji stwarzających podłoże nieprzystosowania społecznego nieletnich (tzw. wczesna profilaktyka), polegających na umacnianiu rodziny jako środowiska wychowawczego. Przeciwdziałanie (zapobieganie) demoralizacji i przestępczości nieletnich obej-

muje również wychowawcze oddziaływanie na zagrożonych demoralizacją nieletnich za pomocą środków realizowanych przez szkołę, Policję, organizacje społeczne¹².

Pogarszające się warunki życia wielu rodzin, bezrobocie, konieczność podejmowania dodatkowej pracy, nieprzystosowanie rodziców do nowych warunków życia oraz wiele innych czynników wpływają na rosnące zjawisko niedostosowania społecznego i przestępczości nieletnich¹³.

Ujawnianie i zwalczanie przestępczości nieletnich, a dodatkowo walka z wszelkimi przejawami patologii i demoralizacji wśród młodych osób należą do priorytetów Policji. Procesy te odbywają się wielotorowo – począwszy od bezpośredniej walki z zewnętrznymi przejawami tych zjawisk, następnie wspieranie profilaktyki skierowanej do młodzieży przez organy administracji rządowej, samorządowej, organizacji i instytucji pożytku publicznego, fundacji, stowarzyszeń, aż do realizacji własnych, policyjnych linii profilaktycznych.

Wraz z rozwojem dziecka i jego samodzielności należy coraz bardziej się liczyć z koniecznością „wyposażenia” go w zdolności przewidywania zagrożeń, unikania ich, a jeśli już zaistnieją – w umiejętność radzenia sobie z trudną sytuacją. Statystyki policyjne dowodzą, iż młodzi ludzie, ze względu na swoje predyspozycje psychofizyczne oraz wychowanie w poczuciu ufności do otaczającego je świata, często stają się ofiarami, ale też i sprawcami czynów zabronionych. Dlatego powstało wiele programów profilaktycznych mających za zadanie nauczanie dzieci, młodzieży, ich rodziców i środowisko, w którym żyją, najbardziej elementarnych postaw obronnych¹⁴.

Działalność profilaktyczna Zakładu Służby Prewencyjnej CSP

Spotkania profilaktyczne

Kadra Zakładu Służby Prewencyjnej (ZSP) dużą wagę przywiązuje do budowania pozytywnego wizerunku CSP w środowisku społeczności lokalnej. Jednym z przejawów tej szczególnej dbałości o właściwe postrzeganie społecznej roli Policji jest organizacja i prowadzenie przez dydaktyków ZSP spotkań profilaktycznych z różnymi grupami odbiorców. Tematyka jest bardzo zróżnicowana, jednak główne założenie stanowi przekazanie informacji w obszarze ogólnie pojętego bezpieczeństwa. W szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych spotkania dotyczą przede wszystkim charakterystyki zagadnień związanych z odpowiedzialnością prawną nieletnich w przypadku złamania prawa i niestosowania się do obowiązujących norm społecznych. Natomiast główne tematy omawiane w przedszkolach i szkołach podstawowych to m.in. niebezpieczeństwa wynikające z kontaktów z obcymi osobami, agresywnymi psami czy zażywania nieznanych substancji lub leków. W roku 2013 przeprowadzono 25 spotkań, w których uczestniczyło łącznie 1340 uczniów i przedszkolaków. W roku 2014 zorganizowano już 28 takich spotkań, w których wzięło udział 1000 uczniów i przedszkolaków. W 2015 r. policjanci spotkali się 54 razy z ponad 2500 uczniami i przedszkolakami, natomiast w 2016 r. takich spotkań było 47, uczestniczyło w nich 1230 uczniów i przedszkolaków. W ciągu tych czterech lat zaobserwowano ogromne zaangażowanie nauczycieli policyjnych ZSP w dzia-

łałość profilaktyczną CSP. Bardzo wysoki poziom aktywności w tym obszarze wskazuje na duże potrzeby i oczekiwania społeczne w zakresie edukacji na rzecz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży. W związku z tym należy się spodziewać, że ten rodzaj działalności będzie nadal utrzymywał się na wysokim poziomie, ponieważ placówki oświatowo-wychowawcze są stale zainteresowane współpracą i rozwijaniem jej kolejnych form. Nauczyciele policyjni ZSP uczestniczą także w spotkaniach z rodzicami i kadrą szkół. Najczęściej w ich trakcie rodzice chcą, aby przybliżyć im ich prawa i obowiązki wynikające z przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, a także problematykę cyberprzemocy oraz zagrożeń płynących z niewłaściwego użytkowania internetu przez ich dzieci. Tego typu spotkania to zawsze doskonała okazja, aby przypomnieć, że w trosce o dobro dziecka niezmiernie ważna jest właściwa współpraca pomiędzy rodzicami, nauczycielami, a także Policją. Ciekawą formą wspierania działalności profilaktycznej ZSP są zajęcia realizowane w szkołach przez słuchaczy kursu specjalistycznego dla policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich (DSN). Zajęcia są prowadzone zgodnie z wymogami programu nauczania przedmiotowego kursu oraz dzięki uprzejmości dyrekcji placówek wychowawczo-oświatowych. Po kilkuletniej przerwie pierwsza edycja takiego kursu rozpoczęła się tuż po wakacjach w 2014 r. i jeszcze w tym samym roku słuchacze zorganizowali 44 spotkania dla około 880 uczniów. W 2015 r. odbyło się łącznie 80 takich spotkań, w których uczestniczyło około 1600 uczniów, natomiast w 2016 r. w 40 spotkaniach wzięło udział łącznie 800 osób.

„Cała Polska Czyta Dzieciom”

W marcu 2013 r. CSP włączyło się w ogólnopolską kampanię „Cała Polska Czyta Dzieciom”, a jej koordynatorem został autor artykułu – nauczyciel policyjny ZSP kom. Marceli Śmiałek. „Cała Polska Czyta Dzieciom” to akcja społeczna, rozpoczęta w czerwcu 2001 r. przez Fundację „ABCXXI – Cała Polska Czyta Dzieciom” (do roku 2005 działająca jako Fundacja „ABCXXI – Program Zdrowia Emocjonalnego”), mająca na celu propagowanie codziennego czytania dzieciom jako skuteczną, taną i przyjazną metodę wspomagania ich wszechstronnego rozwoju – psychicznego, umysłowego, społecznego i moralnego – oraz budowania zasobów wewnętrznych dziecka: kompetencji emocjonalnych i intelektualnych. Poprzez nadawanie spotów reklamowych w mediach i inne działania promocyjne, edukacyjne i organizacyjne Fundacja przekonuje, że czytanie dziecku dla przyjemności – 20 minut dziennie, codziennie! – jest mądrym sposobem spędzania czasu z dzieckiem i najlepszą inwestycją w jego przyszłość. Kampania „Cała Polska Czyta Dzieciom” (CPCD) zachęca rodziców, wychowawców i innych dorosłych do codziennego, co najmniej 20-minutowego czytania dzieciom. Jednocześnie Fundacja przypomina o potrzebie kontrolowania liczby i jakości programów telewizyjnych oraz gier komputerowych, które w życiu przeciętnego współczesnego dziecka zajmują więcej czasu niż szkoła¹⁵.

W spotkaniach w ramach kampanii systematycznie uczestniczy kadra ZSP, która do końca 2016 r. łącznie zrealizowała około 47 takich przedsięwzięć w przedszkolach i szkołach podstawowych. Okres przedszkolny i wczesnoszkolny, w którym kształtuje się osobowość dziecka i następuje jego rozwój emocjonalno-społeczny, to właściwy moment, by rozpocząć

Fot. 1. Cała Polska Czyta Dzieciom
Autor: M. Śmiałek

przekazywanie informacji i wskazówek związanych z szeroko pojętym bezpieczeństwem. Zasady bezpiecznego i właściwego zachowania się dzieci w sytuacjach, które mogą im zagrażać, są omawiane przez nauczycieli policyjnych CSP na licznych spotkaniach w przedszkolach miasta i gminy Legionowo, a także powiatu legionowskiego. Wspólne spotkania oraz czytanie książek są wspaniałą okazją do nawiązania kontaktów i edukacji najmłodszych mieszkańców Legionowa w miłej i przyjaznej atmosferze. Tego typu zajęcia to również możliwość przeprowadzenia szeroko rozumianych działań profilaktyczno-edukacyjnych. Głośne czytanie dzieciom literatury kształtuje ich wyobraźnię, wpływa na osobowość i poszerza zasób słownictwa. To także znakomita metoda wychowawcza i inwestycja w przyszłość dziecka, dlatego policjanci chętnie angażują się w tego rodzaju spotkania. Ukoronowaniem tej działalności było zdobycie przez CSP wyróżnienia w konkursie na najlepiej przeprowadzoną kampanię „Cała Polska Czyta Dzieciom” w roku szkolnym 2013/2014. Wyróżnienie specjalne otrzymał też koordynator kampanii, autor artykułu – kom. Marceli Śmiałek z Zakładu Służby Prewencyjnej. Uroczyste wręczenie dyplomów honorowych odbyło się 21 marca 2015 r. w Poznaniu w trakcie XIV Spotkań Targowych – Książka dla Dzieci i Młodzieży. Laureat odebrał dyplom z rąk Prezesa Fundacji, pani Ireny Koźmińskiej. W konkursie na najlepiej przeprowadzoną kampanię społeczną „Cała Polska Czyta Dzieciom” w roku szkolnym 2013/2014 wzięło udział ok. 150 liderów i koordynatorów z całego kraju i tylko trzy osoby uzyskały najwyższe oceny za całoroczną działalność potwierdzoną sprawozdaniami.

Inne przedsięwzięcia

Dbałość o właściwe postrzeganie społecznej roli Policji to nie tylko spotkania w szkołach, ale także inne przedsięwzięcia, w których również uczestniczą dydaktycy ZSP. Oto kilka z nich:

Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy

CSP od lat wspiera Wielką Orkiestrę Świątecznej Pomocy. Stoiska, pokazy sprzętu policyjnego, gry i zabawy dla dzieci to tylko nieliczne atrakcje, które zazwyczaj przygotowują wykładowcy ZSP z udziałem słuchaczy CSP. Przedsięwzięcia o charakterze informacyjno-profilaktycznym są skierowane przede wszystkim do najmłodszych odwiedzających sztab or-

DZIAŁALNOŚĆ PROFILAKTYCZNA ZAKŁADU SŁUŻBY PREWENCYJNEJ CSP

kiestry. W roku 2015 „graliśmy” w sztabie przygotowanym w Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Legionów Polskich 1914–1918 w Legionowie, natomiast w 2016 r. w Zespole Szkół przy ulicy Zegrzyńskiej 3 w Legionowie.

Ferie zimowe

Ferie zimowe to dla dzieci i młodzieży wymarzony czas zabaw na śniegu i lodzie. Aby jednak przebiegły one szczęśliwie i wszyscy wypoczęci wrócili do swych domów, należy pamiętać o podstawowych zasadach bezpieczeństwa obowiązujących zarówno podczas zorganizowanych wyjazdów zimowych, jak i spędzania tego czasu w miejscu zamieszkania. Z dużej wiedzy i bogatego doświadczenia kadry ZSP w popularyzowaniu dobrych rozwiązań w zakresie bezpieczeństwa niejednokrotnie korzystają podmioty zapewniające czas wolny dzieciom nie tylko w okresie ferii zimowych, ale także letnich. Tak było chociażby w trakcie „Akcji Zima” organizowanej przez Gminne Centrum Kultury i Sportu w Jabłonie w 2014 r., które przygotowując bogatą ofertę dla wszystkich dzieci i młodzieży, nie zapomniało o ich bezpieczeństwie.

Dni Legionowa

Wśród licznych stoisk promujących firmy i instytucje z terenu miasta i powiatu legionowskiego corocznie znajduje się stoisko CSP, na którym jest prezentowana oferta wydawnicza, a także odbywają się konkursy dla najmłodszych. Przygotowywana jest również ekspozycja sprzętu policyjnego, a duży udział w powyższym przedsięwzięciu zawsze przypada kadry ZSP.

Dzień Otwarty Koszar

6 października 2015 r. w Jednostce Wojskowej w Białobrzegach zorganizowano Dzień Otwarty Koszar. Do programu przedsięwzięcia włączyli się przedstawiciele CSP, którzy przygotowali ciekawą ofertę dla odwiedzających jednostkę, obejmującą stoiska promocyjne i pokazy, a najliczniejszą grupę zwiedzających stanowiły dzieci i młodzież. Dużym zainteresowaniem cieszyła się ekspozycja sprzętu wykorzystywanego do działań zespołowych Policji oraz stoisko poświęcone zagadnieniom profilaktyki i prewencji kryminalnej. Na uczestników konkursów czekały nagrody. W czasie Dnia Otwartego Koszar nie mogło oczywiście zabraknąć podinspektora Sowy – maskotki CSP, która jak zawsze została przyjęta z wielkim entuzjazmem nie tylko przez milusińskich, ale i dorosłych uczestników wydarzenia. W przygotowanie i przeprowadzenie przedsięwzięcia byli zaangażowani słuchacze kursu specjalistycznego dla policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich (DSN – 1/15).

Dzień Otwarty CSP

Skierowany do szkół i przedszkoli Dzień Otwarty CSP spotyka się zawsze z ogromnym zainteresowaniem – swój udział w przedsięwzięciu potwierdzają placówki z terenu Legionowa, Warszawy i innych miejscowości. Niewątpliwą atrakcją dla uczestników przedsięwzięcia zawsze stanowi stoisko poświęcone zagadnieniom profilaktyki. Dydaktycy ZSP nie szczędzą energii, przygotowując różnego rodzaju zabawy i gry dziecięce, których mottem przewodnim jest szeroko pojęta prewencja kryminalna. Dzieci bardzo chętnie sięgają po przygotowane przez CSP edukacyjne kolorowanki, plany lekcji czy zakładki do książek. Ponadto ZSP prezentuje sprzęt wykorzystywany do działań zespołowych Policji. Możliwość nałożenia policyjnej kamizelki i kasku przyciąga rzesze najmłodszych.

VI Legionowski Turniej Zdrowia Przedszkolaków

Wspaniałą edukacyjną imprezą, w której 12 maja 2015 r. uczestniczyli policjanci z CSP, był VI Legionowski Turniej Zdrowia Przedszkolaków zorganizowany na terenie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 2 w Legionowie. Funkcjonariusze z ZSP i ZRD przeprowadzili jedną z konkurencji. Dzieci odpowiadały na pytania dotyczące bezpieczeństwa na drodze, a następnie pokonywały wyznaczony tor. Do przygotowania zadania wykorzystano wyposażenie samochodu marki Renault Master przeznaczonego do działań profilaktyczno-edukacyjnych.

Festyn Rodzinny

Ogromnym zainteresowaniem, zarówno wśród dzieci, jak i ich opiekunów, cieszyło się stoisko CSP w trakcie zorganizowanego 11 czerwca 2016 r. Festynu Rodzinnego w Wieliszewie. Przedsięwzięcie było doskonałą sposobnością do przekazania treści z szeroko rozumianego bezpieczeństwa podczas zbliżających się wakacji, dlatego też byli tam m.in. policjanci reprezentujący ZSP CSP.

Prewencyjne Koło Zainteresowań

Rozwijanie zainteresowań słuchaczy, budzenie w nich pasji poznawczej i aktywności to tylko nieliczne z zadań, jakie postawiło przed sobą Prewencyjne Koło Zainteresowań. Kadra dydaktyczna ZSP, uwzględniając zdolności i zainteresowania posiadane przez słuchaczy szkoleń zawodowych podstawowych i kursów specjalistycznych, oferuje im duży wybór ciekawych przedsięwzięć realizowanych w czasie wolnym od służby. W ramach Prewencyjnego Koła Zainteresowań słuchacze CSP wraz z kadrami dydaktycznymi m.in. aktywnie uczestniczą w edukacji najmłodszych mieszkańców Legionowa i powiatu legionowskiego. Przeprowadzają lekcje o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym, a w ramach ogólnopolskiej kampanii „Cała Polska Czyta Dzieciom” czytają bajki, baśnie i wiersze.

„Wielka Zbiórka Książek”

CSP wspiera akcje mające na celu propagowanie idei czytania książek wśród dzieci i młodzieży. W dniach 30.05 – 03.06. 2016 r. na terenie Centrum Szkolenia Policji, w ramach działalności Prewencyjnego Koła Zainteresowań, została zorganizowana zbiórka książek wśród słuchaczy i pracowników. Tym razem zaangażowaliśmy się w projekt Fundacji Zacztyani.org – „Wielka Zbiórka Książek”. Zebraliśmy około 800 pozycji, a w akcji pomagali nam słuchacze szkolenia zawodowego podstawowego (SZP-5/15/VI/3 oraz SZP-2/16/I/3), a także maskotka CSP – podinsp. Sowa. Misją Fundacji Zacztyani.org¹⁶ jest wsparcie dzieci, młodzieży oraz dorosłych przebywających w szpitalach oraz promowanie czytelnictwa.

Podsumowanie

Jak widać, jednym z istotnych aspektów pracy kadry ZSP, oprócz realizacji procesu dydaktycznego, jest m.in. zaangażowanie w spotkania z dziećmi i z młodzieżą szkolną, ich rodzicami, a także z nauczycielami i pracownikami placówek oświatowo-wychowawczych. Profesjonalizm, wieloletnie doświadczenie zawodowe oraz bogactwo stosowanego przez kadrę dydaktyczną warsztatu metodycznego znajdują duże uznanie wśród uczestników spotkań. Olbrzymie zaangażowa-

Fot. 2. Wielka zbiórka książek
Autor: M. Śmiałek

nie nauczycieli policyjnych ZSP w realizację przedsięwzięć o charakterze profilaktycznym dla zróżnicowanych grup odbiorców przekłada się na poprawę wizerunku oraz wzrost zaufania społecznego do Policji, a także na zmianę profilu zachowań na bardziej bezpieczne i prospołeczne.

¹ D. Macander, *Profilaktyki uzależnień w szkole (e-poradnik)*, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2009, s. 4.

² W. Okoń, *Słownik pedagogiczny*, Warszawa 1992, s. 228.

³ L. Pytką, *Profilaktyka wykołajenia społecznego*, w: *Encyklopedia pedagogiczna*, red. W. Pomykało, Warszawa 1993, s. 630.

⁴ S. Jedlewski, *Młodzież niedostosowana społecznie*, w: *Encyklopedia pedagogiczna*, Warszawa 1993, s. 379–380.

⁵ W literaturze psychologicznej profilaktyka, psychoprofilaktyka i prewencja to terminy występujące zamiennie. Oznaczają działania, w których wykorzystuje się metody i środki psychologiczne w celu zapobiegania niekorzystnym zjawiskom w życiu człowieka, powodującym zaburzenia w jego funkcjonowaniu psychicznym, fizycznym i społecznym. Trzem poziomom profilaktyki niedostosowania społecznego odpowiadają trzy poziomy prewencji: pierwotna, wtórna (drugiego stopnia) i trzeciego stopnia. H. Sęk, *Wybrane zagadnienia psychoprofilaktyki*, w: *Spoleczna psychologia kliniczna*, red. H. Sęk, Warszawa 1993, s. 476.

⁶ B. Hołyst, *Kryminologia*, Warszawa 1986, s. 21.

⁷ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1782, z późn. zm.).

⁸ § 29 ust. 2 pkt 2 zarządzenia nr 5 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 czerwca 2016 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez dzielnicowego i kierownika dzielnicowych (Dz. Urz. KGP Nr poz. 26, z późn. zm.).

⁹ Tamże, § 36.

¹⁰ § 9 zarządzenia nr 1619 Komendanta Głównego Policji z dnia 13 listopada 2010 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań na rzecz małoletnich (Dz. Urz. KGP Nr 11, poz. 64, z późn. zm.).

¹¹ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382, z późn. zm.).

¹² *Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich – komentarz*, red. A. Krukowski, K. Grześkowiak, W. Patulski, E. Warzocha, Warszawa 1991, s. 15–16.

¹³ A. Bałandynowicz, *Probacja. Resocjalizacja z udziałem społeczeństwa*, wyd. 2, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2011, s. 13.

¹⁴ Policyjny serwis edukacyjny, <http://www.pyrek.pl/> [dostęp: 25.09.2017 r.].

¹⁵ <https://pl.wikipedia.org> [dostęp: 23.08.2017 r.].

¹⁶ www.zaczytani.org [dostęp: 23.08.2017 r.].

Literatura

Bałandynowicz A., *Probacja. Resocjalizacja z udziałem społeczeństwa*, wyd. 2, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2011.

Gaś Z.B., *Profilaktyka uzależnień*, WSiP, Warszawa 1993.

Hołyst B., *Kryminologia*, Warszawa 1986.

Jedlewski S., *Młodzież niedostosowana społecznie*, w: *Encyklopedia pedagogiczna*, red. W. Pomykało, Warszawa 1993.

Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich – komentarz, red. A. Krukowski, K. Grześkowiak, W. Patulski, E. Warzocha, Warszawa 1991.

Kubica M., *Rola profilaktyki w wychowaniu (na przykładzie zadań realizowanych przez Policję)*, w: *Pedagogika wobec wyzwań współczesności. Człowiek – przestrzeń edukacyjna – personalizacja*, red. E. Włodek, Akademia Ignatianum, Kraków 2015.

Macander D., *Profilaktyki uzależnień w szkole (e-poradnik)*, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2009.

Okoń W., *Słownik pedagogiczny*, Warszawa 1992.

Pytką L., *Profilaktyka wykołajenia społecznego*, w: *Encyklopedia pedagogiczna*, red. W. Pomykało, Warszawa 1993.

Sęk H., *Wybrane zagadnienia psychoprofilaktyki*, w: *Spoleczna psychologia kliniczna*, pod. red. H. Sęk, Warszawa 1993.

Akty prawne

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2016 r. poz. 1654, z późn. zm.).

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1782, z późn. zm.).

Zarządzenie nr 1619 Komendanta Głównego Policji z dnia 13 listopada 2010 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań na rzecz małoletnich (Dz. Urz. KGP Nr 11, poz. 64, z późn. zm.).

Zarządzenie nr 5 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 czerwca 2016 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez dzielnicowego i kierownika dzielnicowych (Dz. Urz. KGP poz. 26, z późn. zm.).

Netografia

<https://pl.wikipedia.org>

www.zaczytani.org

Summary

Preventive activity of the Prevention Service Unit of the Police Training Centre in 2013–2016.

Prevention in the area of demoralization and juvenile delinquency is one of the most important police actions. The mentioned task is also performed by the Police Training Centre in Legionowo. In 2013–2016, one could observe the particular involvement of the police teachers from the Prevention Service Unit in preventive activities of the Police Training Centre. Among others, they organised the meetings on prevention with various target groups (school pupils, teachers, parents). Topics of the meetings were diversified and adopted to a particular group. In fact, the meetings were not the only way to support preventive measures addressed to teenagers and to create positive image of the Police Training Centre in the local community. Police instructors from the Prevention Service Unit were also involved in various events, for example: “Legionowo Days”, “Open Day of the Police Training Centre”, “Legionowo Tournament of Pre-School Pupils’ Health”, “The Great Orchestra of Christmas Charity” and the promotion of reading to children – the campaign “All of Poland Reads to Kids”.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn, CSP

Cykl polityki UE:

czym jest, jak działa, jaka jest rola prewencji?

Febe Liagre

Sekretariat EUCPN – funkcjonariusz EUCPN ds. strategicznych i politycznych

Ostateczne ukształtowanie się rynku wewnętrznego oraz zniesienie kontroli wewnętrznych granic na terenie Wspólnoty Europejskiej przyczyniły się do stworzenia powiększającego się rynku UE. Postęp w dziedzinie technologii i handlu zredukował krajowe bariery w obszarze handlu, poszerzył infrastrukturę transportową i spowodował wzrost gospodarki międzynarodowej, co więcej – Internet i rozbudowane sieci telefonii komórkowej wspierają szybką komunikację pomiędzy zainteresowanymi podmiotami. Rozwój w powyższych obszarach przyczynił się do znacznego wzrostu dobrobytu UE. Jednakże negatywną stroną tych zmian jest łatwość, z jaką zorganizowane grupy przestępcze korzystają z tej niekontrolowanej przestrzeni w celu poszerzenia swojej działalności przestępczej.

W celu zwalczania narastającej przestępczości zorganizowanej UE stworzyła wieloletni cykl polityki unijnej, który koordynuje działania podjęte w celu zapobiegania oraz zwalczania groźnej i zorganizowanej przestępczości. W niniejszym artykule wyjaśniono, czym jest cykl polityki unijnej, w jaki sposób działa, jakie są obecnie założenia dotyczące cyklu polityki unijnej na lata 2018–2021. Artykuł nawiązuje również do opracowania dotyczącego rozwiązania włączającego prewencję do cyklu polityki unijnej.

Czym jest cykl polityki unijnej do walki przeciwko groźnej oraz zorganizowanej przestępczości?

Cykl polityki unijnej jest metodologią przyjętą przez Unię Europejską w roku 2010 w odniesieniu do największych zagrożeń przestępczością, z jakimi musiała się zmierzyć UE. Cykl polityki unijnej przekłada cele strategiczne na poziomie europejskim na konkretne działania operacyjne wymierzone przeciwko groźnej i zorganizowanej przestępczości. Każdy

cykl trwa 4 lata i optymalizuje koordynację i współpracę związaną z priorytetami w dziedzinie zwalczania przestępczości, w porozumieniu ze wszystkimi państwami członkowskimi. Podczas działania danego cyklu wszystkie zainteresowane służby i podmioty, na poziomie krajowym i unijnym, są zachęcane do alokowania zasobów i podejmowania wysiłków, przy wzajemnym wsparciu. Pojawiające się poważne zagrożenia również są monitorowane w sposób umożliwiający efektywną reakcję. Cykl polityki unijnej posiada 2 główne cele:

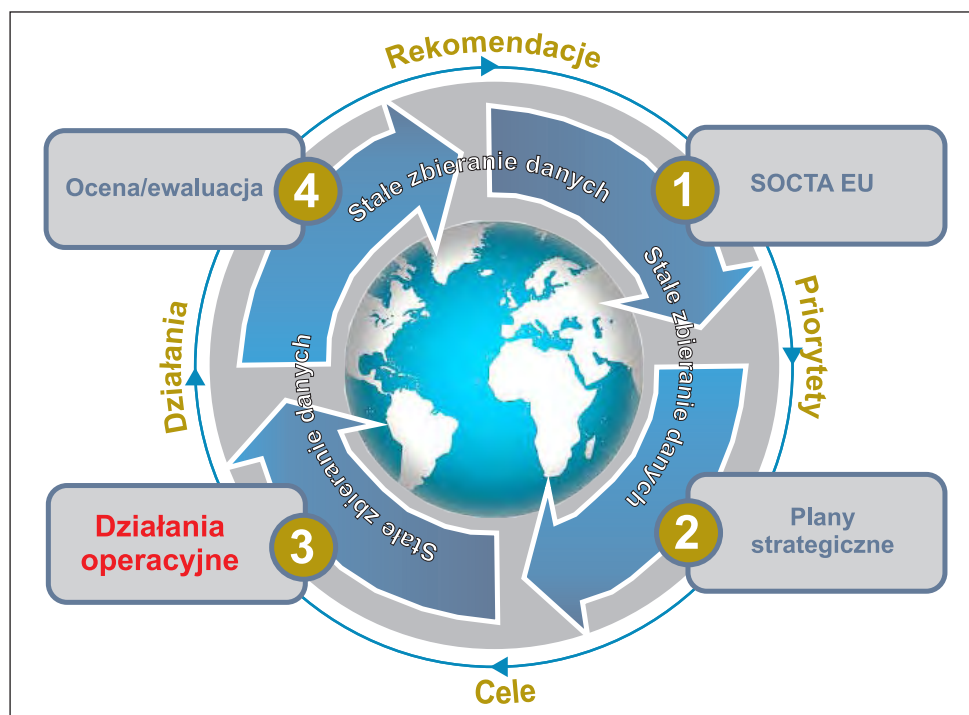
- zapewnienie skutecznej współpracy między państwami członkowskimi, organami ścigania, instytucjami UE, agencjami UE oraz stronami trzecimi;
- realizowanie spójnych i zdecydowanych działań operacyjnych skierowanych przeciwko uporczywym zagrożeniom przestępczością wymierzonym w UE.

Inicjujący oraz zredukowany cykl polityki UE został wprowadzony w życie w latach 2012 i 2013 na podstawie priorytetów UE zatwierdzonych przez Radę w terminie 9–10 czerwca 2011 r. Po nim nastąpił pełnowymiarowy czteroletni cykl polityki UE realizowany w latach 2014–2017. Na temat nowego cyklu polityki unijnej na lata 2018–2021 są prowadzone dyskusje zaplanowane w roku bieżącym.

Utworzenie cyklu polityki UE składa się z 4 kroków:

1. Ocena zagrożenia groźną oraz zorganizowaną przestępczością (SOCTA).

SOCTA, stworzona przez Europol, stanowi zbiór rekomendacji opartych na głębokiej analizie głównych zagrożeń przestępczością, przed którymi stoi UE. Council of Justice (Rada ds. wymiaru sprawiedliwości) oraz ministrowie spraw wewnętrznych wykorzystują te rekomendacje do zdefiniowania priorytetów cyklu strategicznego. W początkowej fazie cyklu polityki unijnej SOCTA przekazuje wyniki badań analitycznych, które mają wpływ na formułowanie politycznych priorytetów, celów strategicznych oraz planów działań. Pozwala to na identyfikację i ocenę zagrożeń dla UE, jak również analizę obszarów podatnych na przestępstwa oraz okazji, jakie przestępcy stwarzają do ich popełniania.

Ponadto pod koniec cyklu polityki unijnej jest przeprowadzana jego końcowa ocena przez niezależnego zewnętrznego ewaluatora działającego w ścisłej współpracy z monitorującą grupą ekspertów. Raport powinien zawierać rekomendacje oraz zalecane działania, aby uczynić następny cykl polityki UE bardziej efektywnym, skutecznym i nowoczesnym oraz aby utrzymywać w równowadze ciężar nałożony na różne kategorie zaangażowanych podmiotów.

Cykl polityki UE 2018–2021

Końcowa ocena cyklu polityki unijnej 2014–2017 została sfinalizowana i przekazana COSI w lutym 2017. Po przeanalizowaniu i przedyskutowaniu tegoż dokumentu COSI potwierdził, że cykl polityki unijnej spełnił swoje zadanie oraz że zastosowana metodologia zostanie kontynuowana w następnym cyklu – 2018–2021¹.

W marcu 2017 r. Europol opublikował swój nowy raport SOCTA (krok 1)². W jego streszczeniu zidentyfikował 3 przyczyny wzrostu w obszarze ciężkiej oraz zorganizowanej przestępczości: przestępstwa finansowe i pranie brudnych pieniędzy, fałszowanie dokumentów oraz handel online nielegalnymi towarami i usługami. Te przekrojowe zagrożenia przestępczością umożliwiają i ułatwiają popełnianie większości – jeśli nie wszystkich – ciężkich przestępstw oraz przestępczość zorganizowaną. Ponadto Europol zidentyfikował 4 przyczyny wzrostu przestępczości zorganizowanej: technologię, kontekst geopolityczny, legalne struktury biznesowe oraz Europę jako kluczową lokalizację dla przestępczości. Kształtują one charakter i wpływ ciężkiej oraz zorganizowanej przestępczości. Można do nich zaliczyć czynniki wspomagające działalność przestępczą oraz podatność społeczną stwarzającą okazje dla przestępców.

Dodatkowo, w celu skonkretyzowania zjawiska, Europol wskazał kilka obszarów aktywności grup przestępczych: fałszowanie pieniędzy, cyberprzestępczość (podzielona na 3 podkategorie), produkcja, handel oraz dystrybucja narkotyków, przestępstwa przeciwko środowisku naturalnemu (podzielone na 2 podkategorie), oszustwa, przestępstwa naruszające własność intelektualną, zorganizowane działania przestępcze przeciwko mieniu, handel ludźmi (podzielony na 2 podkategorie), korupcja w sporcie i handel bronią palną. Zgodnie z posiadanym doświadczeniem i przewidywanym wpływem innych zjawisk, Europol zidentyfikował 8 priorytetowych zagrożeń przestępczością: cyberprzestępczość, produkcja, handel i dystrybucja narkotyków, przemyt imigrantów, zorganizowane działania przestępcze przeciwko mieniu, handel ludźmi, przestępstwa finansowe i pranie brudnych pieniędzy, fałszowanie dokumentów oraz handel online nielegalnymi towarami i usługami.

12 kwietnia 2017 r. Komisja UE wydała oświadczenie zawierające opinię na temat SOCTA oraz nowego cyklu polityki

2. Plany strategiczne.

Wieloletnie plany strategiczne (MASPs) są tworzone na podstawie priorytetów określonych w kroku pierwszym w celu zdefiniowania celów strategicznych w obszarze zapobiegania i zwalczania poszczególnych zagrożeń. Każdy z planów strategicznych MASPs stanowi podstawę dla Europejskiej multidyscyplinarnej platformy przeciwko zagrożeniu przestępczością (EMPACT).

Od roku 2017, przed sformulowaniem innych planów strategicznych (MASPs), tworzony jest tzw. master MASP, który definiuje cele horyzontalne w obszarze zwalczania wszelkich zagrożeń.

3. Europejska multidyscyplinarna platforma przeciwko zagrożeniu przestępczością (EMPACT).

Każdego roku priorytety określone w planach strategicznych MASPs są transponowane na operacyjne plany działań (OAPs) w celu zwalczania i zapobiegania przestępczości w obszarach określonych w kroku pierwszym i drugim. W związku z powyższym każdy priorytet posiada własny projekt EMPACT, który realizuje zaplanowane działania. Państwa członkowskie i organizacje UE działają w sposób skoordynowany, aby wprowadzić każdy plan działań OAP. Każdy z projektów EMPACT jest prowadzony przez realizatora (driver) oraz realizatora pomocniczego (co-driver) – kraje członkowskie wybierają te podmioty spośród siebie. Wszystkie pozostałe kraje członkowskie mogą uczestniczyć aktywnie w różnych projektach EMPACT, jeśli wyrażają taką wolę.

4. Ewaluacja.

Przez cały czas trwania cyklu polityki unijnej skuteczność planów działań (OAPs) i ich wpływ na priorytetowe zagrożenia są analizowane przez COSI (Komitet Stały ds. współpracy operacyjnej w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego). To pozwala projektom EMPACT na ewaluację, monitorowanie i korygowanie (jeśli zajdzie taka konieczność) wysiłków w mierzeniu się z priorytetowymi zagrożeniami.

CYKL POLITYKI UE

unijnej³. Komisja UE zgadza się co do 5 priorytetowych zagrożeń przestępczością oraz 3 zagadnień przekrojowych wskazanych przez Europol jako priorytetowe zagrożenia przestępczością. Zasugerowano również, iż uwaga i potencjał powinny być skierowane na poziomie europejskim do zmierzenia się z następnymi trzema zagrożeniami przestępczością: handlem bronią palną, oszustwami VAT i przestępstwami przeciwko środowisku naturalnemu. Ponadto Komisja podkreśliła istotę wykorzystania nowych technologii przez przestępców oraz zewnętrzny wymiar groźniej i zorganizowanej przestępczości. 18 marca 2017 r. Rada przyjęła Wnioski Rady dotyczące wyznaczenia priorytetów UE w ramach zwalczania groźnej i zorganizowanej przestępczości w latach 2018–2021. Należą do nich:

- cyberprzestępczość,
- narkotyki,
- wspomaganie nielegalnej imigracji,
- zorganizowane działania przestępcze przeciwko mieniu,
- handel ludźmi,
- akcyza oraz wewnątrzwspólnotowe oszustwa podatkowe,
- broń palna,
- przestępstwa przeciwko środowisku naturalnemu,
- przestępstwa finansowe i pranie brudnych pieniędzy,
- fałszowanie dokumentów.

Następnym krokiem jest wypracowanie planów strategicznych MASPs dla tych wszystkich priorytetów (krok 2). Jednakże w tym roku do kroku drugiego dodano tzw. Master MASP, definiujący priorytety horyzontalne. 26 czerwca 2017 r. odbyły się warsztaty dotyczące ogólnego Wieloletniego Planu Strategicznego (MASP). W trakcie spotkania zidentyfikowano 7 Wspólnych Strategicznych Celów Horyzontalnych, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w poszczególnych planach strategicznych MASPs w celu wzmocnienia ich spójności oraz ułatwienia wypracowania ich projektów:

- 1) obraz wywiadowczy,
- 2) działania operacyjne,
- 3) prewencja oraz budowanie potencjału,
- 4) współpraca z partnerami pozaunijnymi,
- 5) fałszowanie dokumentów,
- 6) dochodzenia w sprawach przestępstw finansowych,
- 7) handel online nielegalnymi towarami i usługami.

We wrześniu i październiku 2017 r. projekty planów strategicznych MASPs zostaną wypracowane dla każdego ze zdefiniowanych priorytetów. Podczas tworzenia projektów planów strategicznych MASPs poszczególne podmioty będą musiały wziąć pod uwagę 7 horyzontalnych celów. Opracowanie projektów planów działań OAPs (krok 3) na rok 2018 zostanie dodane do warsztatów, podczas których będą tworzone projekty planów strategicznych MASPs. W październiku każdego roku plany działań OAPs na następny rok są omawiane, a ich projekty opracowywane. Przez następne 4 lata działania te będą monitorowane i recenzowane w celu dostosowania, tam gdzie jest to konieczne, wysiłków dotyczących zagrożeń priorytetowych. W roku 2021 zostanie opracowany końcowy raport ewaluacyjny, który będzie zawierał rekomendacje na kolejne 4 lata.

Prewencja w cyklu polityki unijnej: rola EUCPN

Europejska Sieć Zapobiegania Przestępczości (EUCPN) powstała w roku 2001. Jej głównym celem było stworzenie platformy dla państw członkowskich UE umożliwiającej wy-

mianę wiedzy i dobrych praktyk w dziedzinie zapobiegania przestępczości. Sieć realizuje następujące zadania:

- rozwijanie różnych aspektów zapobiegania przestępczości na poziomie Unii Europejskiej z uwzględnieniem strategii UE w obszarze prewencji,
- wspieranie działań prewencyjnych i dobrych praktyk na poziomie krajowym i lokalnym,
- przyczynianie się do rozwoju i promocji multidyscyplinarnego i prewencyjnego podejścia do przestępczości oraz braku poczucia bezpieczeństwa na poziomie europejskim.

Sieć dlatego właśnie aktywnie wspiera decydentów i praktyków na poziomie europejskim, krajowym i lokalnym. Istotne europejskie i międzynarodowe agencje, organizacje, grupy robocze itp. są również docelową grupą odbiorców.

W roku 2011 Sieć zdefiniowała 4 cele ogólne:

- A)** pełnienie funkcji punktu odniesienia dla grup docelowych sieci,
- B)** rozpowszechnianie istotnej wiedzy na temat zapobiegania przestępczości,
- C)** wspieranie działań prewencyjnych na poziomie krajowym i lokalnym,
- D)** przyczynianie się do zapobiegania przestępczości na terenie Unii Europejskiej, a w szczególności na tym poziomie, który odnosi się do priorytetów strategicznych UE⁴.

Ten ostatni cel jest szczególnie interesujący w kontekście cyklu politycznego UE. Poprzez cały cykl polityki unijnej 2014–2017 aspekt zapobiegania przestępczości, choć wspomniany w konkluzjach Rady określających priorytety i zazwyczaj umieszczany we wszystkich planach działań OAPs, pozostawał słabo rozwinięty. Konkretnie działania prewencyjne nie były podejmowane, a cykl polityki unijnej skupiał się na stronie reaktywnej. EUCPN sądził, że takie podejście nie jest do końca korzystne, pozostaje obszar do realizacji działań prewencyjnych.

Z tego powodu zadaniem EUCPN było spowodowanie, żeby zapobieganie przestępczości znalazło swoje właściwe miejsce w cyklu polityki unijnej. Zwłaszcza dlatego, iż każdy ze wspomnianych powyżej priorytetów może posiadać aspekt prewencyjny. EUCPN zyskał poparcie Rady w swoich dążeniach; w niektórych obszarach różnych konkluzji Rady pozostawiono miejsce na realizację tych dążeń:

- wnioski Rady dotyczące kontynuacji cyklu polityki unijnej stwierdzają co następuje: artykuł 1, II: dla każdego z priorytetów należy opracować plan strategiczny MASP w celu osiągnięcia multidyscyplinarnego, zintegrowanego i integralnego podejścia (**obejmującego środki zarówno prewencyjne, jak i represyjne**) do efektywnego działania w obszarze priorytetowych zagrożeń;
- wnioski Rady dotyczące priorytetów posuwają się nawet dalej, stwierdza się co następuje: podkreśla się, iż należy zachować **równowagę pomiędzy zapobieganiem przestępstwom a działaniami związanymi z radzeniem sobie z konsekwencjami zagrożenia wewnętrznego bezpieczeństwa UE**, powodowanego przez przestępczość zorganizowaną i ciężką przestępczość międzynarodową.

W celu promowania idei polegającej na dołączaniu działań prewencyjnych do cyklu polityki unijnej przedstawiciele Sekretariatu EUCPN przedstawili wystąpienia na forum GENVAL (Working Party on General Matters including Evaluation) oraz COSI. Dzięki tym wysiłkom oraz wsparciu innych zaangażowanych podmiotów Sekretariat EUCPN został zaproszony do uczestnictwa w warsztatach Master MASP. Idealnym wyjściem byłoby, gdyby działania prewencji zostały

potraktowane jako oddzielny priorytet horyzontalny. Jednakże państwa członkowskie zdecydowały o połączeniu prewencji oraz budowy potencjału w jeden priorytet horyzontalny. Niemniej cel tego priorytetu horyzontalnego jest wystarczająco pojemny, aby w większym stopniu włączyć prewencję do cyklu polityki unijnej.

Cel: zwiększyć działania prewencyjne w obszarze zagrożeń odnoszących się do priorytetów UE w zakresie zwalczania przestępczości, poprzez podnoszenie świadomości odpowiednich publicznych i prywatnych podmiotów oraz budowanie potencjału organów ścigania na skutek podnoszenia poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji w oparciu o szkolenia i dzielenie się dobrymi praktykami.

Oznacza to, że kiedy projekty planów strategicznych MASPs i planów działań OAPs są opracowywane dla różnych priorytetów, realizatorzy (drivers) będą musieli przemyśleć kwestie włączania w nie prewencji. Aby upewnić się, że realizatorzy (drivers) nie postrzegają prewencji jako dodatkowego ciężaru, EUCPN chciałby być aktywnie włączony do niektórych projektów EMPACT. Sekretariat EUCPN nie ma jeszcze potencjału oraz wystarczającego doświadczenia, aby zaangażować się w działania wszystkich planów strategicznych MASP. Dlatego Zarząd EUCPN (w którym są reprezentowane wszystkie państwa członkowskie) postanowił najpierw zaangażować się aktywnie w projekt EMPACT pn. Handel Ludźmi i Zorganizowane Działania Przestępcze przeciwko Mieniu. Ponadto Sekretariat rozpatrzy

również możliwość wspierania projektu EMPACT pn. Cyberprzestępczość oraz – prawdopodobnie – projektu pn. Narkotyki. Z powyższego tekstu wynika, iż wydarzenia zataczają coraz szersze kręgi. W momencie kiedy EUCPN przekona realizatorów (drivers), aby pozwolili mu się stać częścią projektów EMPACT, jego celem będzie stworzenie ogólnoeuropejskiej kampanii prewencyjnych UE, dni tematycznych oraz projektów prewencyjnych zakrojonych na dużą skalę. Poprzez działania tego typu EUCPN chciałby wspierać wszystkie kraje członkowskie w rozwijaniu działań prewencyjnych lub pomagać im w ich kontynuacji. W niedalekiej przyszłości mamy nadzieję dostarczyć Państwu wszelkie materiały kampanii, aby uwrażliwić waszych obywateli i uświadomić im, co można zrobić w celu niedopuszczenia do zaistnienia przestępstw. Wszystkie te działania są podejmowane po to, aby upewnić się, że prewencja istnieje nie tylko na papierze, ale przybiera realne kształty.

¹ 7704/17.

² <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/serious-and-organised-crime-threat-assessment>.

³ COM(2017) 213 final.

⁴ EUCPN multi-annual strategy 2016-2020; <http://eucpn.org/document/eucpn-multiannual-strategy-2016-2020>.

*Tłumaczenie z języka angielskiego na polski
Renata Cedro, CSP*

TEKST ORYGINALNY

EU POLICY CYCLE: WHAT IS IT, HOW DOES IT WORK AND WHAT IS THE ROLE OF PREVENTION?

Febe Liagre, EUCPN Secretariat – Strategy and policy officer
EUCPN

The completion of the internal market and the abolition of internal border controls within the countries of the European Community have created an increasing internal market within the EU. Technological and commercial developments have reduced national trade barriers, widened the transportation infrastructures and bolstered volumes of international business, also, the Internet and extensive cellular telephone networks have promoted fast communication. These developments have greatly contributed to the welfare of the EU. However the other side of these developments is the easiness in which organized criminal groups use this open space to extend their criminal activities.

In order to combat this growing organized criminality, the EU has come up with a multiannual Policy Cycle which coordinates the measures taken to prevent and combat this serious and organized crime. The following article explains you what the EU Policy Cycle is, how it works, what the current developments are for the next Policy Cycle 2018–2021 and the article also goes further into a new development which is including prevention into the Policy Cycle.

What is the EU Policy Cycle for the fight against serious and organized crime?

The Policy Cycle is a methodology adopted by the European Union in 2010 to address the most significant criminal threats facing the EU. The Policy Cycle translates strategic objectives at the European level into concrete operational actions against serious and organised crime. Each cycle lasts 4 years and optimizes coordination and cooperation on the crime priorities agreed by all Member States. During the cycle, all concerned services and stakeholders, at national and EU level, are invited to allocate resources and mutually reinforce efforts. Emerging threats are also monitored so that they can be effectively addressed. The Policy Cycle has 2 main objectives:

- to ensure effective cooperation between Member States, law enforcement agencies, EU Institutions, EU Agencies and relevant third parties;
- to deliver coherent and robust operational actions targeting the most pressing criminal threats facing the EU.

An initial and reduced EU Policy Cycle was implemented between 2012 and 2013 on the basis of the EU crime priorities agreed by the Council on 9–10 June 2011. This first cycle was followed by a fully-fledged four-year EU Policy Cycle between 2014–2017. A new Policy Cycle for 2018–2021 is being discussed during 2017.

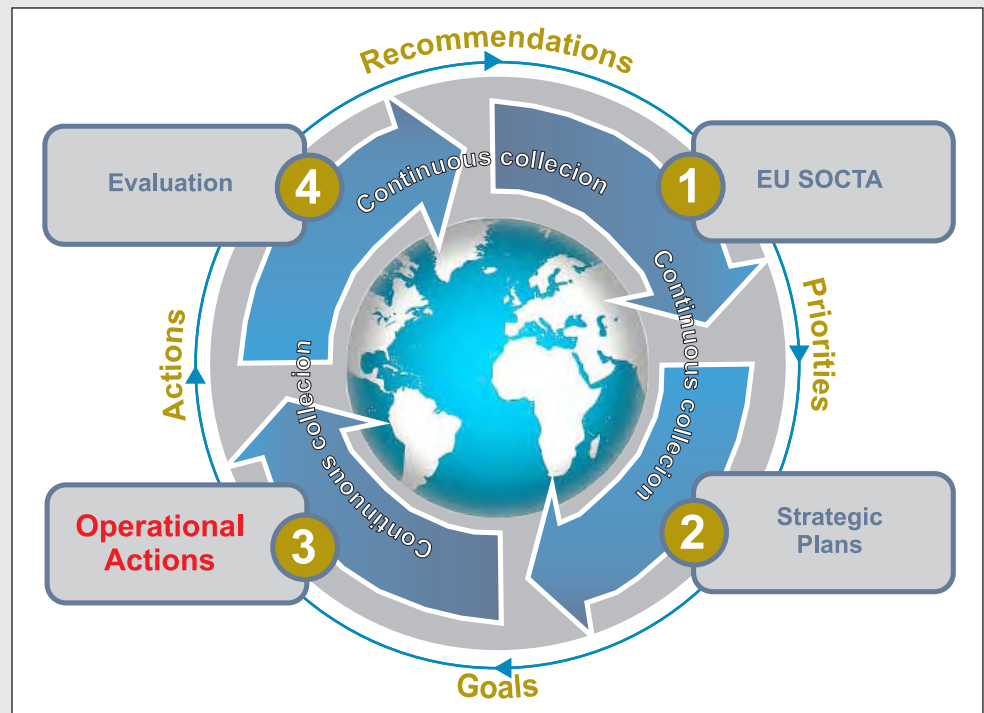
CYKL POLITYKI UE

The creation of the EU Policy Cycle consist' of 4 steps:

1. The serious and organised crime threat assessment (SOCTA).
The SOCTA, developed by Europol, comprises a set of recommendations based on an in-depth analysis of the major crime threats facing the EU. The Council of Justice and Home Affairs Ministers use these recommendation to define the priorities for the Policy Cycle. At the start of the policy cycle, the SOCTA delivers analytical findings that inform political priorities, strategic goals and operational action plans. It identifies and assesses threats to the EU and analyses points of vulnerability to crimes as well as the opportunities criminals create to commit them.
2. Strategic plans.
Multi-annual strategic plans (MASPs) are developed on the basis of the priorities defined in step 1 in order to define the strategic goals for preventing and combating each threat. Each of these MASPs are the basis for the European multidisciplinary platform against criminal threats (EMPACT).
Since 2017 a Master MASP is developed, before all other MASPs, which describes the horizontal goals for all the threats.
3. European multidisciplinary platform against criminal threats (EMPACT).
Each year the MASPs of all the priorities are translated in operational action plans (OAPs) in order to combat and prevent crimes in the areas that have been assigned by step 1 and 2. Each priority therefore has an EMPACT project which executes the decided actions.
The Member States and EU organisations work in a coordinated fashion to implement each OAP. Each of these EMPACT projects is led by a driver and co-driver (Member States choose these amongst themselves) and all other Member States can become actively involved into the different EMPACT projects if they wish to.
4. Evaluation.
Throughout the Policy Cycle, the effectiveness of the OAPs and their impact on the priority threats are reviewed by COSI (Standing Committee on operational cooperation on internal security). This allows the EMPACT projects to evaluate, monitor and adjust (if required) the effort in tackling the priority threats.
Furthermore, at the end of the Policy Cycle a final evaluation study is carried out by an independent external evaluator in close cooperation with the monitoring group of experts. The report should contain a number of recommendations and recommended actions to make the next EU Policy Cycle more effective, efficient and streamlined, and to balance the burden placed on different categories of stakeholders.

The EU Policy Cycle 2018–2021

The final evaluation of the Policy Cycle 2014–2017 was finished and handed over to COSI in February 2017. After looking through this document and a discussion about it, COSI decided that the Policy Cycle has proven its merit and that they would continue with this methodology for another cycle; 2018–2021.¹
In March 2017, Europol published its new SOCTA report (step 1).²
In summary Europol has identified 3 engines for the increase in

serious and organized crime: criminal finances and money laundering, document fraud and online trade in illicit goods and services. These cross-cutting criminal threats enable and facilitate most, if not all, other types of serious and organised crime. Furthermore, Europol has also identified 4 drives which increase the impact of organized crime: technology, geopolitical contexts, legal business structures and Europe as a key location for crime. Drivers of crime shape the nature and impact of serious and organised crime activities. They include facilitating factors and vulnerabilities in society which create opportunities for criminals.

Additionally to make it concrete Europol has identified several phenomena in which serious and organized criminal groups are active: currency counterfeiting, cybercrime (divided in 3 subcategories), drugs production, trafficking and distribution, environmental crime (divided in 2 subcategories), Fraud, intellectual property crime, organized property crime, people as commodity (divided in 2 subcategories), sports corruption and trafficking of firearms.

According to their experiences and the possible impact of the different phenomena, Europol then identified 8 priority crime threats: Cybercrime, drug production, trafficking and distribution, migrant smuggling, organised property crime, trafficking in human beings, criminal finances and money laundering, document fraud and on-line trade in illicit goods and services

The EU Commission released on the 12th of April 2017 a statement with their views on the SOCTA and the new Policy Cycle³. The EU Commission agrees on the 5 priority crime threats and the 3 cross-cutting issues which Europol suggested as priority crime threats. However they also suggested that attention and resources should be dedicated at EU level to tackling another 3 crime threats: firearms trafficking, VAT fraud and environmental crime. Furthermore, the Commission also highlighted the importance of the use of new technologies by criminals and the external dimension of serious and organised crime.

On the 18th of May 2017 the Council adopted the Council Conclusions on setting the EU's priorities for the fight against serious and organised crime between 2018–2021. The priorities which are chosen from the above mentioned ones are:

- cybercrime,
- drugs,
- facilitating illegal immigration,
- organised property crime,

- trafficking in human beings,
- excise & missing trader intra community fraud,
- firearms,
- environmental crime,
- criminal finances & money laundering,
- document fraud.

The next step is to draft MASPs for all of these priorities (step 2). However this year the Master MASP, defining the horizontal priorities, was added to this step. The general Multi-Annual Strategic Plan (MASP) workshop was held on 26 June 2017. The meeting identified 7 Common Horizontal Strategic Goals which should be applied to all specific MASPs in order to strengthen their consistency with one another and facilitate their drafting: 1) intelligence picture, 2) operational activities, 3) prevention and capacity building, 4) cooperation with non-EU partners, 5) document fraud, 6) financial investigations, 7) online trade in illicit goods & services.

During September and October 2017 the MASPs will be drafted for each of the defined priority phenomena. When drafting the MASPs the stakeholders will have to take the above mentioned 7 horizontal goals into account. The drafting of the OAPs (step 3) for 2018 will be added to the workshops where the MASPs will be drafted. Each year during October the OAPs for the following year will be discussed and drafted. Throughout the next 4 years the activities will be monitored and reviewed in order to adjust where needed the efforts in tackling the priority threats. In 2021, a final evaluation report will then be drafted which will contain recommendations for the next 4 years.

Prevention within the Policy Cycle: the role of the EUCPN

The European Crime Prevention Network was created in 2001. Its main objective was to develop a platform for EU Member States to exchange knowledge and best practices in the field of crime prevention. The tasks of the network are the following:

- developing the various aspects of crime prevention at the European Union level, taking account of the EU crime prevention strategy
- support crime prevention activities and good practices at the national and local level.

The Network contributes to the development and the promotion of a multidisciplinary and preventive approach to crime and feelings of insecurity at European level

The Network therefore actively supports policymakers and practitioners at European, national and local level. Relevant EU and international agencies, organizations, working groups, etc. are also a target group.

In 2011 4 general goals were defined by the Network:

- A) to be a point of reference for the target groups of the network,
- B) to disseminate qualitative knowledge on crime prevention,
- C) to support crime prevention activities at national and local level,
- D) to contribute to crime prevention throughout the EU generally and specifically at EU level having regard to the strategic priorities of the EU⁴.

This last goal is especially interesting when looking at the Policy Cycle. Throughout the Policy Cycle 2014–2017 the preventive aspects, even though mentioned in the Council conclusions setting up the priorities and usually provided in all OAP's, remained ill-developed. Real preventive actions were not often taken, the Policy Cycle mainly focused on the reactive side. The EUCPN believed that this does not necessarily needs to be the case; there is room to look into prevention actions.

Therefore it was up to the EUCPN to make sure that prevention can take up its rightful place within the Policy Cycle. Especially because each of the above mentioned priorities can have a preventive side to it. The EUCPN was supported by the Council in this ambition; some of the sentences within the various Council Conclusions did leave room for this to happen:

- The Council Conclusions on the continuation of the Policy Cycle state the following: Article 1, II: for each of the priorities a MASP needs to be developed in order to achieve a multidisciplinary, integrated and integral approach (covering preventive as well as repressive measures) to effectively address the prioritized threats.
- The Council Conclusions on the priorities even goes further by stating the following: Reiterating that a balance should be struck between prevention and tackling the consequences of threats to EU internal security posed by organized and serious international crime.

In order to promote the idea of adding preventive actions to the Policy Cycle, the EUCPN Secretariat gave speeches at GENVAL (Working Party on General Matters including Evaluation) and at COSI. Through these efforts and the support of other stakeholders, the EUCPN Secretariat was invited to participate in the workshop of the Master MASP. There, the ideal situation would have been to see prevention mentioned as a separate horizontal priority. However, the Member States decided to join prevention and capacity building into one horizontal priority. Nevertheless, the objective of this horizontal priority is definitely enough to get prevention more involved in the Policy Cycle.

Objective: Increase prevention against threats relating to EU crime priorities, including through awareness-raising amongst relevant public and private actors, and build the law enforcement capacity to tackle crime by improving knowledge, skills and expertise based on training and the sharing of best practices.

This now means that when the MASPs and OAPs for the different priorities are drafted, the drivers will have to think about adding prevention to the actions. In order to make sure that the drivers do not look at prevention as an extra burden, the EUCPN would like to become actively involved into some of the EMPACT projects. The EUCPN Secretariat has not yet the capacity and experience to enter into all the MASP's of the phenomena. Therefore the EUCPN Board (in which all Member States are represented) has decided to start with getting actively involved in the EMPACT project of Trafficking in Human Beings and Organized Property Crime. Furthermore, the Secretariat will also look into supporting the EMPACT project on Cybercrime and possibly Drugs.

As you can read the events are still unfolding as we speak. When the EUCPN convinces the drivers to let them become part of the EMPACT Projects, the objectives will be to create EU wide prevention campaigns, focus days and larger-scale prevention projects. Through this the EUCPN would like to support all EU Member States in developing preventive activities or helping them to continue their activities. In the near future, we hope to provide you all with campaign materials to sensitize your citizens and make them aware of what can be done to prevent crimes from happening. All of this in order to make sure that prevention is not just mentioned on paper but that it becomes a reality.

¹ 7704/17.

² <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/serious-and-organised-crime-threat-assessment>

³ COM(2017) 213 final

⁴ EUCPN multi-annual strategy 2016–2020; <http://eucpn.org/document/eucpn-multiannual-strategy-2016-2020>.

Wzmocnienie współpracy między organami ścigania a obywatelami korzystającymi z sieci społecznych

– podejście INSPEC²T

George Leventakis

KEMEA (Center for Security Studies)

George Kokkinis

KEMEA (Center for Security Studies)

Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa publicznego i zapobieganie przestępczości są zadaniami zwyczajowo przypisanymi do realizacji przez policję. Policja grecka uznała jednak, że tradycyjne sposoby prowadzenia metod policyjnych stają się nieaktualne. Tymczasem odpowiednio stosowana filozofia podejścia wspólnotowego bliskiego społeczeństwu (ang. *community policing* – pol. profilaktyka społeczna) prowadzi do bezustannej współpracy między różnymi zainteresowanymi stronami, takimi jak policja, organizacje pozarządowe i społeczeństwo publiczne, a także umożliwia identyfikację zagrożeń, wspiera w rozwiązywaniu problemów związanych z przestępczością, innymi zakłóceniami bezpieczeństwa i w istotny sposób przyczynia się do poprawy jakości życia wszystkich członków społeczności.

Wprowadzenie

Jako narzędzie wspomagające powyższe podejście, media społecznościowe, ze względu na wysoki poziom ich przenikania do współczesnego życia, stanowią potężny mechanizm oferujący dodatkowe i bezpośrednie kanały komunikacji w celu docierania do pojedynczych osób lub całych społeczności. Gdy informacje zwrotne uzyskane za pośrednictwem tych kanałów są brane pod uwagę przez organa ścigania (ang. *law enforcement agencies*) w ustrukturyzowany i skoordynowany sposób, kanały te mogą być wykorzystane w celu poprawy postrzegania policji przez społeczeństwo oraz uwzględnienia indywidualnych i wspólnotowych potrzeb.

W niniejszym artykule przedstawiono badania przeprowadzone w ramach projektu INSPEC²T (ang. *Inspiring Citizen Participation for Enhanced Community Policing Actions*¹ – pol. *Inspirowanie uczestnictwa obywateli we wzmacnianiu działań policyjnych w zakresie community policing* (profilaktyki społecznej)), finansowanego z programu badań Komisji Europejskiej służącego wyrównywaniu różnic pomiędzy *community policing* jako filozofią a strategią organizacyjną, poprzez wykorzystanie mediów społecznościowych. Celem projektu jest zwiększenie przejrzystości, zaufania, odpowie-

dzialności Policji i roli społeczeństwa obywatelskiego. Dąży do budowania silnych, zaufanych relacji między organami ścigania a społeczeństwem, wspierania dwukierunkowej, nowoczesnej komunikacji przy jednoczesnym poszanowaniu anonimowości wszystkich zainteresowanych stron.

Wymagania dotyczące proponowanego rozwiązania

Potrzeby użytkowników końcowych

Konsorcjum INSEPC²T rozpoczęło 3-letni projekt w maju 2015 r. przeglądem literatury badawczej służącym opracowaniu ankiety internetowej dotyczącej wymagań użytkowników końcowych. Przeprowadzono cztery badania online w całości skierowane do następujących zainteresowanych podmiotów z sektora publicznego: 1) obywatele krajów europejskich, 2) stowarzyszeń realizujących programy *Neighbourhood Watch* (pol. *Sąsiedzka czujność*) i organizacji pozarządowych/pracowników społecznych skupionych na realizacji idei *community policing*, 3) szkół policyjnych oraz 4) organów ścigania zobowiązanych do realizacji zadań związanych ze strategią *community policing*.

Pierwsze badanie było skierowane do użytkowników z „ogółu społeczeństwa”. Obywatele z różnych krajów europejskich są uważani za potencjalnych użytkowników platformy INSPEC²T, więc była konieczna ocena ich potrzeb i preferencji oraz zrozumienie powodów, którymi się kierują, wykorzystując narzędzie. Drugie badanie dotyczyło organizacji pozarządowych, pracowników społecznych, administratorów miast i innych podmiotów, którzy zarówno zawodowo, jak i dobrowolnie angażują się w zapewnianie bezpieczeństwa i zwiększanie poczucia bezpieczeństwa w społecznościach lokalnych. Uczestnicy zostali poproszeni o przedstawienie swoich doświadczeń dotyczących strategii *community policing* i korzystania z mediów społecznościowych. Podczas trzeciego i czwartego badania próbowano uchwycić poglądy przedstawicieli policyjnych szkół wyższych, uniwersytetów, akademii uczestniczących w szkoleniu policjantów i aktywnych praktyków zaangażowanych w *community policing* (CP) z państw członkowskich UE.

Badanie ankietowe pozostawało otwarte i dostępne przez 6 miesięcy (między sierpniem 2015 r. a styczniem 2016 r.) i zostało

rozpowszechnione poprzez media społecznościowe. Respondenci pochodzili głównie z Anglii, Irlandii Północnej, Holandii, Niemiec, Hiszpanii, Grecji i Cypru. Należy zauważyć, że wśród tych krajów znalazły się te, które posiadają duże doświadczenie w realizacji programów związanych z *community policing* (np. Anglia, Irlandia Północna, Holandia, Hiszpania), i takie, w których programy te nie są tak mocno zakorzenione w planie strategicznym Policji (np. Grecja, Cypr).

Oprócz badań online przeprowadzono także rozmowy w grupach dyskusyjnych i wywiady. Uczestnicy zostali wybrani z dwóch odrębnych grup: 1) spośród „oficjalnych” praktyków wytypowanych przez organa ścigania, którzy są przypisani do realizacji zadań związanych ze strategią *community policing* i odbyli odpowiednie szkolenie, oraz 2) spośród obywateli z różnych środowisk, którzy nie byli przyzwyczajeni do terminów i wniosków związanych ze strategią *community policing*. Wywiady były zbudowane w taki sposób, by dotyczyły zdobywania doświadczeń, wyciągniętych wniosków, najlepszych praktyk, a także sugestii. Badania fokusowe przeprowadzono w Grecji, Wielkiej Brytanii, na Cyprze, w Holandii i Hiszpanii. Oprócz badań online i grup fokusowych w projekcie INSPEC²T korzystano z grupy doradczej (SAG) i zewnętrznej grupy ekspertów (EEG). Wspomniane grupy składały się z przedstawicieli organów ścigania, rządu, aktywnych grup obywatelskich, organizacji społecznych i stowarzyszeń, a także wizjonerów *community policing*. Członkowie grupy EEG to wyróżniający się akademicy w zakresie spraw policyjnych, ochrony danych i eksperci w zakresie etycznych oraz prawnych regulacji europejskich. Komitetom doradczym, niezwiązanym z projektem, zaprezentowano analizę ponad 2000 odpowiedzi z ankiet internetowych oraz grup fokusowych, które zostały wykorzystane do zdefiniowania funkcjonalności i specyfikacji systemu.

Analiza „luk” w strategii CP

Powyższe działania zostały przeprowadzone w celu analizy „luk” występujących w praktykach CP i związanych z nimi narzędziach technologicznych, które są aktualnie w użyciu. Umożliwiło to partnerom INSPEC²T opracowanie i konsolidację wymagań użytkownika końcowego. Analiza ankietowa² wskazywała silne preferencje obywateli do angażowania się we współpracę z policją za pomocą mediów społecznościowych i nowoczesnych środków komunikacji, takich jak poczta elektroniczna, aplikacje mobilne i strony internetowe. Po otrzymaniu odpowiedzi obywatela na temat preferencji komunikowania się z policją za pomocą nowoczesnych technologii media społecznościowe zostały szczegółowo zbadane za pomocą licznych pytań, związanych z takimi obszarami, jak: aktywne zwalczanie przyczyn przestępczości w społeczności, poprawa jakości życia wszystkich mieszkańców społeczności, stymulowanie odpowiedzialności obywateli za współpracę z policją, poprawa legalności działań policyjnych w obrębie społeczności, budowanie lepszych relacji i zaufania pomiędzy policją a całą społecznością.

Jednym z kluczowych wyników badań oraz przeprowadzonych dyskusji jest to, że ponad trzy czwarte obywateli uważa, iż modernizacja sposobów komunikowania się z policją będzie się aktywnie przyczyniać do zwalczania przyczyn przestępczości w społeczności, poprawi jakość życia, będzie stymulować obywateli do współpracy z policją i zwiększy legitymizację jej działań w obrębie społeczności. Dlatego program CP oparty na mediach społecznościowych jest okazją do poprawy relacji między społeczeństwem a policją.

Podjęcie INSPEC²T w celu zwiększenia współpracy przedstawicieli organów ścigania i członków „wirtualnych” wspólnot

Obecnie wzrost liczby wirtualnych społeczności i sieci społecznych skomplikował relacje z policją, która jest zorganizowana geograficznie i hierarchicznie. Na przekór różnorodności kulturowej i etnicznej rozprzestrzenianie się nowych technologii wpływa na jednorodność i pozornie te same warunki dla wszystkich osób. W związku z tym wdrażanie mediów społecznościowych powinno być wykorzystywane przez policję do współpracy z wszystkimi członkami społeczności.

Należy uwzględnić różnice odnoszące się do języka, technologii, stosunków między obywatelami a policją, a także kulturowe rozumienie przestępczości, policji, prawa i porządku. Jak wykazały badania, zmodernizowane podejście CP powinno obejmować wykorzystanie w pełni funkcjonalnego mobilnego, interaktywnego systemu mediów społecznościowych. Nowy system mediów społecznościowych powinien umożliwiać bezpośrednią komunikację i współpracę z członkami społeczności w czasie rzeczywistym.

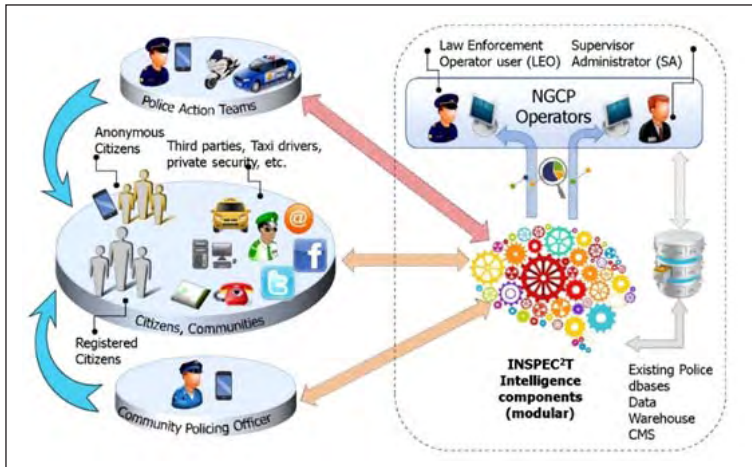
Jednostki policji będą wykorzystywały taki system do rozpowszechniania informacji wśród ogółu społeczeństwa, a także do ich uzyskiwania, zwłaszcza w celach taktycznych, takich jak gromadzenie informacji na temat zagrożeń związanych z przemocą uliczną, zamieszkami lub działalnością przestępczą podczas legalnych demonstracji masowych. Obywatele mogą być informowani w czasie rzeczywistym o każdym incydencie w ich sąsiedztwie, a także zgłaszać lub przekazywać informacje, które mogą być użyteczne dla lokalnego posterunku policji, za pomocą prostego ogłoszenia, komentarza, zdjęcia lub filmu wideo (przechwyconego przez inteligentne urządzenia mobilne). Cała koncepcja opiera się na dwukierunkowym przepływie informacji w celu promocji współdziałania, motywowania, zaangażowania obywateli i umożliwienia im działania na rzecz ich własnego bezpieczeństwa i bezpieczeństwa publicznego.

Oczywiście, przeprowadzanie takich działań za pośrednictwem mediów społecznościowych działa jak rozszerzenie już istniejących praktyk policyjnych. Podobnie jak w przypadku istniejących praktyk, wszystkie działania policji odbywają się w środowisku, które jest wysoce regulowane i podlega etyce oraz ustawodawstwu. Należy określić i wykorzystać ramy, które definiują relacje pomiędzy zaawansowanymi operacjami CP i przepisami dotyczącymi użytkowania publicznych mediów. Dlatego też rozwój systemu INSPEC²T (lub innego podobnego) musi dawać gwarancję, że wszystkie aplikacje i użytkowane systemy są zgodne z odpowiednim prawodawstwem krajowym i UE.

Koncepcja INSPEC²T i jej rozwój

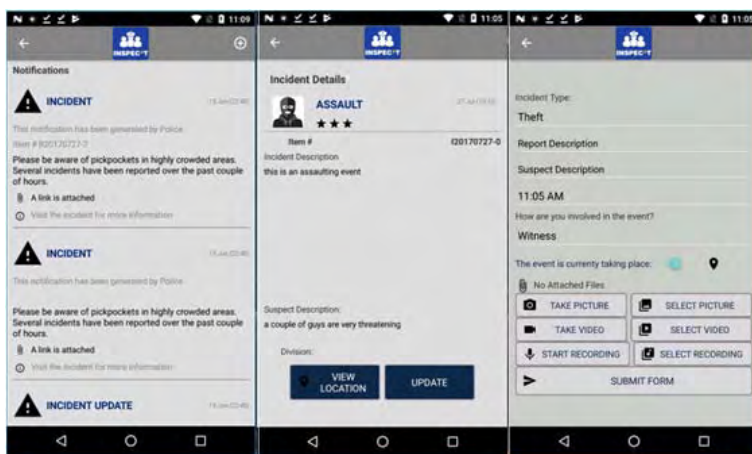
INSPEC²T dąży do opracowania trwałych ram dla CP, które skutecznie służą ścisłej współpracy między policją a różnymi społecznościami i ją promują, a opierają się zarówno na modelu UE dotyczącym zapobiegania przestępczości, jak i konkretnej polityce bezpieczeństwa wewnętrznego państw członkowskich. Koncepcja zwizualizowana na rys. 1 jest oparta na raportowaniu incydentów od zarejestrowanych i anonimowych członków społeczności korzystających z sieci mediów społecznościowych. Raporty są przetwarzane przez inteligentny system, który obsługuje komunikację dwukierunkową i spersonalizowaną, angażuje członków społeczności w dostarczanie dodatkowych informacji oraz lepiej wykorzystuje zasoby policyjne.

INSPIROWANIE UCZESTNICTWA OBYWATELI WE WZMACNIANIU DZIAŁAŃ POLICYJNYCH W COMMUNITY POLICING

Rys. 1. Koncepcja INSPEC²T. Źródło: Graficzna prezentacja koncepcji przygotowana przez Konsorcjum INSPEC²T.

Fig. 1. The INSPEC²T Concept. Source: Graphical representation of the concept, prepared by the INSPEC²T Consortium.

Rys. 2. Zrzuty ekranu z Mobilnej Aplikacji dla Mieszkańców. Źródło: Zrzut ekranu z mobilnej aplikacji opracowanej przez Konsorcjum INSPEC²T.

Fig. 2. Screenshots of the Mobile Application for Citizens. Source: Screen capture of the Mobile application, developed by the INSPEC²T Consortium.

Moduły koncepcji INSPEC²T

Zaawansowane rozwiązanie CP powinno posiadać inteligentne funkcje, a ogólna architektura być modułowa i opierać się na otwartych standardowych interfejsach. To pozwoli na wykorzystanie już istniejących modułów i bazy danych, które staną się częścią zaawansowanego ekosystemu CP. Udostępnianie danych operacyjnych poprzez podejście INSPEC²T opiera się na następujących modułach: narzędziach do raportowania, narzędziach służących podnoszeniu świadomości i „grach świadomościowych” oraz inteligentnych modułach dowodzenia i sterowania.

Aplikacje mobilne (MobApp) i portal publiczny (PP)

Obsługiwane są dwie różne funkcje raportowania zdarzeń. Obywatele mogą przysyłać raporty do portalu publicznego za pomocą komputera lub smartfona (bez instalacji żadnej aplikacji) lub zainstalować aplikację mobilną INSPEC²T na smartfonach/tabletach (rys. 2). Rozszerzona (w kategoriach funkcjonalności) wersja mobilnej aplikacji jest dostępna dla oficerów CP do zarządzania raportami i w celu dalszej interakcji z systemem i jego operatorami. Poza aplikacją mobilną i portalem publicznym dostępna jest również „gra świadomościowa”. Gra (Resource Force³) ma służyć podniesieniu świadomości dotyczącej wartości wynikającej z wkładu obywateli w strategię CP. Obywatele

mają możliwość składania sprawozdań anonimowo lub jako użytkownicy zarejestrowani w systemie, a także dalszego angażowania się we współpracę z policją i własną społecznością lokalną.

Geoprzestrzenne Kompleksowe Zarządzanie Zdarzeniami (GCEP)

Należy podkreślić, że przetwarzanie ogromnych ilości danych przestrzennych generowanych przez zarejestrowanych lub anonimowych użytkowników stanowi wielkie wyzwanie. Chociaż istnieje kilka sposobów uzyskania informacji dotyczących lokalizacji zgłoszonego zdarzenia (czujniki GPS, techniki pozycjonowania komórek), dostarczone dane mają rzeczywistą wartość dopiero wówczas, gdy są one przetwarzane i analizowane w sposób strukturalny, umożliwiając uzyskanie istotnych wiadomości.

Moduł do Analityki Multimedialnej (MMA)

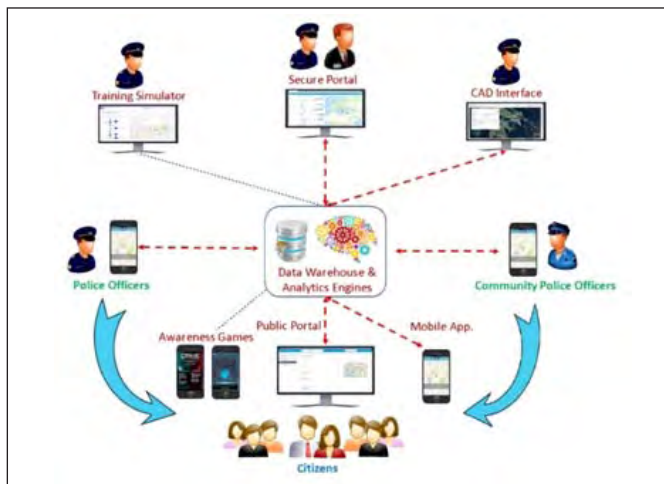
Moduł MMA powinien być w stanie wyodrębnić informacje semantyczne z wachlarza multimedialnych źródeł danych. Raporty incydentów przyczynią się do zwiększenia ilości danych jedynie częściowo lub zupełnie nieustrukturyzowanych, które reprezentują różne obiekty medialne, takie jak tekst, obrazy, strumień audio i wideo. Moduł ten powinien najpierw przetworzyć, a następnie odrzucić dane o niskiej jakości. Wartości powinny być analizowane w celu wyodrębnienia transkrypcji mowy, detekcji zdarzeń akustycznych (np. identyfikacji strzału), wykrywania i identyfikacji osoby i twarzy, wtórnej identyfikacji, a także innych korelacji multimedialnych.

Moduł do Analizy Operacyjnej (BIA)

Moduł BIA ma za zadanie: 1) obliczyć dane dotyczące aktywności i zaangażowania zarówno obywateli, jak i policji, pochodzące ze wszystkich kanałów komunikacji CP (np. fora społecznościowe, konta mediów społecznościowych itp.); 2) przeprowadzić analizę opinii dotyczących wiadomości wymienianych poprzez wymienione kanały; 3) budować profil użytkownika oparty na ratingu, poprzez obliczanie aktywności każdego użytkownika w ramach zaawansowanej sieci CP-Social Network – czy udziela on przydatnych informacji w systemie, czy nie (należy jednak zauważyć, że ocena dotyczy głównie informacji dostarczonych przez użytkownika, a nie samych użytkowników); 4) obliczać wskaźniki wydajności użytkowników, które będą wykorzystywane przez inne moduły w celu zachęcania użytkowników do wykorzystania aplikacji INSPEC²T; 5) klasyfikować znaczenie każdego wymienionego komunikatu, na podstawie rankingu profilu autora i innych metryk; 6) udostępniać wizualizacje powyższych danych.

Uzasadnianie oparte na sytuacji (Case Based Reasoning – CBR)

Moduł CBR służy rozwiązywaniu nowych problemów na podstawie rozwiązań podobnych problemów występujących przeszłości. W przypadkach braku pewności lub gdy podejmowane są decyzje w oparciu o różne źródła informacji, moduł ten służy podejmowaniu decyzji dotyczących rodzaju działania. Moduł CBR według projektu będzie się składał z dwóch różnych modułów. Pierwszy będzie zbudowany z reguł, które użytkownik będzie mógł dostosować lub zmodyfikować w celu wykorzystania wiedzy eksperckiej. Drugi submoduł będzie wyposażony w bazę wiedzy i pozwoli na wnioskowanie nowych zasad i dzia-

Rys. 3. Struktura INSPEC²T. Źródło: Prezentacja zaawansowanej architektury systemu przygotowana przez Konsorcjum INSPEC²T.

Fig 3. The INSPEC²T architecture. Source: High level Architecture representation, prepared by the INSPEC²T Consortium.

łań opartych na wcześniejszej wiedzy. W istocie moduł CBR wdroży technikę umożliwiającą zastosowanie narzędzi służących mierzeniu podobieństwa między pojęciami.

Przetwarzanie Starszych Danych (DPA)

Starzenie się danych musi być skonfigurowane zgodnie z odpowiednimi regulacjami. Rejestry mogą być przechowywane tylko w uzasadnionych okolicznościach (nie powinno się zezwalać na masowe przechowywanie danych prewencyjnych). Długość wykorzystania danych i kryteria ich usuwania muszą być określone zgodnie z prawodawstwem w zakresie ochrony danych. Przedłużenie daty ważności danych jest możliwe i musi zostać zainicjowane przez użytkownika posiadającego odpowiednie uprawnienia. Obowiązkowe pole opisu uzasadniające potrzebę tej operacji gwarantuje, że wszystkie działania związane z zachowaniem danych są na stałe przechowywane w celu ich późniejszego wykorzystania i do oceny etycznej.

Magazyn Danych (DWH)

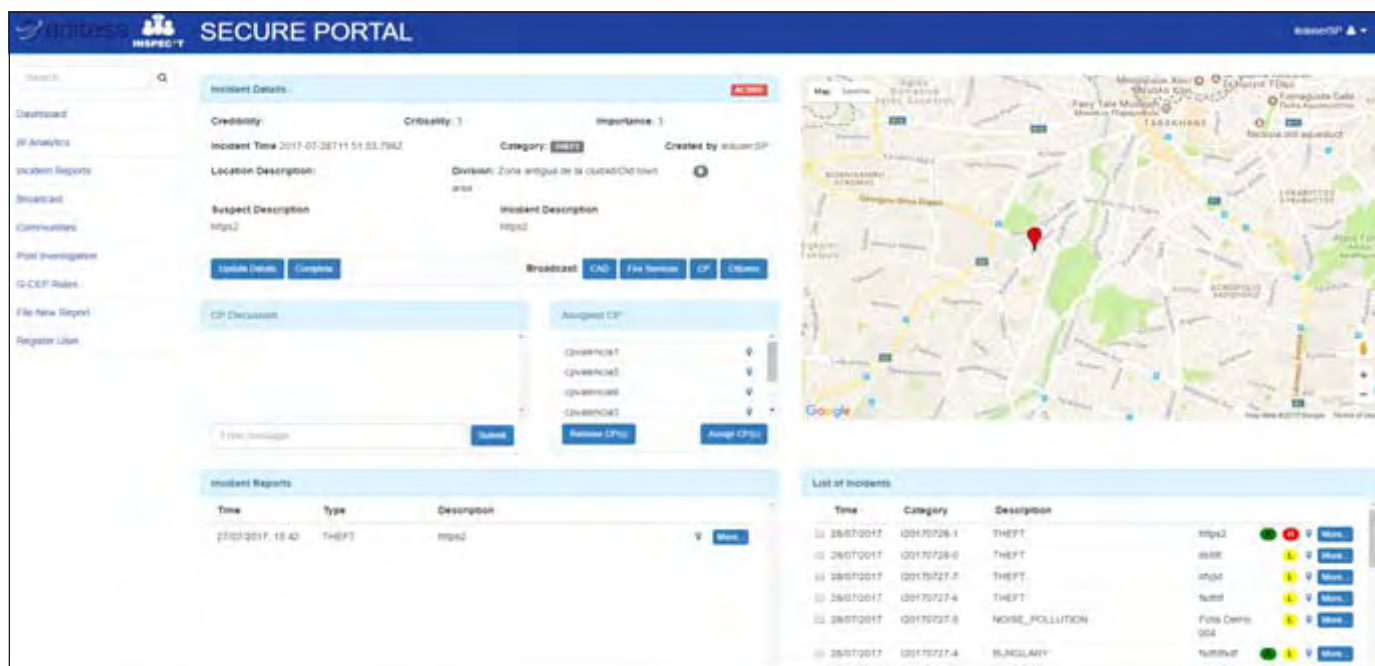
Magazyn Danych integruje dane pochodzące z niejednorodnych źródeł i zapisanych w różnych formatach w celu obsługi raportów analitycznych, ustrukturyzowanych zapytań i zapytań sformułowanych *ad hoc*, a także na potrzeby procesu decyzyjnego. DWH to model architektoniczny przeznaczony do obsługi przepływu danych z modułów operacyjnych do systemów wspomagania decyzji. Duże ilości niejednorodnych danych dostarczanych przez obywateli i społeczności są rozmieszczone w abstrakcyjnych obszarach tematycznych w różnych wariantach czasowych, z odpowiednim poziomem danych lub poziomem uszczegółowienia, co pozwala je później wykorzystywać przez inteligentne moduły opisane powyżej i je analizować.

Bezpieczny Portal (SP)

Wspomniane powyżej submoduły operacyjne (GCEP, MMA, BIA, CBR, DPA i DWH) łączą się z Bezpiecznym Portalem (SP) – rys. 4. Moduł SP jest połączony z modułami operacyjnymi (wywiadowczymi) i przedstawia swoim operatorom zaawansowane zdjęcie operacyjne. Operator reprezentujący policję (LEO) i administrator nadzorujący INSPEC²T są w stanie kontrolować wszystkie przysłane raporty, a dzięki użyciu inteligentnego przetwarzania poprzez system CP mogą zarządzać wszystkimi zgłoszonymi incydentami.

Symulator Treningu

Moduł symulacji treningowej oferuje realistyczne lokalne symulacje, aby administratorzy systemów i operatorzy Bezpiecznego Portalu mogli się zapoznać z platformą, doświadczać potencjalnego wpływu swoich decyzji na realną sytuację, oddziaływać w bezpiecznym środowisku, analizować własne podejścia, ułatwiać wzajemną ocenę i testowanie programu w celu samodoskonalenia i poprawy jego funkcjonowania. Co więcej, włączenie kursów koncentrujących się na zachowaniu prywatności, ochronie danych i sposobie, w jakim administratorzy systemu mogą spełniać wymogi etyczne, prawne i społeczne, powinno być obowiązkowym elementem w zaawansowanym programie szkoleń CP.

Rys. 4. Wygląd Bezpiecznego Portalu. Źródło: Zrzut ekranu z Bezpiecznego Portalu opracowanego przez Konsorcjum INSPEC²T.

Fig. 4. View of the Secure Portal. Source: Screen capture of the Secure Portal, developed by the INSPEC²T Consortium.

PODEJŚCIE INSPEC²T

Wyniki trzech pierwszych pilotaży

Pierwsza robocza wersja INSPEC²T po raz pierwszy została sprawdzona w Belfaście, w kwietniu 2017 r. W pilotażu uczestniczyli policjanci zaangażowani w realizację strategii *community policing* (CP) z Policji Północnej Irlandii we współpracy z kolegami z rejonu służbowego w Lancashire, a także mieszkańcami wspólnoty Holyland i przedstawicielami Uniwersytetu Ulster. W maju 2017 r. w Egkomi na Cyprze odbył się drugi pilotaż i demonstracja rozwiązań przygotowana dla komisji SAG i EEG. Na Cyprze konsorcjum prowadziło serię pilotaży na niedużą skalę i demonstracje dotyczące rozwiązań, które angażowały nieduże społeczności i organa ścigania (policję). Trzeci pilotaż odbył się w Walencji w Hiszpanii. Oprócz policji lokalnej i lokalnej społeczności w Walencji w pilotażu byli zaangażowani przedstawiciele policji z San Sebastian i Guardia Civil.

Główny zakres trzech pierwszych pilotaży był dwojaki. Jednym z założeń było wykazanie i zatwierdzenie strategicznych celów projektu, a następnie przedstawienie rozwiązania roboczego, które zaspokaja większość wymagań użytkownika końcowego i wnioskowanych funkcjonalności, koncentrując się na codziennych potrzebach i problemach użytkowników końcowych. W końcu INSPEC²T stosuje podejście oparte na użytkownikach. W ten sposób udało się przetestować i zatwierdzić wzmocnienie uprawnień społeczności poprzez ułatwienie i dostarczenie bardziej zindywidualizowanej usługi, za pomocą której obywatele współpracowali z policją w ustalaniu planu *community policing* (CP). W tym zakresie przetestowano i oceniono grafikę „gier świadomościowych” oraz symulator szkolenia. Wyniki oceny będą wykorzystane przez programistów systemu.

Informacje zwrotne od uczestników (członków i stowarzyszeń społeczności, przedstawicieli organów ścigania – policji, wizjonerów CP) koncentrują się na trzech następujących obszarach:

- 1. Interfejsy raportowania** – użytkownicy końcowi wnioskowali o bardziej intuicyjne aplikacje mobilne dla obywateli i policjantów oraz portalu publicznego. Jeśli jest to możliwe, konsorcjum powinno zminimalizować pola, w których jest wymagane wpisywanie tekstu (pisanie).
- 2. Elementy zaplecza technicznego:** a) moduły (MMA, GCEP, BIA, CBR, DWH i interfejs CAD, które obsługują starsze systemy raportowania incydentów) powinny być zintegrowane z istniejącymi systemami policji; b) powinna zostać przygotowana uproszczona wersja Bezpiecznego Portalu dla organów odpowiedzialnych za działania w przypadku zgłoszeń, takich jak braki w infrastrukturze drogowej, nielegalne zaśmianie i inne kwestie niezwiązane z policją.
- 3. Ze strony organów ścigania (policji) istnieje kilka obaw dotyczących ochrony danych i zgodności dostarczania danych operacyjnych (wywiadowczych) z krajowymi i unijnymi ramami prawnymi.** Przyznano jednak, że policja powinna dostosować się do współczesnych wyzwań związanych z mediami społecznymi i zmodernizować własną reakcję na przestępstwa i zgłoszenia obywateli oraz stosować jednolitą strategię postępowania z danymi osobowymi.

Przyszłe plany

Jako wniosek końcowy podkreślono entuzjazm, jaki demonstrowali uczestnicy podczas prowadzonych pilotaży. Po zakończeniu trzech pierwszych pilotaży konsorcjum otrzymało prośbę o przyszłe testowanie rozwiązania w różnych kontekstach strategii *community policing* (CP). Członkowie konsorcjum pracują

obecnie nad zmianami funkcji i dodają nowe funkcjonalności do drugiej fazy testowania. Końcowe testy systemowe odbędą się w Groningen (Holandia) w okresie od września do grudnia 2017 r. i w Preston (Wielka Brytania) w listopadzie 2017 r.

Chcesz zobaczyć prezentację na żywo w programie INSPEC²T? Weź udział w konferencji dotyczącej nowej generacji *community policing* (NGCP)! Dowiedz się więcej tutaj!

INTERNATIONAL CONFERENCE 2017 NGCP
October 25th - 27th 2017
Heraklion, Crete
Greece

Social Media and Smart Apps in the context of Fight against Terrorism and Organized Crime
SMART POLICING

Societal Pillar
Freedom & Security

In order to protect freedom and security, the European Union requires effective responses using a comprehensive and innovative suite of security instruments. Research and innovation can play a clear supporting role although it cannot alone guarantee security. Research and innovation activities under the Societal pillar should aim at understanding, detecting, preventing, deterring, preparing and protecting the society against security threats.

Ethical & Legal Pillar
Rights & Actions

Deals with issues that distinguish right from wrong actions. It focuses on the norms and standards of behavioral of individuals or groups within a society based on normative conduct and moral judgment, principles of wrong or right. The legal dimension oversees the data protection, freedom of information, as well as the privacy and confidentiality aspects.

Technological Pillar
Future Policing

Lists the core components for law enforcement agencies to implement technology and social media through the use of SmartApps into their community support operations. The goals of coupling new technologies with traditional policing activities is to further strengthening the cooperation between LEAs and Citizens, to increase Citizens' awareness in the fight against crime and terrorism, as well as to successfully incorporate, regulate, and use technology and social media across all law enforcement agency activities

Live Demo

The Future Policing in real conditions
Live Demonstrations will take place on the last day of the NGCP Conference with the technological solutions developed within the framework of the coorganizing projects. The conference participants will have the opportunity to interact with the projects' stakeholders and learn more about the innovative developed solutions.

Conference info
Visit NGCP website at: www.ngcpconference.com
Submit your scientific paper at: <http://ngcpconference.com/cfp.html>

The event is co-organized by:

INSPEC-T TRILLION CITYCOP ICT4COP CITYRISKS VALCRI

NGCP Organizing Committee is looking forward to welcome you in Crete!

with the support of the European Commission

¹ http://cordis.europa.eu/result/rcn/195176_en.html.

² D1.2 – End User Requirements – 1st SAG Report available online at <http://inspec2t-project.eu/en/public-deliverables>.

³ <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.playgen.ResourceForce>.

TEKST ORYGINALNY

ENHANCING COOPERATION BETWEEN LEAS AND CITIZENS USING SOCIAL NETWORKS – THE INSPEC²T APPROACH

George Leventakis, George Kokkinis, KEMEA (Center for Security Studies)

Enhancing the feeling of public safety and crime prevention are tasks customarily assigned to the Police. Police departments have, however, recognized that traditional ways of policing methods are becoming obsolete; Community Policing (CP) philosophy, however when applied appropriately, leads to seamless collaboration between various stakeholders like the Police, NGOs and the General Public and provides the opportunity to identify risks, assist in solving problems related to crime, disorder, safety and crucially contributes to improving the quality of life for everyone in a community.

Introduction

As an enabler to the above, social media, due to its high level of infiltration in modern life, constitutes a powerful mechanism which offers additional and direct communication channels for reaching individuals or communities. When the feedback gained via these channels is taken into account by Law Enforcement Agencies (LEAs) in a structured and coordinated manner, these channels can be utilized to improve the citizens' perception of the Police and to capture individual and community needs.

This article presents research conducted under INSPEC²T (Inspiring Citizen^{NS} Participation for Enhanced Community Policing Actions)¹, a project funded by the European Commission's research agenda to bridge the gap between CP as a philosophy and as an organizational strategy, capitalizing on the use of social media. The project aims to increase transparency, trust, police accountability, and the role of civil society. It aspires to build strong, trusting relationships between LEAs (Law Enforcement Agencies) and the public, supporting two-way, contemporary communication while at the same time respecting anonymity of all affected parties.

Requirements for an advanced CP solution

End user needs

The INSEPC²T consortium began the 3-year project in May 2015 by reviewing the existing research literature, so as to design the online surveys regarding the end user requirements. Four online surveys in total were conducted, aimed at the follow-

ing CP stakeholders: 1) European citizens, 2) Neighbourhood watch associations and NGOs/Societal Workers with focus on CP, 3) Police academia, and 4) LEAs assigned with CP tasks. The first survey launched was aimed at users from the 'general public'. Citizens across European countries are considered potential users of the INSPEC²T platform, so it was imperative to capture their needs and wants and understand the reasons behind them. A second survey was aimed at NGOs, community workers, city administrators and other actors who either professionally or on a voluntary basis are involved with security and safety in communities. The participants were asked to provide their experiences about CP and the use of social media. The third and fourth survey sought to capture the views of police colleges/universities/academies involved in the training of police students, and active CP practitioners from EU member states.

The surveys remained open and accessible for 6 months (between August 2015 and January 2016) and was disseminated via social media. Respondents were mainly from England, Northern Ireland, the Netherlands, Germany, Spain, Greece and Cyprus. It should be noted that countries with mature CP programs (e.g. England, Northern Ireland, Netherlands, Spain), and countries where CP schemes are not so widely engulfed in the broader Police strategic planning (e.g. Greece, Cyprus) contributed.

Further to the online surveys, focus group discussions and interviews were also conducted. The participants were selected from two distinct groups. 1) The "official" CP practitioners which are LEAs assigned with CP tasks and received appropriate training and 2) the General Public, consisting of citizens with diverse backgrounds who may or may not have been accustomed to CP terms and applications. The interviews were structured to capture experience, lessons learned, best practices and also record suggestions. The focus group discussions took place in Greece, the UK, Cyprus, the Netherlands and Spain.

In addition to the online surveys and the focus groups, INSPEC²T utilised a Stakeholder Advisory Group (SAG) and an External Expert Group (EEG). These committees are made up of LEAs, government representatives, active citizen groups, community organizations, commercial associations, and CP visionaries. EEG members are distinguished Academics in Policing, Data Protection and subject matter experts in EU Ethical and Legal frameworks. The advisory committees, external to the project, were presented with the analysis of more than 2.000 responses from online surveys and focus group interviews which were used to define the functionalities and system specifications.

CP gap analysis

The above activities were performed in order to produce a gap analysis of the CP practices and associated technological tools which are currently in use. This allowed the INSPEC²T partners to elaborate on and consolidate the End User Requirements. The survey analysis² indicated a strong preference by citizens to engage with the police using social media and modern communications means like email, mobile applications and websites. Following the citizens' response about their preference to communicate with the police using modern technologies, the impact of Social Media was studied in detail with a series of questions such as: proactively address crime root causes in the community; improve the quality of life for everyone in the community; stimulate citizens' own responsibilities in co-operating with the police; improve legitimacy of police operations within communities; build better relationships and trust between police and the community as a whole.

PODEJŚCIE INSPEC²T

One of the key outcomes of the surveys, as well as discussions conducted, is that more than three out of four citizens believe that modernizing the ways they communicate with the police will proactively address crime root causes in the community, will improve the quality of life, will stimulate citizens to cooperate with the police and will improve legitimacy of police operations within the community. Therefore, a CP program based on Social Media is an opportunity to improve the relationship between the general public and the police.

The INSPEC²T approach to enhance LEA and community co-operation

Nowadays, the rise of virtual communities and social networks have complicated the relationships with police who are organised geographically and hierarchically. Against the background of cultural and ethnic diversity, the spread of new technologies injects an element of homogeneity and of a seemingly level playing field. Therefore, the implementation of social media components should be exploited by the police to interact with all members of a community.

Differences have to be taken into account with regard to language, technology, relations between the citizenry and the police as well as cultural understandings of crime, police, law and order. As surveys pointed out, a modernised CP approach shall embrace the use of a fully functional mobile social media interactive system. The new social media system should enable direct communication and collaboration with community members in real time.

Police departments will use such a system to disseminate information to the public, as well as to obtain information, especially for tactical purposes, such as for gathering information about threats of mob violence, riots, or isolated criminal activity during otherwise-lawful mass demonstrations. Citizens, on the other hand, may be informed in real time about any incident in their neighbourhood, as well as report or give information back that may be of use to their local police department by a simple post, comment, photo, or video (captured by smart mobile devices). The whole concept builds on the bidirectional information flow, so as to promote participation, motivation and engagement of citizens and empower them to assist in their own public safety and security.

Of course, performing such operations via social media act as an extension to existing policing practices. As with existing practices, all police operations take place in an environment that is highly regulated and follows ethics and legislations. The framework that defines the relation between advanced CP operations with regulations of public media platforms must be set and utilised. Therefore, the development of the INSPEC²T (or any other similar) system has to ensure that all applications and usage of the system is compliant with related national and EU legislation in force.

The INSPEC²T concept and developed solution

INSPEC²T aspires to develop a sustainable framework for CP that effectively addresses and promotes seamless collaboration between the police and various communities and is based both on an EU crime prevention paradigm and Member States' Specific Internal Security Policies.

The concept visualised in Fig. 1. (see p. 61) supports incident reporting from registered and anonymous community members using a social media network. The reports are processed by an intelligent system, which supports bidirectional and personalized communications, engages community members to provide additional information and better utilises police resources.

INSPEC²T Solution Modules

An advanced CP solution should possess intelligent functionalities and the overall architecture should be modular and should be based on open standard interfaces. As such, existing analysis modules and databases will be utilized and will be part of the advanced CP ecosystem. The intelligence made available by the INSPEC²T approach is based on the following modules: Reporting tools, awareness raising & serious games and intelligent command & control modules.

Mobile Applications (Mob App) and Public Portal (PP)

Two different incident reporting functionalities are supported. Citizens can either submit reports to the Public Portal using a computer or smartphone (without the installation of any application), or by installing the INSPEC²T mobile application on their smartphones/tablets (Fig. 2 – see p. 61). An extended (in terms of functionalities) version of the mobile application is available to CP officers for managing the reports and for further interacting with the system and its operators. Apart of the mobile application and the Public Portal, an awareness game is also available. The game (Resource Force³) aims to raise awareness about the citizens' contribution-value to CP. The citizens have the options to submit reports anonymously, or as registered users, within the system and to engage further with the police and their community.

Geospatial Complex Event Processing (GCEP)

The challenge of processing huge amounts of spatial data generated by either registered or anonymous users should be embedded. Although there are several ways to obtain location data about a reported incident (GPS sensors, cellular positioning techniques), the provided datasets have real value when they are processed and analysed in a structural manner so as to generate meaningful information.

Multimedia Analytics (MMA)

MMA should be capable of extracting semantic information from a wide range of multimedia data sources. Incident reports will contribute to increasing quantities of semi and unstructured data which represent various media objects such as: text, images, audio streams and videos. The MMA module should first process and then discard low quality data. The data of value should be analysed to extract speech transcription, acoustic event detection (e.g. identification of a gunshot), person/face detection and re-identification, as well as other multimedia correlations.

Business Intelligence Analytics (BIA)

BIA has the following responsibilities: 1) compute metrics for the activity and engagement of both citizens and police from all CP communication channels (e.g. community forums, social media accounts, etc.), 2) implement sentiment analysis for the messages exchanged in the above-named channels, 3) build a rating based user profile, by computing each user's activity within the advanced CP – Social Network, which characterizes how active the user is, if they are contributing helpful information to the system or if they are malicious. It has to be noted, however, that the rating essentially concerns the information provided by the user rather than the users themselves, 4) compute user performance KPIs that will be used by other intelligence modules to encourage user participation in INSPEC²T, 5) classify the importance of each exchanged message, based on the author's profile ranking and other metrics and 6) provide widgets that will visualize the above metrics.

Case Based Reasoning (CBR)

CBR is the process of solving new problems based on the solutions of similar past problems. In cases of uncertainty, or whenever decisions need to be taken based on different sources of information, this module will take action. The CBR module by design will consist of two different submodules. The first one will be composed of rules that the user could adjust or modify, allowing it to make use of expert knowledge. The second submodule will be equipped with a knowledge base and will allow the inference of new rules and actions based on previous knowledge. In essence, the CBR module will deploy techniques allowing the implementation of a similarity measure between concepts and relations of the prevailing ontology.

Data Processing Ageing (DPA)

Ageing of data has to be configured according to the corresponding regulatory frameworks. Records may only be stored following a legitimate reason (massive storage of preventive data should not be allowed). Record lifetime and criteria for deletion have to be defined in accordance to Data protection legislation. The renewal of an item's date of expiration is possible and needs to be initiated from a user with the appropriate access rights. A mandatory description field justifying the need for this operation ensures that all data preservation actions are permanently retained for future reference and Ethical screening.

Data Warehouse (DWH)

DWH is integrating data from multiple heterogeneous sources and in different formats to support analytical reporting, structured and/or ad hoc queries and decision making. DWH is an architectural model designed to support the flow of data from operational modules to decision support systems. The large amounts of heterogeneous data provided by citizens and communities over time are arranged into abstracted subject areas with time-variant versions of the same records, with an appropriate level of data grain or detail to make it useful for the intelligent modules described above to retrieve and analyse them.

Secure Portal (SP)

The intelligence submodules mentioned above, (GCEP, MMA, BIA, CBR, DPA, and DWH) are all interfacing the Secure Portal (Fig. 4 – see p. 62). The SP is connected with the intelligence modules and present an advanced operational picture to its operators. The Law Enforcement Operator (LEO) and the INSPEC²T Supervisor Administrator are in control of all CP submitted reports and, by utilising the intelligent processing of the advanced CP system, they manage all the reported incidents.

Training Simulator

The training simulator module offers realistic in-situ simulations to allow the system administrators and Secure Portal operators to get familiarized with the platform, experience the potential impact of their decisions, interact in a safe environment, analyse their approach, facilitate peer assessment and benchmark so as to enable self-reflection and improvement. Moreover, the inclusion of courses with focus on privacy, data protection and how the system administrators can comply with ethical & legal and societal requirements should be mandatory items in an advanced CP training program.

Findings from the first three pilots

The first working INSPEC²T version first undertook trials in Belfast, in April 2017. CP Officers from Police Service Northern Ireland in cooperation with fellow Officers from Lancashire Constabulary

participated, along with residents from the Holyland community and members of the Ulster University in the CP scenarios execution. The second pilot and a solution demo to SAG and EEG committees took place in Egkomi, Cyprus in May 2017. In Cyprus, the consortium conducted a series of small scale pilots and solution demonstrations which engaged municipalities and LEAs. The third pilot took place in Valencia, Spain. Further to the Valencia local police and local community involvement, there were police representatives from San Sebastian and Guardia Civil.

The main scope of the first three pilots was twofold. One was to demonstrate and validate the strategic objectives of the project and then to present a working solution which satisfies the majority of end user requirements and requested functionalities, focusing on the everyday needs and problems of our end users; after all, INSPEC²T follows an end user driven approach. As such the empowerment of communities achieved through the facilitation and delivery of a more personalized service through which citizens collaborated with the police in setting their CP agenda, was tested and validated. To this extent, the delivered serious and awareness games and the training simulator were also demonstrated, tested and assessed. The output of the assessment will be used to provide further input to system developers. The feedback from participants, (community members and associations, LEAs, CP visionaries) focuses on the following three areas:

1. Reporting interfaces – end users asked for more intuitive GUIs for the Mobile App for citizens and LEAs, and the Public Portal. If possible, the consortium should minimize the fields where text entry (typing) is required.
2. Backoffice components: (a) the following modules (MMA, GCEP, BIA, CBR, DWH, and the CAD interface that provides support to legacy incident reporting systems) should be integrated with existing police systems and (b) a light version of the Secure Portal should be planned for authorities responsible to act on reports like road deficiencies, illegal dumping and other non-police related issues.
3. There are a few concerns primarily from the LEA side about the data protection and the compliance of the submitted intelligence data with national and EU frameworks. However, it was acknowledged that police should adapt to modern social media challenges and modernize their response to crime and citizen complaints and follow a unified strategy for handling personal identification data.

The way forward

As a conclusion, the element of enthusiasm which was demonstrated by participants during the pilots should be highlighted. Following the conclusion of the first three pilots, the consortium received requests for further testing in a variety of different CP contexts. The consortium members are currently working to evolve the features and add new functionalities prior to the second testing phase. The final system tests will take place in Groningen (Netherlands) between September and December 2017 and in Preston (UK) in November 2017.

Do you want to see the INSPEC²T solution Live Demo? Take part in the Next Generation Community Policing (NGCP) Conference! Learn more here! (see p. 63)

¹ http://cordis.europa.eu/result/rcn/195176_en.html.

² D1.2 - End User Requirements - 1st SAG Report available online at <http://inspec2t-project.eu/en/public-deliverables>.

³ <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.playgen.ResourceForce>.

Chroń swój dom przed włamywaczem w ciekawy sposób

Csaba Bálint

Krajowa Rada Zapobiegania Przestępstwom
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Węgier

Celem Węgierskiej Krajowej Rady Zapobiegania Przestępstwom (NBT) jest przekazywanie wiedzy nie tylko w sposób tradycyjny, ale również z użyciem interaktywnych i zabawnych narzędzi. Nowy projekt NBT został stworzony z wykorzystaniem najnowszych technologii mobilnych, co wyróżnia Węgry na tle innych państw. Aplikacja ta funkcjonuje pod nazwą „Házőrző”.

Fot .1. Widok aplikacji (1)

Picture 1. Application's view (1)

Źródło: Dostępny na: [www.http://hazorzo.bunmegelozes.info/](http://hazorzo.bunmegelozes.info/) [dostęp: 2.08.2017 r.]

„Házörző” składa się z kilku elementów. Należą do nich: gra bazująca na rozszerzonej rzeczywistości (ang. *augmented reality*, AR), test ustalający poziom bezpieczeństwa mienia, a także podręcznik zawierający najważniejsze informacje dotyczące ochrony domu. Celem gry opartej na rozszerzonej rzeczywistości jest powstrzymanie włamywacza przed wtargnięciem do budynku. Dzieje się to poprzez udzielanie odpowiedzi na różne pytania dotyczące zabezpieczeń (np. Jaki rodzaj płotu ogradza twój dom? Czy posiadasz alarm?). Włamywacz znajduje się coraz bliżej budynku i komentuje odpowiedzi udzielane przez gracza. Elementem aplikacji jest także kwestionariusz dotyczący bezpieczeństwa mienia. Po udzieleniu odpowiedzi przez użytkownika program radzi mu, jak może lepiej chronić swój dobytek. Jak widać, „Házörző” jednocześnie bawi, uczy i pomaga. Można go użytkować długofalowo, jak również aktualizować. Aplikacja jest dostępna wyłącznie w Google Play lub w App Store na Węgrzech.

W celu przybliżenia programu „Házörző”, a także zwrócenia uwagi na kwestię ochrony własności, Krajowa Rada Zapobiegania Przestępstwom opracowała film edukacyjny z udziałem popularnego, węgierskiego muzyka. Można go obejrzeć na stronie <https://www.youtube.com/watch?v=IvuegggFCAw>. Akcja ta ma skłonić obywateli do zadbania o bezpieczeństwo swojego domu przed wyjazdem na wakacje. Dzięki intensywnej kampanii pro-roll w zaledwie 2 tygodnie film obejrzano około 200 000 razy, a liczba wyświetleń poprzedzonych wyszukiwaniem według słów kluczowych na YouTube sięgnęła 25 000. Zabawny spot był również prezentowany w mediach. Od rozpoczęcia kampanii stał się tematem około 20–25 artykułów.

*Tłumaczenie z języka angielskiego na polski
Renata Cedro, CSP*

TEKST ORYGINALNY

SAFEGUARD YOUR HOME AGAINST BURGLARY IN A PLAYFUL MANNER

Csaba Bálint, National Crime Prevention Council,
Ministry of Interior of Hungary

The National Crime Prevention Council of Hungary (NBT) tries to transfer new knowledge to people not only in a traditional way but also in an interactive, playful form. Uniquely in Hungary, the new project of the NBT was created by a modern mobile technology. This new application is called “Házörző”.

The program consists of an augmented reality game, and a test which assesses the safety level of our property

and also of a notebook about the protection of our home containing the most important information on the topic. The goal of the augmented reality game is to keep the burglar from breaking into a house by answering different protection related questions (e.g. What kind of fence does the house have? Is there an alarm in the house?).

The burglar gets closer and closer to the house, and makes different comments regarding the answers the player gives. A questionnaire about the safety of the property is also part of the application. After answering the questions the application gives suggestions on how to protect our home better. The “Házörző” application entertains, teaches, and helps the user at once. It can be used long-term and it can be developed as well. The application can only be downloaded in Hungarian from Google Play and from the App Store.

In order to advertise the application and to draw attention to the importance of the protection of our property the National Crime Prevention Council has created an educational video with the participation of a famous Hungarian musician (<https://www.youtube.com/watch?v=IvuegggFCAw>). The public awareness campaign aims at warning the citizens to secure their property before going on vacation. The video reached cca. 200 000 viewers in the very short period of only two weeks on YouTube due to the intensive pre-roll campaign, and it also got a good organic reach of cca. 25 000 viewers. The funny spot performed well in the media too, approximately 20–25 articles had been written about the video and its topic after the campaign started.

FUNKCJE KRAJOWEJ MAPY ZAGROZEŃ BEZPIECZEŃSTWA

w kształtowaniu bezpieczeństwa społeczności lokalnej

insp. Dariusz Minkiewicz

Dyrektor Biura Prewencji KGP

Zakładając, że dopiero utrata bezpieczeństwa lub zagrożenie jego utraty pozwala nam uświadomić sobie, czym tak naprawdę ono jest, jednocześnie zauważamy, że ciągle procesy społeczne zachodzące w społeczeństwie powodują możliwość zachwiania stanu, jakim jest bezpieczeństwo. Zachwianie tego stanu niewątpliwie następuje w wyniku innych, nieustannie zachodzących procesów społecznych, związanych z obszarem powstawania zagrożeń i ich materializowania się w postaci skutków. Właśnie istnienie zagrożenia bezpieczeństwa jest głównym determinantem obniżenia poczucia bezpieczeństwa lub braku tego bezpieczeństwa.

Z tego też względu na drugim biegunie zjawisk społecznych dotyczących bezpieczeństwa znajduje się przeciwieństwo bezpieczeństwa, jakim jest zagrożenie. Określane mianem stanu psychiki i świadomości tworzonej postrzeganiem zjawisk, które wartościujemy jako niekorzystne lub jako niebezpieczne. Tego typu stan w literaturze przedmiotu jest definiowany jako ujęcie subiektywne zagrożenia. Drugie zaś, zwane realnym, kładzie nacisk na możliwość wystąpienia rzeczywistych czynników powodujących te niekorzystne lub niebezpieczne zjawiska¹. Przykład w tym zakresie podaje Ryszard Zięba, który uważa, że zagrożenie to „możliwość wystąpienia jednego z negatywnie wartościowanych zjawisk”², a także „pewien stan psychiki lub świadomości wywołany postrzeganiem zjawisk, które oceniane są jako niekorzystne lub niebezpieczne”³.

Natomiast inny znany badacz tej problematyki – Brunon Hołyst – proponuje wyjaśnienie znaczenia terminu zagrożenie, wskazując, iż występuje wtedy, gdy „(...) w człowieku rodzi się obawa o utratę wysoko cenionych wartości z własnym życiem na pierwszym miejscu”⁴. Jednocześnie autor ten w dalszej części swych rozważań wskazuje, iż zagrożenia nie należy postrzegać i odnosić tylko do stanu świadomości człowieka, ale również obejmować sytuacje, które nie są uświadamiane przez podmiot pomimo tego, iż obiektywnie istnieją⁵. „Zagrożenia są konsekwencją życia człowieka, jego towarzyszem, zostały wpisane w jego naturę. Człowiek nie jest w stanie uwolnić się od zagrożeń i trzeba mieć tego świadomość. Ilość różnorodnych zagrożeń narasta wraz z postępem, jakiego dokonuje człowiek. Z tego też powodu pożądana jest wiedza na temat zagrożeń. Konieczne jest zgłębienie natury zagrożeń i przyczyn ich powstawania, aby człowiek był w stanie skutecznie im przeciwdziałać, czyli potrafił je przewidywać, unikać lub minimalizować”⁶.

Niezależnie od powyższych rozważań należy wskazać, iż to „zagrożenia determinują organizację systemu bezpieczeństwa

państwa. Stąd też wynika potrzeba poprawnego definiowania i przewidywania zagrożeń”⁷.

Jednocześnie podkreślenia wymaga fakt, iż odpowiedzialność za kształtowanie bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego spoczywa na wszystkich organach administracji rządowej i samorządowej. Z tego też względu działania „władcze” w tym zakresie odnoszą się do zasadniczego celu związanego z zagwarantowaniem rozwoju społeczeństwa oraz zapewnieniem odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa. Wobec powyższego bezpieczeństwo, jako proces odnoszący się do organów administracji publicznej, łączy się z ich działaniem i aktywnością oraz z ewaluacją i doskonaleniem mechanizmów związanych z zapewnieniem możliwości przetrwania i rozwoju człowieka. Proces ten wpisuje się w zadania państwa urzeczywistniające się w ramach ukierunkowanych działań, zdeterminowanych na osiągnięcie celu istnienia państwa, a polegającego na osiągnięciu i zagwarantowaniu bezpieczeństwa⁸.

Do realizacji tego celu niezbędne jest określenie podstaw prawnych i zakresu funkcjonowania instytucji bezpieczeństwa, co w zestawieniu z istniejącymi zagrożeniami bezpieczeństwa powoduje potrzebę wyodrębnienia i sprawnego funkcjonowania systemu bezpieczeństwa wewnętrznego RP – instytucjonalnego systemu bezpieczeństwa wewnętrznego. Przy czym system bezpieczeństwa wewnętrznego państwa jest „dającym się wyodrębnić z systemu bezpieczeństwa narodowego zbiorem organów władzy i administracji publicznej, metod oraz sposobów działania związanych z ochroną porządku konstytucyjnego, życia i zdrowia obywateli, majątku narodowego przed bezprawnymi działaniami, a także skutkami klęsk żywiołowych i katastrof technicznych”⁹. W ocenie autora warto wskazać, iż bezpieczeństwo wewnętrzne, jak i bezpieczeństwo zewnętrzne są istotnymi elementami bezpieczeństwa państwa. Dodatkowo literatura przedmiotu wskazuje na postrzeganie bezpieczeństwa wewnętrznego wraz z jego nieodłącznymi składowymi, jakimi są bezpieczeństwo publiczne, bezpieczeństwo obywateli i porządek publiczny, jako podsystemu w systemie bezpieczeństwa RP¹⁰.

Zatem przez pryzmat zidentyfikowanego celu funkcjonowania władzy państwowej i administracji publicznej, zadaniem systemu bezpieczeństwa wewnętrznego RP jest podejmowanie właściwych, zorganizowanych i zespolonych działań związanych z reagowaniem na zagrożenia powodujące lub mogące spowodować sytuacje kryzysowe. Dlatego tak ważne jest, iż obecny dynamizm i różnorodność współczesnych zagrożeń oraz ich ustawiczna ewolucja „wymusza konieczność udziału wszyst-

kich podmiotów, instytucji i organów właściwych w sprawach bezpieczeństwa do ciągłego ich współdziałania (mówiąc o odpowiedzialności za bezpieczeństwo i udziale w jego kształtowaniu, nie można pomijać samego społeczeństwa, zwłaszcza że ludzie – społeczność, mają prawo do wpływania na „jakość” zapewnianego im bezpieczeństwa – D.M.). Współpraca ta – na każdym etapie działania – wiąże się z wzajemnym kreowaniem strategii bezpieczeństwa, zaangażowaniem społeczeństwa w rozwijanie systemu bezpieczeństwa oraz koordynacją wszystkich służb funkcjonujących w obszarze bezpieczeństwa¹¹.

Przy rozważaniach na temat kształtowania bezpieczeństwa konieczne jest odniesienie się do lokalnego wymiaru bezpieczeństwa wewnętrznego, który „obejmuje w stosownych do wspólnotowego lokalnego kręgu proporcjach wszystkie jego elementy (bezpieczeństwo ustrojowe, ład społeczny, bezpieczeństwo osobiste, bezpieczeństwo publiczne, porządek publiczny) mające charakter ogólnopaństwowy, ale uwzględnia także specyficzne dla danej społeczności lokalnej potrzeby, problemy, możliwości i formy aktywności”¹².

Życie i szeroko rozumiana aktywność ludzka dotyczy właśnie lokalnego poziomu. To istniejące wśród społeczności lokalnych powiązania oparte na naturalnych kontaktach, związkach, o charakterze rodzinnym czy osobistym, powodują element styczności, a zarazem wiele relacji, jak wskazuje Włodzimierz Fehler, „łączących lokalność oraz jakość i dynamikę bezpieczeństwa wewnętrznego”¹³.

Na korelacje zależności istniejących między bezpieczeństwem lokalnym a bezpieczeństwem państwa wskazuje również Wojciech Lis. Zauważa on, iż: „wspólnoty lokalne postrzegają bowiem bezpieczeństwo państwa, i w konsekwencji wydolność jego organów, przez pryzmat „własnego podwórka”. Inaczej mówiąc, jeżeli w najbliższej okolicy, w której żyją, nie czują się bezpiecznie, to w ten sam sposób będą postrzegały bezpieczeństwo w skali całego państwa, tracąc zaufanie do jego struktur, które będą postrzegane jako nieefektywne i niezdolne do zapewnienia i ochrony dóbr i wartości o znaczeniu fundamentalnym dla życia i rozwoju”¹⁴. Zapewne to czynnik społeczny – gotowość niesienia pomocy innym (w ocenie autora element bardzo często pomijany) oraz typ i rodzaj więzi panujących we wspomnianych relacjach międzyludzkich są istotnymi elementami kształtującymi poczucie bezpieczeństwa¹⁵. Z tego względu ochronie oraz zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego nie można nadać realnego kształtu i podjąć w tym zakresie skutecznych działań bez społeczeństwa, społeczności lokalnych – człowieka, „który nie tylko jest beneficjentem i punktem odniesienia dla działań podejmowanych przez organy administracji publicznej, ale także jest zobowiązany do troski o dobro wspólne, którego częścią jest osiągnięcie i utrzymanie bezpieczeństwa (publicznego – D.M.) i porządku publicznego”¹⁶.

Trudnym zadaniem wydaje się jednoznaczne, precyzyjne rozdzielenie zadań i kompetencji poszczególnych organów odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego w Polsce, a tym bardziej – ściśle nakreślenie zadań przez nie realizowanych, które wydają się wzajemnie przenikać, a w wielu przypadkach wręcz nakładać. Tym samym obszar bezpieczeństwa wewnętrznego państwa nie jest przypisany wyłącznie jednemu działowi administracji rządowej i wyłącznie jeden resort nie jest identyfikowany z tym obszarem bezpieczeństwa państwa. Przy czym sprawy związane z bezpieczeństwem wewnętrznym państwa mocą ustawy kompetencyjnej, o działach administracji rządowej¹⁷, Rada Mini-

strów zawarła w dziale spraw wewnętrznych. Dział ten obejmuje między innymi: ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego, ochronę granicy państwa, kontrolę ruchu granicznego i cudzoziemców oraz koordynację działań związanych z polityką migracyjną państwa, zarządzaniem kryzysowym, obroną cywilną, ochroną przeciwpożarową czy nadzorem nad ratownictwem górskim i wodnym¹⁸.

Bez wątpienia jednym z głównych podmiotów (instytucji) w sferze bezpieczeństwa publicznego mających wpływ na to bezpieczeństwo i jego kształt jest Policja. Z kolei strukturalnie i organizacyjnie to policjanci służby prewencyjnej (dzielnicowi, policjanci komórek patrolowo-interwencyjnych, ruchu drogowego), a zwłaszcza sposób realizacji przez nich zadań służbowych, najczęściej są utożsamiane z działalnością Policji. Tym samym to umundurowany policjant, który na co dzień ma najczęstszy kontakt z ludźmi, kształtuje poczucie bezpieczeństwa i społeczną ocenę Policji. Działalność tych policjantów w głównej mierze powinna się sprowadzać do obecności w miejscach, gdzie oczekuje tego społeczeństwo, w celu eliminacji zagrożeń i przeciwdziałania tym, które wynikają nie tylko ze statystyk policyjnych, ale w zdecydowanej mierze stanowią wnioski formułowane właśnie na podstawie oczekiwań mieszkańców. To właśnie reakcja na zgłoszone zagrożenie buduje zaufanie i daje jasny sygnał społeczeństwu zainteresowania jego problemami. Natomiast odpowiedni poziom zaufania jest katalizatorem do współpracy i otwartości (zgody) na jej realizację.

Właśnie Policja, wychodząc z potrzeby pogłębienia wymiany informacji pomiędzy Policją a społeczeństwem (uspołecznienia wymiany informacji), podjęła działania związane z budową nowej platformy wymiany informacji, w postaci stworzenia narzędzia wykorzystującego Internet, pozwalającego na rzetelne przedstawienie społeczeństwu i z jego udziałem, zagrożeń występujących w lokalnym otoczeniu obywateli. Miało to polegać na czytelnej wizualizacji stanu bezpieczeństwa na podstawie skali i rodzaju zidentyfikowanych zagrożeń za pomocą tzw. mapy zagrożeń bezpieczeństwa. Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa (KMZB) jest wykazem określonych, najczęściej występujących zagrożeń bezpieczeństwa dla życia i zdrowia ludzkiego, mienia oraz ładu i porządku publicznego, z uwzględnieniem ich rozkładu czasoprzestrzennego, których występowanie ma istotny z punktu widzenia zarówno społeczeństwa, Policji, jak i innych organów i instytucji, wpływ na poczucie i kształtowanie bezpieczeństwa w społeczeństwie.

Wydaje się, że taki dodatkowy tryb kontaktu ze społeczeństwem jest efektywny i niewątpliwie słuszny w założeniach, gdyż w znacznie mierze polskie społeczeństwo staje się społeczeństwem nie tylko informacyjnym, lecz także informatycznym. W związku z tym, przełomowe w tym zakresie było podjęcie decyzji o wdrożeniu do powszechnego użytku tego „rozwiązania” informatycznego. Jest to narzędzie na tyle przełomowe, że wymyka się spoza zakresu dotychczas obowiązujących rozwiązań. To zupełnie nowa „instytucja”, a nie tylko rozwiązanie informatyczne, którego narzędziem jest sama aplikacja.

Pierwsze próby wdrożenia mapy zagrożeń na terenie Warszawy zostały podjęte przez śp. Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego w czasie, kiedy pełnił on funkcję Prezydenta Warszawy. Na początku 2016 r. pomysł wdrożenia KMZB przedstawił Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Jarosław Zieliński. Mając na uwadze, że powyższa propozycja od razu zyskała aprobatę środowisk po-

KRAJOWA MAPA ZAGROZEŃ BEZPIECZEŃSTWA

Tabela nr 1. Liczba zgłoszeń w ramach Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa według garnizonów (od początku funkcjonowania 1.07.2016 r.)

Etykiety wierszy	Suma	Niepotwierdzone	% do ogółu	Potwierdzone	% do ogółu	Potwierdzone wyeliminowane
Małopolskie	56 439	28 927	51%	26 567	47%	250
Śląskie	51 312	29 038	57%	21 351	42%	213
Mazowieckie	48 274	27 206	56%	20 286	42%	16
Dolnośląskie	44 347	27 790	63%	16 135	36%	28
Wielkopolskie	42 419	24 638	58%	17 174	40%	95
Łódzkie	33 275	20 684	62%	12 253	37%	64
Podlaskie	25 968	10 367	40%	14 888	57%	3
Pomorskie	23 818	15 560	65%	7843	33%	178
Lubelskie	20 370	11 327	56%	8754	43%	8
Podkarpackie	20 237	12994	64%	6887	34%	7
Kujawsko-pomorskie	19 299	12 353	64%	6330	33%	119
Zachodniopomorskie	17 707	9773	55%	7645	43%	61
Warmińsko-mazurskie	14 206	10 208	72%	3713	26%	13
Lubuskie	12 836	6604	51%	6006	47%	
Świętokrzyskie	11 532	6275	54%	4627	40%	360
Opolskie	10 950	6775	62%	3983	36%	4
Suma	452 989	260 519	585	184 442	41%	1419

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Biura Prewencji KGP, stan na dzień 18.08.2017 r.

licyjnych, rozpoczęto prace, których efektem jest wdrażanie przedmiotowego rozwiązania na terenie całego kraju; proces ten rozpoczął się 5 października 2016 r.

Zgodnie z założeniami, KMZB opiera się w szczególności na informacjach pozyskiwanych od obywateli (internautów), z wykorzystaniem platformy wymiany informacji. Uzupełnieniem tego obszaru są również informacje przekazywane przez społeczeństwo w trakcie bezpośrednich kontaktów Policji z obywatelami, z przedstawicielami samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, jak również podczas debat społecznych poświęconych bezpieczeństwu publicznemu.

Dodatkowo społeczeństwo może wykorzystywać informacje prezentowane na podstawie danych gromadzonych w policyjnych systemach informacyjnych. Tym samym KMZB stanowi funkcjonalnie dwie płaszczyzny, a mianowicie:

- informatyczną, interaktywną platformę dedykowaną społeczeństwu;
- wizualizowane ujęcie statystyczne dokonanych przestępstw i wykroczeń z podziałem na poszczególne województwa, powiaty oraz gminy.

Zgodnie z filozofią związaną z uspołecznieniem działań Policji, całość przedsięwzięcia dotyczącego opracowania założeń funkcjonalności KMZB została poprzedzona działaniami Policji zmierzającymi do poznania faktycznych oczekiwań społecznych. W tym celu na terenie całego kraju, na różnych poziomach: wojewódzkim, powiatowym i gminnym (lokalnym) zostały przeprowadzone konsultacje społeczne założeń Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa, które umożliwiły wypowiedzenie się w przedmiotowym zakresie samym obywatelom. Z takiej możliwości skorzystało blisko 218 tys. mieszkańców, którzy podczas ok. 12 tys. spotkań przedstawili swoje oczekiwania w odniesieniu do mapy zagrożeń, nierzadko postulując przy tym reaktywację wcześniej zlikwidowanych posterunków Policji.

W ocenie autora, dzięki poznaniu oczekiwań społecznych, zostało stworzone nie tylko efektywne narzędzie informatyczne, ale przede wszystkim, co jest ogromną wartością dodaną, angażujące do budowania Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa tych mieszkańców, którzy pojmują bezpieczeństwo jako wartość społeczną i chcąc mieć na nie wpływ, interesując się nim, definiując zagrożenia w lokalnym otoczeniu, korzystając z możliwości, jakie niesie KMZB, i sygnalizując je Policji.

Działania związane z opracowaniem i wdrożeniem KMZB wynikały z założeń, których głównym celem było podniesienie poziomu bezpieczeństwa. To bezpieczeństwo stanowiło swoistą inspirację do realizacji tego przedsięwzięcia i warunkowało działania w tym zakresie. Zwłaszcza że „bezpieczeństwo wpływa na kształtowanie ludzkich postaw, jest bowiem jednym z warunków aktywności ukierunkowanej na realizację życiowych celów”¹⁹.

Wymaga podkreślenia, iż rozwiązania w postaci KMZB należy postrzegać jako istotne, ale nie jako jedyne „narzędzie” w zakresie dialogu społecznego, związanego z zapewnieniem bezpieczeństwa. Celem Policji jest poznanie oczekiwań całego społeczeństwa w zakresie dostrzeganych zagrożeń bezpieczeństwa, jak i oczekiwanych sposobów ich eliminowania, a w szczególności im zapobiegania, w tym oceny przez społeczeństwo kierunków działań przyjętych przez formację. Wpływa to w pewien sposób na redefiniowanie bezpieczeństwa, oczywiście przez pryzmat kształtujących je warunków, co prowadzi do nieustanego jego rozwoju. Jednocześnie następuje poszerzenie podmiotowego, przedmiotowego, procesualnego i przestrzennego zakresu bezpieczeństwa²⁰, co związane jest z traktowaniem w szerszym zakresie katalogu wartości podlegających ochronie przed zagrożeniami. Wprowadzenie rozwiązań i stosowanie KMZB jest elementem działań dostosowujących bezpieczeństwo do zmieniającego się „zapotrzebowania” w tym zakresie. Stąd też, prócz KMZB, podejmowanych jest

Tabela nr 2. Liczba zgłoszeń według kategorii zagrożeń w ramach Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa (od początku funkcjonowania 1.07.2016 r.)

Etykiety wierszy	Suma	Niepotwierdzone	% do ogółu	Potwierdzone	% do ogółu	Potwierdzone wyliminowane
Nieprawidłowe parkowanie	117 338	60 418	51%	55 625	47%	213
Przekraczanie dozwolonej prędkości	110 052	48 048	44%	60 266	55%	187
Spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych	100 486	63 617	63%	34 446	34%	601
Niewłaściwa infrastruktura drogowa	27 319	13 553	50%	13 436	49%	98
Używanie środków odurzających	19 874	16 973	85%	2578	13%	6
Zła organizacja ruchu drogowego	13 799	10 452	76%	3121	23%	21
Grupowanie się małoletnich zagrożonych demoralizacją	10 171	7503	74%	2343	23%	54
Dziki wysypiska śmieci	8755	5032	57%	3517	40%	83
Żebractwo	8673	6667	77%	1876	22%	38
Akty wandalizmu	7782	5682	73%	1839	24%	67
Nielegalne rajdy samochodowe	4428	3732	84%	533	12%	1
Niszczenie zieleni	4205	3335	79%	769	18%	22
Bezdomność	3725	2563	69%	1061	28%	17
Poruszanie się quadami po terenach leśnych	3340	2521	75%	769	23%	
Znęcanie się nad zwierzętami	3326	3189	96%	65	2%	1
Zdarzenia drogowe z udziałem zwierząt leśnych	1611	1039	64%	556	35%	3
Kłusownictwo	1608	1423	88%	154	10%	2
Nielegalna wycinka drzew	1497	1371	92%	107	7%	
Niestrzeżone przejście przez tory	1222	753	62%	454	37%	
Wypalanie traw	1210	1086	90%	101	8%	2
Niestrzeżony przejazd kolejowy	863	337	39%	517	60%	
Dziki kąpieliska	531	356	67%	133	25%	
Utonięcia	491	429	87%	43	9%	
Miejsca niebezpieczne na terenach wodnych	377	279	74%	88	23%	
Wałęsające się bezpańskie psy	306	161	53%	45	15%	3
Suma	452 989	260 519	58%	184 442	41%	1419

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Biura Prewencji KGP, stan na dzień 18.08.2017 r.

FUNKCJE KRAJOWEJ MAPY ZAGROZEŃ BEZPIECZEŃSTWA

wiele różnorodnych inicjatyw mających na celu aktywizowanie społeczności lokalnych w działania na rzecz szeroko pojmowanego bezpieczeństwa. Równolegle z projektowaniem i wdrażaniem KMZB były i są stosowane inne rozwiązania, chociażby w postaci wdrożenia aplikacji mobilnej o nazwie „Moja Komenda”, która została rozszerzona o aplikację „Twój Dzielnicowy”. Tabela nr 2 przedstawia liczbę zgłoszeń zagrożeń na terenie działania poszczególnych komend wojewódzkich/Komendy Stołecznej Policji, a także kategorie zagrożeń usystematyzowane w kolejności od najczęściej do najrzadziej wskazywanych przez społeczeństwo.

Od czasu wprowadzenia rozwiązań KMZB na terenie całego kraju minął już prawie rok. W tym okresie przeprowadzono wiele działań związanych z regulacjami prawnymi oraz strukturalno-organizacyjnymi we wszystkich jednostkach organizacyjnych Policji, tak aby od czasu zgłoszenia zagrożenia w ramach KMZB policjanci najpóźniej w ciągu 5 dni podjęli działania dotyczące weryfikacji danego zagrożenia. To również okres, kiedy były równocześnie prowadzone prace nad wdrażaniem nowych funkcjonalności, mających posłużyć zwiększeniu sprawności działania Policji w zakresie weryfikacji, a w konsekwencji – eliminacji zagrożeń zgłaszanych przez społeczeństwo. Istotny w tym zakresie jest fakt, iż to m.in. użytkownicy, uznając KMZB jako skuteczne narzędzie służące poprawie poczucia bezpieczeństwa w ich miejscu zamieszkania, sami proponowali rozwiązania funkcjonalne, których efektem jest ewaluacja narzędzia zgodnie z potrzebami lokalnych społeczności.

Na podstawie propozycji zgłaszanych za pośrednictwem skrzynki: kmzb@policja.gov.pl została opracowana lista zmian aplikacji koniecznych do realizacji. Warto w tym miejscu wspomnieć, iż od 28 lipca 2017 r. KMZB funkcjonalnie została uzupełniona o:

- umożliwienie użytkownikowi dopisywania podczas nanoszenia zagrożenia, oprócz daty i godziny zdarzenia, również pory dnia oraz dni tygodnia;
- umożliwienie wprowadzenia przez użytkowników krótkich opisów tekstowych (do 500 znaków) oraz dołączania 3 plików (JPG, PDF, 3gp, mov, doc, txt) o łącznej maksymalnej wielkości 5 MB;
- dodanie statusów „Potwierdzone (wyeliminowane)” oraz „Żart lub pomyłka”;
- dodanie funkcjonalności umożliwiającej wyświetlanie zagrożeń o statusie „Niepotwierdzone” przez tydzień od daty nadania takiego statusu i miesiąc od daty nadania statusu „Potwierdzone (wyeliminowane)”;
- rezygnację z automatycznego usuwania zagrożeń z mapy po upływie miesiąca od chwili naniesienia;
- dodawanie w dossier ID zagrożenia i daty naniesienia zagrożenia;
- wprowadzenie funkcji wylogowywania się z aplikacji.

Istota dodatkowych założeń sprowadzała się do tego, iż KMZB miała stanowić, oprócz jednego z narzędzi wymiany informacji pomiędzy Policją a społeczeństwem, również element aktywizacji społeczności lokalnych (wskazywanie zagrożenia dostrzeżonego przez mieszkańców, odzwierciedlania zagrożenia już dostrzeżonego i zarejestrowanego przez służby). Jednocześnie, jak już wcześniej zostało wspomniane, podczas konsultacji społecznych wybrzmiewały prośby o reaktywację posterunków Policji. Z tego względu KMZB dodatkowo wpisywała się w możliwość oceny optymalizacji dotychczasowych struktur organizacyjnych Policji. Można założyć, że proces reaktywacji posterunków Policji został ściśle powiązany z funkcjonowa-

niem KMZB. Obecnie stanowi jeden z elementów ocennych, jeżeli chodzi o podjęcie decyzji o odtworzeniu lub utworzeniu tych komórek organizacyjnych Policji, oprócz potrzeb społecznych identyfikowanych w tym zakresie, jak i faktycznego stanu poziomu bezpieczeństwa na terenie danej gminy.

Blisko rok funkcjonowania KMZB oraz doświadczenia wynikające chociażby z informacji przekazywanych od koordynatorów z poszczególnych komend wojewódzkich Policji/Komendy Stołecznej Policji, czy też wymiany informacji z jej użytkownikami w ramach udostępnionej skrzynki e-mailowej, pozwalają na pewną konstatację w tym obszarze.

Szersze spojrzenie na KMZB przez pryzmat stworzonego, ale ciągle uzupełnianego i budowanego zbioru informacji odnoszących się do zagrożeń w połączeniu z identyfikacją czasoprzestrzenną wskazuje, iż może ona spełniać wiele funkcji. Tym samym jej wykorzystanie ma charakter wieloaspektowy i może dotyczyć działań w wielu kierunkach i na wielu płaszczyznach. Na pierwszym planie należy wskazać funkcję prewencyjno-ochronną, w pewnym stopniu również badawczą, bo w głównej mierze może stanowić podstawę działań zapobiegawczych. O funkcji prewencyjno-ochronnej możemy mówić zarówno w szerokim, jak i wąskim znaczeniu, gdyż mapa może wypełniać swoją istotę tak samo w odniesieniu do pojedynczego człowieka, jak i do społeczności lokalnej czy nawet całego społeczeństwa. Daje ona zarówno możliwość przeciwdziałania kolejnym zagrożeniom, ale także ewentualność powzięcia informacji o zagrożeniach, które dotyczą danego terenu, np. przez mieszkańca osiedla, gminy, powiatu, miasta. Z tego powodu, jako szczególnie ważny element funkcji prewencyjnej można wskazać „(...) wiedzę obywatelską na temat rzeczywistych i potencjalnych zagrożeń, która jest wręcz nieodzowna w zarządzaniu bezpieczeństwem lokalnym. To od niej w dużej mierze zależy formułowanie potrzeb lokalnych, ich racjonalności i pozyskiwania niezbędnych nakładów finansowych”²¹. Funkcja ta niewątpliwie materializuje się po stronie działań Policji jako zapobieganie zagrożeniom, jak i – po stronie społeczeństwa – jako ostrzeganie o skali i charakterze istniejących zagrożeń.

KMZB daje możliwość zapoznania się z geografiami zagrożeń dominującą na danym terenie. Umożliwia Policji analizę zagrożeń pod kątem tych, wobec których trzeba podjąć działania – nie tylko doraźne w kierunku wczesnego eliminowania zagrożeń, ale i szersze, chociażby edukacyjne lub inne – np. dostosowawcze czy prawne. Należy zauważyć, że fakt kontaktu z zagrożeniami oraz zjawiskami generującymi zagrożenia daje możliwość ich monitorowania.

Jednocześnie funkcję ochronną należy odnosić do przeciwdziałania występowaniu zachowań, stanów, zjawisk niepożądanych w stosunkach społecznych oraz zapobieganiu im. Ochrona ta jest kształtowana również sankcjami za naruszenie postanowień oraz upoważnieniem do stosowania środków przymusu w razie nieprzestrzegania wyznaczonych w formie nakazów i zakazów stosunków i norm społecznych.

Należy wskazać, iż wypełnienie funkcji prewencyjno-ochronnej zależy od wielu czynników. Zapewne jednym z nich jest właściwe rozpropagowanie idei tego rozwiązania, tak aby informacja o nim dotarła do możliwie największej liczby odbiorców. W tym celu Policja prowadzi zarówno ogólnopolskie, jak i regionalne kampanie informacyjne. Drugim istotnym elementem jest uświadomienie społeczeństwu, jak ważna jest współpraca lokalnych społeczności z Policją w zakresie budowania bezpieczeństwa.

Mówiąc o KMZB, trzeba szczególnie się odnieść do obszarów związanych z funkcją społeczno-integrującą. Jej istota sprowa-

dza się do samych założeń powstania KMZB. Stanowi realną odpowiedź na oczekiwania społeczne, zarówno w kwestii zakresu jej funkcjonowania, określonych i zebranych w ramach konsultacji społecznych, jak i samego elementu pogłębienia uspołecznienia działań Policji. Związana jest z angażowaniem społeczeństwa w dbałość i tworzenie bezpieczeństwa społeczności w lokalnym środowisku. Element integrujący może wpływać na postawy, układy zachowań i reakcje społeczne, a także i przyczynić się do ich zmiany. Każde naniesione zagrożenie rodzi po stronie Policji reakcję w postaci jego weryfikacji oraz działań w kierunku jego eliminacji. Funkcja społeczna natomiast to oddziaływanie kształtujące kulturę prawną mieszkańców, społeczeństwa oraz szacunek dla obowiązujących norm prawnych. Ponadto funkcja ta pozwala orientować człowieka prospołecznie i propaństwowo, wskazując mu właściwy, pożądany kierunek funkcjonowania w życiu społecznym. Tym samym umożliwia tworzenie pozytywnych sprzężeń zwrotnych pomiędzy Policją a społecznością lokalną oraz budowanie zaufania do Policji. Jednakże wypełnienie funkcji społeczno-integrującej niesie ze sobą szczególnie ważną kwestię. Policja musi podejmować międzyinstytucjonalne działania zmierzające do przełamania anonimowości, bierności obywateli, a przede wszystkim – zmiany świadomości w zakresie bezpieczeństwa. Jednym z narzędzi służących przełamywaniu bierności społecznej w tym zakresie jest właśnie KMZB. Konieczna jest tu także świadomość wagi działania ze strony użytkowników aplikacji. Każde bowiem naniesione na mapę zagrożenie musi być skrupulatnie sprawdzane przez Policję, co zaangażuje jej siły i środki. Warto podkreślić, że nawet najlepiej wyposażona i uzbrojona Policja, pozostawiona sama sobie, nie będzie nigdy w stanie skutecznie zwalczać negatywnych zachowań społecznych. Dlatego też współpraca obywateli z Policją jest niezbędnym warunkiem powodzenia w realizacji zadań formacji. Pozwala na autentyczne zaangażowanie społeczeństwa, poprzez zwiększenie jego bezpośredniego udziału we „wspólnym” eliminowaniu wskazywanych zagrożeń, co z całą pewnością wpisuje się w funkcję społeczno-integrującą.

Niewątpliwie funkcja zarządzania bezpieczeństwem, jaka ukształtowała się w wyniku funkcjonowania KMZB, stanowi istotne wsparcie w działaniach Policji, i to w wielu aspektach. Ogólnie, obejmuje swoistą działalność Policji, organizowanie służby prewencyjnej, realizację zadań w zakresie ochrony porządku publicznego, ścigania sprawców przestępstw i wykroczeń. Jej najważniejszym elementem jest aspekt uzupełnienia procedury możliwości zgłaszania Policji informacji o zagrożeniach. Oczywiście pozostaje forma osobistego skontaktowania się z policjantem – dzielnicowym lub z najbliższą jednostką Policji bądź nawiązania kontaktu telefonicznego, jednakże nie wszyscy mieszkańcy chcą lub mogą w takiej formie komunikować się z Policją. Zwłaszcza, że przyjęte rozwiązania w ramach KMZB umożliwiają anonimowe, bez zbędnej biurokracji, wskazanie miejsca, gdzie w ocenie mieszkańców występują zagrożenia wpływające na ich poczucie bezpieczeństwa. Potencjał informacji, jaki może być poddany analizie, wynikający ze zgłoszonych zagrożeń, to istotny element uzupełnienia procedury analizy zagrożeń i ich definiowania na rzecz bezpieczeństwa w danym rejonie. Ten element z kolei wpływa bezpośrednio na właściwą „dystrybucję” bezpieczeństwa i łączy się z nią. Dystrybucję należy rozumieć w tym kontekście jako działania w dwóch płaszczyznach. Pierwsza jest związana z adekwatną do skali i rodzaju zagrożeń alokacją sił i środków policyjnych, druga natomiast to kierowanie sił i środków policyjnych w miejsca

oczekiwane przez społeczeństwo. Zasadne wydaje się ponowne podkreślenie kwestii wcześniej już podnoszonej, gdyż wpisuje się ona w funkcję KMZB związaną z zarządzaniem bezpieczeństwem. Mianowicie, każde działanie mieszkańców, polegające na naniesieniu zagrożenia, powoduje i wręcz wymusza reakcję Policji, związaną z weryfikacją tego zagrożenia i jego eliminacją. Należy przy tym podkreślić, że zagrożenia zweryfikowane jako niepotwierdzone, pomimo że są usuwane z KMZB dostępnej dla ogółu, wciąż są widoczne dla Policji.

Wdrożenie KMZB jest istotnym działaniem, którego rozwiązania organizacyjno-funkcjonalne mają rzeczywisty wpływ na poziom bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego i zwiększają możliwości działań związanych z podnoszeniem.

Z tego też względu położenie głównego nacisku na eliminację zagrożeń i zapobieganie im jest jednym z najistotniejszych jej elementów. Jednakże istota jej wykorzystania powinna również sprowadzać się do obszaru analiz stanu bezpieczeństwa w oparciu o to rozwiązanie. Analizy te powinny stanowić element wyjściowy do działań związanych z prognozowaniem zagrożeń, ale również projektowaniem działań prewencyjnych i wyprzedzających. Informacje takie powinny być wykorzystywane w dalszym ciągu, między innymi do opracowywania analizy stanu bezpieczeństwa i porządku na potrzeby dyslokacji służby²².

Jednakże działania Policji w zakresie funkcjonowania KMZB nie powinny ograniczać się jedynie do reagowania, celem potwierdzenia zgłoszonych zagrożeń i usuwania ewentualnych ich skutków, powinny być również związane z szerszym wykorzystaniem. Rozpoznanie zagrożeń oraz źródeł ich pochodzenia i przewidywalności skutków ich zaistnienia to immanentne elementy skutecznych działań zapobiegawczych i wyprzedzających moment powstania zagrożenia. „Monitorowanie zjawisk, wczesne wykrycie zagrożenia oraz ostrzeżenie ludności lub osób odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców jest podstawowym działaniem zmniejszającym skutki zagrożenia. Poznanie natury zjawiska i jego skutków w znacznym stopniu pozwala na podjęcie odpowiednich środków zaradczych i zwiększenie stopnia bezpieczeństwa lub poczucia bezpieczeństwa mieszkańców”²³.

Stosunkowo krótki termin, jaki został wyznaczony na weryfikację zagrożenia, powoduje, że mogą wystąpić sytuacje, kiedy zagrożenie występuje okresowo w dłuższych odstępach czasu. Dlatego też zagrożenia niepotwierdzone na etapie weryfikacji nadal pozostają w zainteresowaniu Policji.

Istotne wydaje się, iż każda wspomniana wyżej reakcja Policji wpływa pośrednio (widoczność policjantów – funkcja prewencyjna), ale i w wielu przypadkach bezpośrednio na efektywność działania formacji, poprzez potwierdzalność zagrożeń. Jak wynika z informacji zarejestrowanych do dnia 22 sierpnia 2017 r., Policja odnotowała ogółem 457 783 naniesionych zagrożeń, z których potwierdzonych zostało 186 223.

KMZB w ramach funkcji zarządzania bezpieczeństwem to również możliwości wpływu na skuteczną koordynację działań policyjnych na każdym poziomie zarówno krajowym, wojewódzkim, jak i powiatowym czy też gminnym.

Oprócz strictly zewnętrznych działań Policji realizowanych przez służby prewencyjne, w szerszym kontekście zarządzanie bezpieczeństwem dotyczy również optymalizacji struktur policyjnych na podstawie KMZB. Niewątpliwie przykładem tego są działania związane z odtwarzaniem zlikwidowanych posterunków Policji. Jednakże ich reaktywacja ma, w ocenie autora, szerszy kontekst, gdyż „szczegółowe znaczenie będzie miało bezpieczeństwo lokalne – najbardziej istotne dla obywatela, dla

FUNKCJE KRAJOWEJ MAPY ZAGROŻEŃ BEZPIECZEŃSTWA

zmieniających się jego potrzeb, (tym samym), to przede wszystkim sprawne działania strategiczne oraz operacyjne na szczeblach lokalnych będą decydowały o poziomie bezpieczeństwa publicznego na terenie całego kraju i jakości tych działań²⁴.

Nie bez znaczenia pozostaje również możliwość wykorzystywania informacji uzyskanych za pośrednictwem KMZB (zarówno w zakresie zgłoszeń potwierdzonych, jak i niepotwierdzonych) nie tylko do dyslokacji służby zewnętrznej oraz organizacji działań profilaktycznych, o czym była mowa wcześniej, ale także w kontekście priorytetowych działań dzielnicowych, w tym konsultacji i debat społecznych.

Nie można też pominąć funkcji kontrolnej KMZB. Polega ona na wykorzystywaniu KMZB do oceny sposobu realizacji zadań przez policjantów z poziomu ich przełożonych. Należy podkreślić, iż to w zdecydowanej mierze zaangażowanie policjantów zajmujących się weryfikacją zagrożeń, sposób wykonywania przez nich zadań w tym zakresie, wpływa na to, czy faktycznie zgłoszone zagrożenie zostanie potwierdzone i w konsekwencji wyeliminowane.

Natomiast drugi aspekt funkcji kontrolnej to ocena społeczeństwa. Ważnym elementem aplikacji jest występująca interakcja. Użytkownik może online obserwować etap weryfikacji nanieśionego przez niego zagrożenia oraz efekt w postaci potwierdzenia lub niepotwierdzenia jego występowania. Ten tryb dotyczy elementu kontroli za pośrednictwem Internetu w ramach aplikacji. Natomiast należy mieć świadomość i trzeba to wyraźnie podkreślić, że osoby zainteresowane zapewnieniem bezpieczeństwa z wykorzystaniem KMZB osobiście i bardzo często obserwują sposób reakcji Policji podczas weryfikacji i eliminowania zagrożenia. Kreują przy tym, właśnie przez pryzmat postawy policjantów, ich zaangażowania i „jakości” działania, ogólny wizerunek Policji. To „jakość” wykonywania przez Policję powierzonych przez społeczeństwo zadań, w tym prośba o reakcję na zgłoszone zagrożenia, buduje poczucie sensu i sprawiedliwości oraz celowości reakcji na zauważone zagrożenia. Przekonuje do zasadności współpracy z Policją, a w końcu przekłada się na zaufanie do tej formacji.

Dlatego tak ważne jest dokonywanie wnikliwej analizy zagrożeń nanoszonych na KMZB oraz objęcie stałym nadzorem procesu ich weryfikacji. Bez wątpienia działania te powinny być związane z optymalnym doбором policjantów z właściwych komórek organizacyjnych do weryfikacji określonych zagrożeń.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, społeczność lokalna, Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa, Policja, zagrożenie

Keywords: Safety, local community, Domestic Map of security threats, the Police, threat

¹ K. Liedel, *Bezpieczeństwo informacyjne w dobie terrorystycznych i innych zagrożeń bezpieczeństwa narodowego*, Toruń 2008, s. 12.

² R. Zięba, *Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego*, Warszawa 1999, s. 28.

³ R. Zięba, *Kategoria bezpieczeństwa w nauce o stosunkach międzynarodowych*, w: *Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku*, red. D.B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, Warszawa 1997, s. 4.

⁴ B. Hołyst, *Wiktyologia*, Warszawa 2000, s. 64–66.

⁵ Tamże, s. 65.

⁶ J. Popis, *Źródła i konsekwencje zagrożeń*, w: *Zarządzanie kryzysowe, t. III, Dylematy zagrożeń i bezpieczeństwa państwa*, red. B. Kaczmarczyk, B. Kogut, P. Kobes, Legnica 2013, s. 20.

⁷ J. Gierszewski, *Bezpieczeństwo wewnętrzne. Zarys systemu*, Warszawa 2013, s. 30.

⁸ W. Lis, *Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny jako sfera działania administracji publicznej*, Lublin 2015, s. 36 i 37.

⁹ B. Wiśniewski, S. Zalewski, *Bezpieczeństwo wewnętrzne RP w ujęciu systemowym i zadań administracji publicznej*, Bielsko-Biała 2006, s. 90.

¹⁰ Zob. szerzej W. Fehler, *Bezpieczeństwo wewnętrzne współczesnej Polski, aspekty teoretyczne i praktyczne*, Warszawa 2012, s. 172–173; E. Ura, S. Pieprzny, *Bezpieczeństwo wewnętrzne państwa*, Rzeszów 2015, s. 22–24; *Bezpieczeństwo wewnętrzne we współczesnym państwie*, red. E. Ura, K. Rajchel, M. Pomykała, S. Pieprzny, Rzeszów 2008.

¹¹ J. Gierszewski, *Bezpieczeństwo wewnętrzne. Zarys systemu*, s. 74.

¹² W. Fehler, *Bezpieczeństwo wewnętrzne współczesnej Polski, aspekty teoretyczne i praktyczne*, s. 51.

¹³ Tamże, s. 50.

¹⁴ W. Lis, *Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny jako sfera działań administracji publicznej*, s. 26.

¹⁵ R. Grosset, P. Mochnaczeński, S. Wiatr, *Zagrożenia i poczucie bezpieczeństwa, oceny mieszkańców dużych miast*, Warszawa 2009, s. 7.

¹⁶ W. Lis, *Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny jako sfera działań administracji publicznej*, s. 469.

¹⁷ Ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2017 r. poz. 888, z późn. zm.).

¹⁸ Tamże, art. 29 ust. 1.

¹⁹ S. Zalewski, *Bezpieczeństwo polityczne. Zarys problematyki*, Siedlce 2013, s. 165.

²⁰ Porównaj: W. Lis, *Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny jako sfera działań administracji publicznej*, s. 37; W. Fehler, *Bezpieczeństwo wewnętrzne współczesnej Polski, aspekty teoretyczne i praktyczne*, s. 9. B. Wiśniewski, *Bezpieczeństwo wewnętrzne. Podręcznik akademicki*, Toruń 2015, s. 31–32, K. Musiał, *Bezpieczeństwo Rzeczypospolitej Polskiej wobec współczesnego zagrożenia*, Szczytno 2014, s. 15; A. Ciupiński, *Doktrynalne i instytucjonalne przesłanki bezpieczeństwa kooperatywnego*, w: *Bezpieczeństwo zewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej*, red. T. Jemiola i K. Malaka, Warszawa 2002, s. 92; R. Zięba, *Kategoria bezpieczeństwa w nauce o stosunkach międzynarodowych*, w: *Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku*, red. D.B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, Warszawa 1997, s. 3.

²¹ M. Lisiecki, *Zarządzanie bezpieczeństwem publicznym*, Warszawa 2011, s. 99.

²² § 5 ust. 1, § 7 ust. 1, § 8 ust. 3 pkt 2 zarządzenia nr 768 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 sierpnia 2007 r. w sprawie form i metod wykonywania zadań przez policjantów pełniących służbę patrolową oraz koordynacji działań o charakterze prewencyjnym (Dz. Urz. KGP Nr 15, poz. 119, z późn. zm.).

²³ R. Grocki, *Vademecum zagrożeń*, Warszawa 2003, s. 12.

²⁴ M. Lisiecki, *Zarządzanie bezpieczeństwem publicznym*, s. 54.

Summary

Functions of the Domestic Map of security threats in shaping local community safety

Domestic Map of security threats (KMZB) constitutes a crucial element of the process of managing the public safety, functioning in the inter-institutional partnership as well as inspiring the local community in this respect. The Police as the formation serving the society and opened for its needs implemented the additional channel of the information exchange about the most troublesome threats defined on the local level.

The evaluation of this solution, after the year of its functioning, shows a wide range of the possibilities of its application, not only as a platforms of information exchange about threats between residents and the Police. One should stress, that Domestic Map of security threats together with the program “The Beat Officer closer us” and the reconstruction of police stations is one of three pillars of the socialization of the Police activities.

It is worth mentioning that motifs included into the content of the article associated with KMZB functions with reference to tasks performed by the Police are author's observations resulting from the exploration of this issue.

Thumaczenie: Renata Cedro, CSP

KRAJOWA MAPA ZAGROŻEŃ BEZPIECZEŃSTWA W POLSCE

a realizacja interwencji policyjnych

podinsp. Leszek Dyduch

Zastępca Kierownika
Zakładu Służby Prewencyjnej CSP

Geneza Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa w Polsce

Prospołeczne nastawienie Policji, jako formacji umundurowanej i uzbrojonej przeznaczonej do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz bezpieczeństwa obywateli i ich mienia, wymaga od tej instytucji nowatorskiego i elastycznego podejścia w zakresie środków i metod pracy. Tradycyjne metody i formy pracy, takie jak: patrolowanie, obchód, prowadzenie rozmów z obywatelami i realizacja interwencji, dają możliwość bezpośredniego kontaktu policjantów z obywatelami, są jednak niewystarczające i wymagają wzbogacenia nowoczesnymi rozwiązaniami będącymi efektem postępu w dziedzinie techniki i komunikacji interpersonalnej. Przykładem takiego rozwiązania, wykorzystującego wszechstronne możliwości Internetu, jest Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa w Polsce (zwana dalej „Mapą Zagrożeń”)¹, która jako innowacyjna aplikacja została przygotowana przez Policję na polecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Jest to nowa platforma nieskomplikowanej wymiany informacji w zakresie ogólnie pojętego bezpieczeństwa pomiędzy społeczeństwem a Policją, funkcjonująca na terenie całego kraju od 5 października 2016 r.² Pozwala obywatelom na zabieranie głosu w wielu sytuacjach uprzedzających wystąpienie zagrożeń, w celu zapobieżenia im lub ich eliminacji. Jest to również zgłaszanie istniejących naruszeń bezpieczeństwa, pozwalające policjantom podjąć szybkie i trafne interwencje, by przywrócić stan bezpieczeństwa. W rezultacie występuje nie tylko efekt pewnej symbiozy między Policją a społecznościami lokalnymi, ale nawet proces synergii, którego wyniki można określić jako wartość dodaną. Ponadto należy stwierdzić, że tego rodzaju współpraca oddziałuje prewencyjnie i budzi obawy wśród przestępców i chuliganów co do powodzenia działań bezprawnych. Przy okazji można eliminować uciążliwości i braki w infrastrukturze lokalnej ułatwiające nagminne zachowania aspołeczne.

Pierwsze kroki Policji w kwestii Mapy Zagrożeń pojawiły się w poprzednim dziesięcioleciu jako rezultat dążenia do efektywnego wykorzystania sił i środków Policji oraz rozwoju współpracy z podmiotami pozapolicyjnymi, w ramach zintegrowanego systemu organizacji i dyslokacji służby. Mapy te stanowiły efekt analiz stanu bezpieczeństwa i po-

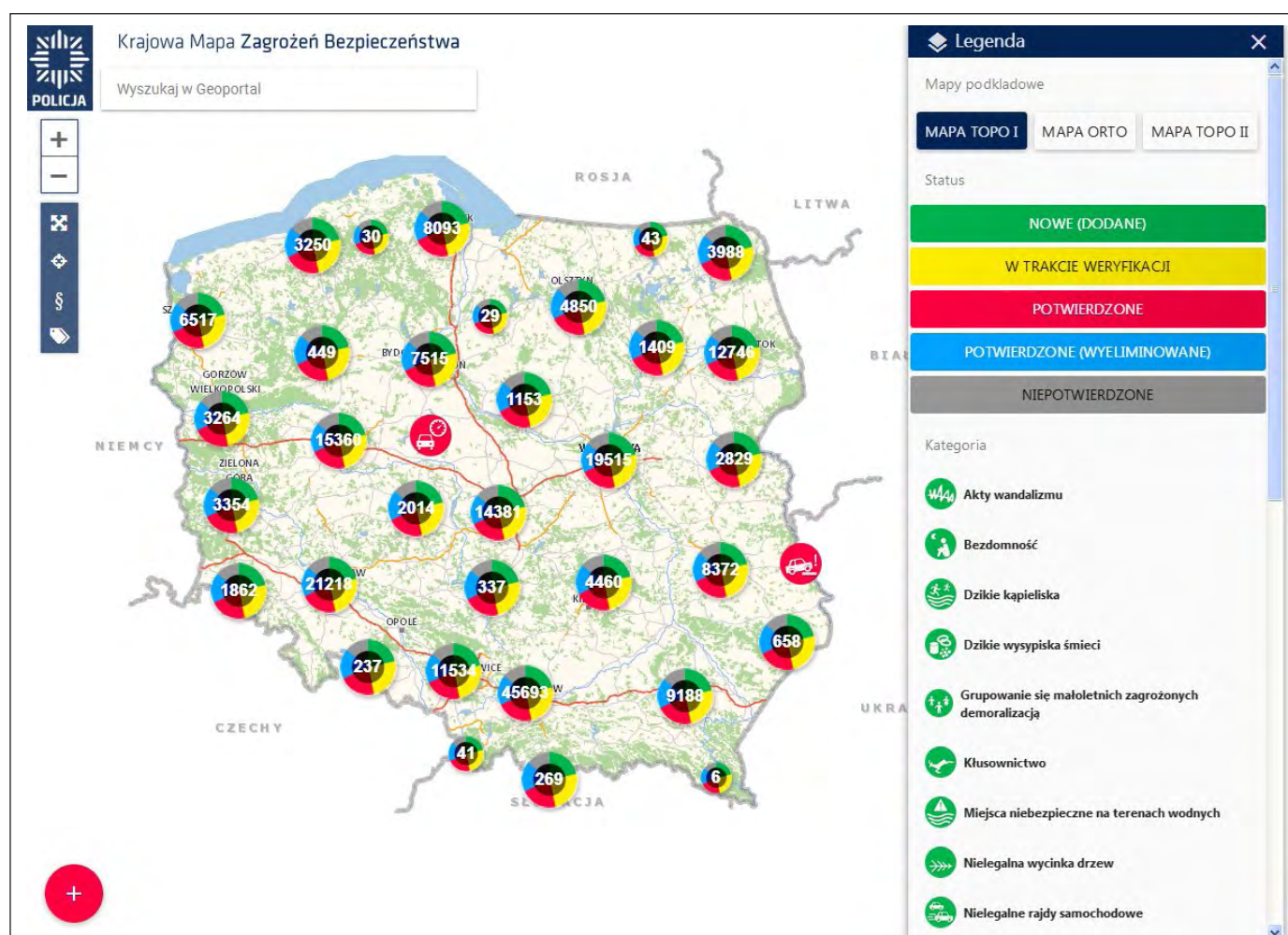
rządki publicznego i były sporządzane na potrzeby dyslokacji służb wszystkich podmiotów działających na rzecz zapobiegania popełnianiu przestępstw, wykroczeń oraz zachowaniom aspołecznym. Były przeznaczone do organizacji i realizacji **działań zewnętrznych** rozumianych jako działania patrolowe, obchodowe i podstawowe czynności operacyjno-rozpoznawcze, wykonywane przez Policję lub wspólnie z podmiotami pozapolicyjnymi, na zasadach określonych w odrębnych przepisach³.

Zanim **Mapa Zagrożeń** została w pełni wdrożona, jej funkcjonowanie przetestowano w formie pilotażu, który odbywał się przez kilka miesięcy od lipca 2016 r. na terenie trzech garnizonów Policji (stołecznego, podlaskiego i pomorskiego) i pokazał **duże zainteresowanie społeczeństwa** nowym instrumentem komunikacji. Obywatele w dużym stopniu wykorzystali możliwość **podzielenia się z Policją spostrzeżeniami i uwagami w zakresie zagrożeń**, które w ich ocenie wpływają negatywnie na poczucie ich bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania lub pracy. W tym okresie **odnotowano 1 400 000 odsłon**, a 480 000 użytkowników **naniosło na mapę 150 000 różnego rodzaju zagrożeń**, które zweryfikowała Policja.

Spośród 25 kategorii zagrożeń objętych mapą, najwięcej zostało naniesionych zdarzeń dotyczących: spożywania alkoholu w miejscach zabronionych (ponad 24%), przekraczania dozwolonej prędkości (ponad 22%), nieprawidłowego parkowania (blisko 22%). W znacznej liczbie wskazywano na używanie środków odurzających, złą organizację ruchu drogowego, a także akty wandalizmu. Osoby zainteresowane szybko zauważyły, że ta inicjatywa przynosi wymierne korzyści. Należy przypuszczać, że nastąpił wzrost poczucia bezpieczeństwa osób, które skorzystały z nowej inicjatywy komunikacji. Zalety aplikacji dostrzegła również Policja – kierownicy jednostek organizacyjnych, odpowiedzialni za bezpieczeństwo i porządek publiczny na podległym terenie, zauważyli skuteczność i ekonomiczność reagowania podległych policjantów tam, gdzie w danym momencie występuje

JAK FUNKCJONUJE KRAJOWA MAPA ZAGROŻEŃ BEZPIECZEŃSTWA?

Rys. 1. Ekran aplikacji „Mapa Zagrożeń”.

Źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl/iMapLite/KMZBPublic.html> [dostęp: 28.09.2017 r.].

zagrożenie bezpieczeństwa bądź konieczność udzielenia niezwłocznie oczekiwanej pomocy konkretnym osobom. Także objęci badaniami ankietowymi obywatele zgodnie potwierdzają w swoich opiniach, że Mapa Zagrożeń jest postrzegana jako przydatny i skuteczny instrument poprawy bezpieczeństwa w społecznościach lokalnych⁴.

Czym jest i jak funkcjonuje Mapa Zagrożeń?

W znaczeniu technicznym **Mapa Zagrożeń** jest aplikacją informatyczną składającą się z dwóch części: zbioru danych statystycznych oraz narzędzia interaktywnego umożliwiającego obywatelowi nanoszenie ujawnionych zagrożeń na wirtualnej mapie przedstawiającej okolice jego zamieszkania lub pracy⁵. W rezultacie stanowi ona obraz wybranego terenu zawierający nanoszone i usuwane różne symbole (w postaci kropek, trójkątów i kwadratów) związane z ciągle zmieniającymi się informacjami o różnych kategoriach przestępstw i wykroczeń oraz istotnych zagrożeniach, które w subiektywnym odczuciu mieszkańców negatywnie wpływają na ich poczucie bezpieczeństwa i tym samym pogarszają warunki zamieszkiwania lub pracy w określonych miejscach. Jest pewnym novum, wprowadzonym od niedawna w Policji, posiadającym regulamin i wewnątrzpolicyjne przepisy prawne regulujące jej funkcjonowanie oraz zasady obsługi w tereno-

wych jednostkach organizacyjnych⁶. Z uwagi na krótki okres funkcjonowania nie obejmują jej jeszcze policyjne programy szkoleń i kursów⁷. Z tych względów niniejszy artykuł ma na celu przybliżenie istoty i celów funkcjonowania tego nowatorskiego narzędzia.

Zgodnie z regulaminem Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa w Polsce, administratorem danych przetwarzanych i prezentowanych w tym serwisie internetowym jest Komendant Główny Policji. Przy czym korzystanie z jej zbiorów danych przestrzennych odbywa się za pomocą usług przeglądania i wyszukiwania tych danych opublikowanych w infrastrukturze systemu Geoportal (www.geoportal.gov.pl), utworzonego i utrzymywanego przez Głównego Geodetę Kraju, i jest związane również z akceptacją regulaminu Geoportalu. Serwis ten został zbudowany w oparciu o usługę API systemu Geoportal opisaną na stronie <http://mapy.geoportal.gov.pl/iMapLite/doc>. Administrator danych nie ponosi odpowiedzialności za wykorzystanie danych przez inne podmioty w sposób naruszający obowiązujący porządek prawny, a także za brak dostępu do Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa w Polsce z przyczyn od niego niezależnych. Ma prawo czasowo zawiesić dostęp do tego serwisu, w szczególności ze względów bezpieczeństwa oraz z innych przyczyn od niego niezależnych⁸.

Bardzo ważną kwestią jest powszechny, anonimowy (osoba nie musi podawać swoich danych personalnych) i nieodpłat-

ny dostęp do tej aplikacji, a także jej otwartość na wnioski i propozycje udoskonaleń. Mianowicie każdy użytkownik może się podzielić swoimi uwagami, spostrzeżeniami co do funkcjonowania Mapy Zagrożeń, lub zadać pytania, wyrazić wątpliwości związane z jej obsługą za pośrednictwem skrzynki mailowej: kmzb@policja.gov.pl. Aplikacja ta jest bardzo prosta i intuicyjna w obsłudze. Każda osoba, która potrafi obsługiwać komputer, po wejściu na stronę internetową komendy wojewódzkiej, miejskiej lub powiatowej (rejonowej) Policji właściwej dla swojego miejsca zamieszkania (pobytu) może się zapoznać z zagrożeniami w swojej okolicy uwidocznionymi na mapie, zaznaczyć na niej miejsce i wybrać rodzaj zagrożenia, o którym wie, że występuje albo wystąpi niebawem, np. „spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych”, „dewastowanie mienia” lub „zakłócanie spokoju i odpoczynku nocnego”. Od 28 lipca 2017 r. podczas nanoszenia informacji o zagrożeniu może dopisać dodatkowo datę i godziny, pory dnia oraz dni tygodnia zaistnienia związanego z nim zdarzenia, a także dołączyć jego krótki opis tekstowy (do 500 znaków) i do 3 plików (JPG, PDF, 3gp, mov, doc, txt) o łącznej maksymalnej wielkości 5 MB⁹. Czynności te osobie obeznanej zajmują zasadniczo tylko kilka lub kilkanaście minut. Osoby korzystające z aplikacji po raz pierwszy w razie potrzeby mogą skorzystać z instrukcji obsługi lub pomocy funkcjonariusza jednostki organizacyjnej Policji (skierować zapytanie drogą mailową do lokalnego lub wyższego koordynatora mapy, w sytuacji pilnej potrzeby zwrócić się telefonicznie do „swojego” dzielnicowego o pomoc w takiej kwestii). W ten sposób zgłoszenie zostanie wysłane do policjantów odpowiedniej komórki organizacyjnej Policji i po zweryfikowaniu można uruchomić łańcuch niezbędnych czynności ukierunkowanych na zapobieżenie wystąpieniu zagrożenia we wskazanym miejscu lub jego eliminację.

Internetowe mapy zagrożeń bezpieczeństwa są budowane nie tylko na podstawie zgłoszeń obywateli. Do ich opracowania wykorzystuje się informacje własne Policji, czyli m.in. statystyki policyjne, a także informacje uzyskane od uczestników konsultacji i debat społecznych oraz osób objętych badaniami opinii publicznej czy też informacje od różnych instytucji¹⁰.

Liczba zgłoszeń dokonywanych za pośrednictwem tego serwisu z tego samego adresu IP (komputera) jest ograniczona do jednego zgłoszenia na dobę. Administratorzy portalu informują, że serwis ten ma charakter wyłącznie poglądowy, a jego zasoby i generowane przez użytkownika mapy nie mogą być traktowane jako oficjalne dokumenty i stanowić podstawy jakichkolwiek czynności sądowych czy administracyjnych¹¹. Jego użytkownicy wykorzystujący zawarte w nim informacje lub jakikolwiek ich element (część), niezależnie od sposobu ich utrwalenia (w tym w postaci papierowej lub elektronicznej), są zobowiązani do podania źródła pozyskania informacji oraz daty pobrania, a umieszczenie na stronach internetowych odnośnika do mapy zagrożeń jest dozwolone¹², natomiast podczas korzystania z tego serwisu zabrania się wykorzystywania wirusów, botów, robaków bądź innych kodów komputerowych, skryptów lub programów, które przerywają, niszczą lub ograniczają działanie jego lub infrastruktury technicznej albo w inny sposób umożliwiają nieuprawnione

korzystanie lub dostęp do infrastruktury technicznej systemu, a także wykorzystywania kodów komputerowych, skryptów lub programów automatyzujących korzystanie z udostępnionych przez przedmiotowy serwis usług¹³.

Autorzy serwisu Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa w Polsce zastrzegają, że jej regulamin może być w każdym czasie i w dowolnym zakresie zmieniany, a zmiany będą obowiązywać od momentu opublikowania ich na stronie internetowej¹⁴.

Czynności związane z zapewnieniem funkcjonowania Mapy Zagrożeń w Policji zostały uregulowane wytycznymi nr 3 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 września 2016 r. w sprawie sposobu postępowania policjantów podczas realizacji zadań związanych z funkcjonowaniem Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa¹⁵. Zgodnie z nimi za koordynowanie realizacji zadań związanych z funkcjonowaniem Mapy Zagrożeń odpowiadają w zakresie właściwości merytorycznej i terytorialnej: koordynator krajowy (wyznacza kierownik komórki organizacyjnej właściwej do spraw prewencji Komendy Główny Policji), koordynator wojewódzki (wyznaczany przez komendanta wojewódzkiego/Komendanta Stołecznego Policji), koordynator lokalny (wyznacza go komendant powiatowy/miejski/rejonowy Policji).

Koordynator, w zależności od szerebła, posiada własny, odmienny zakres zadań. O ile zadania koordynatorów – krajowego i wojewódzkich – mają charakter wspierająco-szkoleniowy, o tyle koordynator lokalny realizuje zadania bezpośrednio związane z obsługą Mapy Zagrożeń. W szczególności są to: zapoznavanie się z naniesionymi na mapę zagrożeniami o statusie „Nowe”, bieżące monitorowanie terminowej weryfikacji zagrożeń, dokonywanie zmiany statusów zagrożeń na Mapie Zagrożeń („Weryfikacja”, „Potwierdzone”, „Niepotwierdzone”, „Potwierdzone” (wyeliminowane), „Żart lub pomyłka”), gromadzenie kart weryfikacji zagrożeń i sprawowanie nadzoru nad ich obiegiem, przekazywanie koordynatorowi wojewódzkiemu uwag i wniosków dotyczących funkcjonowania Mapy Zagrożeń¹⁶. Przy czym uprawnienia policjanta do zmiany statusów na Mapie Zagrożeń są nadawane na pisemny wniosek jego przełożonego, właściwego w sprawach osobowych, złożony do kierownika komórki organizacyjnej właściwej do spraw łączności i informatyki Komendy Główny Policji za pośrednictwem koordynatora wojewódzkiego i kierownika komórki organizacyjnej właściwej do spraw prewencji Komendy Główny Policji¹⁷. Koordynator krajowy może żądać od koordynatorów wojewódzkich informacji na temat podejmowanych działań związanych z Mapą Zagrożeń, a koordynator wojewódzki posiada takie samo uprawnienie w odniesieniu do podległych koordynatorów lokalnych¹⁸.

Obsługa Mapy Zagrożeń wiąże się z przestrzeganiem swoistej procedury. Mianowicie, po stwierdzeniu pojawienia się na Mapie Zagrożeń posiadającego status „Nowe”:

- 1) koordynator lokalny niezwłocznie, lecz nie później niż w ciągu dwóch dni od daty jego naniesienia, zapoznaje się z kategorią zagrożenia i jego lokalizacją oraz sporządza kartę weryfikacji zagrożenia, której wzór określa załącznik do wytycznych nr 3/2016 KGP; w formularz karty wpisuje w szczególności: kategorię zagrożenia, jego przybliżoną lokalizację, komórkę organizacyjną w jednostce organizacyjnej Policji odpowiedzialną za weryfikację zagrożenia, czas i sposób podejmowania działań w celu jego weryfikacji; może wpisać inne istotne informacje związane z zagrożeniem i wymaganymi czynnościami¹⁹; może sporządzić

EFEKTY DZIAŁANIA KZMB

- jedną kartę weryfikacji zagrożenia, uwzględniając w niej liczbę i kategorię naniesionych zagrożeń, w przypadku gdy na mapie zagrożeń, na małym obszarze, pojawi się większa liczba jednej lub kilku kategorii zagrożeń²⁰; szczególnie, gdy na mapie zagrożeń zostały naniesione zagrożenia tej samej kategorii, które uprzednio posiadały status „Potwierdzone”, sporządza on jedną skróconą kartę weryfikacji zagrożenia (tylko pkt 1–5 i 15 jej formularza)²¹; sporządzona karta weryfikacji zagrożenia, niezależnie od posiadanej postaci (papierowej lub elektronicznej), jest kierowana do realizacji do właściwej komórki w obiegu wewnętrznym w jednostce organizacyjnej Policji²²;
- 2) koordynator następnie dokonuje na mapie zagrożeń zmiany statusu zagrożenia z „Nowe” na status „Weryfikacja” niezwłocznie po sporządzeniu karty weryfikacji zagrożenia²³;
 - 3) potem przekazuje on sporządzoną kartę weryfikacji zagrożenia kierownikowi komórki organizacyjnej lub innemu policjantowi wyznaczonemu przez kierownika jednostki organizacyjnej Policji, w której pełnią służbę policjanci odpowiedzialni za weryfikację zagrożenia, a jeżeli charakter naniesionego zagrożenia wymaga jego weryfikacji przez policjantów z różnych komórek organizacyjnych – przekazuje kartę weryfikacji zagrożenia do kierowników tych komórek lub do innych policjantów wyznaczonych przez kierownika jednostki organizacyjnej Policji²⁴; weryfikacja ta może być realizowana przez okres nie dłuższy niż pięć dni od momentu sporządzenia karty weryfikacji zagrożenia, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach, zwłaszcza ze względu na charakter zagrożenia i czas jego występowania, okres ten można wydłużyć powyżej pięciu dni, z zachowaniem wymogu określenia jej ostatecznego terminu w karcie weryfikacji zagrożenia i poinformowaniu koordynatora wojewódzkiego o tym fakcie²⁵; w czasie weryfikacji dopuszcza się dopisywanie do karty weryfikacji zagrożenia, kolejnych kategorii zagrożeń, jeżeli zostały one naniesione na tym samym obszarze wskazanym w uprzednio sporządzonej karcie weryfikacji zagrożenia, o ile nie spowoduje to przedłużenia wyznaczonego czasu na weryfikację²⁶;
 - 4) kolejny etap realizuje kierownik komórki organizacyjnej lub inny policjant wyznaczony przez kierownika jednostki organizacyjnej Policji, który niezwłocznie po otrzymaniu karty weryfikacji zagrożenia organizuje działania zmierzające do weryfikacji zagrożenia, określając czas i sposób podejmowanych działań (zazwyczaj zleca podległym policjantom czynności mające na celu potwierdzenie lub wykluczenie zagrożenia), opisując podjęte lub planowane działania oraz ich efekty w przedmiotowej karcie, po czym przekazuje ją, w wyznaczonym terminie, koordynatorowi lokalnemu; po weryfikacji zagrożenia odnotowuje w tej karcie informacje o potwierdzeniu lub niepotwierdzeniu zagrożenia; przy czym dopuszcza się wpisywanie efektów działań do karty weryfikacji bezpośrednio przez policjantów realizujących zadania związane z mapą zagrożeń²⁷;
 - 5) na podstawie informacji zawartych w „zrealizowanej” karcie weryfikacji zagrożenia koordynator lokalny dokonuje na mapie zagrożeń zmiany statusu zagrożenia z „Weryfikacja” odpowiednio na status „Potwierdzone” lub „Potwierdzone (wyeliminowane)” albo „Niepotwierdzone”²⁸;
 - 6) w przypadku potwierdzenia występowania zagrożenia koordynator lokalny przekazuje kopię karty weryfikacji zagrożenia kierownikowi komórki organizacyjnej Policji lub innemu policjantowi wyznaczonemu przez kierownika jednostki organizacyjnej Policji, w której właściwości pozostają zadania zmierzające do wyeliminowania potwierdzonego zagrożenia, po czym kierownik ten podejmuje działania zmierzające do eliminacji zagrożenia²⁹;
 - 7) po wyeliminowaniu zagrożenia kierownik komórki organizacyjnej Policji niezwłocznie informuje o tym fakcie koordynatora lokalnego, który na mapie zagrożeń dokonuje zmiany statusu z „Potwierdzone” na „Potwierdzone (wyeliminowane)”³⁰;
 - 8) w przypadku naniesienia na mapę zagrożeń, w bliskiej odległości, kolejnych, tej samej kategorii zagrożeń, które uprzednio posiadały status „Potwierdzone”, i sporządzenia przez koordynatora lokalnego skróconej karty weryfikacji zagrożenia przekazuje on kopię karty weryfikacji zagrożenia kierownikowi komórki organizacyjnej Policji lub innemu policjantowi wyznaczonemu przez kierownika jednostki organizacyjnej Policji, w której właściwości pozostają zadania zmierzające do wyeliminowania potwierdzonego zagrożenia, oraz dokonuje na mapie zagrożeń zmiany statusu zagrożenia z „Nowe” na status „Potwierdzone”³¹;
 - 9) wdrożenie przez koordynatora lokalnego od początku procedury postępowania określonej w niniejszych wytycznych może nastąpić nie tylko w przypadku naniesienia na mapę zagrożeń nowego zagrożenia, ale również wtedy, gdy na mapie zagrożeń w tym samym miejscu w którym wystąpiło zagrożenie o statusie „Potwierdzone (wyeliminowane)”, zostanie naniesione kolejne zagrożenie tej samej kategorii³²;
 - 10) koordynator lokalny może odstąpić od podejmowania działań przedstawionej procedury, dokonując zmiany statusu zagrożenia z „Nowe” na status „Żart” lub „Pomyłka”, nie sporządzając karty weryfikacji zagrożenia, w przypadku gdy zagrożenie naniesione na mapę zagrożeń, w szczególności gdy jego kategorię i lokalizację mogą wskazywać, że jest efektem żartu lub pomyłki³³.
- Należy dodać, że nadzór nad realizacją przez policjantów zadań związanych z funkcjonowaniem Mapy Zagrożeń sprawuje, zgodnie z zasadami zawartymi w pisemnej decyzji: na terenie kraju – kierownik komórki organizacyjnej właściwej do spraw prewencji Komendy Głównej Policji, na terenie województwa (garnizonu) – zastępca komendanta wojewódzkiego/Stolecznego Policji właściwy do spraw prewencyjnych, na terenie powiatu – komendant powiatowy/miejski/rejonowy Policji lub jego zastępca właściwy do spraw prewencyjnych³⁴.

Efekty funkcjonowania Mapy Zagrożeń

Zastosowane w Mapie Zagrożeń rozwiązania pozwalają sprawnie i rzetelnie zidentyfikować i przedstawić obywatelom skalę oraz rodzaj występujących zagrożeń bezpieczeństwa, wyartykułować oczekiwania społeczeństwa w tym zakresie oraz w istotny sposób wpływać na pracę instytucji współodpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Obywatele uzyskali realną możliwość skutecznego współkształtowania bezpieczeństwa na skalę lokalną i oddziaływania na pracę formacji oraz instytucji ustawowo powołanych do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego. W ten sposób tworzy się świadomość społeczna i przekonanie, że w sytuacji wystąpienia zagrożenia każdy obywatel uzyska

niezbędną ochronę i pomoc od instytucji lub formacji publicznych. Może on w sposób pośredni wywierać konstruktywny wpływ na ich pracę. Inicjatywa potwierdziła naukowe teorie, zgodnie z którymi poczucie bezpieczeństwa należy do podstawowych potrzeb każdego człowieka i jest zaliczane do wartości wpływających w sposób istotny na funkcjonowanie każdej społeczności. Z drugiej strony **mapa zagrożeń stanowi ważny element procesu zarządzania bezpieczeństwem publicznym**, realizowany we współpracy międzyinstytucjonalnej i społecznej, pozwalający optymalnie i efektywnie angażować posiadane siły i środki do realizacji zadań służbowych przez instytucje odpowiedzialne za bezpieczeństwo i porządek publiczny. Najbardziej widocznym przejawem tego procesu jest tworzenie nowych lub przywracanie poprzednio istniejących komisariatów i posterunków Policji, skuteczniejsze interweniowanie oraz stosowanie sprawdzonych metod prewencji kryminalnej, jak choćby programy prewencyjne. Powstaje możliwość trafniejszego dyslokowania policyjnych sił i środków, dokonywania istotnych zmian modelu funkcjonowania policjantów-dzielnicowych. W rezultacie Policja staje się instytucją coraz bliższą obywatelowi i wspierającą społeczności lokalne.

Przedstawiona opinia znajduje potwierdzenie w prowadzonej przez Policję statystyce, która obrazuje zainteresowanie i efektywność tej ogólnodostępnej aplikacji internetowej.

Dla Policji Mapa Zagrożeń stanowi konglomerat zadań, gdyż nanesione na nią zgłoszenia są kierowane do policjantów odpowiedniej komórki organizacyjnej Policji, celem weryfikacji i podjęcia niezbędnych czynności ukierunkowanych na zapobieżenie lub eliminację potwierdzonych zagrożeń we wskazanych miejscach oraz naniesienia na mapę zagrożeń informacji zwrotnej. Warto podkreślić, że w okresie **ponadrocznego funkcjonowania mapy**, tj. od 1 lipca 2016 r. do 18 września 2017 r., odnotowano **ponad 3 miliony odślon**, prawie milion użytkowników naniosło **ponad pół miliona różnego rodzaju potwierdzonych zagrożeń**³⁵.

Mapa Zagrożeń zawiera nie tylko lokalizację zgłaszanych zagrożeń, ale również potwierdzonych przez Policję, o których wiedza pozwala wielu osobom uniknąć niebezpiecznych sytuacji dla ich życia, zdrowia lub mienia, i motywuje do reagowania na zagrożenia dla dobra wspólnego. Ponadto zachęca do nawiązania kontaktu ze „swoim” dzielnicowym czy to za pomocą telefonu, poczty elektronicznej, czy też osobiście.

Związek Mapy Zagrożeń z interwencjami

W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, że tak skonstruowane i funkcjonujące narzędzie w postaci Mapy Zagrożeń może być źródłem informacji o zdarzeniach wymagających objęcia interwencją policyjną. Jednym z kryteriów decyzji w tym zakresie powinna być definicja pojęcia „interwencja policyjna”, którą należy rozumieć jako zespół niezwłocznych czynności podjętych przez policjantów na podstawie wiarygodnej informacji o bezpośrednim zagrożeniu życia, zdrowia, wolności człowieka, porządku prawnego i innych dóbr waż-

nych dla określonego społeczeństwa (w tym prawnych) i realizowanych celem ustalenia okoliczności zdarzenia, rodzaju i skali zagrożenia, dążenia do jego eliminacji lub ograniczenia, a także – w miarę możliwości – do przywrócenia stanu pierwotnego sprzed wystąpienia zagrożenia³⁶. Przy czym istotna różnica pomiędzy funkcjonowaniem Mapy Zagrożeń a realizacją interwencji policyjnych polega na tym, że w przypadku interwencji występuje konieczność realizacji niezwłocznych czynności ukierunkowanych na eliminację bezpośredniego zagrożenia dla ważnych dla społeczeństwa lub obywatela dóbr. Natomiast w odniesieniu do czynności związanych z funkcjonowaniem Mapy Zagrożeń czynności te mogą być rozłożone w czasie nawet na kilka dni, gdyż zagrożenie nie posiada charakteru bezpośredniości.

Ważne jest, aby czynności realizowane przez policjantów w czasie interwencji były uporządkowane, wzajemnie powiązane, a ich realizację cechowały sprawność i dynamizm, ale także ukierunkowanie na osiągnięcie jej celów. Chodzi o zapobieganie zagrożeniom lub ich eliminację, udzielenie osobom pokrzywdzonym możliwej i niezbędnej pomocy, a także o przywrócenie stanu, sytuacji zgodnej z obowiązującymi przepisami lub innymi normami społecznymi, który często – w zależności od obiektywnych możliwości sytuacji – jest stanem pierwotnym (np. nie można nikomu przywrócić życia, gdy poniósł śmierć w wyniku zabójstwa lub wypadku, odtworzyć rzeczy zniszczonych przez pożar). Policjanci powinni w ramach interwencji działać szybko, tj. przybyć w najkrótszym, jak to możliwe, czasie na miejsce interwencji oraz sprawnie postępować w trakcie jej realizowania. Ponadto powinni, wykazując aktywność fizyczną i psychiczną, dokonywać na miejscu zdarzenia rozpoznania, ustaleń, ograniczenia lub eliminacji każdego rodzaju zagrożenia. Zazwyczaj są to działania obejmujące wiele osób, różnorakie problemy do rozwiązania, potrzebę stosowania wielu przepisów prawnych, procedur oraz środków, w taki sposób, aby jak najlepiej osiągnąć cele interwencji w danej sytuacji.

Mimo że przekazywane przez obywateli za pomocą Mapy Zagrożeń informacje pozwalają policjantom między innymi podejmować i realizować skuteczne interwencje, w których zatrzymują oni na gorącym uczynku sprawców przestępstw i wykroczeń, a także stanowią podstawę do zwracania się do kompetentnych instytucji o uruchomienie działań pomocowych bądź interwencyjnych, to nie można uznać, że to interaktywne narzędzie ma zastąpić telefon 997 lub 112 albo bezpośrednio zgłoszenia obywateli o zdarzeniach wymagających interwencji³⁷. Doświadczenie związane z obsługą Mapy Zagrożeń pokazuje, że **Mapa Zagrożeń nie służy do zgłaszania potrzeby pilnej interwencji Policji**. Jej autorzy apelują o odpowiedzialne korzystanie z tej aplikacji, gdyż każde naniesienie na mapę zagrożenie wywoła odpowiednią reakcję Policji, angażując policjantów, których może zabraknąć w innych potrzebnych miejscach.

Podsumowanie

Reasumując, należy stwierdzić, że uruchomienie aplikacji internetowej określonej mianem Krajowa Mapa Zagrożeń w Polsce było trafioną inicjatywą skierowaną do obywateli naszego kraju, gdyż stworzyło wiele możliwości w zakresie polepszania stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego zarówno przez społeczeństwo, jak i Policję. Wyzwała społeczną aktywność i odpowiedzialność obywateli w obszarze

EFEKTY FUNKCJONOWANIA KMZB

bezpieczeństwa i porządku publicznego w miejscu swojego zamieszkania lub pracy, w łatwy i szybki sposób pozwala im zapoznać się z zagrożeniami i podjąć działania w celu wywarcia wpływu na pracę Policji i tym samym na poziom bezpieczeństwa w miejscu ich zamieszkania lub pobytu (pracy). Dalszy sukces tej inicjatywy zależy od działań edukacyjno-informacyjnych, skierowanych przez Policję do obywateli, w postaci plakatów, ulotek, publikacji prasowych, telewizyjnych i internetowych, aby zapoznać z tą tematyką jak największą liczbę osób i przekonać ich do aktywności na rzecz zadbania o własne bezpieczeństwo, a tym samym polepszenia warunków życia.

¹ § 2 pkt 1 wytycznych nr 3 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 września 2016 r. w sprawie sposobu postępowania policjantów podczas realizacji zadań związanych z funkcjonowaniem Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa (Dz. Urz. KGP poz. 58), zwane dalej wytycznymi nr 3/2016 KGP.

² www.policja.pl/pol/aktualnosci/136652,150-000-zagrozen-nanie-sionych-na-Krajowa-Mape-Zagrozen-Bezpieczenstwa.html [dostęp: 20.06.2017 r.].

³ § 8 ust. 1 i 3 pkt 2 i § 2 pkt 3 zarządzenia nr 768 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 sierpnia 2007 r. w sprawie form i metod wykonywania zadań przez policjantów pełniących służbę patrolową oraz koordynacji działań o charakterze prewencyjnym (Dz. Urz. KGP Nr 15, poz. 119, z późn. zm.).

⁴ www.policja.pl/pol/aktualnosci/136652,150-000-zagrozen-nanie-sionych-na-Krajowa-Mape-Zagrozen-Bezpieczenstwa.html [dostęp: 20.06.2017 r.].

⁵ Pismo z dnia 28 lipca 2017 r. (l.dz. EP-2819/17) podpisane przez Dyrektora Biura Prewencji Komendy Głównej Policji wprowadziło nową wersję aplikacji „Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa”, która zawiera również wersję na urządzenia mobilne (smartfony, iPody itp.).

⁶ Regulamin korzystania z zasobów serwisu internetowego pn. Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa w Polsce (w: www.policja.pl/download/Instrukcja... [dostęp: 20.06.2017 r.], zwany dalej regulaminem Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa w Polsce) oraz wytyczne nr 3 Komendanta Głównego Policji w sprawie sposobu postępowania policjantów podczas realizacji zadań związanych z funkcjonowaniem Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa z dnia 14 września 2016 r.

⁷ Pismo z dnia 28 lipca 2017 r. (l.dz. EP-2819/17) podpisane przez Dyrektora Biura Prewencji Komendy Głównej Policji wprowadziło do użytku nową wersję aplikacji Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa, która zawiera również jej wersję szkolną, budując podstawy do realizacji kursów i innych rodzajów doskonalenia zawodowych.

⁸ § 2, 4–5 regulaminu Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa w Polsce.

⁹ Pismo z dnia 28 lipca 2017 r. (l.dz. EP-2819/17) podpisane przez Dyrektora Biura Prewencji Komendy Głównej Policji.

¹⁰ www.policja.pl/pol/mapa-zagrozen-bezpiecze/33880,dok.html.

¹¹ Tamże, § 3 regulaminu Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa w Polsce.

¹² Tamże, § 7.

¹³ Tamże, § 8.

¹⁴ Tamże, § 9.

¹⁵ Zmienione wytycznymi nr 1 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 lipca 2017 r. zmieniającymi wytyczne w sprawie sposobu postępowania policjantów podczas realizacji zadań związanych z funkcjonowaniem Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa (zwane dalej wytycznymi nr 1/2017 KGP).

¹⁶ § 3–4 wytycznych nr 3/2016 KGP.

¹⁷ Pkt 2 wytycznych nr 1/2017 KGP.

¹⁸ Tamże.

¹⁹ § 5 wytycznych nr 3/2016 KGP.

²⁰ Tamże, § 7 ust. 2.

²¹ Pkt 8 lit. c wytycznych nr 1/2017 KGP.

²² § 7 ust. 4 wytycznych nr 3/2016 KGP.

²³ Tamże, § 7 ust. 1.

²⁴ Pkt 6 wytycznych nr 1/2017 KGP..

²⁵ § 6 wytycznych nr 3/2016 KGP.

²⁶ Tamże, § 7 ust. 3.

²⁷ Pkt 7 wytycznych nr 1/2017 KGP.

²⁸ § 10 ust. 1 wytycznych nr 3/2016 KGP.

²⁹ Pkt 8 lit. a wytycznych nr 1/2017 KGP.

³⁰ Pkt 8 lit. b wytycznych nr 1/2017 KGP.

³¹ Pkt 8 lit. d wytycznych nr 1/2017 KGP.

³² Pkt 9 wytycznych nr 1/2017 KGP.

³³ Pkt 10 wytycznych nr 1/2017 KGP.

³⁴ Tamże, § 13.

³⁵ Dane uzyskano z Biura Prewencji KGP oraz z <https://drive.google.com/file/d/0B29iBAJQhZB9Y184RnV6ZDdPSm8/view?usp=sharing>.

³⁶ Zobacz zarządzenie nr 23 Komendanta Głównego Policji z dnia 24 września 2014 r. w sprawie metod i form przygotowania i realizacji działań Policji w związku ze zdarzeniami kryzysowymi (Dz. Urz. KGP poz. 16) oraz L. Dyduch, *Taktyka interwencji policyjnych wobec wybranych kategorii osób*, Centrum Szkolenia Policji, Legionowo 2011, s. 6.

³⁷ Pismo z dnia 8 września 2016 r. (l.dz. EP-2077/16) w sprawie plakatów i ulotek promujących Krajową Mapę Zagrożeń Bezpieczeństwa, podpisane przez Dyrektora Biura Prewencji Komendy Głównej Policji.

Summary

Domestic Map of security threats in Poland and implementation of police interventions

The Police are ranked among the institutions of the public trust. It performs statutory tasks associated with keeping the safety and public order, applying different forms and methods of action. However the progress of civilization extorts high-tech solutions, particularly those which improve the circulation of information between the Police and individual citizens as well as local communities in revealing and combating threats. The example of such a solution, exploiting versatile abilities of the Internet, is a Domestic Map of security threats in Poland.

This tool is freeing the social activity and responsibility of citizens in the safety and public order area. In the simple and fast way it lets them familiarize with threats and take actions to improve the safety and public order in the place of living or staying (work). It isn't used to report the need of the urgent police intervention, however in exceptions it can start interventions carried out systematically.

Thumaczenie: Renata Cedro, CSP

Założenia i przebieg PROCESU STANDARYZACJI POLICYJNYCH PROGRAMÓW PROFILAKTYCZNYCH

mł. insp. dr Marzena Kordaczuk-Wąs

radca

Wydziału Prewencji Biura Prewencji KGP

Badania opinii publicznej oraz dane statystyczne gromadzone w systemach organów ścigania wskazują bezsprzecznie, że w ciągu ostatnich lat następuje spadek liczby niektórych kategorii przestępstw, a zaufanie do Policji i poczucie bezpieczeństwa ludzi wzrasta¹. Nie oznacza to jednak, że wysiłki Policji w zakresie dalszego ograniczania przestępczości słabną. Wprost przeciwnie, spadek liczby przestępstw dotyczy bowiem jedynie niektórych ich kategorii, a w środowiskach lokalnych wciąż pojawiają się nowe lub rozwijają już zastane negatywne zjawiska naruszające ład społeczny. Wysiłki Policji w sferze zapobiegawczej zatem muszą być stale intensyfikowane, a oferta działań profilaktycznych powinna być ciągle dostosowywana do diagnozowanych zagrożeń i rzeczywistych potrzeb społecznych.

Opierając się na przeprowadzonej analizie literatury oraz dokumentów zastanych Policji, można zauważyć, że założenia policyjnych działań profilaktycznych koncentrują się najczęściej na poprawie społecznych warunków życia ludzi, poprawie warunków socjalizacji oraz biologicznego rozwoju i ograniczaniu deficytów rozwojowych; wpływie na potencjalnych sprawców, zmianie sytuacji, wzmocnieniu kontroli społecznej oraz wspieraniu ofiar przestępstw; a także na wzmocnieniu opieki postpenitencjarnej poprzez oddziaływanie socjalne i edukacyjne na sprawcę². Z kolei ich realizacja opiera się na podejściu do przestępczości oraz innych zagrożeń poprzez rozwiązywanie problemów, położenie nacisku na proaktywną kontrolę przestępczości, tworzenie policyjnych struktur odpowiadających na obawy społeczne, a także budowanie partnerstwa pomiędzy Policją a innymi instytucjami i mieszkańcami³. Oddziaływanie na środowisko przybiera zaś najczęściej formę programów i akcji profilaktycznych służących realizacji celów wyznaczonych przez Policję w obszarze profilaktyki społecznej. Programów, które, zgodnie z założeniami socjologicznych teorii opisujących i wyjaśniających istotę działań społecznych, należy uznać właśnie za wyraz działań społecznych skierowanych do ludzi i zmierzających do wywołania w nich określonej reakcji⁴. Są one bowiem zorientowane na osiągnięcie celu, którym jest przyszła sytuacja powstała w wyniku działania Policji, a polegająca na unikaniu przez ich odbiorców zagrożeń, a także nabywaniu nawyków dotyczących bezpiecznych zachowań.

Analiza literatury przedmiotu pozwala zauważyć, że sposoby i formy realizacji działań profilaktycznych przez lata ewoluowały, a współcześnie powinny przyjmować formę programów skonstruowanych w sposób rzetelny i profesjonalny. Bo choć era profesjonalnych działań profilaktycznych rozpoczęła się trzydzieści lat temu, to wciąż trwa proces doskonalenia przygotowanych projektów. Współczesne programy profilaktyczne mają bowiem wyposażać swych odbiorców nie tylko w rzetelną wiedzę, ale również w ważne umiejętności rozwijane z wykorzystaniem aktywnych metod pracy z grupą. Sposoby i formy realizacji działań profilaktycznych zmieniały się, by współcześnie skłaniać się głównie ku zasadom uczenia się, ze szczególnym uwzględnieniem aktywnego uczestnictwa w konstruowanych działaniach. Na podstawie nabywanych doświadczeń stwierdzono również, że osiągnięciu takiego celu, jak utrwalenie wiedzy, zmiana postaw czy też udoskonalenie umiejętności psychospołecznych, bardziej sprzyja dłuższa praca z grupą aniżeli okazjonalne, jednorazowe spotkania⁵. Co sprawiło, że aktualnie odchodzi się od jednorazowych akcji profilaktycznych i tradycyjnych prelekcji prowadzonych przez zaproszonych ekspertów na rzecz długofalowych, systematycznych działań. Prowadzone badania wskazują bowiem, że krótkie, okolicznościowe programy są nie tylko nieskuteczne, ale z uwagi na to, że zwykle rozjątrzają jedynie problem, któremu mają przeciwdziałać – mogą być wręcz szkodliwe⁶. Dlatego nowoczesne działania profilaktyczne powinny przyjmować formę programów skonstruowanych w sposób rzetelny i profesjonalny, których przygotowanie poprzedza dogłębna diagnoza problemów społecznych wyznaczająca cel planowanych oddziaływań, a w konsekwencji umożliwiającą przyjęcie adekwatnych do potrzeb społecznych koncepcji, strategii oraz formy owych oddziaływań. Powinny się one także opierać na określonych standardach, które z jednej strony warunkują podniesienie jakości działań realizowanych przez wiele różnych podmiotów, z drugiej zaś umożliwiają ich spójną i rzetelną ocenę.

Standardy jakości to bowiem nic innego, jak najważniejsze wymagania stawiane przez współczesną naukę zarówno twórcom, jak i realizatorom działań profilaktycznych. A wszystkie szczegółowe wymagania znajdują początek w, z pozoru oczywistym, wymaganiu ogólnym stwierdzającym, że program profilaktyczny powinien dawać wysoką gwarancję korzyści wszystkim

STANDARYZACJA POLICYJNYCH PROGRAMÓW PROFILAKTYCZNYCH

osobom zaangażowanym w jego tworzenie i implementację, a szczególnie jego odbiorcom⁷. I choć wymóg ten odnosi się głównie do szkolnych programów profilaktycznych, to z całą pewnością te same standardy powinny obowiązywać we wszelkich programach, bez względu na podmiot zajmujący się ich konstrukcją oraz realizacją. Można je bowiem uznać za niezwykle istotne uwarunkowanie organizacyjne profesjonalnego przygotowania i skutecznej realizacji działań profilaktycznych. Tymczasem prowadzone w ostatnich latach systematyczne przeglądy programów realizowanych przez terenowe jednostki organizacyjne Policji wykazywały, że opisywane przedsięwzięcia często nie były zakończone udokumentowanym procesem badającym ich skuteczność, a w ich konstrukcji zazwyczaj nie występowały elementy pozwalające zakwalifikować daną inicjatywę do kategorii programów profilaktycznych. Wśród zdiagnozowanych nieprawidłowości wyodrębniono główne błędy m.in. w postaci: 1) braku w konstrukcji inicjatyw elementów budowy, które uprawniałyby do traktowania przedsięwzięcia jako program profilaktyczny; 2) błędnej klasyfikacji programów ze względu na wybraną główną strategię profilaktyczną; 3) błędnej klasyfikacji programów ze względu na główny obszar tematyczny programu.

Z uwagi na zdiagnozowaną sytuację uznano więc za konieczne rozpoczęcie procesu standaryzacji policyjnych programów profilaktycznych poprzez eliminowanie błędów w zakresie ich tworzenia i implementacji, co pozwoliłoby na ujednolicenie zasad konstruowania przedmiotowych programów dla całej Policji, unikanie błędnego nazywania jednorazowych akcji mianem programów, a co za tym idzie – umożliwiłoby zmniejszenie ich ogólnej liczby. W konsekwencji, opierając się na dostępnych podstawach teoretycznych, w Biurze Prewencji Komendy Głównej Policji przygotowano materiał⁸, który posłużył wyznaczeniu standardów, jakie powinny być uwzględniane przy konstruowaniu profesjonalnych policyjnych programów profilaktycznych.

Na podstawie przeprowadzonej analizy literatury przedmiotu zauważono, że co prawda aktualnie brak jest standardów opracowanych i przyjętych na poziomie krajowym, które wyznaczałyby pewne swoiste trendy oraz unifikowały konstrukcję wszystkich programów realizowanych w różnych obszarach profilaktyki społecznej, jednakże funkcjonują takie standardy przyjęte dla wybranych problemów społecznych⁹. Za najbardziej kompleksowy i wyczerpujący uznano, zaproponowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, system rekomendacji, który stał się podstawą do przeprowadzenia procesu standaryzacji programów profilaktycznych konstruowanych i realizowanych w jednostkach organizacyjnych Policji. Wymagania stawiane projektowanym programom zostały pogrupowane według kilkunastu kategorii, dla których sformułowano szczegółowe standardy oraz kryteria oceny¹⁰. I choć dotyczy one stricte oceny jako-

Tabela 1. Standardowe elementy budowy programów profilaktycznych

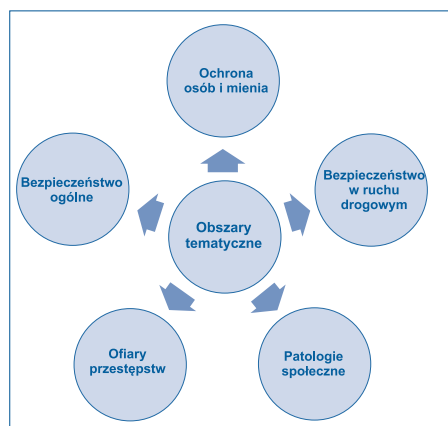
1	Ogólne dane o programie (nazwa, autor, podmiot odpowiedzialny za realizację, rodzaj programu)
2	Okres wdrożenia programu
3	Opis zjawiska (problemu) wraz z diagnozą
4	Cele programu (ogólny oraz szczegółowe)
5	Założenia programu
6	Odbiorcy programu (grupa docelowa)
7	Wskaźniki mierzące postępy programu
8	Zaplanowane działania (ich rodzaj, długość i intensywność)
9	Nakłady na program (rzeczowe i osobowe)
10	Sposób implementacji (nadzoru, ewaluacji, wprowadzania zmian, szkolenia realizatorów, współpracy z instytucjami oraz społecznością lokalną)
11	Ewaluacja procesu
12	Źródła informacji o programie oraz sposoby upowszechniania

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Ośrodek Rozwoju Edukacji, System rekomendacji. Standardy i kryteria oceny jakości programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego w ramach systemu rekomendacji, Warszawa, s. 10–15.

ści inicjatyw profilaktycznych, to na podstawie owych kryteriów Ośrodek Rozwoju Edukacji wyodrębnił te elementy ujęte w poniższej tabeli¹¹, które powinny być uwzględniane w budowie każdego programu profilaktycznego.

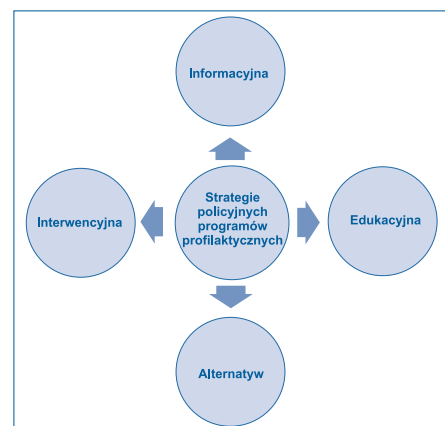
W opisywanym materiale również podkreślono, że diagnoza określająca problemy występujące w środowiskach lokalnych wymagające rozwiązania lub zapobiegania im w przyszłości musi wyznaczać obszar problematyczny (tematyczny), jakiego będą dotyczyły projektowane działania Policji. Korzystając

Wykres 2. Główne obszary tematyczne policyjnych programów profilaktycznych

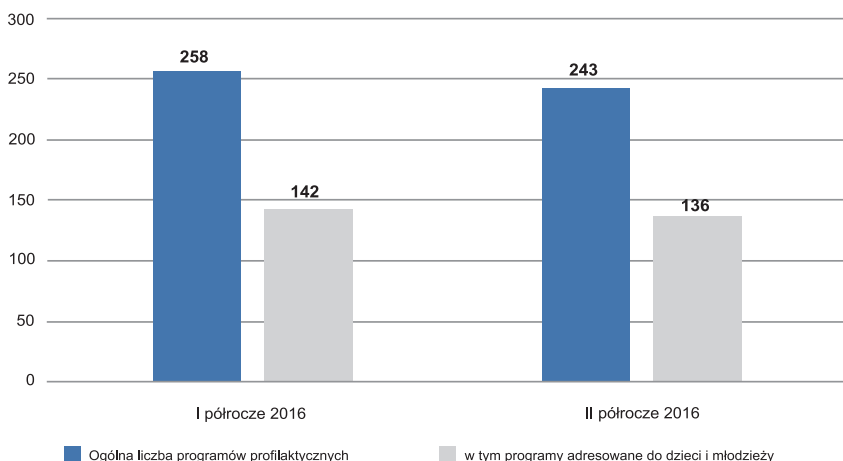

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów Komendy Głównej Policji.

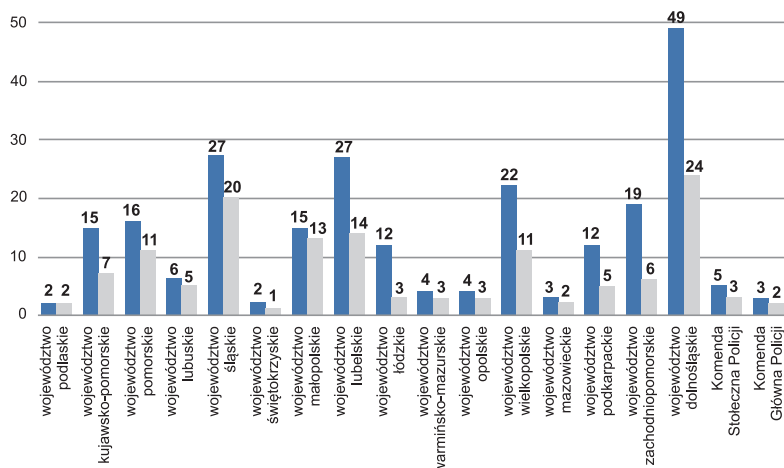
Wykres 3. Strategie policyjnych programów profilaktycznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Ośrodek Rozwoju Edukacji, System rekomendacji. Standardy i kryteria oceny jakości programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego w ramach systemu rekomendacji, Warszawa 2010, s. 10–15.

Wykres 4. Ogólna liczba policyjnych programów profilaktycznych realizowanych w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przesłanych przez KWP/KSP/KGP.

Wykres 5. Liczba policyjnych programów profilaktycznych realizowanych w 2016 r. z podziałem na garnizony

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przesłanych przez KWP/KSP/KGP.

oraz szkół Policji w celu przeszkolenia w przedmiotowym zakresie policjantów odpowiedzialnych za przygotowywanie oraz realizację programów profilaktycznych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Policji. Zwrócono się również z prośbą o dokonanie, po przeprowadzonych szkoleniach, przeglądu aktualnie realizowanych programów profilaktycznych na podstawie założeń wynikających z materiału dotyczącego standaryzacji ich budowy, a następnie ich zaklasyfikowania zgodnie z obowiązującymi standardami. Jednostki organizacyjne Policji zostały zobowiązane do zakończenia opisywanego etapu standaryzacji programów profilaktycznych do końca kwietnia 2016 r. Podsumowując ten etap, zauważono, że pozwolił on na zredukowanie ogólnej liczby policyjnych programów profilaktycznych o blisko połowę (49,5%) z 511 deklarowanych w 2015 r. do 258 programów prowadzonych w I połowie 2016 r. Podczas wspomnianego procesu również liczba programów adresowanych do dzieci i młodzieży została zredukowana o ponad 40% (47,2%) z 269 realizowanych w roku 2015 do 142 deklarowanych po przeprowadzonej standaryzacji. Szczegółowa analiza zestawień programów realizowanych w poszczególnych garnizonach Policji pozwoliła jednakże zdiagnozować dalsze drobne nieprawidłowości towarzyszące ich wypełnianiu.

W konsekwencji w lipcu 2016 r. w poszczególnych garnizonach Policji ponownie zweryfikowano poprawność budowy aktualnie prowadzonych programów, co spowodowało dalsze ograniczenie ogólnej liczby policyjnych programów profilaktycznych.

W trzech garnizonach ponownie zredukowano ich liczbę, tj. w garnizonie zachodniopomorskim, mazowieckim oraz kujawsko-pomorskim. W wyniku przeprowadzonej weryfikacji zarówno ogólna liczba policyjnych programów profilaktycznych, jak też liczba programów adresowanych do dzieci i młodzieży uległa zmianie. Spadła ona z poziomu 258 przedsięwzięć deklarowanych przez jednostki organizacyjne Policji w I półroczu do 243 deklarowanych w II półroczu 2016 r., w tym z liczby 142 do 136 programów profilaktycznych adresowanych do dzieci i młodzieży.

Korzystając z aktualnych danych nadesłanych przez komendy wojewódzkie, Komendę Stołeczną Policji, a także danych dotyczących programów realizowanych przez Komendę Główną Policji, można było również podsumować ogólną liczbę programów profilaktycznych realizowanych w poszczególnych garnizonach Policji.

Podsumowując, należy podkreślić, że proces standaryzacji policyjnych programów profilaktycznych powinien być realizowany poprzez stałe monitorowanie sposobu ich konstruowania na podstawie przygotowanych, i wspomnianych wcześniej, stan-

z dotychczasowych doświadczeń, programy profilaktyczne podzielono więc – ze względu na ich problematykę – na pięć głównych kategorii.

Następnie w ramach poszczególnych obszarów tematycznych wyodrębniono cztery główne rodzaje programów, oparte na rodzaju głównej strategii profilaktycznej przyjętej podczas opracowywania opisywanych inicjatyw.

Przygotowany materiał wykorzystano na potrzeby szkolenia z zakresu zasad budowy programów profilaktycznych, które przeprowadzono w czerwcu 2016 r. podczas odprawy szkoleniowej dla wojewódzkich koordynatorów ds. profilaktyki społecznej. Uznano bowiem, że wyposażenie policjantów w przedmiotową wiedzę pozwoli na uporządkowanie kwestii liczby programów profilaktycznych realizowanych przez jednostki organizacyjne Policji na terenie całego kraju, a także wpłynie na podniesienie jakości i skuteczności działań prowadzonych w obszarze profilaktyki społecznej. Następnie, nawiązując do wniosków sformułowanych podczas wspomnianej odprawy, w marcu 2016 r. Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji przesłało materiał edukacyjny do wszystkich komend wojewódzkich, Komendy Stołecznej Policji

STANDARYZACJA POLICYJNYCH PROGRAMÓW PROFILAKTYCZNYCH

dardów budowy, które determinują podniesienie jakości działań realizowanych przez jednostki organizacyjne Policji. Proces ten ma bowiem służyć przygotowywaniu policjantów do kształtowania nowoczesnych działań profilaktycznych w postaci programów skonstruowanych w sposób rzetelny i profesjonalny. Programów, których przygotowanie poprzedza dogłębna diagnoza problemów społecznych wyznaczająca cel planowanych oddziaływań, a w konsekwencji umożliwiającą przyjęcie adekwatnych do potrzeb społecznych koncepcji, strategii oraz formowych oddziaływań.

¹ M. Kordaczuk-Wąs, *Spoleczne uwarunkowania policyjnych działań profilaktycznych*, Wydawnictwa Drugie, Warszawa 2017, s. 57–62.

² Szerzej w: T. Cielecki, *Prewencja kryminalna*, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2004, s. 43. Odniesienia do kwestii działań profilaktycznych Policji pojawiają się również w: A. Urban, *Prewencja kryminalna*, Wyd. WSPol, Szczecino 2006; K. Łojek, *Metodyka rozwiązywania problemów kryminalnych*, Wyd. WSPol, Szczecino 2008, s. 185–197.

³ U.S. Department of Justice, *Office of Community Oriented Policing Services. Congressional Justification*, 2013, s. 19–45.

⁴ Więcej o ludzkim działaniu i teoriach działań społecznych w: F. Znaniecki, *Social Relations and Social Roles*, San Francisco 1965, s. 19–20; E. Durkheim, *O podziale pracy społecznej*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1999, s. 190; J. Szacki, *Historia myśli socjologicznej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006, s. 67; R.K. Merton, *Teoria socjologiczna i struktura społeczna*, PWN, Warszawa 2002, s. 60–69; P. Sztompka, *Socjologia. Analiza społeczeństwa*, Wydawnictwo Znak, Kraków 2012, s. 57–67.

⁵ J. Szymańska, *Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki*, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2012, s. 45–47; J. Koczurowska, *Konstruowanie programów profilaktycznych*, w: *Profilaktyka w środowisku lokalnym*, KBPN, Warszawa 2002, red. G. Świątkiewicz, s. 87–107; J. Koczurowska, S. Mikkelsen, G. Świątkiewicz, *Realizacja programów profilaktycznych – pułapki i paradoksy*, w: *Profilaktyka w środowisku lokalnym*, KBPN, Warszawa 2002, red. G. Świątkiewicz, s. 107–115.

⁶ A. Kazdin, *Zdrowie psychiczne młodzieży w okresie dorastania. Programy profilaktyczne i lecznicze*, „Nowiny Psychologiczne” 1996, nr 2, s. 4–8. Ideę kompleksowego podejścia do działań profilaktycznych już w połowie lat 80. XX wieku zainicjował i uzasadnił badaniami naukowymi Dan Olewus. Na terenie Szwecji oraz Norwegii przeprowadził badania poświęcone problemowi mobbingu w szkole, na które odpowiedziało 17 tys. uczniów szwedzkich oraz 130 tys. ze szkół norweskich. Wyniki badań, oprócz dostarczenia wiedzy na temat zjawiska przemocy rówieśniczej, dały również podstawę do stworzenia programu zaradczego ukierunkowanego na zapobieganie mobbingowi i ograniczanie go w placówkach oświatowych. A co niezwykle istotne, potwierdziły ponadto wcześniejsze przeświadczenie badacza, iż jednorazowe akcje profilaktyczne oparte na tradycyjnej formie wykładu czy prelekcji są mało skuteczne. Dzieje się tak, gdyż kładą one nacisk jedynie na warstwę informacyjną, czyli pewien zasób wiedzy o negatywnych skutkach zachowań ryzykownych, jednakże w ogóle nie skupiają się na kształtowaniu lub rozwijaniu umiejętności umożliwiających eliminowanie lub przynajmniej ograniczanie zachowań ryzykownych. Więcej w: D. Olewus, *Peer abuse or bullying at school: basic facts and a school-based intervention programme*, „Prospects” 1995, vol. XXV, nr 1, s. 133–136; D. Olewus, *Bully/victim problem in school: Facts and intervention*, „European Journal of Psychology of Education” 1997, vol. XII, nr 4, s. 495–510.

⁷ J. Szymańska, *Standardy szkolnych programów profilaktycznych*, „Remedium”, 2002, s. 5.

⁸ Komenda Główna Policji, *Standardy budowy i klasyfikacji programów profilaktycznych*, Warszawa 2015.

⁹ Wyjątek stanowił obszar przeciwdziałania narkomanii, w którym kluczowym działaniem stało się przygotowanie, a następnie wdrożenie systemu rekomendacji programów opartego na standardach programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego wynikających z programu EDDRA (ang. *Exchange on Drug Demand Reduction Action*). Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (ang. *European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction*) działające w Lizbonie, opierając się na

Europejskim Planie Działania w zakresie Narkotyków na lata 2005–2008, opracowało wspomniany program wyznaczający standardy dotyczące podnoszenia jakości strategii i programów przeciwdziałania narkomanii oraz bazę gromadzącą najlepsze praktyki opracowane według wyznaczonych standardów. Konstrukcja wzorcowych programów zawartych w owej bazie opiera się na tzw. modelu logicznym oraz teoriach o potwierdzonej skuteczności. Obligatoryjnie zawierają one również ocenę jakości wdrożenia przedsięwzięć profilaktycznych oraz uzyskanych efektów. Więcej na: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, *Examples of evaluated practices: EDDRA*, www.emcdda.europa.eu. [dostęp: styczeń 2015]. Na podstawie założeń opisanego programu Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii we współpracy z Instytutem Psychiatrii i Neurologii, Ośrodkiem Rozwoju Edukacji oraz Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych opracowało polskie standardy i kryteria oceny jakości programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego w ramach systemu rekomendacji. Wśród głównych standardów budowy programu profilaktycznego wymieniono: 1) analizę problemu jako punkt wyjścia dla jego konstrukcji; 2) wykorzystanie wiedzy o czynnikach ryzyka i czynnikach chroniących; 3) oparcie go na teoriach (modelach) teoretycznych o sprawdzonej skuteczności; 4) wybór strategii oraz metod działania adekwatnych do postawionego celu i adresatów; 5) dbałość o jakość realizacji programu poprzez obligatoryjny monitoring, dobór profesjonalnej kadry; 6) konieczność zapewnienia odpowiednich warunków realizacji, a także 7) ewaluację programu umożliwiającą weryfikację poprawności przyjętych założeń. Szerzej w: Krajowe Biuro Przeciwdziałania Narkomanii, *System rekomendacji programów w UE*, www.kbpn.gov.pl [dostęp: styczeń 2015]. Krajowe Biuro Przeciwdziałania Narkomanii, *System Standardy profilaktyki*, www.kbpn.gov.pl [dostęp: styczeń 2015].

¹⁰ D. Macander, *Standardy programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego przy uwzględnieniu kryteriów programu Exchange on Drug Demand Reduction Action*, www.ore.edu.pl [dostęp: styczeń 2015].

¹¹ Ośrodek Rozwoju Edukacji, *System rekomendacji. Standardy i kryteria oceny jakości programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego w ramach systemu rekomendacji*, Warszawa, s. 10–15. Również Pracownia Profilaktyki Młodzieżowej „Pro-M” Instytutu Psychiatrii i Neurologii wraz z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, powołując się na niepokojące wyniki badań dotyczących jakości szkolnych programów profilaktycznych, wskazują na pewne standardy, które powinny spełniać właściwie skonstruowane programy. Wśród nich wymieniają: 1) wiedzę o czynnikach chroniących i czynnikach ryzyka; 2) zastosowanie skutecznych strategii profilaktycznych; 3) logiczną budowę programu zawierającą cele szczegółowe spełniające wymogi określone akronimem SMART (tj. Specyficzne, Mierzalne, Adekwatne, Realistyczne i Terminowe); 4) realizatorów programu; 5) metody realizacji programu; 6) intensywność działań; 7) metody ewaluacji. Więcej w: R. Frączek, *Raport Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*, Warszawa 2010, s. 3–4; A. Borucka, A. Pisarska, R. Frączek, *Kluczowe kryteria oceny programów profilaktycznych*, „Świat Problemów” 2013, nr 1, s. 14–19. Szczegółowo o kwestii profesjonalnego budowania programów profilaktycznych pisze również J. Koczurowska, *Konstruowanie programów profilaktycznych*, w: *Profilaktyka w środowisku lokalnym*, KBPN, Warszawa 2002, red. G. Świątkiewicz, s. 87–107.

Summary

Assumptions and the course of standardisation process of police preventive programmes

The authors of preventive programmes and those who are responsible for their implementation have to meet various requirements of the modern science. Maintenance of quality standards at both preparation and execution stage is perceived as the most important one. In fact, quality standards let one expect that prevention goals will be achieved. Therefore, the process of preparation and implementation of the police comprehensive programmes has to be based on strictly defined criteria, derived from proper scientific theories and proven practice. The article presents the reasons of the beginning of standardisation process of police preventive programmes. It also describes the course of actions and summarises the current effects of the process.

Tłumaczenie: Joanna Łaszyn, CSP

Projektowanie wybranych elementów PROGRAMU PROFILAKTYCZNEGO

mł. insp. dr Marzena Kordaczuk-Wąs

radca

Wydziału Prewencji Biura Prewencji KGP

Kompleksowe, a zarazem dostosowane do współczesnych potrzeb społecznych policyjne działania profilaktyczne powinny przyjmować formę programów skonstruowanych w sposób rzetelny i profesjonalny. To znaczy, że ich przygotowanie powinna poprzedzać dogłębna diagnoza problemów społecznych wyznaczająca cel planowanych oddziaływań, a w konsekwencji umożliwiającą przyjęcie koncepcji, strategii oraz form owych oddziaływań adekwatnych do zdiagnozowanych potrzeb. Nowoczesne i profesjonalne programy profilaktyczne powinny więc powstawać na podstawie określonych standardów, które z jednej strony warunkują podniesienie jakości działań realizowanych przez Policję, z drugiej zaś – umożliwiają ich spójną i rzetelną ocenę.

Przystępując do konstruowania programu profilaktycznego, należy mieć więc na względzie, że sposób określania jego celów, definiowania wskaźników, dobierania form oddziaływań profilaktycznych na odbiorców, a także rodzaju przyjętych procedur ewaluacyjnych zależy od przyjętej dyscypliny naukowej oraz podstaw teoretycznych, do których odnosi się projektowane przedsięwzięcie. A choć konieczność ujmowania wymienionych elementów w konstruowanych programach profilaktycznych wydaje się z pozoru oczywista, to ocena poziomu przygotowania wielu policyjnych inicjatyw i sposobów ich realizacji pozwala zauważyć, że – mimo zapoczątkowanego w 2015 r. procesu standaryzacji – w budowie policyjnych programów profilaktycznych wciąż występują błędy lub braki. Wynika to niejednokrotnie z trudności w wykorzystaniu teorii dostępnej w literaturze przedmiotu i zastosowaniu jej w postaci praktycznych rozwiązań. Dlatego niniejsze opracowanie zawiera próbę syntetycznego opisu, sprowadzonego do prostych schematów, wybranych etapów konstrukcji programu profilaktycznego. Stanowi ono propozycję zwięzłego zaprezentowania dość złożonych zagadnień opartych na podstawach teoretycznych czerpiących wiedzę z paradygmatów naukowych czy też z zakresu metodologii nauk społecznych.

Diagnoza zagrożeń bezpieczeństwa i ich przyczyn

Przygotowanie kompleksowego programu profilaktycznego musi być poprzedzone dogłębnią diagnozą problemów społecznych określającą aktualną sytuację panującą w danym środowisku lokalnym, wskazującą na przyczyny zdiagnozo-

wanych problemów, pozwalającą sformułować cel planowanych oddziaływań, a w konsekwencji umożliwiającą przyjęcie adekwatnej do potrzeb społecznych koncepcji, strategii oraz formy oddziaływań profilaktycznych.

W diagnozie pytamy bowiem o to:
JAK jest?
oraz **DLACZEGO tak jest?**

Podstawowa, najtańsza i najszybsza metoda prowadzenia etapu diagnozy mającego na celu określenie aktualnego stanu bezpieczeństwa i wskazania na aktualne problemy społeczne wymagające podjęcia działań profilaktycznych polega na wykorzystaniu danych oraz analiz gromadzonych i przygotowywanych systematycznie w jednostkach organizacyjnych Policji. Niezbędne dane mogą więc pochodzić z tzw. policyjnych danych wtórnych gromadzonych m.in. dzięki:

- Krajowej Mapie Zagrożeń Bezpieczeństwa;
- debatom społecznym;
- publikacjom;
- raportom;
- biuletynom;
- policyjnym bazom danych.

Przy czym szczególną uwagę warto zwrócić na wspomnianą Krajową Mapę Zagrożeń Bezpieczeństwa jako narzędzie na bieżąco diagnozujące problemy społeczne. Pozwala ona bowiem na rzetelne i czytelne zidentyfikowanie i przedstawienie zarówno skali, jak i rodzaju zagrożeń zgłaszanych jako szczególnie dokuczliwe dla mieszkańców. Narzędzie to bazuje na informacjach skatalogowanych na podstawie informacji gromadzonych w policyjnych systemach informatycznych; informacji pozyskiwanych od społeczeństwa (w trakcie bezpośrednich kontaktów oraz w kontakcie z przedstawicielami samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych); informacji pozyskiwanych podczas realizowanych debat społecznych poświęconych bezpieczeństwu publicznemu, a także informacji otrzymanych od obywateli (internautów) z wykorzystaniem platformy wymiany informacji. Dzięki temu informacje prezentowane na mapie uwzględniają zarówno wybrane kategorie przestępstw i wykroczeń, jak i zagrożenia, które w subiektywnym odczuciu mieszkańców negatywnie wpływają na ich poczucie bezpieczeństwa¹.

PROJEKTOWANIE PROGRAMU PROFILAKTYCZNEGO

Innym istotnym źródłem informacji o aktualnych zagrożeniach występujących w środowiskach lokalnych są również debaty społeczne organizowane lub współorganizowane przez jednostki organizacyjne Policji. Wspomniane spotkania ze społeczeństwem pozwalają bowiem na poznanie zarówno opinii społecznej na temat samych zagrożeń, jak i oczekiwań w zakresie potencjalnych rozwiązań zdiagnozowanej sytuacji problemowej.

Debata bowiem „**dąży do ustalenia faktów, sformułowania problemu, przewidzenia dalszego rozwoju wypadków i poszukiwania rozwiązań, a jej celem jest przyjęcie wspólnego punktu widzenia**”².

Dlatego informacje gromadzone podczas debat powinny służyć nie tylko planowaniu nowych inicjatyw, lecz także weryfikowaniu i uzupełnianiu aktualnej oferty profilaktycznej proponowanej mieszkańcom przez jednostki organizacyjne Policji.

Profesjonalnie przygotowany program profilaktyczny ma na celu **zapobieganie przyczynom określonego zagrożenia społecznego, eliminowanie ich** lub przynajmniej ograniczanie.

Z uwagi na to nieodzowną część diagnozy sytuacji panującej w środowisku lokalnym stanowi próba odpowiedzi na pytanie „Dlaczego tak jest?”. Metody gromadzenia danych stanowiących odpowiedź na wspomniane pytanie wynikają zaś z założeń metodologii badań społecznych. Często wykorzystywaną, i zobrazowaną na poniższym schemacie, metodą badawczą stanowi na przykład badanie sondażowe prowadzone z wykorzystaniem techniki ankietowej i tradycyjnego narzędzia badawczego w postaci papierowego kwestionariusza ankiety. O najistotniejszych przyczynach zdiagnozowanych problemów można jednak wnioskować również z literatury przedmiotu opisującej w sposób rzetelny etiologię konkretnego zjawiska (problemu, zagrożenia, czynników ryzyka). Szczególnie przy projektowaniu działań w ramach profilaktyki uniwersalnej wyniki badań naukowych omówione w literaturze przedmiotu umożliwiają bowiem wskazanie potencjalnych przyczyn badanego zagrożenia.

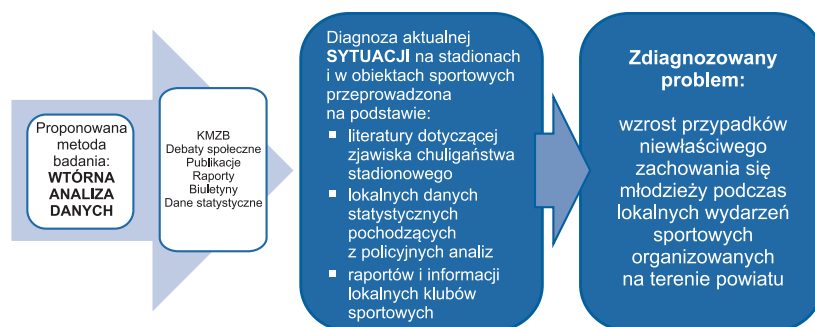
Formułowanie celów profilaktycznych i wskaźników mierzenia postępów programu

Do elementów konstrukcji programu profilaktycznego, które – oprócz opisanej już diagnozy problemu – często przysparzają autorom trudności, należą cele profilaktyczne oraz wskaźniki pozwalające mierzyć postępy w realizacji tego programu i osiągnięciu założonych celów. Analiza budowy policyjnych programów profilaktycznych wskazuje bowiem, że dość często ich cele nie odnoszą się do rzeczywistych problemów zdiagnozowanych w środowiskach lokalnych. Zdarza się, że pomimo przygotowania rzetelnej diagnozy i opisanie jej w programie, cele profilaktyczne dotyczą innych problemów, które z tej diagnozy nie wynikają, albo też są one sformułowane w sposób, który utrudnia lub nawet uniemożliwia ich osiągnięcie.

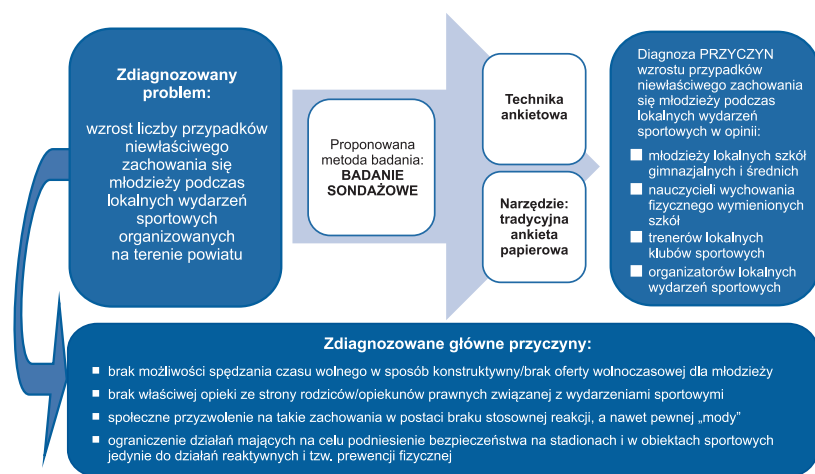

Tymczasem przyjęte cele **determinują dobór treści** oddziaływania na adresatów programów profilaktycznych i **wpływają na dobór** właściwych strategii działania oraz form oddziaływania profilaktycznego.

Rys. 1. Przykład diagnozy sytuacji panującej w środowisku lokalnym (próba odpowiedzi na pytanie „Jak jest?”). Źródło: opracowanie własne.

Rys. 2. Przykład diagnozy przyczyn problemu zdiagnozowanego w środowisku lokalnym (próba odpowiedzi na pytanie „Dlaczego tak jest?”). Źródło: opracowanie własne.

Diagnoza problemu ograniczona jedynie do określenia sytuacji panującej w środowisku lokalnym nie daje jednak jeszcze możliwości zaprojektowania skutecznych działań profilaktycznych. By było to możliwe, należy bowiem poznać najistotniejsze potencjalne przyczyny zdiagnozowanych zagrożeń.

Warto w tym miejscu zauważyć, że wśród głównych celów oddziaływań profilaktycznych w literaturze przedmiotu wymieniana się najczęściej te polegające na:

- 1) eliminacji lub redukcji czynników ryzyka,
- 2) wzmacnianiu czynników chroniących³.

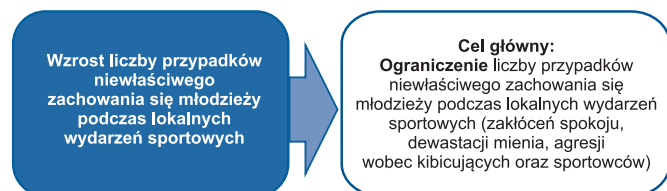
Dlatego by uniknąć błędów podczas konstruowania programu profilaktycznego, należy odnieść wymienione cele do głównego problemu zdiagnozowanego podczas badania sytuacji panującej w środowisku lokalnym lub też zgłaszanego przez mieszkańców, a następnie – do zdiagnozowanych przyczyn opisywanej sytuacji.

Zdiagnozowany problem wskazuje nam bowiem **główny cel konstruowanego programu profilaktycznego**.

Cel główny programu profilaktycznego, zobrazowany na poniższym schemacie, będzie zatem wynikać z głównego problemu (zagrożenia) zdiagnozowanego w środowisku lokalnym.

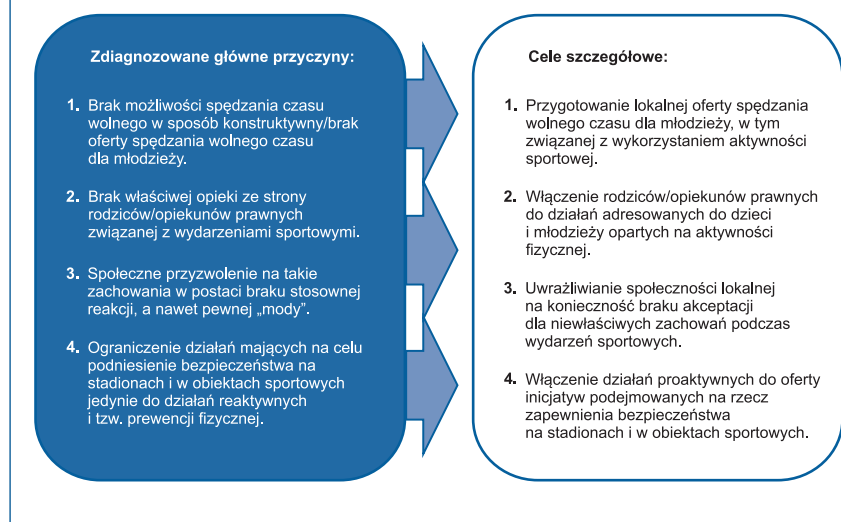
Rys. 3. Przykład formułowania głównego celu profilaktycznego
Źródło: opracowanie własne

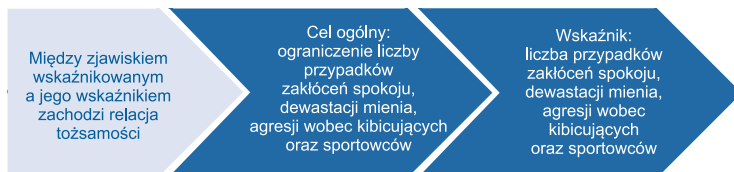
Natomiast zdiagnozowane przyczyny owego ryzyka i konieczność wzmacniania czynników chroniących będą wskazywać na cele szczegółowe.

Monitorowanie stanu realizacji założonych celów profilaktycznych służy z kolei ocenie skuteczności realizowanego programu profilaktycznego. Aby to osiągnąć, projektuje się wskaźniki umożliwiające stwierdzenie, czy owe cele zostały osiągnięte w całości, w części lub czy nie zostały zrealizowane zgodnie z przyjętymi założeniami. Wskaźniki mają za zadanie wskazywać, czy cele szczegółowe i cele ogólne programu są efektywne. Tym samym stanowią „drogowskaz” prawidłowej realizacji programu. Pozwalają rozliczyć z postępów we wdrażaniu programu i z powodzenia prowadzonych działań⁴.

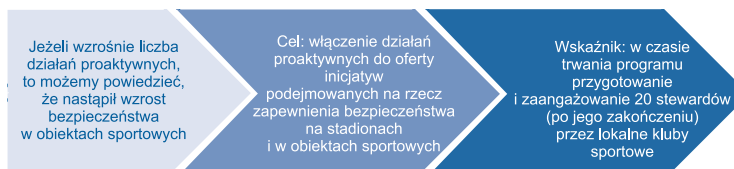
Rys. 4. Przykład formułowania szczegółowych celów profilaktycznych. Źródło: opracowanie własne.

Rys. 5. Przykład definicyjnego wskaźnika mierzącego postępy programu. Źródło: opracowanie własne

Rys. 6. Przykład korelacyjnego wskaźnika mierzącego postępy programu. Źródło: opracowanie własne

Według definicji Stefana Nowaka: „Wskaźnikiem zdarzenia (właściwości) Z jest takie zdarzenie (taka własność W), że stwierdzenie jego istnienia, pojawienia się lub stopnia intensywności jest wykorzystane jako przesłanka, iż w określonych przypadkach z pewnością, z określonym prawdopodobieństwem lub przynajmniej z prawdopodobieństwem wyższym niż przeciętne wystąpiło zdarzenie (własność) Z”⁵.

Przy czym wskaźniki mierzące postępy programu – podobnie jak cele – powinny:

- odnosić się do grupy docelowej programu,
- być sformułowane w formie mierzalnych rezultatów,
- być sformułowane w formie oczekiwanej zmiany,
- być realistyczne, czyli możliwe do osiągnięcia,
- być określone w czasie⁶.

Jeden z rodzajów wskaźników proponowanych w metodologii badań naukowych, zobrazowany na poniższym rysunku, to wskaźnik definicyjny, który zawiera się w definicji (zjawiska wskazywanego) lub w pełni się z nią pokrywa⁷.

Wśród wskaźników mierzących postępy programu wyróżnia się również wskaźnik korelacyjny, zobrazowany na poniższym rysunku, w którym pomiędzy zjawiskiem wskaźnikowym a jego wskaźnikiem zachodzi relacja tożsamości.

Warto podkreślić, że podczas projektowania programu profilaktycznego należy określić wskaźniki, które pozwolą na monitorowanie wszystkich sformułowanych celów profilaktycznych. Natomiast czas badania stopnia realizacji tych celów i powodzenia realizowanych działań może zostać zaplanowany na określone z góry, kluczowe etapy programu (zwane również kamieniami milowymi) lub też po jego zakończeniu.

Praktyczne aspekty ewaluacji programów profilaktycznych (ewaluacja formatywna, procesu i rezultatów projektu)

Najtrudniejszym z elementów (standardów) składających się na budowę programu profilaktycznego wydaje się jego ewaluacja. O ile

PROJEKTOWANIE PROGRAMU PROFILAKTYCZNEGO

Rys. 7. Przykłady wskaźników mierzących realizację celów programu, procedury i metod badawczych oraz proponowanych technik i narzędzi pomiaru. Źródło: opracowanie własne

Cel	Wskaźnik	Procedura ewaluacyjna / metoda badawcza	Technika / narzędzie
Ograniczenie liczby przypadków zakłóceń spokoju, dewastacji mienia, agresji wobec kibicujących oraz sportowców	Bezpośrednio po zakończeniu programu: zmniejszenie o 10% – w stosunku do okresu diagnozy – liczby przypadków zakłóceń spokoju przez młodzież, dewastacji mienia, agresji wobec kibicujących oraz sportowców	Wtórna analiza danych	Analiza lokalnych danych statystycznych pochodzących z policyjnych analiz, raportów i informacji lokalnych klubów sportowych
Przygotowanie lokalnej oferty wolnoczasowej dla młodzieży związanej z wykorzystaniem aktywności sportowej	Podczas trwania programu: wprowadzenie do lokalnej oferty co najmniej 3 rodzajów nowych zajęć wolnoczasowych, w tym opartych na aktywności sportowej	Sprawozdanie z realizacji programu	Arkusz sprawozdania
Włączenie rodziców / opiekunów prawnych do działań adresowanych do dzieci i młodzieży opartych na aktywności fizycznej	Bezpośrednio po zakończeniu programu: zwiększenie – w stosunku do okresu diagnozy – o 20% (lub mniej) udziału rodziców / opiekunów prawnych w lokalnych wydarzeniach sportowych	Badanie sondażowe z dwukrotnym pomiarem w jednej grupie: pretest (bezpośrednio przed rozpoczęciem programu) i posttest (bezpośrednio po zakończeniu)	Technika ankietowa / tradycyjna ankieta papierowa
Uwrażliwienie społeczności lokalnej na konieczność braku akceptacji dla niewłaściwych zachowań podczas wydarzeń sportowych	Podczas trwania programu: przygotowanie i dystrybucja 500 sztuk poradników dotyczących kwestii właściwego uczestnictwa w wydarzeniach sportowych; przygotowanie spotu filmowego	Sprawozdanie z realizacji programu	Arkusz sprawozdania
Włączenie działań proaktywnych do oferty inicjatyw podejmowanych na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa na stadionach i w obiektach sportowych	Podczas trwania programu: przygotowanie i zaangażowanie (po jego zakończeniu) 20 stewardów przez lokalne kluby sportowe	Sprawozdanie z realizacji programu	Arkusz sprawozdania

jeszcze samo zaplanowanie działań ewaluacyjnych autorzy i realizatorzy projektów oceniają jako możliwe do wykonania, o tyle już sam proces prowadzenia oceny stanu realizacji i rezultatów programu często wydaje się niemożliwy do zrealizowania. Z tego powodu element ten niezwykle często jest pomijany w procesie konstrukcji lub implementacji, przez co programy profilaktyczne tracą na swej jakości.

Tymczasem zdarza się, że realizatorzy programów prowadzą działania oceniające poszczególne etapy wdrażania swych projektów, choć jednocześnie nie traktują ich jako aktywności ewaluacyjnych. Wynika to często z niewystarczającego rozeznania, czym jest, ta jedynie z pozoru, skomplikowana ewaluacja.

Literatura przedmiotu określa ewaluację jako systematyczne gromadzenie informacji o programie w celu umożliwienia podejmowania decyzji o jego przyszłości, czyli kontynuacji, modyfikacji lub zakończeniu⁸. Obejmuje ona zarówno wykorzystywanie zgromadzonych informacji w celu odpowiedzi na pytania dotyczące programu, pojawiające się podczas jego realizacji, jak i ocenę wartości (jakości) wdrażanego lub zakończonego programu⁹. Zależnie od celu oraz etapu realizacji programu, ewaluację dzieli się na:

1) **ewaluację formatywną** prowadzoną podczas konstruowania programu lub też przed rozpoczęciem jego wdrożenia;

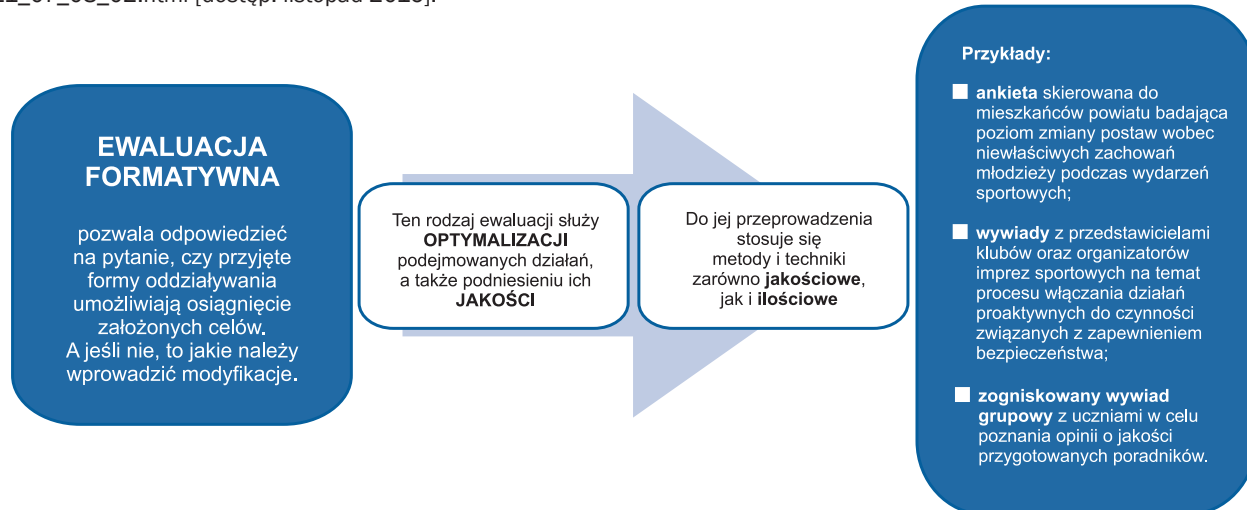
2) **ewaluację procesu**, zwaną inaczej monitorowaniem realizacji programu;

3) **ewaluację wyników** prowadzoną po zakończeniu programu¹⁰. Widoczne jest zatem, że już na etapie konstruowania programu należy na bieżąco kontrolować, czy przyjęte rozwiązania są zgodne z decyzjami podjętymi w zakresie koncepcji teoretycznych, strategii oraz celów programu. Trzeba sprawdzać, czy cały projekt układa się w spójną (logiczną) całość, a także, jaki może być wpływ przygotowywanych działań na jego bezpośrednich i pośrednich odbiorców (zarówno w zakresie, którego dotyczy on wprost, jak też w zakresie nieprzewidywanym pierwotnie przez autorów programu)¹¹. Opisywane działania są określane jako ewaluacja formatywna i zostały zobrazowane na rys. 8.

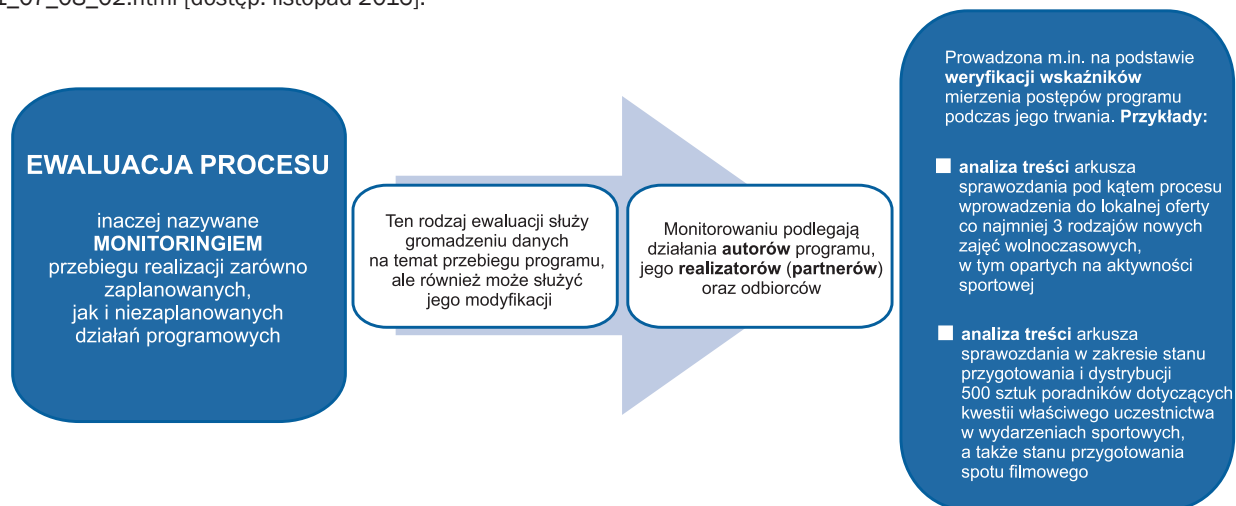
Przedstawiony rodzaj ewaluacji to zatem nic innego jak dyskusja z partnerami programu podczas pierwszych spotkań organizacyjnych. W ich trakcie koordynator (twórca) programu najczęściej prezentuje jego założenia, a także przedstawia propozycję oddziaływań profilaktycznych przewidzianych do realizacji przez poszczególne podmioty partnerskie. Wówczas albo akceptują oni zaproponowane zadania, albo też mają możliwość zgłoszenia propozycji ewentualnych zmian. Do ewaluacji formatywnej można również zaliczyć „konsultacje” prowadzone podczas realizacji programu z jego odbiorcami. Służą one poznaniu ich opinii na temat jakości czy też skuteczności prowadzonych oddziaływań, przygotowanych i wykorzystywanych materiałów profilaktycznych.

Kolejny rodzaj ewaluacji, zobrazowanej na rys. 9, to monitorowanie przebiegu realizacji programu, czyli tzw. ewaluacja procesu.

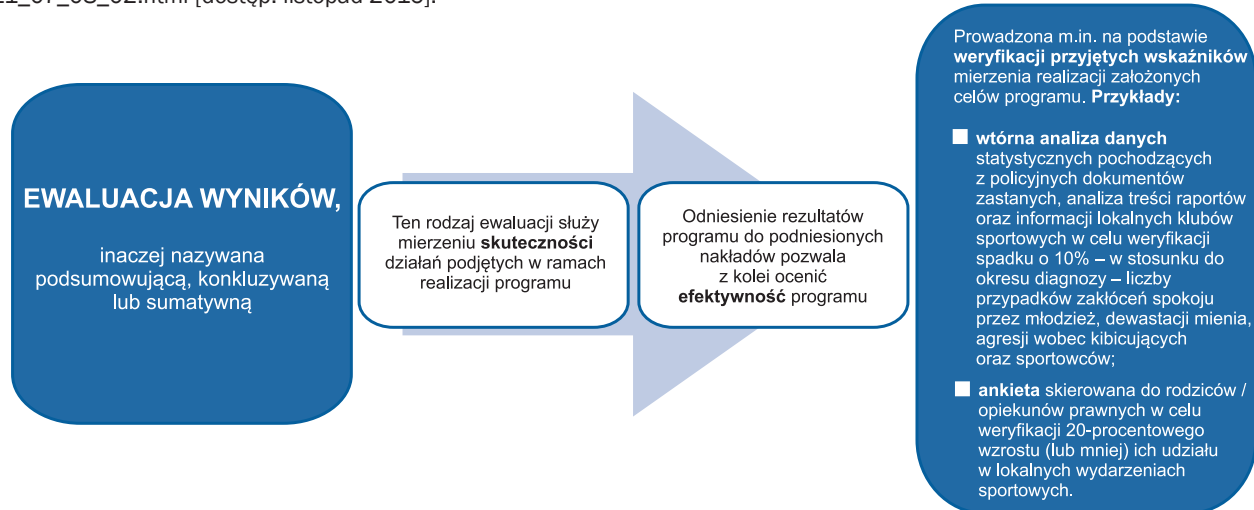
Rys. 8. Przykład ewaluacji formatywnej. Źródło: opracowanie własne na podstawie M.J. Sochocki, *Formułowanie wskaźników, dobór działań oraz ewaluacja programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego* [online], http://www.remEDIUM-psychologia.pl/2011_07_08_02.html [dostęp: listopad 2016].

Rys. 9. Przykład ewaluacji procesu. Źródło: opracowanie własne na podstawie M.J. Sochocki, *Formułowanie wskaźników, dobór działań oraz ewaluacja programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego* [online], http://www.remEDIUM-psychologia.pl/2011_07_08_02.html [dostęp: listopad 2016].

Rys. 10. Przykład ewaluacji wyników. Źródło: opracowanie własne na podstawie M.J. Sochocki, *Formułowanie wskaźników, dobór działań oraz ewaluacja programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego* [online], http://www.remEDIUM-psychologia.pl/2011_07_08_02.html [dostęp: listopad 2016].

PROJEKTOWANIE PROGRAMU PROFILAKTYCZNEGO

Bardzo często znajduje ona wyraz w okresowych sprawozdaniach dotyczących monitorowania przebiegu realizacji programu profilaktycznego. Szczególnie w przypadku policyjnych programów profilaktycznych wspomniane sprawozdania są przygotowywane na potrzeby sprawozdawczości z aktywności prowadzonej przez jednostki organizacyjne Policji w obszarze profilaktyki społecznej. Dlatego warto wykorzystywać wspomniane dokumenty jako elementy prowadzonej ewaluacji procesu.

Ostatni rodzaj ewaluacji programu profilaktycznego to ewaluacja wyników stanowiąca podsumowanie stopnia osiągnięcia założonych celów profilaktycznych i rezultatów programu. Służy ona zbadaniu skuteczności działań podejmowanych podczas realizacji programu profilaktycznego. Przykładowy schemat opisywanej ewaluacji został przedstawiony na rys. 10.

Zarówno ewaluację procesu, jak i ewaluację wyników prowadzi się m.in. na podstawie weryfikacji przyjętych wskaźników mierzenia realizacji założonych celów programu. Raport z badań ewaluacyjnych musi zawierać zaś dokładny opis warsztatu metodologicznego wraz z przyjętymi metodami, technikami i narzędziami badawczymi, sposobem doboru prób badawczych, przebiegu badań, a także wszelkich odstępstw od pierwotnie przyjętej procedury badawczej (liczba niewypełnionych ankiet, bariery w dotarciu do respondentów etc.). Zwykle zakłada się, że najbardziej wartościową ewaluację programu profilaktycznego stanowi tzw. ewaluacja zewnętrzna, czyli prowadzona przez zewnętrznego niezależnego eksperta. Jednakże w przypadku projektów o małym zasięgu i niskich nakładach na realizację, gdy koszty ewaluacji zewnętrznej przekraczałyby budżet lub możliwości podmiotu koordynującego program, zaleca się wręcz planowanie i prowadzenie tzw. ewaluacji wewnętrznej. Ponadto warto zauważyć, że przeprowadzenie ewaluacji programu może zostać sformułowane jako jedno z zadań związanych z jego realizacją. Z kolei do jego realizacji można zaprosić podmiot partnerski posiadający właściwe kompetencje (np. uczelnię wyższą, ośrodek doskonalenia nauczycieli etc.). Dzięki takiemu zabiegowi może zostać rozwiązany często powtarzający się problem braku środków finansowych na ocenę skuteczności prowadzonych działań.

Podsumowując niniejsze opracowanie zawierające próbę syntetycznego opisu, sprowadzonego do prostych schematów, wybranych etapów konstrukcji programu profilaktycznego, należy ponownie wspomnieć, że policyjne programy profilaktyczne powinny być przygotowywane na podstawie standardów budowy wprowadzonych do zastosowania w 2015 r. Dlatego podczas konstruacji programów zaleca się wykorzystywanie szablonu zawierającego zwięzły opis wszystkich elementów, które obligatoryjnie muszą się znaleźć w budowie wystandaryzowanego programu profilaktycznego.

Rys. 11. Szablon opisu założeń policyjnego programu profilaktycznego. Źródło: opracowanie własne

- I. Ogólne dane o programie (tj. nazwa programu, podmiot odpowiedzialny za jego realizację, podmioty partnerskie oraz rodzaj programu).
- II. Okres wdrożenia programu.
- III. Opis zjawiska (problemu) wraz z diagnozą.
- IV. Cele programu (tj. cel główny oraz cele szczegółowe).
- V. Wskaźniki mierzące postępy programu.
- VI. Odbiorcy programu.
- VII. Zaplanowane działania (tj. ich rodzaj, długość i intensywność).

Przy czym zaleca się jednocześnie zastosowanie zaprezentowanych poniżej zestawień tabelarycznych przeznaczonych do opisu elementów programu w postaci: „zaplanowanych działań”, „sposobu implementacji” oraz „ewaluacji”. Pozwalają one bowiem na zwięzłe ujęcie najistotniejszych informacji dotyczących wymienionych elementów programu i jednocześnie w sposób obrazowy odnoszą się do innych kluczowych elementów programu, takich jak adresaci czy realizatorzy projektu, metody, formy i terminy realizacji poszczególnych działań projektowych.

Rys. 12. Wzory zestawień tabelarycznych do opisu wybranych elementów budowy policyjnego programu profilaktycznego.

Źródło: opracowanie własne

„Zaplanowane działania”

Rodzaj działania	Nazwa	Adresaci	Materiały	Termin realizacji

„Sposoby implementacji”

Nazwa działania	Podmiot odpowiedzialny

„Ewaluacja”

Rodzaj ewaluacji	Obszar poddawany ocenie	Metody, techniki	Termin realizacji
EWALUACJA FORMATYWNA			
EWALUACJA PROCESU			
EWALUACJA WYNIKÓW			

Zaprezentowane sposoby konstruowania wybranych elementów budowy programu profilaktycznego stanowią jedynie przykłady, jednakże mogą być wykorzystywane jako praktyczne wskazówki ułatwiające proces opracowywania założeń policyjnych programów profilaktycznych. Zostały one bowiem wyprowadzone z założeń metodologii nauk społecznych, dzięki czemu mogą przyczyniać się do właściwego konstruowania tak istotnych elementów budowy programu jak diagnoza zagrożeń bezpieczeństwa i ich przyczyn, formułowanie celów profilaktycznych i wskaźników mierzenia postępów programu, a także ewaluacja prowadzonych działań profilaktycznych – co bez wątpienia warto wykorzystywać, gdyż konstruowanie programów w sposób rzetelny i profesjonalny, na podstawie określonych standardów, warunkuje z jednej strony podniesienie jakości podejmowanych działań, z drugiej zaś – umożliwia ich spójną i rzetelną ocenę.

¹ Komenda Główna Policji, *Krajowa mapa zagrożeń*, www.policja.gov.pl [dostęp: marzec 2017].

² A. Awdiejew, G. Habrajska, *Wprowadzenie do gramatyki komunikacyjnej*, w: *Rozmowy o komunikacji*, red. G. Habrajska, Oficyna Wydawnicza „Leksem”, Łask 2006.

- ³ D. Modrzejewska, *Kompleksowe podejście w działaniach profilaktycznych*, w: *Różne spojrzenia na przemoc*, red. J. Szczepanik, Wydawnictwo WSHE, Łódź 2008. Przy czym czynniki ryzyka definiuje się jako pewne cechy, sytuacje lub też warunki, które sprzyjają powstawaniu zachowań ryzykownych, natomiast czynniki chroniące jako te cechy, sytuacje lub warunki, które zmniejszają działanie (zwiększają odporność na) wspomnianych czynników ryzyka. Więcej w: Z. Gaś, *Profilaktyka w szkole*, WSiP, Warszawa 2006.
- ⁴ *Standardy programów promocji zdrowia i profilaktyki*, oprac. JAC, „Remedium” 2008, nr 6 (184), s. 26–28.
- ⁵ S. Nowak, *Metodologia badań społecznych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011, s. 165.
- ⁶ *Standardy programów promocji zdrowia i profilaktyki*, s. 26–28.
- ⁷ S. Nowak, *Metodologia badań społecznych*, s. 166.
- ⁸ Z. Gaś, *Profilaktyka w szkole*, WSiP S.A., Warszawa 2006.
- ⁹ M.J. Sochocki, *Prezentacja rezultatów drugiego etapu ilościowych badań ewaluacyjnych „Szkoly dla rodziców i wychowawców” (edycji wrzesień-grudzień 2007) oraz zogniskowanych wywiadów grupowych z absolwentami „Rodzeństwa bez rywalizacji”*, „Zeszyty Metodyczne” 2009, nr 9, CMPPP Warszawa.
- ¹⁰ Tamże.
- ¹¹ M.J. Sochocki, *Formułowanie wskaźników, dobór działań oraz ewaluacja programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego*.

Na stronach 92–94 zamieszczono schematy przedstawiające w zwięzły sposób poszczególne etapy konstruowania programu profilaktycznego. Mogą one być pomocne m.in. na zajęciach w ramach kursu specjalistycznego w zakresie profilaktyki społecznej.

Summary

Designing selected elements of a preventive program

The effectiveness in achieving established purposes and permanence of effects of applied preventive actions depend, without a doubt, on professional construction of assumptions of the preventive program and on planning program actions, based on certain standardized elements. Meanwhile some of recalled elements show themselves to be complicated for authors of programs and cause problems resulting from their limited methodological competence. For example an honest diagnosis of problems appearing in the local environment, which should point out not only very current security threats but also the main causes of a diagnosed situation, is such a standard element which constitute the basis of formulating the preventive program. Other extremely important elements of a structure of a preventive program are properly formulated preventive purposes, which should, from one side, result from directly assessed situation, from the other however constitute a starting point to chose appropriate tasks and forms of preventive influences. Proper measures allowing for measuring progress of the program and the degree of achieving established preventive purposes should be selected to particular aims. The ones mentioned above constitute the indispensable element of the process of the evaluation of the carried out program, which also constitutes an enormous challenge for authors and executors of preventive programs.

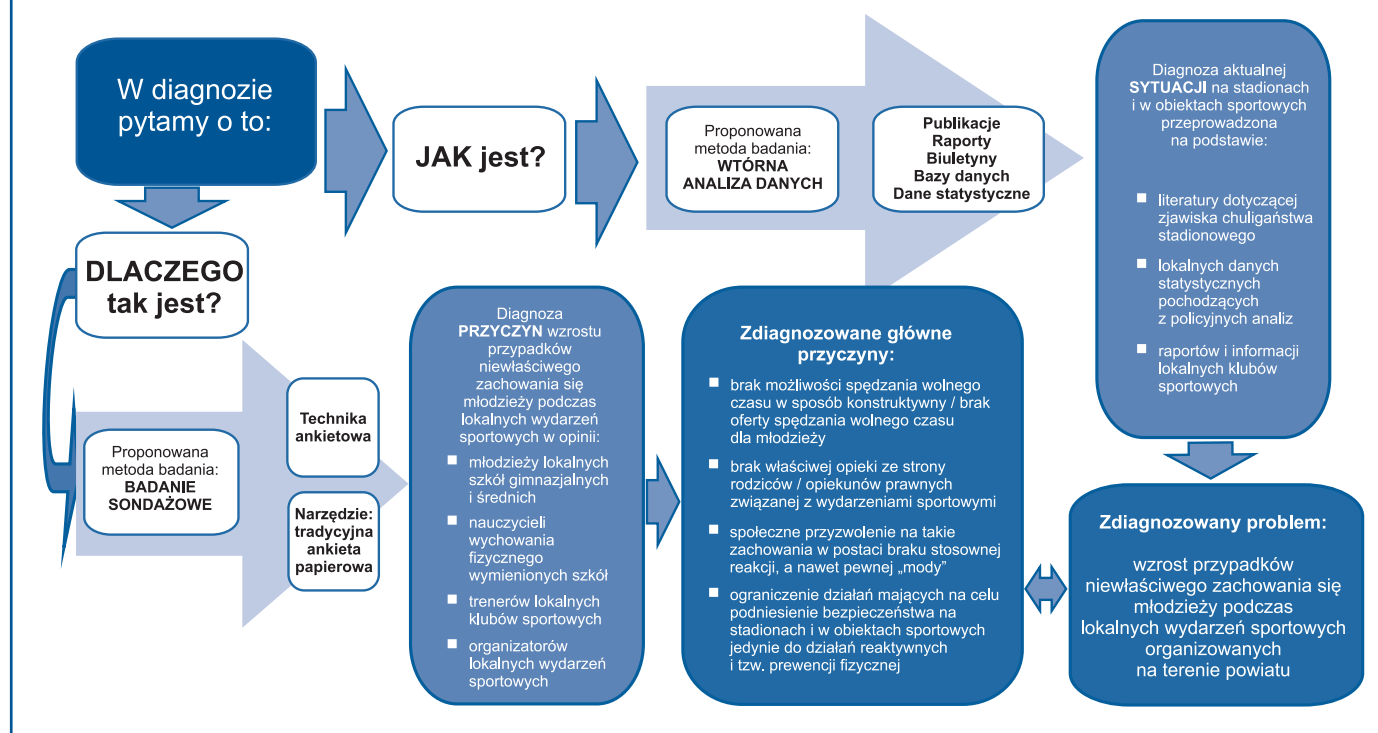
Therefore the present article in the schematic and concise way presents the issue of the designing of selected elements of a preventive program and due to this it can constitute the set of practical tips for persons interested in improving their methodological competence, which is essential for professional designing of described programs.

Tłumaczenie: Renata Cedro, CSP

Schemat 1. Diagnoza problemu i jego przyczyn jako podstawa konstruowania programu profilaktycznego. Źródło: opracowanie własne

DIAGNOZA PROBLEMU

Sposoby i formy realizacji działań profilaktycznych przez lata ewoluowały, a współcześnie powinny przyjmować formę programów skonstruowanych w sposób rzetelny i profesjonalny (J. Szymańska, J. Zamecka, *Przegląd koncepcji i poglądów na temat profilaktyki*, w: *Profilaktyka w środowisku lokalnym*, red. G. Świątkiewicz, KBPN, Warszawa 2002). Dlatego ich przygotowanie musi być poprzedzone dogłębną diagnozą problemów społecznych wyznaczającą cel planowanych oddziaływań, a w konsekwencji umożliwiającą przyjęcie adekwatnej do potrzeb społecznych koncepcji, strategii oraz formy owych oddziaływań.

PROJEKTOWANIE PROGRAMU PROFILAKTYCZNEGO

Schemat 2. Formułowanie celów profilaktycznych i mierzenie postępów programu. Źródło: opracowanie własne

FORMUŁOWANIE CELÓW I WSKAŹNIKÓW

Przyjęte cele determinują dobór treści oddziaływania na adresatów programów profilaktycznych i wpływają na dobór właściwych strategii oddziaływania oraz form działania profilaktycznego. Wśród głównych celów wymienia się te polegające na 1) eliminacji lub redukcji czynników ryzyka oraz 2) wzmacnianiu czynników chroniących (D. Modrzejewska, *Kompleksowe podejście w działaniach profilaktycznych*, w: *Różne spojrzenia na przemoc*, red. J. Szczepaniak, Wydawnictwo WSHE, Łódź 2008). Przy czym czynniki ryzyka to pewne cechy, sytuacje lub też warunki, które sprzyjają powstawaniu zachowań ryzykownych. Czynniki chroniące to z kolei te cechy, sytuacje lub warunki, które zmniejszają działanie (zwiększają odporność) wspomnianych czynników ryzyka (Z.B. Gaś, *Profilaktyka uzależnień*, WSiP, Warszawa 1993).

Wzrost przypadków niewłaściwego zachowania się młodzieży podczas lokalnych wydarzeń sportowych

Cel główny: ograniczenie liczby przypadków niewłaściwego zachowania się młodzieży podczas lokalnych wydarzeń sportowych (zakłóceń spokoju, dewastacji mienia, agresji wobec kibicujących oraz sportowców)

1. Brak możliwości spędzania czasu wolnego w sposób konstruktywny (brak oferty wolnocasowej dla młodzieży).
2. Brak właściwej opieki ze strony rodziców / opiekunów prawnych z wyłączeniem sportowymi.
3. Społeczne przyzwolenie na takie zachowania w postaci braku stosownej reakcji, a nawet pewnej „mody”.
4. Ograniczenie działań mających na celu podniesienie bezpieczeństwa na stadionach i w obiektach sportowych jedynie do działań reaktywnych i tzw. prewencji fizycznej.

Cele szczegółowe:

1. Przygotowanie lokalnej oferty wolnocasowej dla młodzieży, w tym związanej z wykorzystaniem aktywności sportowej.
2. Włączenie rodziców / opiekunów prawnych do działań adresowanych do dzieci i młodzieży opartych na aktywności fizycznej.
3. Uważliwianie społeczności lokalnej na konieczność braku akceptacji dla niewłaściwych zachowań podczas wydarzeń sportowych.
4. Włączenie działań proaktywnych do oferty inicjatyw podejmowanych na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa na stadionach i w obiektach sportowych.

OKREŚLENIE WSKAŹNIKÓW REALIZACJI CELÓW i mierzących postępy programu

Wskaźnik definicyjny

Między zjawiskiem wskaźnikowym a jego wskaźnikiem zachodzi relacja tożsamości

Cel ogólny: ograniczenie liczby przypadków zakłóceń spokoju, dewastacji mienia, agresji wobec kibicujących oraz sportowców

Wskaźnik: liczba przypadków zakłóceń spokoju, dewastacji mienia, agresji wobec kibicujących oraz sportowców

INDICATUM jest w zasadzie DEFINIENSEM

Cel	Wskaźnik	Procedura ewaluacyjna / metoda badawcza	Technika / narzędzie
Ograniczenie liczby przypadków zakłóceń spokoju, dewastacji mienia, agresji wobec kibicujących oraz sportowców	Bezpośrednio po zakończeniu programu: zmniejszenie o 10% – w stosunku do okresu diagnozy – liczby przypadków zakłóceń spokoju przez młodzież, agresji wobec kibicujących oraz sportowców	Wolna analiza danych	Analiza lokalnych danych statystycznych pochodzących z policyjnych analiz, raportów i informacji lokalnych klubów sportowych
Przygotowanie lokalnej oferty wolnocasowej dla młodzieży związanej z wykorzystaniem aktywności sportowej	Podczas trwania programu: wzrost liczby przypadków wolnocasowych, w tym opartych na aktywności sportowej	Sprawozdanie z realizacji programu	Akusz sprawozdania
Włączenie rodziców / opiekunów prawnych do działań adresowanych do dzieci i młodzieży opartych na aktywności fizycznej	Bezpośrednio po zakończeniu programu: zwiększenie – w stosunku do okresu diagnozy – o 20% (lub mniej) udziału rodziców i opiekunów w lokalnych wydarzeniach sportowych	Badanie sondażowe z dwukrotnym pomiarem w jednej grupie: pretest (bezpośrednio przed rozpoczęciem programu) i test (bezpośrednio po zakończeniu)	Technika ankietowa / tradycyjna ankiet papierowa
Uważliwianie społeczności lokalnej na konieczność braku akceptacji dla niewłaściwych zachowań podczas wydarzeń sportowych	Podczas trwania programu: przygotowanie i rozprowadzenie 500 sztuk poradników dotyczących kwestii własnego uczestnictwa w wydarzeniach sportowych; przygotowanie spotu filmowego	Sprawozdanie z realizacji programu	Akusz sprawozdania
Włączenie działań proaktywnych do oferty inicjatyw podejmowanych na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa na stadionach i w obiektach sportowych	Podczas trwania programu: przygotowanie i zaangażowanie przez lokalne kluby sportowe	Sprawozdanie z realizacji programu	Akusz sprawozdania

Jeżeli wzrośnie liczba działań proaktywnych, to możemy powiedzieć, że nastąpił wzrost bezpieczeństwa w obiektach sportowych

Cel: włączenie działań proaktywnych do oferty inicjatyw podejmowanych na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa na stadionach i w obiektach sportowych

Wskaźnik: w czasie trwania programu przygotowanie i zaangażowanie 20 stewardów (po jego zakończeniu) przez lokalne kluby sportowe

Wskaźnik korelacyjny

INDICATUM różni się od DEFINIENSIS

Schemat 3. Ewaluacja programu profilaktycznego. Źródło: M. opracowanie własne

EWALUACJA PROGRAMU

Podczas konstruowania programu warto na bieżąco kontrolować, czy:

- przyjęte rozwiązania są **zgodne** z decyzjami podjętymi w zakresie koncepcji teoretycznych, strategii oraz celów,
- cały projekt układa się w **spójną (logiczną) całość**,
- jaki może być **wpływ** przygotowywanych działań **na bezpośrednich i pośrednich odbiorców** (zarówno w zakresie, którego dotyczy on wprost, jak też w zakresie nieprzewidywanym pierwotnie przez autorów programu).

M.J. Sochocki, *Formułowanie wskaźników, dobór działań oraz ewaluacja programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego*, http://www.remedium-psychologia.pl/2011_07_08_02.html [dostęp: listopad 2016].

W przypadku planowania opracowania w ramach programu materiałów profilaktycznych w postaci spotu filmowego, ulotek, poradników etc. warto przeanalizować wysokość szacowanych nakładów (finansowych, rzeczowych i osobowych) niezbędnych do osiągnięcia przewidywanego efektu.

Zasadne jest skorzystanie z dostępnych tzw. „**dobrych praktyk**” w postaci analogicznych materiałów przygotowanych podczas realizacji innych programów profilaktycznych, których jakość i skuteczność zostały zweryfikowane empirycznie (podczas ewaluacji). W takim przypadku należy wziąć pod uwagę prawa autorskie.

W miarę możliwości **EWALUACJĘ** powinien przeprowadzić **ZEWNIĘTRZNY EWALUATOR**. Powinno to zapewnić obiektywizm prowadzonych badań i uniknąć wpływu badacza na respondentów.

Raport z badań ewaluacyjnych musi zawierać dokładny opis warsztatu metodologicznego wraz z przyjętymi metodami, technikami i narzędziami badawczymi, sposobem doboru prób badawczych, przebiegu badań, a także wszelkich odstępstw od pierwotnie przyjętej procedury badawczej (liczba niewypełnionych ankiet, bariery w dotarciu do respondentów etc.).

Ewaluację należy rozumieć jako **systematyczne gromadzenie informacji** o programie w celu umożliwienia podejmowania decyzji o jego przyszłości (kontynuacji, modyfikacji, zakończeniu) (Z. B. Gaś, *Profilaktyka w szkole*, WSIP S.A., Warszawa 2006). To również **wykorzystywanie** zgromadzonych informacji w celu odpowiedzi na pytania dotyczące programu pojawiające się podczas jego realizacji, ale również **ocena wartości (jakości) programu** (wdrażanego lub zakończonego) (M.J. Sochocki, *Prezentacja rezultatów drugiego etapu ilościowych badań ewaluacyjnych „Szkoly dla rodziców i wychowawców”* (edycji wrzesień – grudzień 2007) oraz zogniskowanych wywiadów grupowych z absolwentami „Rodzeństwa bez rywalizacji”, „Zeszyty Metodyczne” 2009, nr 9, CMPPP, Warszawa).

ZALEŻNIE OD CELU ORAZ ETAPU REALIZACJI PROGRAMU EWALUACJĘ DZIELI SIĘ NA:

EWALUACJA FORMATYWNA

pozwała odpowiedzieć na pytanie, czy przyjęte formy oddziaływania umożliwiają osiągnięcie założonych celów. A jeśli nie, to jakie należy wprowadzić modyfikacje.

Ten rodzaj ewaluacji służy **OPTIMALIZACJI** podejmowanych działań, a także podniesieniu ich **JAKOŚCI**

Stosuje do jej przeprowadzenia metody i techniki zarówno **jakościowe**, jak i **ilościowe**

EWALUACJA PROCESU

inaczej nazywana **MONITORINGIEM** przebiegu realizacji zarówno zaplanowanych, jak i niezaplanowanych działań programowych

Ten rodzaj ewaluacji służy gromadzeniu danych na temat przebiegu programu, ale również może służyć jego modyfikacji

Monitorowaniu podlegają działania **autorów** programu, jego **realizatorów (partnerów)** oraz odbiorców

EWALUACJA WYNIKÓW

inaczej nazywana podsumowującą, konkludującą lub sumatywną

Ten rodzaj ewaluacji służy mierzeniu **skuteczności** działań podjętych w ramach realizacji programu

Odniesienie rezultatów programu do poniesionych nakładów pozwala z kolei ocenić **efektywność** programu

Przykłady:

- **ankieta** skierowana do mieszkańców powiatu badająca poziom zmiany postaw wobec niewłaściwych zachowań młodzieży podczas wydarzeń sportowych;
- **wywiady** z przedstawicielami klubów oraz organizatorów imprez sportowych na temat procesu włączania działań proaktywnych do czynności związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa;
- **zogniskowany wywiad grupowy** z uczniami w celu poznania opinii o jakości przygotowanych poradników.

Prowadzona m.in. na podstawie weryfikacji postępów programu mierzenia postępu programu podczas jego trwania. **Przykłady:**

- **analiza treści** arkusza sprawozdania pod kątem procesu wprowadzenia do lokalnej oferty co najmniej 3 rodzajów nowych zajęć wolnoczasowych, w tym opartych na aktywności sportowej;
- **analiza treści** arkusza sprawozdania w zakresie stanu przygotowania i dystrybucji 500 sztuk poradników dotyczących kwestii właściwego uczestnictwa w wydarzeniach sportowych, a także stanu przygotowania spotu filmowego.

Prowadzona m.in. na podstawie weryfikacji przyjętych wskaźników mierzenia realizacji założonych celów programu. **Przykłady:**

- **wtórna analiza danych** statystycznych pochodzących z policyjnych dokumentów zastanych, analiza treści raportów oraz informacji lokalnych klubów sportowych w celu weryfikacji spadku o 10% – w stosunku do okresu diagnozy – liczby przypadków zakłóceń spokoju przez młodzież, dewastacji mienia, agresji wobec kibicujących oraz sportowców;
- **ankieta** skierowana do rodziców / opiekunów prawnych w celu weryfikacji 20-procentowego wzrostu (lub mniej) ich udziału w lokalnych wydarzeniach sportowych.

PROJEKT „SZKOLENIE FUNKCJONARIUSZY”

w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER)
„Staże zagraniczne dla uczniów i absolwentów szkół zawodowych
oraz mobilność kadry kształcenia zawodowego”

Fundusze Europejskie

Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Centrum Szkolenia Policji złożyło w roku 2016 wniosek aplikacyjny o dofinansowanie projektu pn. Szkolenie funkcjonariuszy w ramach programu Erasmus+, akcja kluczowa: Mobilność edukacyjna.

Projekt został zatwierdzony do realizacji ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER), w ramach projektu Staże zagraniczne dla uczniów i absolwentów szkół zawodowych oraz mobilność kadry kształcenia zawodowego, realizowanego w trybie pozakonkursowym.

Grant został zrealizowany przez Centrum Szkolenia Policji (główny beneficjent – organizacja wnioskująca) i partnerów w projekcie:

- European Union & International Police Cooperation Directorate Cyprus Police – Cypr,
- Police College and Secondary Police School MI Holesov – Republika Czeska.

W ramach realizacji projektu funkcjonariusze Centrum Szkolenia Policji (uczestnicy projektu) wzięli udział w mobilności na Cyprze w zakresie praktycznych aspektów kształcenia policjantów zajmujących się problematyką nieletnich (Juvenile delinquency) i w Republice Czeskiej w zakresie praktycznych aspektów szkolenia policjantów zajmujących się problematyką ruchu drogowego (Road traffic).

Projekt cypryjski został zrealizowany w terminie 20–24 lutego 2017 r. w Police Academy w Nikozji pod nadzorem Cyprus Police Headquarters w Nikozji, natomiast projekt czeski – w terminie 5–9 czerwca 2017 r. w Police College and Secondary Police School of MI w miejscowości Holešov.

Polsko-cypryjska wymiana doświadczeń w zakresie kształcenia policjantów zajmujących się problematyką nieletnich

asp. szt. Magdalena Walukiewicz

młodszy wykładowca Zakładu Służby Prewencyjnej CSP

Przedsięwzięcie z partnerem cypryjskim było świetną okazją do bezpośredniej wymiany doświadczeń zawodowych nauczycieli policyjnych, którzy na co dzień odpowiadają za realizację zajęć dydaktycznych z zakresu przestępczości nieletnich. Nauczyciele policyjni biorący udział w projekcie

w codziennej służbie zajmują się problematyką nieletnich w obszarach poświęconych zagadnieniom prewencyjnym (w tym proceduralnym, profilaktycznym i interwencyjnym) oraz kryminalnym (w tym operacyjnym, procesowym oraz informatycznym). Główny cel projektu stanowiła możliwość obserwacji sposobów przekazywania wiedzy oraz kształcenia umiejętności zawodowych w szkole policyjnej oraz zapoznanie się z pragmatyką służbową realizowaną w opisywanym zakresie w codziennej służbie policjantów w jednostkach organizacyjnych na Cyprze.

Ponadto program obejmował przekazywanie wiedzy i wymianę doświadczeń oraz dobrych praktyk stosowanych przez polską Policję – w ramach rozmów dwustronnych i dyskusji panelowych związanych z obszarami tematycznymi projektu.

Metodami realizacji projektu, oprócz rozmów bezpośrednich, spotkań tematycznych, obserwacji zajęć, były także przynoszące najlepszy skutek obserwacja uczestnicząca oraz wspólne działania patrolowe. Pozwoliło to na wyodrębnienie różnic prawnych, systemowych, a także metodycznych w prowadzeniu zajęć dydaktycznych i sposobach wykony-

wania poszczególnych czynności służbowych. Powyższe działania pozwoliły również na zaobserwowanie wpływu pragmatyki zawodowej na dobór treści nauczania w programach szkoleń i doskonałeń zawodowych policjantów na Cyprze.

Ciekawe doświadczenie stanowiły również spotkania kulturowe, w tym historyczne oraz zwyczajowe, bowiem znajomość regionu ma znaczenie dla zrozumienia wpływu związanych z nim uwarunkowań, które przekładały się na prawodawstwo oraz sposób kształcenia policjantów zajmujących się przestępczością nieletnich oraz na sytuacje, z którymi policjanci stykają się w codziennej służbie.

Uczestnikami projektu była grupa 6 funkcjonariuszy z Centrum Szkolenia Policji, którzy w sposób szczególny są zaangażowani w realizację strategii oraz doskonalenie i wdrażanie metod, a także form działań prewencyjnych i profilaktycznych z zakresu przestępczości nieletnich:

- mł. insp. Tomasz Wewiór – naczelnik Wydziału Organizacji Dydaktyki i Dowodzenia Centrum Szkolenia Policji w Legionowie,
- podinsp. Dariusz Baj – starszy wykładowca Zakładu Służby Kryminalnej CSP,
- asp. szt. Magdalena Walukiewicz – młodszy wykładowca Zakładu Służby Prewencyjnej CSP,
- st. asp. Michał Wawryn – instruktor Zakładu Służby Prewencyjnej CSP,
- mł. asp. Tomasz Siemianowski – instruktor Zakładu Służby Kryminalnej CSP,
- sierż. Bartosz Stańczyk – instruktor Zakładu Interwencji Policyjnych CSP.

Efektem tego uczestnictwa jest m.in. seria artykułów zawierających zebrane spostrzeżenia i doświadczenia. Celem pierwszego z nich jest przybliżenie kilku faktów dotyczących Cypru i Policji cypryjskiej.

1. Historia Cypru w skrócie

Większość mieszkańców Cypru stanowią Grecy, Turcy to ok. 1/5 ludności. Od schyłku epoki kolonialnej Grecy walczyli o zjednoczenie Cypru z Grecją (tzw. Enosis), co wywołało konflikty z ludnością turecką, która w odpowiedzi proponowała przyłączenie Cypru do Turcji lub pozostawienie go kolonią brytyjską, później zaś podział Cypru na dwie części inkorporowane następnie do Turcji i Grecji (tzw. Taksim). W 1925 r. wyspa uzyskała status brytyjskiej kolonii. Pod koniec lat 50. XX w., gdy kolejne starania przyłączenia wyspy do Grecji nie uzyskały poparcia na forum międzynarodowym, Grecy cypryjscy opowiedzieli się za niepodległością wyspy. W wyniku porozumienia Wielkiej Brytanii, Grecji, Turcji i Cypryjczyków w 1960 r. Cypr został uznany przez ONZ za niezależną republikę. Konstytucja gwarantowała niezależność wyspy i zabraniała Grekom włączenia jej do Grecji. Kilka lat później warunek ten został złamany i parlament przegłosował ustawę, w wyniku której wybuchła wojna domowa pomiędzy cypryjskimi Grekami a Turkami w konflikt włączyła się Turcja, która w 1974 r. dokonała inwazji na wyspę, a w 1983 r. ogłosiła utworzenie Republiki Tureckiej Cypru Północnego. Nie została ona uznana przez

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Cypr#/media/File:Cy-map.svg>

żadne inne państwo, ale istnieje do dziś, dzieląc Cypr na dwie części. Stolicą Cypru jest Nikozja, jedyna na świecie podzielona stolica, z częścią północną (turecką) i częścią południową (grecką), oddzielenymi od siebie strefą zdemilitaryzowaną utrzymywaną przez Organizację Narodów Zjednoczonych¹.

2. Powstanie Policji po odzyskaniu niepodległości

Policja na Cyprze została utworzona w 1960 r. zgodnie z postanowieniami art. 130 Konstytucji Republiki Cypru. Obowiązki, odpowiedzialność i kompetencje Policji są określone przez ustawę o Policji oraz odpowiednie rozporządzenia, wydawane na podstawie niniejszej ustawy. Zgodnie z art. 6 ustawy Policja sprawuje władzę nad całym terytorium Republiki Cypru w celu utrzymania prawa i porządku, zachowania pokoju, zapobiegania przestępstwom i ich wykrywania, a także ujmowania sprawców przestępstw i doprowadzenia ich przed oblicze wymiaru sprawiedliwości.

Mimo to, ze względu na rozwój społeczny, a także ogromne i gwałtowne zmiany społeczno-gospodarcze, które mają duży wpływ na działalność formacji, Policja na Cyprze rozszerzyła swoją tradycyjną rolę i podejmuje nieustające wysiłki na rzecz podniesienia poziomu służby, aby móc w pełni zaspokoić wymagania i standardy współczesnego państwa

Struktura Policji

Policja została podzielona na cztery sekcje, każda z nich jest zarządzana przez zastępcę komendanta:

- administracja (Administration),
- służba kryminalna (Operations),
- szkolenia (Training),
- służba wspomagająca (Support).

W Komendzie Głównej Policji wyłoniono również departamenty odpowiedzialne za poszczególne zagadnienia:

- **Departament A** – zajmuje się głównie kwestiami o charakterze administracyjnym. Jednocześnie nadzoruje i promuje politykę w zakresie zarządzania zasobami ludzkimi i przyczynia się do programowania, dystrybuowania i wykorzystania sił.
- **Departament B** – jego główną misją jest egzekwowanie prawa dotyczącego przepisów ruchu drogowego i kodeks-

POLSKO-CYPRYJSKA WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

su drogowego. Współpracuje z Wydziałem Ruchu Dywizji w celu zapobiegania i ograniczania wypadków drogowych. Osiąga się to dzięki kontroli ruchu i podnoszeniu świadomości publicznej w zakresie bezpieczeństwa drogowego i użytkowania dróg.

- **Departament C** – odpowiada za koordynację operacyjną i nadzór nad wszystkimi służbami Policji zajmującymi się likwidacją prawie wszystkich form poważnej przestępczości. Jest również odpowiedzialny za rozpatrywanie poważnych lub skomplikowanych spraw, które dotyczą więcej niż jednej dzielnicy.
- **Departament D** – jest odpowiedzialny za realizację polityki i środków dotyczących wsparcia oraz ułatwienia funkcjonowania policji cypryjskiej, w tym naukowego i technicznego wsparcia dla telekomunikacji i innych technologii wykorzystywanych przez Policję.
- **Departament Badań i Rozwoju** – zajmuje się badaniami i promowaniem nowych metod i procedur przyczyniających się do poprawy efektywności Policji. Działania te są prowadzone m.in. dzięki informatyzacji i wsparciu informatycznemu. Departament ten przygotowuje też różne publikacje – statystyczne sprawozdania dotyczące przestępczości, ruchu drogowego, narkotyków, cudzoziemców itd.

Obecny stan zatrudnienia w szeregach Policji wygląda następująco:

- Chief of Police – 1
- Deputy Chief of Police – 1
- Assistant Chief of Police – 4
- Chief Superintendent – 14
- Superintendent (A' & B') – 29
- Chief inspector – 62
- Inspector – 209
- Sergeant – 624
- Constable – 3292
- Special constables – 822
- Specialized posts – 95
- **TOTAL** 5153

Szkolenie policjantów

Akademia Policyjna na Cyprze ma siedzibę w Nikozji. Jej misją jest szkolenie i edukowanie policjantów wszystkich szczebli zawodowych. Ma na celu solidne szkolenie zawodowe i kształcenie ogólne oraz uzyskanie właściwej kultury i zachowań policjantów. Warunki te są uważane za niezbędne, aby funkcjonariusze Policji byli zdolni do pełnienia swoich obowiązków w najlepszy możliwy sposób, z uwzględnieniem wymagań i oczekiwań społeczeństwa, zawsze zgodnie z prawem i w poszanowaniu praw człowieka. Na każdym etapie szkolenia zawodowego policjantów podkreśla się wartości, którymi powinien się kierować policjant:

- etos,
- sprawiedliwość,
- krytyczne myślenie,
- szacunek dla różnorodności.

Kandydaci na policjantów muszą spełniać następujące warunki:

- 1) posiadać obywatelstwo cypryjskie,
- 2) wykazać się nieposzlakowaną opinią,
- 3) być w przedziale wiekowym 18–28 lat (chyba że kandydat posiada stopień lub dyplom uniwersytecki – wówczas limit wieku wynosi 40 lat),

STOPNIE SŁUŻBOWE OBOWIĄZUJĄCE W CYPRYJSKIEJ POLICJI:	
	
	Chief Inspector
	
CHIEF OF POLICE	Inspector
	
DEPUTY CHIEF	Senior Sergeant
	
ASSISTANT CHIEF	Sergeant
	
Chief Superintendent	Acting Sergeant – Senior Constable
	
Superintendent A'	Acting Sergeant
	
Superintendent B'	Senior Constable

Źródło: Department of Research and Development – Police Headquarters, *Cyprus Police*, Press and Information Office – Publications of Ministries and Independent Offices, 2016.

- 4) być zdrowym,
- 5) mieć minimum 1,65 m wzrostu w przypadku mężczyzn i 1,60 m w przypadku kobiet,
- 6) przedstawić świadectwo ukończenia szkoły (uznanej szkoły średniej) lub dyplom ukończenia uczelni wyższej,
- 7) dysponować dobrą znajomością języka greckiego i satysfakcjonującą znajomością języka obcego,
- 8) zaliczyć egzamin pisemny,
- 9) zaliczyć test sprawnościowy,
- 10) mieć uregulowany stosunek do służby wojskowej,
- 11) nie figurować w rejestrach karnych.

Kodeks etyki zawodowej cypryjskiej Policji

Cypryjska Policja dużą wagę przywiązuje do kwestii etycznych zawodu policjanta. W związku z tym wprowadzono Kodeks Etyki Policyjnej², który jest oparty na Europejskim Kodeksie Etyki Policyjnej i przyjęty przez Radę Ministrów w 2001 r. Warto odnotować, że w tym kodeksie znajduje się wyraźne odniesienie do celów i zadań Policji. Poniżej przytoczono jego brzmienie.

Art. 1. Cypryjska Policja jest odpowiedzialna na terenie całej Republiki za utrzymanie prawa, porządku i spokoju, zapobieganie i wykrywanie przestępstw oraz zatrzymywanie osób łamiących prawo.

Art. 2. Obowiązkiem Policji cypryjskiej jest:

- chronić i szanować fundamentalne prawa i wolności człowieka zawarte w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka,
- pomagać i służyć obywatelom Republiki Cypryjskiej oraz każdej innej osobie na terytorium kraju,
- zapobiegać przestępstwom oraz zamieszkom,
- odnajdywać i stawiać przed wymiarem sprawiedliwości przestępców, a także aresztować wszystkich tych, co do których istnieją uzasadnione podstawy takiego działania oraz zezwolenie prawne,
- zbierać i przekazywać informacje, które oddziałują na spójność publiczny i bezpieczeństwo Republiki Cypryjskiej.

Art. 3. Policja szanuje, przestrzega i egzekwuje wyroki, nakazy i polecenia, w tym polecenia wydane Policji zgodnie z prawem przez każdy uprawniony do tego organ państwowy.

Art. 4. W swoich działaniach członkowie Policji respektują prawo do życia każdej osoby.

Art. 5. Pod żadnym pozorem członkowie Policji nie inicjują, nie powodują i nie tolerują tortur, a także niehumanitarnego czy poniżającego traktowania i karan.

Art. 6. Członkowie Policji stosują siłę tylko, gdy jest to absolutnie niezbędne i tylko w stopniu wymaganym do osiągnięcia celu zgodnego z obowiązującymi przepisami.

Art. 7. Członkowie Policji wykonują rozkazy właściwie wydane przez przełożonych, jednak jeśli otrzymane rozkazy są niezgodne z prawem, powinni je zgłaszać bez obawy o konsekwencje.

Art. 8. Członkowie Policji nie ingerują w prawo każdego człowieka do prywatności, póki nie jest to niezbędne do osiągnięcia celów zgodnych z prawem.

Art. 9. Policja podczas realizacji obowiązków zawsze bierze pod uwagę fundamentalne prawa każdego człowieka.

Art. 10. Każda osoba ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego. Pozbawienie wolności zawsze odbywa się zgodnie z przepisami artykułu 11 Konstytucji. Policja niezwłocznie informuje osobę pozbawioną wolności o powodach zatrzymania oraz o prawach jej przysługujących na podstawie stosownych przepisów.

Art. 11. Członkowie Policji wykonują zadania z poszanowaniem i uwzględnieniem obywateli, wykazując się profesjonalnym, celowym, bezstronnym i rzetelnym działaniem. Policja promuje właściwe relacje ze społeczeństwem oraz efektywną współpracę z innymi służbami oraz organizacjami pozarządowymi.

Art. 12. Kierownictwo i członkowie Policji podejmują efektywne działania w celu zapobiegania i zwalczania korupcji. Wykonują zadania zgodnie z prawem tak, że ich interes osobisty nie stoi w sprzeczności z zajmowanym stanowiskiem. Informują przełożonych oraz/lub Szefa Policji o przypadkach korupcji w Policji.

Prezentacja dotycząca Policji cypryjskiej udostępniona przez partnera projektu.

Art. 13. Policyjne dochodzenia prowadzone są w oparciu o uzasadnione podejrzenie dotyczące rzeczywistego lub prawdopodobnego wykroczenia lub przestępstwa.

Art. 14. Policja przyjmuje założenie, że każda osoba jest niewinna, dopóki sąd nie stwierdzi jej winy, chyba że prawo stanowi inaczej. Osoba oskarżona o przestępstwo kryminalne ma prawo do bycia poinformowaną o oskarżeniu, aby samodzielnie lub z pomocą prawną mogła przygotować obronę.

Art. 15. Członkowie Policji mają obowiązek zagwarantować prawa wszystkim osobom przesłuchiwanym.

Art. 16. Członkowie Policji podlegają temu samemu prawu co inni obywatele, w tym przepisom policyjnym (dyscyplinarnym).

Art. 17. Członkowie Policji mają te same cywilne i polityczne prawa co inni obywatele. Ograniczenie tych praw jest dozwolone tylko, jeśli jest to konieczne w związku z wykonywaniem zadań w społeczeństwie demokratycznym, zgodnie z prawem i Europejską Konwencją Praw Człowieka.

Art. 18. Członkowie Policji mają prawo odwołania się do każdej właściwej instytucji sądowej w sprawie środków dyscyplinarnych i innych decyzji, w tym niesprawiedliwego traktowania.

Art. 19. Kierownictwo Policji zapewnia efektywne i bezstronne procedury dotyczące skarg na działania Policji, zgodnie z przepisami prawa.

Art. 20. Policja jest obiektem wewnętrznej i zewnętrznej kontroli i ponosi odpowiedzialność względem kraju, obywateli i swoich reprezentantów³.

Autor wyraża nadzieję, że te podstawowe informacje o Policji cypryjskiej pozwoliły czytelnikowi lepiej poznać partnera projektowego CSP, i że stanowią właściwe wprowadzenie do kwestii poruszonych w kolejnych artykułach przedstawiających doświadczenia projektowe.

¹ Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Cypr_\(wyspa\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Cypr_(wyspa)) [dostęp: 31.08.2017 r.].

² Cyprus Police. Police Ethics, www.police.gov.cy [dostęp: 22.09.2017 r.].

³ Department of Research and Development – Police Headquarters, Cyprus Police, Press and Information Office – Publications of Ministries and Independent Offices, 2016 [tłum. autora].

Cypryjska procedura postępowania w przypadku przestępstw popełnianych przez nieletnich

podinsp. Dariusz Baj

starszy wykładowca Zakładu Służby Kryminalnej CSP

W niniejszym artykule chciałbym się skupić na cypryjskim wymiarze sprawiedliwości dotyczącym nieletnich oraz procedurze postępowania z nieletnimi sprawcami przestępstw.

Hierarchia przepisów prawnych obowiązujących w Republice Cypru przedstawia się następująco:

- prawo europejskie jest prawem nadrzędnym w stosunku do jakiegokolwiek prawa narodowego i równym Konstytucji;
- Cypryjska Konstytucja;
- prawo międzynarodowe jest zbiorem zasad ogólnie akceptowanych i uznawanych za wiążące w relacjach pomiędzy państwami i narodami; stanowi ono podstawę stabilnych i zorganizowanych relacji międzynarodowych;
- prawo zwyczajowe (CAPITALS: określają szczegółowe przepisy oraz przestępstwa i/lub procedury wymiaru sprawiedliwości, a także przepisy wprowadzone na mocy artykułu 188 Konstytucji);
- przepisy podrzędne;
- akty administracyjne lub implementacyjne.

Cypryjski system sądowy sprawują:

- **Sąd Najwyższy:** sąd apelacyjny do spraw karnych i cywilnych, posiadający wyłączną władzę w niektórych dziedzinach; wszystkie apelacje kierowane są do Sądu Najwyższego, z tego powodu jest on często utożsamiany z Sądem Apelacyjnym;
- **Sąd Rejonowy:** zajmuje się wszystkimi sprawami cywilnymi pierwszej instancji, a także posiada kompetencje prowadzenia niektórych spraw z prawa karnego w obrębie rejonów, w których jest zlokalizowany; obecnie na Cyprze znajdują się cztery sądy rejonowe: w Nikozji, Limasolu, Larnace i w Pafos – posiadające możliwość rozpatrywania spraw cywilnych i karnych; mogą one nakładać sankcje do 5 lat pozbawienia wolności;
- **Sądy Przysięgłych:** posiadają kompetencje prowadzenia wszelkich spraw prawa karnego, od drobnych przestępstw po zabójstwa; sądy te mają możliwość wydawania najcięższych wyroków włącznie z dożywociem;
- **Sądy posiadające szczególne kompetencje, szczególne procedury:** Sądy Rodzinne, Trybunały ds. Sporów Przemysłowych, Sądy Komornicze, Sąd Administracyjny.

Podstawowym aktem prawnym regulującym odpowiedzialność nieletnich za popełnione czyny jest ustawa dotycząca nieletnich przestępców. Prawo to zostało wprowadzone w 1946 r., kiedy to Cypr był kolonią pod rządami brytyjskimi, i od tamtej pory zostało poprawione tylko raz, w 1972 r. Ustawa ta określa wiek ochronny nieletnich przestępców oraz metody postępowania z nieletnimi przestępcami, procedury i uprawnienia sądowe, a także przepisy dotyczące wydania wyroku i zatrzymania. Ustawa ta określa osoby, które dopuściły się przestępstw jako:

- **dziecko** – osoba poniżej 14. roku życia, nie podlega odpowiedzialności zgodnie z tą ustawą,

- **nieletni przestępca** – osoba 14-letnia, lub powyżej 14. roku życia, a poniżej 16. roku życia (14–16),
- **przestępca** – osoby powyżej 16. roku życia traktowane są tak samo jak dorośli.

Kolejnym aktem prawnym regulującym procedurę dotyczącą nieletnich jest policyjna regulacja nr 5/18 zatytułowana: „Przesłuchanie i rozpatrywanie spraw dotyczących nieletnich przestępców”.

Regulacja ta określa sposoby postępowania Policji z nieletnimi przestępcami, zgodnie z przepisami ustawy o nieletnich przestępcach, a także procedury, które muszą być przestrzegane przez Policję w odniesieniu do dzieci poniżej 14. roku życia oraz do osób pomiędzy 14. a 16. rokiem życia popełniających różnorodne przestępstwa. Szczegółowo określa ona poniższe kwestie:

- zatrzymanie i powiadomienia,
- śledztwo i przesłuchanie,
- prawa i zabezpieczenie,
- rola Komitetu ds. nieletnich przestępców,
- proces postępowania karnego (formalny przegląd i uwagi nadzorującego),
- raporty i dane z analizy przestępstwa.

Powyższe akty prawne opisują procedurę dotyczącą postępowania w sprawach nieletnich. Określa ona, iż w przypadku otrzymania skargi lub zawiadomienia, że dziecko/nieletni przestępca popełnił przestępstwo (inne niż naruszenie ruchu drogowego), Policja przeprowadza postępowanie.

Sprawa może być drobnym lub poważnym przestępstwem (bardzo drobnym lub bardzo poważnym).

Drobne przestępstwa są prowadzone przez posterunki Policji, a poważne przestępstwa przez wydziały kryminalne (śledcze). Przepisy określają, że nieletni przestępcy nie powinni podlegać formalnemu systemowi wymiaru sprawiedliwości, a także, jeśli traktowanie ich w inny sposób jest zgodne z określonymi przepisami prawa, nie powinni zostać pozbawieni wolności. Zatem zatrzymanie nieletniego generalnie jest niedopuszczalne, chyba że istnieje taka potrzeba i uzasadnione powody.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach Policja:

- może zatrzymać nieletniego na podstawie wydanego wcześniej przez sędziego nakazu aresztowania (zatrzymania);
- może również wydać z wyprzedzeniem nakaz przeszukania jego/jej posiadłości/miejsca zamieszkania;
- w przypadku aresztowania w trybie nadzwyczajnym bez nakazu procedura ta jest określana przez przepisy szczególnie.

W przypadku zatrzymania nieletniego przepisy przestępstwa funkcjonariusz Policji musi poinformować zatrzymanego o podejrzeniu popełnienia przestępstwa oraz o przysługujących mu prawach. Jeśli zatrzymany jest uczniem, Policja ma obowiązek uniknięcia zatrzymania i przesłuchania w szkole. Niemniej jednak, jeśli zatrzymanie w szkole jest konieczne, musi być przeprowadzone za zgodą i w obecności dyrektora szkoły lub reprezentującego go pracownika. Funkcjonariusze Policji muszą być ubrani w strój cywilny, a także przyjechać do szkoły nieoznakowanym radiowozem. Gdyby zaszła konieczność zatrzymania i doprowadzenia do aresztu, kajdanki jako środek ograniczający mogą być użyte tylko w ostateczności, a jeśli dziecko ma mniej niż 14 lat, kajdanki nie powinny być stosowane. Zabronione jest podawanie w mediach imienia i nazwiska dziecka oraz jakichkolwiek informacji mogących prowadzić do ujawnienia jego tożsamości.

W przypadku zatrzymania Policja musi niezwłocznie poinformować:

- rodzica lub opiekuna o zatrzymaniu i jego przyczynach oraz o posterunku Policji, w którym dziecko będzie przebywało;
- dyrektora Okręgu Policji;
- pomoc społeczną, gdy jest to konieczne, w interesie osoby zatrzymanej, szczególnie w przypadku dzieci pozbawionych opieki, które są cudzoziemcami.

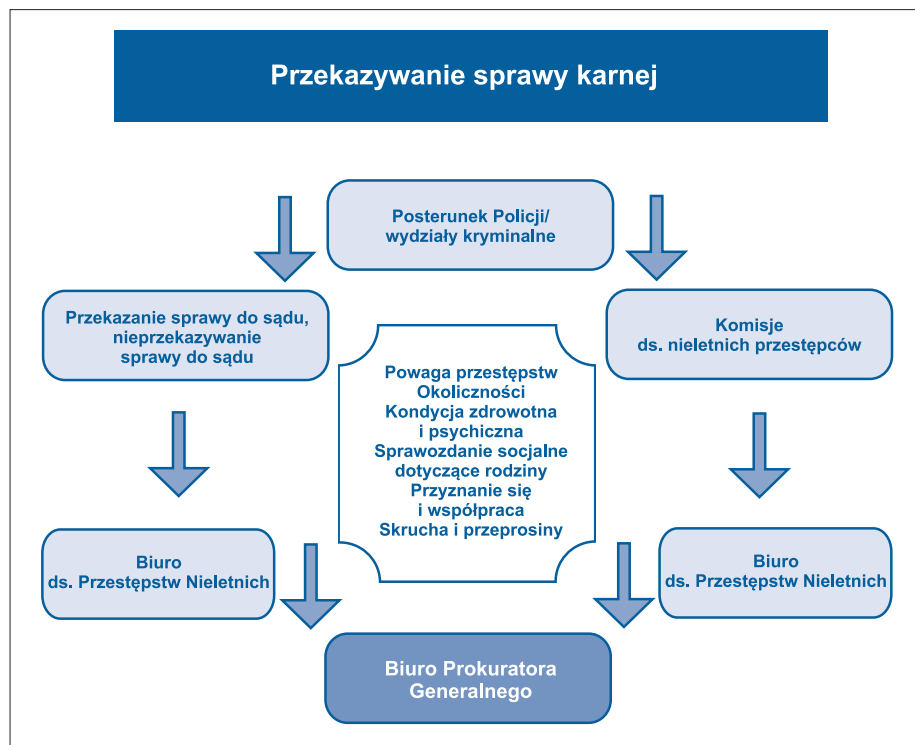
Powiadomienie rodziców może zostać opóźnione, jednakże czas ten nie może przekraczać 12 godzin, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie, że natychmiastowe powiadomienie może:

- skutkować zniszczeniem lub ukryciem przedmiotów mających związek z przestępstwem;
- zapobiec zatrzymaniu lub przesłuchaniu innej osoby mającej związek z przestępstwem;
- prowadzić do ucieczki tej osoby;
- prowadzić do popełnienia innego przestępstwa albo śmierci lub uszkodzenia ciała innej osoby;
- zagrozić bezpieczeństwu Republiki lub porządkowi konstytucyjnemu, polityce publicznej, prowadzić do ingerencji w administrację i sprawiedliwość (ustawa o prawach osób aresztowanych oraz pod nadzorem) [N. 163(I)/2005, art. 3(2)].

Przepisy policyjne wymagają, aby przesłuchanie nieletniego sprawcy przestępstwa, poniżej 18. roku życia, odbywało się w obecności rodzica, opiekuna, urzędnika pomocy społecznej lub innej osoby posiadającej podobne kompetencje. Przesłuchanie powinno się odbywać w obecności prawnika. Funkcjonariusze prowadzący czynności powinni być przeszkoleni z użycia delikatnych technik i procedur przesłuchania w najlepszym interesie dziecka.

Osoba zatrzymana powinna zostać doprowadzona przed sąd w ciągu 24 godzin. Sędzia w ciągu 3 dni albo wypuszcza osobę zatrzymaną, albo – jeśli postępowanie nie zostało ukończzone – zatrzymuje osadzonego w areszcie maksymalnie przez 8 dni jednorazowo. Cały czas osadzenia w areszcie nie może przekroczyć 3 miesięcy od daty zatrzymania. Sąd może wydać nakaz aresztowania nieletniego przestępcy na posterunku Policji na okres, na który został przetrzymany, lub do czasu rozpoczęcia procesu. Jeśli dziecko okaże się „niesforne” lub „zdeprawowane” i uniemożliwi to jego odpowiednie zatrzymanie na posterunku Policji, może ono zostać przeniesione do zakładu karnego. W takim przypadku nieletni zostanie umieszczony w specjalnej sekcji centralnego więzienia, w której przebywają osoby młode (18–22 lata). Urzędnicy pomocy społecznej nadzorują nieletniego przestępcę oraz kontrolują warunki, w jakich przebywa. Zgodnie z ustawą o prawach osób aresztowanych i zatrzymanych, zatrzymany nieletni ma prawo do:

- zdrowych i godnych warunków życia;
- bycia poinformowanym o przysługujących prawach; lista praw osób przebywających w areszcie w zrozumiałym przez nich języku powinna zostać wręczona każdemu zatrzymanemu;
- komunikowania się z adwokatem oraz krewnymi;

- ułatwienia zatrzymanym korzystania z jego praw;
- obecności prawnika podczas przesłuchania;
- wysyłania i otrzymywania listów do rąk własnych (bez otwarcia);
- bycia odwiedzanym przez krewnych;
- w przypadku obcokrajowców – prawo do kontaktu z ich ambasadami;
- wolność od bycia torturowanym oraz prawo do godnego traktowania;
- w przypadku matek – do karmienia piersią oraz innych udogodnień, których potrzebują;
- badania lekarskiego oraz leczenia przez lekarza wybranego przez aresztowanego (opłata za jego usługi musi być pokryta przez zatrzymanego);
- skargi zatrzymanego muszą być rozpatrzone niezwłocznie oraz muszą zostać poczynione odpowiednie kroki;
- zatrzymane kobiety muszą być nadzorowane przez oficerów służby więziennej – kobiety;
- zatrzymani mogą otrzymywać jedzenie od znajomych lub krewnych (poza alkoholem);
- poniżej 18. roku życia zatrzymany pozostaje w oddzielnej celi niż te, w których przebywają dorośli lub osoby innej płci, jak również zostaje poddany badaniom lekarskim w obecności rodziców lub opiekunów.

W toku prowadzonego postępowania gromadzone są niezbędne dokumenty, zgodnie z cypryjskimi procedurami:

- oświadczenia (dziecka, nieletniego, dorosłego);
- dowód rzeczowy zebrany z zachowaniem ostrożności, zapakowany oddzielnie i oznaczony odpowiednio jako dowód;
- dziennik czynności (z niezbędnymi dokumentami);
- raport z badań lekarskich oraz testów z wynikami analizy na obecność substancji chemicznych przeprowadzanych w ośrodku badań genetycznych lub szpitalu;
- rejestry/nagrania sprawy karnej (plik automatycznie otrzymuje numer sprawy);
- sprawa jest rejestrowana w Policyjnym Rejestrze Przestępstw;

POLSKO-CYPRYJSKA WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

- socjalno-ekonomiczny raport dotyczący nieletniego przestępcy oraz jego rodziny z pomocy społecznej;
- oświadczenia policjantów zajmujących się sprawą;
- raport podsumowujący osoby prowadzącej śledztwo.

Osoba prowadząca śledztwo przesyła sprawę do naczelnika posterunku Policji lub naczelnika Wydziału Kryminalnego. Naczelnik posterunku Policji lub naczelnik Wydziału Kryminalnego przesyła sprawę do Komisji ds. Nieletnich Przestępców w celu analizy i dalszych sugestii. Diagram na s. 100 przedstawia obieg materiałów z przeprowadzonego postępowania z materiałów przeciwko nieletniemu. Zatem organami, które biorą czynny udział w postępowaniu z nieletnimi, zgodnie z cypryjskimi przepisami są:

- komisje do spraw nieletnich przestępców;
- Biuro ds. przestępstw nieletnich;
- Biuro Prokuratora Generalnego.

Komisja przedstawia sprawę oraz swoje rekomendacje komendzie Policji w ciągu miesiąca od zakończenia śledztwa karnego.

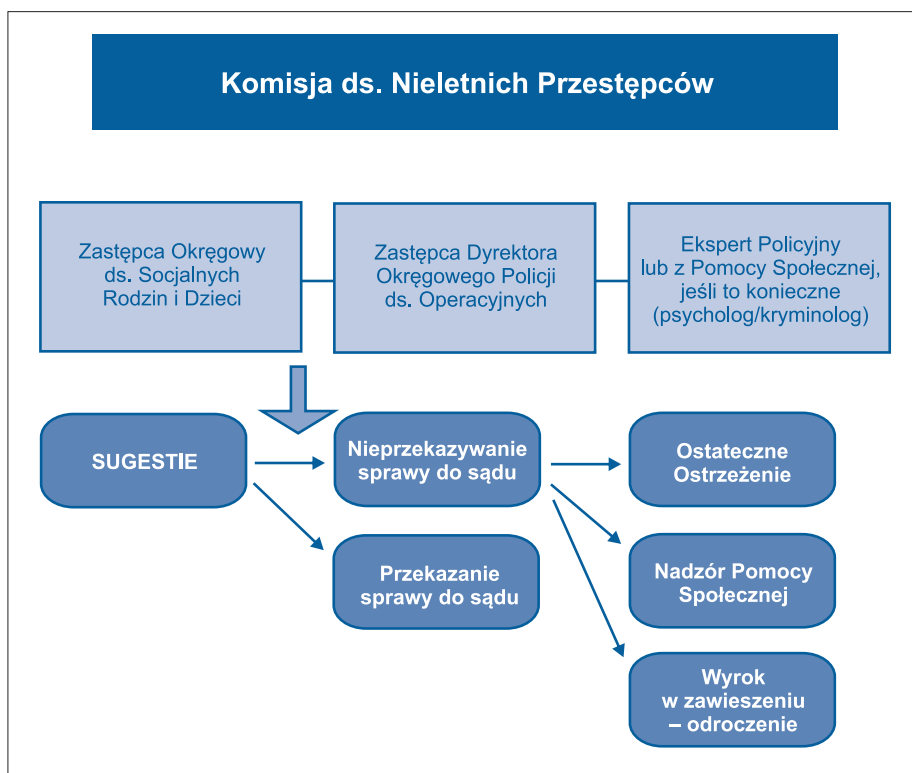
Pełni rolę **doradczą** w odniesieniu do nieletniego przestępcy oraz jego rodziny. Jest łącznikiem pomiędzy nieletnim przestępcą oraz jego rodziną a systemem sądownictwa (propozycje/ sugestie do Prokuratora Generalnego). Zwoływana jest co miesiąc w celu badania spraw karnych nieletnich w odpowiednich okręgach. Jest komisją międzywydziałową.

Biuro ds. Przestępstw Nieletnich, Departament Zwalczenia Przestępstw – Komenda Policji

Założone w 2007 r. Pełni rolę doradczą dla pracowników Policji na Cyprze (komisariatów i Wydziałów Kryminalnych). Organizuje wykłady edukacyjne we współpracy z Cypryjską Akademią Policyjną. Rozpatruje akta dotyczące spraw karnych z udziałem nieletnich przestępców oraz wydaje opinie co do dalszego ich przebiegu. Prowadzi bazę danych.

Po otrzymywaniu spraw karnych od Komisji ds. Nieletnich Przestępców, Biuro ds. Przestępstw Nieletnich, Departament Zwalczenia Przestępstw wykonuje następujące czynności:

- wprowadza dane sprawy do bazy danych nieletniego przestępcy;
- bada i przegląda fakty i dowody w sprawie;
- sprawdza pochodzenie nieletniego z odpowiednimi danymi;
- wydaje opinie dla dalszego prowadzenia sprawy (zgodne lub niezgodne z opinią Komisji ds. Nieletnich Przestępców);

Opracowanie na podstawie materiałów sierżant Constandia Lilly.

- jeśli opinia departamentu różni się od opinii Komisji ds. Nieletnich Przestępców, spisyje się przyczyny zaistniałej sytuacji;
- przygotowuje raport ze swoimi sugestiami, uwagami dla Prokuratora Generalnego; przesyła go przez Biuro Zarządu Prokuratury do Biura Prokuratora Generalnego w celu uzyskania decyzji.

Rekomendacje, sugestie Komisji ds. Nieletnich Przestępców oraz Biura ds. Przestępstw Nieletnich mają charakter doradczy. Decyzja o rozpoczęciu sprawy sądowej pozostaje w kompetencji Prokuratora Generalnego.

Prokurator Generalny

Biuro Prokuratora Generalnego zostało ustanowione na mocy artykułów 112–113 Konstytucji. Biuro jest niepodległą instytucją kierowaną przez Prokuratora Generalnego jako prawnego doradcę Republiki Cypru, Prezydenta Republiki oraz Rady Ministrów. Prokurator Generalny posiada władzę prowadzenia, przejęcia, a także kontynuowania lub zaprzestania kontynuacji jakichkolwiek procesów dotyczących przestępstw dotyczących jakiejkolwiek osoby na terenie Republiki. Prokurator Generalny ma wyłączną możliwość decydowania o tym, czy skierować sprawę do sądu, czy umorzyć sprawę, nawet jeśli istnieje wystarczająco dużo dowodów, aby potwierdzić ska-

Tabela. Nieletni mający związek z popełnieniem przestępstw (poważnych i drobnych) w latach 2013–2015

Rok	Poważne sprawy			Drobne sprawy			Suma				Wiek	
	Liczba	Chłopcy	Dziewczęta	Liczba	Chłopcy	Dziewczęta	Liczba spraw ogółem	Ogółem chłopcy	Ogółem dziewczęta	Ogółem nieletni	7–13 lat	14–16 lat
2013	142	178	7	80	91	19	222	269	26	295	21	274
2014	78	111	1	70	99	2	148	210	3	213	30	183
2015	40	53	3	55	75	5	95	128	8	136	13	123

zanie. Procedura ta nosi nazwę „zawieszenia ścigania”. Jeśli Prokurator Generalny wyda decyzję o niekierowaniu sprawy do sądu, może on nakazać:

- otrzymanie przez nieletniego nagany lub ostatecznego ostrzeżenia przez policjanta (w obecności opiekuna);
- przekazanie nieletniego przestępcy pod nadzór pomocy społecznej.

Sąd dla nieletnich

Procedury sądu dla nieletnich reguluje ustawa o nieletnich przestępcach (Cap. 157). W skład sądu dla nieletnich wchodzi każdy członek sądu okręgowego obecny przy procesie oskarżenia przeciwko młodym osobom. Proces przeciwko młodym przestępcom odbywa się za zamkniętymi drzwiami, zazwyczaj w inne dni i w innych godzinach niż procesy sądów okręgowych. Żadna osoba, oprócz członków i urzędników sądowych oraz stron w sprawie, ich adwokatów oraz innych osób bezpośrednio powiązanych ze sprawą, nie może być obecna podczas procesu sądowego. Media mogą być obecne podczas przesłuchania jedynie za zgodą sędziego. W przypadku publikacji informacji dotyczących sprawy media muszą zapewnić, że identyfikacja dziecka będzie niemożliwa (regulacje dotyczące kanałów radiowych i telewizyjnych z 2000 r.), wydane zgodnie z ustawą o kanałach radiowych i telewizyjnych – art. 32(3)(c) i (d).

Jeśli sąd w toku procesu stwierdzi, że przestępstwo zostało popełnione przez podejrzanego, może rozważyć wydanie decyzji o:

- odrzuceniu zarzutu (pod warunkiem, że nie popełni on przestępstwa przez określony czas lub nie popełnienia przestępstwa w ogóle – w przyszłości);
- wydaniu wyroku w zawieszeniu (co najmniej na rok na okres nieprzekraczający 3 lat);
- wydaniu wyroku w zawieszeniu pod warunkiem wykonywania prac społecznych o charakterze bezpłatnym, pod nadzorem opieki społecznej;
- oddaniu nieletniego pod opiekę krewnej;
- wydaniu nakazu zapłaty przez nieletniego grzywny oraz pokrycia kosztów procesu.

Publikacja została opracowana na podstawie materiałów otrzymanych od funkcjonariuszy Policji cypryjskiej.

Wybrane formy i metody pracy operacyjnej wobec nieletnich stosowane przez polską i cypryjską Policję

mł. asp. Tomasz Siemianowski
instruktor Zakładu Służby Kryminalnej CSP

Jednym z istotniejszych, a zarazem trudniejszych zagadnień poruszanych zarówno przez stronę polską, jak i cypryjską podczas udziału kadry CSP w szkoleniu w ramach europejskiego projektu edukacyjnego „Szkolenie funkcjonariuszy” była kwestia wybranych form i metod pracy operacyjnej wo-

bec osób nieletnich. Trudność polegała przede wszystkim na kwestii niejawności tego charakteru pracy policyjnej, ale także na możliwościach jej wykorzystania w stosunku do osób nieletnich.

Przedsięwzięcia operacyjno-rozpoznawcze są stosowane od najdawniejszych czasów w każdym zakątku świata, oczywiście ich metody i formy zmieniały się z biegiem lat, były także różnie określane. Jednak niezależnie od okresu historycznego, ich rola zawsze sprowadzała się do zdobycia określonych informacji w formie rozpoznawania środowiska czy też zdiagnozowania problemu, co w konsekwencji doprowadzało do pozyskania odpowiednich źródeł dowodowych. Obecnie praca operacyjno-rozpoznawcza jest elementem szczególnie istotnym dla wszystkich milicji i policji świata. Z uwagi na ciągły wzrost świadomości obywateli co do możliwości obrony przed przestępstwami, a także na zmiany zarówno jakościowe, jak i ilościowe w przestępczości, forma oraz zakres czynności operacyjnych nieustannie ewoluują. Praca operacyjna w postępowaniu przygotowawczym biegnie nieco innym torem niż czynności procesowe, odznacza się niejawnością, swoistą autonomią w procesie wykrywania przestępstw i ich sprawców, a jej wyróżnikiem jest tajność metod i sposobów uzyskiwania niezbędnych informacji. Czynności operacyjne są realizowane permanentnie, niezależnie od statusu prowadzonego postępowania przygotowawczego, tj. mogą się toczyć równolegle z postępowaniem, ale także przed jego wszczęciem czy też jeszcze po jego zakończeniu.

W polskiej ustawie o Policji określono, że w celu rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw i wykroczeń, poszukiwania osób ukrywających się przed organami ścigania lub wymiaru sprawiedliwości, czy też poszukiwania osób, które na skutek wystąpienia zdarzenia uniemożliwiającego ustalenie miejsca ich pobytu należy odnaleźć w celu zapewnienia ochrony ich życia, zdrowia lub wolności, Policja – oprócz czynności dochodzeniowo-śledczych i administracyjno-porządkowych – ma prawo wykonywać czynności operacyjno-rozpoznawcze¹. Działania te są więc w pełni legalną sferą działań Policji. Zasadnicze znaczenie w zwalczaniu przestępczości mają jednak metody pracy operacyjnej. Istnieje ryzyko, iż mogą one przyjąć dość drastyczny charakter, ponieważ z założenia ingerują w sferę wolności i praw człowieka, jednakże pomimo to są bardzo skuteczne. Jedno z ważniejszych narzędzi pracy operacyjnej stanowi zastosowanie kontroli operacyjnej, czyli możliwości niejawnego zapoznawania się z treścią informacji przekazywanych pomiędzy osobami. Prawo do podsłuchiwanie osób – bo tym właściwie jest kontrola operacyjna – wobec których zachodzi prawdopodobieństwo, że dopuściły się bądź mają zamiar się dopuścić określonych przestępstw, zostało przyznane tylko konkretnym określonym organom, w tym także Policji. Narzędzie to można zastosować tylko w przypadkach, kiedy to inne środki, którymi dysponują organy ścigania okazały się bezskuteczne albo zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, iż ich użycie w ogóle nie przyniesie skutku. Powodem takiego stanu rzeczy jest fakt, iż kontrola operacyjna stanowi środek, który bardzo drastycznie ingeruje w prawo do prywatności i zachowania tajemnicy korespondencji, *de facto* gwarantowane przez Konstytucję RP. W związku z tym stosowanie tej metody pracy operacyjnej jest dozwolone tylko w przypadku prowadzenia czynności dotyczących ściśle określonego katalogu przestępstw. Ponadto, aby móc zastosować kontrolę operacyjną, we wniosku o zgo-

POLSKO-CYPRYJSKA WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

dę na jej zarządzenie należy dokładnie określić, w związku z jaką sprawą operacyjną ma być ona przeprowadzona, podając: jej numer oraz kryptonim; wyczerpujący opis przestępstwa, o które osoba objęta kontrolą jest podejrzewana; opis okoliczności uzasadniających potrzebę zastosowania kontroli operacyjnej, w tym stwierdzonej albo prawdopodobnej bezskuteczności lub nieprzydatności innych środków; dane osobowe lub inne dane pozwalające na jednoznaczne określenie podmiotu lub przedmiotu, wobec którego będzie prowadzona kontrola operacyjna, ze wskazaniem miejsca lub sposobu jej realizacji, oraz cel, czas i rodzaj kontroli operacyjnej. Należy nadmienić, iż Policja jest organem stosującym procedurę kontroli operacyjnej, jednak aby wprowadzić ją w życie, niezbędne jest zarządzenie o jej prowadzeniu przez właściwy miejscowo sąd okręgowy po uprzednim zatwierdzeniu wniosku przez prokuratora okręgowego bądź generalnego. Niezależnie jednak od czasu, na który kontrola operacyjna została zarządzona, czynności prowadzone w jej ramach należy niezwłocznie przerwać po ustaniu przyczyn jej wdrożenia. Przykładem takich sytuacji może być powzięcie informacji, iż osoba objęta czynnościami kontroli operacyjnej zostanie tymczasowo aresztowana lub skazana, nastąpi jej zgon lub po prostu przekazała telefon (przedmiot) objęty kontrolą operacyjną innej osobie. Warto podkreślić, że wobec osób nieletnich kontrola operacyjna nie jest jednak możliwa, ze względu na to, iż osoba nieletnia nie posiada żadnej osobowości prawnej. Takie samo prawo obowiązuje zarówno w Polsce, jak i na Cyprze. Wyjątkiem może być sytuacja, kiedy to na przykład osoba nieletnia opuściła miejsce zamieszkania, przekazując informację, iż zamierza zrobić krzywdę sobie lub innej osobie, bądź też pozyskano informację, iż ma zamiar targnąć się na własne życie. Wówczas ratowanie życia i zdrowia jest kwestią najważniejszą.

Kolejną z metod prowadzenia przez Policję czynności operacyjnych w sposób niejawnny jest obserwacja, czyli zaplanowane i celowe przyglądanie się czemuś lub komuś, bez ingerencji w przedmiot obserwacji. Głównym celem obserwacji jest uzyskanie określonych informacji bądź potwierdzenie uprzednio uzyskanych informacji z innych źródeł, ustalenie obecności poszczególnych osób w określonych miejscach, składów osobowych grup przestępczych czy też ustalenie źródeł dowodowych. Obserwację prowadzi się różnymi sposobami – można się opierać wyłącznie na własnych zmysłach, ale też wolno korzystać z urządzeń technicznych, poczynając od najprostszej lornetki, na elektronicznym sprzęcie specjalistycznym kończąc. Jednym z bardziej istotnych założeń obserwacji – które pozwala Policji uzyskiwać istotne do prowadzonych postępowań informacje – jest fakt, iż osoba obserwowana nie ma świadomości co do faktu bycia obserwowaną, a co za tym idzie – zachowuje się ona w sposób naturalny i spontaniczny. W odróżnieniu od kontroli operacyjnej, obserwację można zastosować w każdej sprawie operacyjnej, ponieważ nie jest ograniczona rygorami czy żadnym katalogiem przestępstw, które nie pozwalałyby policjantom na jej realizację. Dopiero kiedy wkracza ona w miejsca niepubliczne, czyli prywatne wnętrza domu czy pojazdu, przekształca się samoistnie w takich przypadkach w elementy kontroli operacyjnej, a tym samym – zaczyna podlegać wszelkim rygorom i ograniczeniom z nią związanymi. Jeśli chodzi o zastosowanie czynności operacyjnych w postaci prowadzenia obserwacji wobec osób nieletnich, to zarówno polskie przepisy, jak i przepisy Policji cypryjskiej nie stanowią żadnych ograniczeń w tej kwestii.

zdj. archiwum uczestników projektu

Istotą realizowanych przez funkcjonariuszy Policji czynności o charakterze operacyjno-rozpoznawczym jest uzyskiwanie informacji, które będą przydatne bądź wręcz niezbędne do dalszych czynności operacyjnych czy też już samego procesu karnego. W celu ich uzyskania Policja przy wykonywaniu swoich zadań może korzystać z pomocy osób niebędących policjantami. Możliwość tę gwarantuje policjantom ustawa o Policji. Ważnym elementem pozyskiwania informacji od osób jest fakt, iż ujawnianie ich danych osobowych jest zabronione, jeśli pomoc ta jest udzielana w trybie czynności operacyjno-rozpoznawczych². Takie osoby pozostają wtedy anonimowe, co czyni je często znaczącymi źródłami informacji. Policjant może przyjmować od nich informacje na interesujący go temat, ale ma także możliwość ukierunkowania ich na pozyskanie kolejnych, dotyczących istotnych faktów. Korzystanie przez policjanta z informacji od innych osób może zdarzać się sporadycznie i zupełnie spontanicznie, ale może także odbywać się cyklicznie, kiedy to jedna i ta sama

osoba dostarcza ich regularnie. Z taką osobą policjant może także nawiązać stałą współpracę. Niemniej jednak, niezależnie od tego, czy osoba, która przekazuje informację policjantowi pierwszy i być może ostatni raz, czyli jest zwykłą osobą informującą, czy też stanowi stałe źródło informacji, policjant może ją wynagrodzić kwotą pieniężną³, adekwatną do dostarczonej informacji. W ramach czynności operacyjno-rozpoznawczych funkcjonariusz może przyjąć od nieletniego spontaniczną informację dotyczącą przestępstwa bądź działalności przestępczej. Jednakże w związku z tym, że osoba nieletnia nie posiada osobowości prawnej, nie może ona stanowić stałego źródła informacji. Nie wchodzi w grę także wynagrodzenie pieniężne takiej osoby za przekazaną informację, ponieważ osoba niemająca osobowości prawnej nie może sporządzić pokwitowania za odebrane wynagrodzenie. Pokwitowanie takie musiałby napisać jej opiekun prawny, jednak w tym przypadku byłby on osobą trzecią w czynnościach operacyjnych, co definitywnie pozbawi tę czynność jej największej zalety, czyli niejawności.

Przedstawione podczas prowadzonych na Cyprze zajęć sposoby, metody i formy prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych, w tym wobec osób nieletnich, zarówno przez przedstawicieli polskiej, jak i cypryjskiej Policji, poddano wspólnej analizie, która wykazała, iż nie tylko regulacje prawne, ale także i same metody i formy prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych w obydwu państwach biorących udział w szkoleniu są ze sobą zbieżne.

¹ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1782, z późn. zm.), art. 14.

² Tamże, art. 22.

³ Tamże, art. 22 ust. 2.

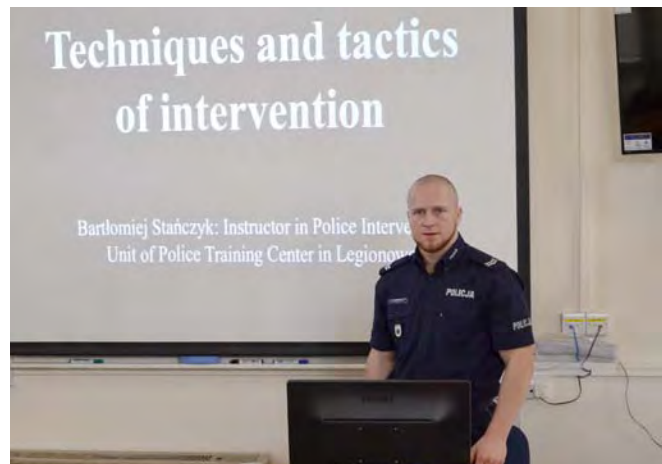
Taktyka i techniki interwencji policyjnych w Polsce i na Cyprze. Wymiana doświadczeń

st. sierż. Bartłomiej Stańczyk

instruktor Zakładu Interwencji Policyjnych CSP

Podczas pobytu kadry CSP na Cyprze przedstawiciele tamtejszej Policji wykazywali ogromne zainteresowanie polskim programem szkolenia zawodowego podstawowego, w szczególności w zakresie podwyższania sprawności fizycznej, doskonalenia taktyki i technik interwencji, a także dalszym kształceniem w tym obszarze policjantów pozostających w służbie.

Zważywszy na fakt, że polska Policja każdego roku podejmuje blisko 16 000 interwencji związanych z bójkami, pobiciami lub przestępstwami rozbójniczymi, funkcjonariusze muszą się odznaczać dużą sprawnością fizyczną, psychiczną, a także umiejętnościami z zakresu samoobrony. Te zagadnienia teoretycznie, jak i praktycznie wyłożył stronie cypryjskiej repre-

zdj. archiwum uczestników projektu

zentujący Zakład Interwencji Policyjnych Centrum Szkolenia Policji w Legionowie, instruktor, st. sierż. Bartłomiej Stańczyk. Przedstawił metody kształtowania umiejętności słuchaczy oraz strukturę poszczególnych programów kursów specjalistycznych i szkolenia zawodowego podstawowego. Obydwie strony zaprezentowały i porównały zasady użycia środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich, a następnie została przeprowadzona dyskusja nad nowoczesnymi metodami kształcenia utylitarnych umiejętności. Zarówno polscy, jak i cypryjscy uczestnicy szkolenia podkreślili, że opierająca się na obostrzonych doświadczeniach, wyraźnie można dostrzec, iż dla zapewnienia wysokich wyników kształcenia instruktorzy nieustannie poszukują prostych, efektywnych i bezpiecznych technik ataku, obrony i obezwładnienia, które mogą zostać zastosowane w konkretnych sytuacjach, zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi. Jako przykład przedstawiono mocno rozwijający się w Europie system samoobrony DEFENDO.

W swoich wystąpieniach nauczyciele z CSP zwrócili uwagę na fakt, że rocznie w ich placówce około 9000 policjantów kończy różnego rodzaju kursy specjalistyczne lub szkolenie zawodowe podstawowe, a prawie 2500 z nich przechodzi doskonalenie z zakresu taktyki i technik interwencji. Liczebność polskiej Policji wkrótce osiągnie 120 000 funkcjonariuszy. Tymczasem jedynie 7000 Cypryjczyków pełni służbę w Policji.

Każde z 16 polskich województw zajmuje większą powierzchnię od greckiej części państwa cypryjskiego. Z tego powodu występują różnice w problemach, z jakimi się spotykają policjanci w Polsce i na Cyprze, ukazały inną skalę zagrożeń

POLSKO-CZESKA WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

podczas pełnionej służby oraz konieczność korzystania z innej taktyki działania.

Głównym problemem tamtejszych funkcjonariuszy, z którym mierzą się przede wszystkim w trakcie długiego, bo trwającego przez niemal osiem miesięcy, sezonu turystycznego jest nietrzeźwość kierowców. Drugim, bardzo istotnym kłopotem są sprawy związane z materiałami pirotechnicznymi. Młodzież tworzy je na własną rękę, a następnie dla uatrakcyjnienia imprez wykorzystuje podczas bali karnawałowych, wesel, zabaw szkolnych czy nawet spotkań koleżeńskich. Trzecim, nie mniej istotnym od poprzednich, jest problem wykorzystywania seksualnego dzieci i młodzieży.

Cypryjczycy to ludność czterdziestokrotnie mniejsza niż społeczeństwo Polski. Utrzymuje się ona głównie z turystyki. Stara się tak organizować życie, by wciąż tworzyć atrakcyjne warunki do wypoczynku Europejczykom i wczasowiczom przybywającym spoza kontynentu. Zjawiska, takie jak nieuzasadniona agresja czy akty wandalizmu, są rzadko spotykane, a to uzasadnia odmienną działalność cypryjskiej i polskiej Policji.

Kiedy dochodzi do sytuacji, podczas której funkcjonariusze są zmuszeni użyć zwiększonej siły, interwencję podejmuje Emergency Response Unit. Jest to wydział będący mieszanką przypominającą polskie BOA (biorąc pod uwagę zasięg działania w kraju), SAT-ów i oddziałów prewencji (jeśli weźmiemy pod uwagę zakres podejmowanych zleceń oraz skalę zagrożenia). Zważywszy na powierzchnię wyspy oraz częstotliwość występowania interwencji z użyciem siły, można sobie pozwolić na to, by poderwać jednostkę bojową do starcia z chuliganami lub awantury domowej. ERU są w stanie dotrzeć w 25 minut w każde miejsce na wyspie. Najczęściej jednak formacja ta realizuje działania minersko-pirotechniczne.

Nie znaczy to wcale, że napotkany patrol Policji będzie bierny podczas zakłócania porządku. Taktyka działania cypryjskiej Policji polega na tym, że jeśli obywatel, stawiając opór fizyczny lub wykorzystując niebezpieczne przedmioty w celu zniszczenia mienia, pozbawienia kogoś zdrowia lub życia, powinien się spodziewać, że na miejsce interwencji zamiast drugiego patrolu z pomocą przybędzie jednostka bojowa.

Zrealizowany projekt „Szkolenie funkcjonariuszy” to niewątpliwie działanie, dzięki któremu policjanci obu krajów mogli się od siebie wiele nauczyć, skonfrontować spostrzeżenia, ocenić sposoby postępowania w sytuacjach różnego rodzaju zagrożeń. Wymiana poglądów dotyczących szerokiego spektrum zagadnień bezpieczeństwa obywateli, wspólne treningi, dyskusje, przybliżenie aspektów kulturowych, pozwala nauczycielom policyjnym przygotować policjantów na sytuacje wynikające z podjęcia interwencji wobec osób innych narodowości. Polscy funkcjonariusze jako policjanci kraju Unii Europejskiej, należącego do strefy Schengen, niejednokrotnie mogą się znaleźć w obliczu interwencji z udziałem obcokrajowców. Wiedza na temat obyczajowości, przekonań czy przyzwyczajęń innych nacji na pewno pozwoli na efektywniejsze, a i efektowniejsze wobec nich zachowania. Programy unijne, takie jak Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020 sprawiają, że policjanci mają szerszy pogląd na nawyki, i sposób zachowania zagranicznych turystów. Znajomość odrębności kulturowej Europejczyków oraz innych turystów pomaga w przestrzeganiu ładu i porządku publicznego, gwarantujących bezpieczeństwo ludzi w europejskich miastach.

Polsko-czeska wymiana doświadczeń w zakresie szkolenia policjantów ruchu drogowego

mł. insp. Grzegorz Winnicki

kierownik Zakładu Interwencji Policyjnych CSP

mł. insp. Elżbieta Kołodziejska-Powalska

naczelnik Wydziału Prezydyjnego CSP

nadkom. Radosław Kobryś

radca Biura Ruchu Drogowego

Komendy Głównej Policji

podinsp. Daniel Strzelczyk

starszy wykładowca Zakładu Ruchu Drogowego CSP

mł. asp. Paweł Kurek

instruktor Zakładu Ruchu Drogowego CSP

mł. asp. Marta Paw

instruktor Zakładu Ruchu Drogowego CSP

W dniach 5–9 czerwca br. policjanci z Centrum Szkolenia Policji przebywali w Republice Czeskiej w ramach projektu pn. „Szkolenie funkcjonariuszy”. Mobilność zakładała bezpośrednią obserwację sposobu przekazywania wiedzy i kształcenia umiejętności zawodowych oraz wymianę doświadczeń z czeskimi dydaktykami z Police College and Secondary Police School of MI w miejscowości Holešov. Uczestnikami było sześć osób – policjantki i policjanci legionowskiego Centrum – specjaliści w zakresie problematyki ruchu drogowego oraz interwencji policyjnych.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER), w którego ramach są realizowane projekty mobilności kadry zajmującej się kształceniem zawodowym, jest finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. Zadanie programu PO WER polega m.in. na wsparciu mobilności kadry zajmującej się edukacją zawodową oraz umożliwieniu wzięcia udziału w stażach zagranicznych uczniom oraz absolwentom szkół zawodowych. Program wspiera także mobilność studentów z niepełnosprawnością oraz proces szkolenia kadry kształcącej umiejętności zawodowe. Dzięki udziałowi w projektach finansowanych ze środków programu PO WER, poprzez realizację działań polegających na ponadnarodowej mobilności, kadra dydaktyczna rozwija zarówno swój potencjał, jak i potencjał instytucji, w której jest zatrudniona. Projekty są realizowane na zasadach obowiązujących w programie Erasmus⁺. Istotnym elementem każdego z projektów mobilności jest także poznanie dorobku kulturowego kraju, w którym odbywa się staż, kształtowanie otwartości i wrażliwości międzykulturowej, a także doskonalenie umiejętności komunikowania się w języku obcym – zazwyczaj jest to język angielski. Efektem projektów realizowanych w ramach programu PO WER może być stworzenie prezentacji, materiałów przedstawiających rezultaty projektu, publikacji czy też artykułów. Efekt materialny to rezultat wspólnej pracy uczestników w celu dalszego przekazania wiedzy i doświadczenia zdobytego podczas stażu.

Udział w projekcie odbywa się na ściśle określonych zasadach, między innymi w zakresie doboru uczestników. Kandydaci, którzy zgłosili swój akces do wyjazdu do czeskiego Holešova, musieli m.in.:

- 1) posiadać co najmniej trzyletni staż służby w Policji,
- 2) dysponować niezbędnym doświadczeniem zawodowym i metodycznym z zakresu ruchu drogowego lub interwencji policyjnych,
- 3) posiadać podstawową wiedzę na temat struktury czeskiej Policji,
- 4) posługiwać się językiem angielskim w stopniu pozwalającym na swobodną komunikację w zakresie dotyczącym problematyki stażu.

Mobilność w szkole policyjnej w Holešovie – niewielkim mieście leżącym na Morawach – odbywał się według programu uzgodnionego pomiędzy stroną czeską i polską. Pobyt policyjnych dydaktyków z Centrum Szkolenia Policji składał się z części merytorycznej oraz kulturalnej. Zasadniczą część pobytu policjantów z Centrum Szkolenia Policji stanowiła wymiana doświadczeń w zakresie praktycznych i metodycznych aspektów kształcenia policjantów ruchu drogowego. W jej ramach obserwowano pracę czeskich policyjnych dydaktyków – przede wszystkim w kontekście stosowania określonych metod i form przekazywania wiedzy na poszczególnych etapach szkolenia. Poza tym uczestnicy stażu mieli możliwość zapoznania się z głównymi rozwiązaniami w obszarze ustawodawstwa czeskiego, które dotyczy problematyki ruchu drogowego, w tym wytycznych co do sposobu zachowania się w czasie kontroli drogowej, zarówno kierującego, jak i policjanta. Udział w stażu dał również możliwość zapoznania się z najczęściej wykorzystywanymi urządzeniami pomiarowymi stosowanymi w codziennej służbie przez policjantów ruchu drogowego Republiki Czeskiej.

Studium Policyjne i Szkoła Średnia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Holešovie – historia i teraźniejszość

Studium Policyjne i Szkoła Średnia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Holešovie jest jednym z kilku ośrodków zajmujących się działalnością edukacyjną w ramach resortu spraw wewnętrznych. Szkoła o takim samym profilu znajduje się również w Pradze. Obie placówki oraz praski Instytut Administracji Państwowej podlegają Wydziałowi Badań nad Bezpieczeństwem i Edukacji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Republiki Czeskiej. Poza wymienionymi jednostkami szkoleniowymi ministerstwu podlega także zlokalizowana w Pradze Akademia Policyjna. W funkcjonującym w Czechach systemie szkolenia policjantów istotną rolę odgrywają jednostki szczebla wojewódzkiego – dyrekcje policji – gdyż w ich strukturach znajdują się policyjne centra szkoleniowe odpowiadające między innymi za przygotowanie nowo przyjętych funkcjonariuszy do pełnienia służby na podstawowych stanowiskach policyjnych. Działalność centrów jest koordynowana na poziomie Prezydium Policji, czyli odpowiednika polskiej Komendy Głównej Policji.

Historia szkoły policyjnej w Holešovie sięga końca lat trzydziestych ubiegłego wieku. W 1938 r., w wyremontowanych wówczas na koszt miasta budynkach, funkcjonował batalion czechosłowackiej armii, którego zadaniem była ochrona granicy. Po zajęciu Moraw przez wojska III Rzeszy w koszarach rozpoczęła działalność niemiecka Policja Porządkowa, a następnie – od 1942 r. aż do końca wojny – szkoła niemieckiej

Żandarmerii. Od 1946 r. do początku lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku w Holešovie, na terenie dzisiejszej szkoły Policji, działały różnego typu jednostki wojskowe. W 1972 r. zlokalizowano tam placówkę szkoleniową czechosłowackiej Policji. Była to Szkoła Oficerska, która niebawem, bo w 1974 r., została przemianowana na 3. Wydział Ochrony Granic Państwa Akademii Policyjnej Państwowej Służby Porządkowej. Wydział działał przez dwanaście lat. W 1986 r. w holešovskich koszarach rozpoczęła działalność Szkoła Oficerów i Podoficerów Państwowej Służby Porządkowej, Straży Granicznej oraz Sił Zbrojnych podległych Ministerstwu Spraw Wewnętrznych. Lata dziewięćdziesiąte to kolejne zmiany organizacji i zakresu działalności placówki. W 1991 r. powołano tutaj Szkołę Zawodową Federalnych Sił Policyjnych, trzy lata później – Szkołę Policji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, a w 2008 r. istniejące do dzisiaj Studium Policyjne i Szkołę Średnią Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Część bogatej tradycji szkoły policyjnej w Holešovie zachowała się w licznych pamiątkach, które można podziwiać w tamtejszej Izbie Pamięci – są to między innymi sztandary, fotografie, mundury oraz wyposażenie wojskowe i policyjne.

Obecnie w Studium Policyjnym i Szkole Średniej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Holešovie jest zatrudnionych ponad 180 osób, w tym niemal 70 wykładowców. Placówką kieruje dyrektor płk Jan Dvořák, który wykonuje swoje zadania z pomocą dwóch zastępców oraz kierowników komórek organizacyjnych – wydziałów zajmujących się określonymi obszarami działalności o charakterze dydaktycznym, kadrowym i logistycznym.

Kompetencje zastępców dyrektora szkoły policyjnej w Holešovie są związane z dwoma zasadniczymi obszarami działalności jednostki – dydaktyką i logistyką. W ramach pionu dydaktycznego, za który odpowiada płk dr Andrej Rohál, funkcjonuje sześć wydziałów. Zakres ich działalności obejmuje:

- 1) edukację na rzecz bezpieczeństwa;
- 2) prawo i kryminalistykę;
- 3) przedmioty ogólnozawodowe;
- 4) służbę prewencyjną;
- 5) techniki i taktykę interwencji;
- 6) wsparcie metodyczne kadry dydaktycznej².

W ramach działalności edukacyjnej Studium Policyjne i Szkoła Średnia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Holešovie zajmuje się kształceniem policjantów, pracowników Policji i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz edukacją młodzieży na poziomie państwowej szkoły średniej.

Studium Policyjne w Holešovie kształci w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego³. Zakres zagadnień realizowanych w ramach studiów koncentruje się na problematyce związanej przede wszystkim z działalnością służby policyjnej – prewencją, ruchem drogowym, ochroną granic państwa i służbą śledczą. Poza tym w ramach studiów kształcą się również pracownicy policji i ministerstwa spraw wewnętrznych⁴.

Nauka w prowadzonej w Holešovie szkole średniej trwa cztery lata i kończy się egzaminem maturalnym⁵. Młodzież, która chce podjąć naukę w liceum, podczas egzaminów wstępnych musi się wykazać nie tylko odpowiednim poziomem wiedzy ogólnej, lecz także sprawnością fizyczną. Jak pokazuje praktyka, na jedno miejsce przypada średnio czterech kandydatów. Nauka jest bezpłatna, natomiast korzystanie z bazy hotelowej i wyżywienia podlega opłatom. Podczas nauki w liceum uczniowie zdobywają nie tylko wiedzę ogólną, lecz także mają okazję do udziału w treningu strzeleckim z wykorzystaniem

POLSKO-CZESKA WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

pistoletów pneumatycznych oraz pistoletów CZ 75 Combat D przystosowanych do strzelania amunicją 5,6 mm. Po zdaniu egzaminu maturalnego absolwenci liceum mogą kontynuować naukę w szkołach wyższych lub podjąć pracę w administracji publicznej lub agencjach ochrony, straży miejskiej, mogą także ubiegać się o przyjęcie do służby w Policji. Absolwenci liceum, którzy chcą rozpocząć karierę zawodową w Policji, podobnie jak pozostali kandydaci do służby, muszą zakończyć proces selekcji z wynikiem pozytywnym⁶. Na podstawie opinii naszych kolegów z Czech, prowadzących zajęcia z uczniami liceum, można stwierdzić, że profil szkoły sprawia, iż absolwenci holešovskiej placówki mają nieco większe szanse na pozytywne zakończenie doboru do służby z uwagi na program nauki obejmujący zwiększoną liczbę zajęć doskonalących sprawność fizyczną, w tym również o charakterze specjalistycznym.

Studium Policyjne i Szkoła Średnia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Holešovie zajmuje się również doskonaleniem zawodowym policjantów i pracowników Policji oraz resortu spraw wewnętrznych. W ramach kursów doskonalących policjanci i pracownicy zwiększają swoje kompetencje w obszarach związanych z problematyką imigracyjną czy też technologiami informatycznymi. Szkoła prowadzi również kursy dla instruktorów Służby Więziennej, policjantów pełniących służbę w środowiskach zróżnicowanych kulturowo oraz dla pracowników Ministerstwa Spraw Wewnętrznych zajmujących się administracyjną kontrolą nad bronią palną znajdującą się na rynku cywilnym. Ponadto w szkole są realizowane zajęcia nauki i doskonalenia umiejętności posługiwania się językiem angielskim, rosyjskim i niemieckim. Kursy językowe są przeznaczone nie tylko dla osób zajmujących się problematyką imigracyjną, lecz również – co wymaga szczególnego podkreślenia – dla policjantów oddziałów prewencji i komórek organizacyjnych ruchu drogowego. W wielu przypadkach to właśnie ta grupa funkcjonariuszy podczas wykonywania swoich rutynowych zadań służbowych ma bezpośredni kontakt z obcokrajowcami. Są to często sytuacje, w których policjanci podejmują kontrolę drogową wobec obcokrajowców lub też turyści z zagranicy zwracają się do funkcjonariuszy z prośbą o pomoc. W szkole prowadzi się również kursy językowe dla pracowników Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz kursy językowe o charakterze doskonalącym dla policjantów, którzy zdali egzamin z zakresu posługiwania się językiem angielskim, rosyjskim lub niemieckim. W ramach współpracy sąsiedzkiej z Niemcami w szkole policyjnej w Holešovie odbywają się także kursy nauki języka czeskiego, w których uczestniczą funkcjonariusze policji z graniczącej z Republiką Czech niemieckiej Bawarii⁷.

W Holešovie do dyspozycji studentów, słuchaczy i uczniów liceum jest baza szkoleniowa składająca się z auli oraz niemal 100 sal lekcyjnych, w tym 60 ma charakter specjalistyczny – są to między innymi symulatory. Zaplecze sportowe obejmuje salę gimnastyczną, salę z matami judo, bieżnię, kort tenisowy, a także sprawnościowy tor przeszkód. Zajęcia z zakresu umiejętności strzeleckich odbywają się na strzelnicach – są to cztery osie strzeleckie, w tym strzelnica odkryta o długości 300 metrów. W obiektach strzeleckich można korzystać z broni pneumatycznej, pistoletów oraz broni długiej. Poza tym uczestnicy zajęć mają do dyspozycji dwie sale wyposażone w trenażery strzeleckie.

Studium Policyjne i Szkoła Średnia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Holešovie prowadzi aktywną działalność

w obszarze współpracy międzynarodowej, m.in. poprzez udział w konferencjach i seminariach, ich organizację, realizację projektów, udział w szkoleniach prowadzonych przez CEPOL, a także w zawodach sportowych. Poza tym szkoła współpracuje z bawarską Dyрекcją Policji w Monachium, słowackimi szkołami policji w Koszycach i w Pezinok, a także polskimi jednostkami – ośrodkami szkoleniowymi Straży Granicznej w Koszalinie i Lubaniu oraz Szkołą Policji w Katowicach. Szkoła w Holešovie jest zaangażowana w projekty międzynarodowe z zakresu:

- 1) ochrony granic zewnętrznych Unii Europejskiej;
- 2) edukacji na rzecz dzieci, członków mniejszości narodowych;
- 3) europejskich funduszy kształcenia dorosłych;
- 4) zapobiegania przemoc⁸.

Szkolenie i doskonalenie zawodowe czeskich policjantów w zakresie ruchu drogowego i interwencji policyjnych

W Czechach przyjęcie do służby w Policji wymaga ukończenia postępowania kwalifikacyjnego z wynikiem pozytywnym. Jest ono podzielone na dwie części – pierwsza obejmuje ocenę stanu zdrowia kandydata, w tym predyspozycji psychofizycznych, druga – ocenę sprawności fizycznej. Kandydaci, którzy pozytywnie zakończyli rekrutację, trafiają do jednego z policyjnych centrów szkolenia. Są to komórki szkoleniowe funkcjonujące w strukturach regionalnych dyrekcji policji – w odniesieniu do polskiej rzeczywistości dyrekcje są odpowiednikami komend wojewódzkich Policji. Wynika z tego, że struktura szkolnictwa czeskich policjantów na poziomie podstawowym jest w znacznie mniejszym stopniu scentralizowana niż model obowiązujący w Polsce, gdzie szkolenie zawodowe podstawowe jest prowadzone w pięciu jednostkach szkoleniowych oraz w jednym ośrodku szkolenia podlegającym komendzie wojewódzkiej Policji. Specyfika czeskiego modelu szkolenia polega również na tym, że ciężar przygotowania nowo przyjętych policjantów do służby spoczywa na regionalnych dyrekcjach policji, natomiast – podobnie jak w Polsce – proces szkolenia jest koordynowany centralnie. W Prezydium Policji znajduje się komórka odpowiadająca za kształcenie i szkolenie policjantów. Wspomniane policyjne centra szkolenia regionalnych dyrekcji policji nie muszą być zlokalizowane w miastach będących stolicami regionów. Przykładem jest chociażby Holešov należący do regionu zlíńskiego, którego stolicą jest Zlín. Z uwagi na odpowiednie zaplecze szkoleniowe i bazę kwaterunkową siedziba zlíńskiego Centrum znajduje się na terenie holešovskiego Studium Policyjnego i Szkoły Średniej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, a pełniący w nim służbę instruktorzy prowadzą zajęcia w tych samych obiektach, z których korzystają ich koledzy po fachu, zatrudnieni w Studium. Formalnie obie jednostki funkcjonują jako odrębne struktury organizacyjne, natomiast w praktyce pracują niemal jak jeden organizm.

Zasadniczym celem szkolenia nowo przyjętych funkcjonariuszy jest zapewnienie im niezbędnej wiedzy i umiejętności do wykonywania zadań służbowych na podstawowych stanowiskach policyjnych. Proces przygotowania adepta policyjnego rzemiosła w Czechach trwa niemal rok i składa się z kilku etapów. Pierwsza część kursu podstawowego ma charakter szkolenia wojskowego – osoby skierowane na kurs do Policyjnego Centrum Szkolenia regionu zlíńskiego odbywają ją w leżącym na Morawach Viškovie, gdzie mieści się wojskowa

Nowoczesne szkolenie zawodowe opiera się m.in. na odpowiedniej bazie dydaktycznej. W Holešovie studenci i słuchacze podczas zajęć symulacyjnych korzystają również z samolotu i wagonu kolejowego.

Policjanci z Centrum Szkolenia Policji mieli możliwość obserwowania kontroli pojazdu ciężarowego.

RAMER 10 to nowoczesne urządzenie radarowe, które pozwala skutecznie ujawniać wykroczenia w ruchu drogowym polegające na przekroczeniu dozwolonej prędkości. Ekran dotykowy umożliwia zdalne sterowanie oraz przekazywanie obrazów.

Zajęcia z zakresu taktyki interweniowania wobec osób poruszających się pojazdami. Na zdjęciu słuchacze kursu podstawowego.

baza szkoleniowa będąca częścią Akademii Wojskowej. Na tym etapie adepci uczestniczą w zajęciach o charakterze ogólnowojskowym, w tym również odbywają strzelania. Kolejny etap to trwający 38 tygodni pobyt w regionalnym Policyjnym Centrum Szkoleniowym. Szkolenie zawodowe podstawowe polskich policjantów trwa ponad sześć miesięcy⁹. Zarówno program szkolenia podstawowego obowiązujący w Czechach, jak i w Polsce zostały opracowane zgodnie z metodologią tzw. modułów umiejętności zawodowych. Poszczególne obszary zagadnieniowe łączą wiedzę i umiejętności z wielu dziedzin policyjnej pragmatyki. W obu krajach już dawno na poziomie policyjnego szkolnictwa zawodowego zrezygnowano z klasycznych przedmiotów, zastępując je znacznie szerzej merytorycznie sformułowanymi nazwami jednostek modułowych i szkolnych. Zastosowany schemat budowy programu wymusza z pewnością większą interdyscyplinarność zajęć szkoleniowych.

Nieodłączną częścią szkolenia podstawowego w Czechach jest dwumiesięczna praktyka w jednostce terenowej. Uczestnikom szkolenia podstawowego przysługuje również trzytygodniowy urlop. Porównując główne założenia struktury programu przygotowania czeskich adeptów do służby na podstawowych stanowiskach służbowych, można odnieść wrażenie, iż w Polsce ten proces jest uboższy. Przede wszystkim nasi południowi sąsiedzi przywiązują znacznie większą wagę do kształcenia umiejętności w realnych warunkach, czemu służy dwumiesięczny okres praktyki w jednostce terenowej. Po odbyciu praktyki słuchacze znów wracają do regionalnego Policyjnego Centrum Szkolenia i uczestniczą w dalszej części szkolenia. Dwumiesięczny pobyt w jednostce wykonawczej policji daje im z pewnością szansę na zapoznanie się ze specyfiką służby i zebranie pierwszych doświadczeń zawodowych, choćby w niewielkim zakresie. Ponadto może być powodem do refleksji na temat napotkanych trudności podczas interwencji, a w konsekwencji poszukiwania pomocy w ich rozwiązaniu podczas zajęć prowadzonych przez doświadczonych dydaktyków w dalszej części szkolenia. W polskich realiach już dawno zaniechano kierowania słuchaczy szkolenia zawodowego podstawowego na praktyki w trakcie szkolenia do macierzystych jednostek Policji – chociażby na okres kilku tygodni. Zamiast tego w ramach zajęć dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego w miejscu pełnienia służby oraz podejmowania interwencji słuchacze uczestniczą w namiastce praktyki, którą stanowi pięć ośmiodzinnnych służb patrolowych na terenie jednostki terenowej Policji. Służby są nadzorowane przez nauczycieli policyjnych oraz funkcjonariuszy z jednostki, w której odbywają się tego typu zajęcia¹⁰.

Zasadniczą część kursu, czyli pobyt w regionalnym Policyjnym Centrum Szkoleniowym, wiąże się z realizacją programu o wymiarze 1010 godzin dydaktycznych. Program zajęć składa się z dwóch głównych części – teoretycznej i praktycznej. Część o charakterze teoretycznym polega na przygotowaniu słuchaczy do udziału w zajęciach praktycznych – są to najczęściej symulacje. W części teoretycznej ponad 100 godzin stanowią zajęcia poświęcone zagadnieniom ruchu drogowego. W czeskim systemie szkolenia nie funkcjonuje osobny kurs o charakterze specjalistycznym, którego zadaniem byłoby przygotowanie policjanta do wykonywania zadań z zakresu ruchu drogowego. W Polsce pełnoprawnym policjantem ruchu drogowego jest absolwent szkolenia zawodowego podstawowego, który ukończył kurs specjalistyczny z zakresu ruchu drogowego. W praktyce kurs obejmuje dwa programy – jeden

POLSKO-CZESKA WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

ma charakter ogólny¹¹, natomiast drugi to część szczególna¹². Warto nadmienić, iż w Polsce słuchacze szkolenia zawodowego podstawowego także nabywają wiedzę z zakresu ruchu drogowego; niemal siedemdziesiąt godzin zajęć dotyczy kwestii podejmowania czynności wobec uczestników ruchu drogowego¹³. W czeskim modelu szkolenia uczestnicy kursu podstawowego zdobywają wiedzę i kształcą podstawowe umiejętności konieczne do realizacji zadań prowadzonych na drogach poprzez udział w zajęciach z zakresu:

- 1) przepisów o ruchu drogowym¹⁴;
- 2) kategorii praw jazdy;
- 3) przepisów dotyczących tablic rejestracyjnych;
- 4) kontroli stanu technicznego pojazdów;
- 5) obsługi urządzeń wykorzystywanych do kontroli trzeźwości kierujących pojazdami oraz urządzeń pomiarowych;
- 6) przepisów związanych z przewozem ładunków niebezpiecznych;
- 7) kierowania ruchem – w tym również 4-godzinne zajęcia praktyczne na terenie szkoły lub na drodze publicznej;
- 8) kontroli pojazdu – taktyka podejmowania czynności (6 godzin teorii i 14 godzin zajęć praktycznych na terenie jednostki terenowej Policji);
- 9) wykroczeń w ruchu drogowym;
- 10) zdarzeń drogowych.

Drugi, praktyczny etap kursu podstawowego, w tym również tematyka ruchu drogowego, odbywa się najczęściej w ramach ośmiogodzinnych bloków zajęć praktycznych poświęconych modelowym sytuacjom interwencyjnym:

- 1) w mieszkaniach;
- 2) w miejscach publicznych, w tym również restauracjach i sklepach;
- 3) wobec osób będących pod wpływem alkoholu, narkotyków;
- 4) wobec osób prezentujących postawy ekstremistyczne;
- 5) wobec osób zatrzymanych stawiających bierny lub czynny opór.

Ponadto na tym etapie szkolenia słuchacze nabywają umiejętności z zakresu stosowania środków przymusu bezpośredniego, odbywają strzelania oraz uczestniczą w zajęciach doskonalących technikę jazdy samochodem. Ze względów formalnych w zajęciach związanych z kierowaniem pojazdem mogą brać udział jedynie słuchacze, którzy posiadają prawo jazdy. Warto nadmienić, że jeszcze kilka lat temu posiadanie prawa jazdy było warunkiem niezbędnym, aby ubiegać się o przyjęcie do czeskiej policji. Obecnie, podobnie jak w Polsce, nie ma takiego wymogu. Niewątpliwym ułatwieniem dla kadry dydaktycznej prowadzącej zajęcia o praktycznym charakterze jest baza dydaktyczna Studium Policyjnego i Szkoły Średniej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Holešovie, z której korzystają także instruktorzy regionalnego Policyjnego Centrum Szkoleniowego. Na terenie szkoły znajduje się obiekt, w którym zaaranżowano pomieszczenia wiernie oddające najczęściej spotykane miejsca policyjnych interwencji. Znajduje się tam również terminal lotniczy wykorzystywany podczas zajęć w ramach problematyki związanej z zadaniami czeskiej policji w zakresie imigracji. Z przykrością należy stwierdzić, że obiektów tego typu w polskich szkołach policyjnych nadal jest zbyt mało w stosunku do potrzeb.

Zwieńczeniem rocznego okresu nauki jest egzamin końcowy, który ma charakter zadania praktycznego. Słuchacze losują temat interwencji, a następnie – w ramach patrolu dwuosobowego – podejmują czynności służbowe zmierzające do rozwiązania sytuacji problemowej. Ocenie podlegają działa-

nia wykonywane przez jednego członka patrolu, drugi ze słuchaczy pełni rolę partnera z patrolu i nie jest oceniany. Potem następuje zamiana ról – losowanie zadania egzaminacyjnego i wykonanie adekwatnych czynności interwencyjnych wspólnie z partnerem z patrolu.

Centrum Bezpiecznej Jazdy Libros

Podczas kolejnych dni pobytu uczestnicy projektu złożyli między innymi wizytę w Centrum Bezpiecznej Jazdy Libros w Ostrawie. Szkoła ta została założona w 2004 r. jako firma prowadząca działalność komercyjną. Do zadań Centrum należy teoretyczne i praktyczne szkolenie w celu wzmocnienia i poprawy poziomu wyszkolenia kierowców, doskonalenia prawidłowych zachowań, podejmowania właściwych decyzji i reagowania w krytycznych sytuacjach drogowych oraz edukacja dzieci dla poprawy ich bezpieczeństwa na drogach.

Z usług Centrum korzystają przede wszystkim kierowcy i mieszkańcy Ostrawy oraz Euroregionu – zarówno osoby ubiegające się o prawo jazdy, jak i instruktorzy nauki jazdy, kierowcy ciężarówek, autobusów, kierowcy pojazdów służb wchodzących w skład zintegrowanych systemów ratownictwa. Ponadto w Centrum odbywa się doskonalenie kierowców nie w pełni sprawnych ruchowo i osób zaawansowanych wiekowo. Z usług Centrum mogą skorzystać także kierowcy, którzy otrzymali punkty karne za popełnienie wykroczenia w ruchu drogowym – udział w kilkugodzinnym, odpłatnym kursie daje możliwość zredukowania liczby punktów karnych.

W 2005 r., wraz z podjęciem współpracy ze słowacką firmą Matador Puchov, rozpoczęła się również bardzo bogata historia LIBROS TATRA TEAM, czyli specjalnego zespołu szkolącego kierowców straży pożarnej z wykorzystaniem odpowiednio zmodernizowanych pojazdów ciężarowych marki Tatra. W ramach współpracy z firmą Matador Puchov przygotowano między innymi specjalną ciężarówkę, która brała udział w wielu wyścigach i imprezach pokazowych – nie tylko w Czechach, lecz również za granicą. LIBROS TATRA TEAM zajmuje się przede wszystkim prowadzeniem szkoleń specjalistycznych z zakresu bezpiecznej jazdy.

Na terenie Centrum znajduje się nawierzchnia bitumiczna, na której można symulować warunki jazdy dla wszystkich kategorii pojazdów – w tym samochodów ciężarowych do 40 ton i motocykli – w trudnych warunkach pogodowych, na granicy przyczepności kół. Są tam również nawierzchnie wyposażone w specjalne dysze wodne, które powodują, że nawierzchnia staje się śliska lub tworzy się kurtyna wodna ograniczająca widoczność kierującego, specjalny tor w kształcie okręgu do symulacji poślizgu przedniej lub tylnej osi pojazdu, miejsce, gdzie tworzy się zjawisko aquaplaningu, oraz odcinek prosty do ćwiczenia nagłego hamowania i poślizgu. Centrum posiada tor ze specjalną nawierzchnią, na której można symulować nagły poślizg pojazdu, przeznaczony nie tylko dla samochodów osobowych, lecz także ciężarówek. Jest to jedyny taki tor w Czechach. Poza tym w Centrum znajduje się tor pokryty specjalną nawierzchnią, która służy do symulowania ekstremalnych warunków jazdy dla kierujących motocyklami. Oprócz torów płaskich są także tory przeznaczone do jazdy terenowej samochodem ciężarowym. Można na nich ćwiczyć jazdę po drodze o znacznym kącie nachylenia.

Zaplecze szkoleniowe ostrawskiego Centrum Libros pozwala na naukę i doskonalenie jazdy w poślizgu, czyli tak zwanym drifcie. Jest to możliwe dzięki stosowaniu specjalnych nakła-

dek na opony systemu *Easy Drift*. Nakładki umożliwiają symulację jazdy w trudnych warunkach, zapewniając jednocześnie niewielkie obciążenie systemu napędowego samochodu oraz chroniąc opony przed nadmiernym zużyciem. Co więcej, dzięki możliwości wykorzystania samochodu przednionapędowego, kursanci korzystający z systemu *Easy Drift* mogą ćwiczyć opanowywanie poślizgu pojazdu o najpopularniejszym typie napędu.

Od 2010 r. ostrawskie Centrum Bezpiecznej Jazdy Libros, jako jedna z sześciu tego typu placówek, współpracuje ze służbami zintegrowanego systemu bezpieczeństwa w zakresie szkolenia kierowców pojazdów uprzywilejowanych, w ramach programu *Bezpieczna jazda*. Projekt, finansowany przez czeski rząd, obejmuje cykl szkoleń w latach 2016–2018. Uczestniczą w nich kierowcy pojazdów służbowych czeskiej Policji, pogotowia ratunkowego i straży pożarnej. Zajęcia prowadzone w ramach projektu odbywają się według tego samego programu dla wszystkich służb i z wykorzystaniem takiego samego wyposażenia. Pomyślnie projekt jest szef ostrawskiej drogówki, odpowiednik naczelnika wydziału ruchu drogowego szczebla wojewódzkiego w Polsce. Dzięki bliskiej współpracy Centrum Bezpiecznej Jazdy Libros z przedstawicielami zintegrowanego systemu czeskich służb ratunkowych i porządkowych niemal każdy policjant, strażak czy kierowca karetki pogotowia może nie tylko sprawdzić w praktyce swoje umiejętności, lecz przede wszystkim – dzięki instruktorom Libros – doskonalić technikę bezpiecznej jazdy w ekstremalnych warunkach drogowych. Program szkolenia kierowców obejmuje 9 godzin lekcyjnych. Podczas jednodniowego szkolenia kierowcy doskonalą jazdę po okręgu, umiejętność pełnego hamowania, reakcji obronnej oraz umiejętności poprawnego zachowania się w poślizgu. W zajęciach uczestniczy grupa 12 lub 8 kierowców. Według założeń każdy kierowca służb wchodzących w skład zintegrowanego systemu czeskich służb ratunkowych i porządkowych powinien wziąć udział w tych zajęciach raz w roku.

Zintegrowane Centrum Bezpieczeństwa w Ostrawie

Podczas wizyty w Ostrawie policjanci Centrum Szkolenia Policji odwiedzili Zintegrowane Centrum Bezpieczeństwa, w którym współdziałają przedstawiciele policji, straży pożarnej, służby medycznej oraz ostrawska straż miejska. Warto dodać, iż istniejące od 2011 r. w Ostrawie Centrum jest jedynym tego typu miejscem w Republice Czeskiej, w którym koordynuje się pracę czterech różnych służb. Uczestnicy stażu mogli obserwować pracę dyspozytorów, obsługę zgłoszeń alarmowych, wymianę informacji z odpowiednimi jednostkami oraz zapoznali się z technologią wykorzystywaną w ramach ostrawskiego Centrum.

Wyposażenie pojazdów czeskiej drogówki

Pojazdy nieoznakowane czeskiej policji drogowej są wyposażone w świetlne sygnały uprzywilejowania, rozmieszczone w taki sposób, że widać je z każdej strony pojazdu. Znajdują się na przedniej szybie, w jej górnej części oraz w przednim zderzaku – poniżej tablicy rejestracyjnej. W tylnych szybach drzwi, po obu stronach pojazdu, są zamontowane „stroboskopy” wysyłające sygnały świetlne barwy niebieskiej. Z tyłu pojazdu w każdym rogu tylnej szyby znajdują się sygnały świetlne. Ponadto w przedniej części pojazdu do osłony przeciwsłonecznej zamontowana jest otwierana tablica tekstowa led, na której można wyświetlać różne komunikaty z poleceniami do określonego zachowania się

kierowcy podczas dynamicznego zatrzymania pojazdu. W tylnej szybie pojazdu również umieszczono tablicę tego typu. W trakcie wizyty w Ostrawie policjanci tamtejszej komendy policji zaprezentowali legionowskiemu dydaktykom wyposażenie nieoznakowanego pojazdu służbowego z wideorejestratorem, na co dzień wykorzystywanego przez policjantów ruchu drogowego w Czechach. Szczególne zainteresowanie wzbudziło urządzenie RAMER 10, które pozwala skutecznie ujawniać wykroczenia w ruchu drogowym, polegające na przekroczeniu dozwolonej prędkości. RAMER 10 jest nowoczesnym urządzeniem radarowym, pozwala na rejestrację obrazu oraz wykonywanie zdjęć. Ekran dotykowy daje możliwość zdalnego sterowania oraz przekazywania obrazów. Zarejestrowane wykroczenie można odtworzyć na miejscu za pomocą tabletu kompatybilnego z tym urządzeniem. RAMER 10 pozwala na dokonywanie pomiarów prędkości podczas jazdy oraz statycznie. Dzięki głowicy radarowej zamontowanej na przednim pasie samochodu, pod pokrywą silnika, można mierzyć prędkości pojazdów oddalających się i nadjeżdżających. Praca urządzenia jest możliwa w każdych warunkach oświetleniowych. Radary RAMER 10 są wyposażone w dodatkowy moduł ANPR, który pozwala na rozpoznawanie tablic rejestracyjnych, a potem – na dokonanie sprawdzenia pojazdu w bazie danych. Dodatkowo urządzenie jest wyposażone w system GPS, pozwalający dokładnie określić miejsce popełnienia wykroczenia.

Inspekcja Transportu Drogowego

Funkcjonariusze Centrum Szkolenia Policji w trakcie realizacji projektu, poza spotkaniami z przedstawicielami czeskiej drogówki i obserwacją zajęć dotyczących taktycznych aspektów podejmowania interwencji wobec uczestników ruchu drogowego, zapoznali się również ze sposobem pracy oraz aparaturą pomiarową wykorzystywaną przez przedstawicieli czeskiego Centrum Służb pro Silniční Dopravu (CSPSD) – odpowiednika działającej w Polsce Inspekcji Transportu Drogowego.

CSPSD powstała w celu wzmocnienia, zapewnienia poprawy i intensyfikacji działalności państwowego nadzoru technicznego w transporcie drogowym w ramach przeprowadzonej kontroli drogowej. Obecnie w Czechach funkcjonuje 15 jednostek CSPSD rozmieszczonych w różnych regionach kraju. Funkcjonariusze wykonują swoje codzienne obowiązki w obszarze współpracy z policjantami ruchu drogowego Republiki Czeskiej. Działalność CSPSD ma na celu poprawę płynności i bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz zapewnienie przestrzegania przepisów dotyczących transportu drogowego – zarówno krajowych, jak i międzynarodowych. Funkcjonariusze CSPSD biorą regularny udział w cyklu szkoleń zawodowych, aby zwiększać kompetencje i zdobywać uprawnienia pozwalające na prowadzenie specjalistycznych kontroli w zakresie:

- 1) monitorowania przewozu drogowego towarów niebezpiecznych – ADR;
- 2) stanu technicznego pojazdów oraz mocowania ładunków;
- 3) zgodności przepisów socjalnych dotyczących transportu drogowego – tzw. kontrola czasu pracy kierowców;
- 4) prawidłowego wykorzystania tachografów stosowanych w transporcie drogowym;
- 5) przewozu osób w krajowym i międzynarodowym transporcie;
- 6) transportu szybko psujących się artykułów żywnościowych – ATP;
- 7) obsługi wagi oraz sposobu dokonywania pomiarów w transporcie pojazdów nienormatywnych.

POLSKO-CZESKA WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

Wzgórze Zamkowe w Pradze.

Wykładowcy z Centrum Szkolenia Policji przed głównym wejściem do Police College and Secondary Police School MI w Holešovie. Pierwszy od prawej kpt. Erik Sova, wykładowca, specjalista w zakresie ruchu drogowego.

zdj. archiwum uczestników projektu

CSPSD regularnie współpracuje ze swoimi odpowiednikami w innych krajach europejskich w ramach wspólnych kontroli transportu drogowego. Eksperti mobilnych jednostek kontrolnych stanowią integralną część systemu kontroli drogowych. Ich praca pozwala na sprawne egzekwowanie stosowania norm prawnych obowiązujących w transporcie drogowym, jak również staje się podstawą do gromadzenia doświadczeń pozwalających na proponowanie i wdrażanie zmian w sposobie kontroli transportu drogowego. Funkcjonariusze CSPSD są cenionymi ekspertami i profesjonalistami w swojej dziedzinie.

Zgodnie z przepisami obowiązującymi w Czechach, kontrolerzy CSPSD nie mogą podawać kierującym sygnału do zatrzymania. W związku z tym konieczna jest współpraca z patrolami policji drogowej. Policjanci zatrzymują pojazd do kontroli, a następnie do akcji wkraczają kontrolerzy CSPSD. Dokonują oni kontroli stanu technicznego pojazdu, tachografu, dokumentów wymaganych podczas przewozu określonych ładunków. Kontrolerzy jednostek CSPSD nie mają uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego oraz do nakładania kar pieniężnych w drodze decyzji administracyjnych. Takie prawo przysługuje policjantom ruchu drogowego. Policjanci z Centrum Szkolenia Policji mieli możliwość obserwowania kontroli pojazdu ciężarowego. Zgodnie z przyjętymi zasadami policjant ruchu drogowego zatrzymał pojazd do kontroli. Wówczas do pracy przystąpili kontrolerzy CSPSD. W jej trakcie sprawdzono dokumenty związane z przewozem określonego ładunku, stan techniczny układu kierowniczego, układu pneumatycznego, wymaganego oświetlenia oraz stanu ogumienia pojazdu. Następnie kontrolerzy zajęli się weryfikacją

kacją dokumentów okazanych przez kierującego, jak również analizą czasu jego pracy.

Podczas kontroli przewozu materiałów niebezpiecznych (ADR) kontrolerzy wykorzystują program ADRem, który ułatwia przeprowadzenie czynności kontrolnych. Program jest elektroniczną wersją umowy ADR dotyczącej międzynarodowych przewozów materiałów niebezpiecznych na lata 2017–2019. Pozwala on na szybki dostęp do przepisów oraz wymogów, jakie powinny być spełnione podczas przewozu poszczególnych towarów niebezpiecznych. Dostępne funkcje programu pozwalają na:

- 1) wyszukiwanie materiału niebezpiecznego według numeru UN w wykazie towarów;
- 2) sprawdzenie obowiązujących przepisów umowy ADR 2017 i porównania ich z przepisami umowy 2015;
- 3) wyszukiwanie przepisu za pomocą wpisanej frazy, np. instrukcja pisemna dla załogi;
- 4) wyszukiwanie wymagań co do prawidłowego oznakowania pojazdu przy przewozie konkretnego materiału niebezpiecznego;

5) drukowanie listy kontrolnej po przeprowadzonej kontroli. Jak już wspomniano, kontrolerzy CSPSD w trakcie dokonywanych kontroli weryfikują również przestrzeganie przez kierowców norm czasu pracy. Analiza czasu pracy kierującego odbywa się z wykorzystaniem programu TachoScan. Pozwala on na analizę zapisów na wykresówkach okazanych przez kierującego, jak również dokonanie sprawdzenia zapisów zarejestrowanych na karcie kierowcy i w pamięci masowej tachografa cyfrowego. Korzystanie z programu znacznie usprawnia realizację tej części kontroli.

Funkcjonariusze CSPSD, dokonując kontroli, mają możliwość korzystania również z innych przyrządów umożliwiających ujawnienie nieprawidłowości. Między innymi jest to urządzenie do wyszukiwania manipulacji w tachografie.

Program kulturowy

Poza działalnością szkoleniową Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) pozwala także na poznanie kultury stron uczestniczących w przedsięwzięciu. W ramach programu kulturowego grupa legionowskich policjantów zwiedziła budzące podziw turystów z całego świata wzgórze zamkowe w Pradze. Poza tym wizyta w Holešovie była doskonałą okazją do poznania niezwykle bogatego dziedzictwa kulturowego Moraw, zwłaszcza uroczych budowli w stylu gotyckim i barokowym – wiele z nich to zabytki wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO.

Kromierz to miasto słynące przede wszystkim z zamku biskupów ołomunieckich. Historia miasta jako własności biskupów z Ołomuńca sięga XII wieku. Na miejscu stojącego dzisiaj barokowego zamku znajdowała się kiedyś budowla gotycka. Kromierz był doświadczany przez pożary, największy z nich strawił miasto w 1752 r., oraz przez niszczycielskie działania podczas wojny trzydziestoletniej i wojen husyckich. Niemniej jednak miasto podnosiło się po kolejnych zniszczeniach i dzisiaj jest ozdobą Moraw, a znajdujące się w zamku biskupów kolekcje trofeów łowieckich, broni myśliwskiej czy też obrazów bez wątpienia warto zobaczyć.

Kolejnym przystankiem na trasie kulturowej części pobytu był Ołomuniec – miasto z przepięknym rynkiem i gotyckim kościołem św. Wacława. Świątynia pochodzi z XI wieku i stoi na miejscu, gdzie wcześniej znajdowała się świątynia w stylu romańskim.

Morawy to nie tylko wspaniałe budowle o charakterze obronnym czy sakralnym, lecz także rejon mający bogate tradycje górnicze. W Ostrawie uczestnicy stażu odwiedzili muzeum górnictwa, w którym znajduje się niezwykle interesująca ekspozycja aparatów tlenowych przeznaczonych do akcji ratunkowych pod ziemią. Najstarszy pochodzi z lat 80. XIX stulecia. Poza tym w muzeum są prezentowane wystawy pozwalające zapoznać się ze stosowanymi przez wieloma laty technologiami wydobywania węgla.

Podsumowanie

Obserwacja, a następnie dyskusja z kolegami ze Studium Policyjnego i Szkoły Średniej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Holešovie pozwoliły uczestnikom stażu na zgromadzenie wiedzy i zwiększenie kompetencji, co przyczyni się z pewnością do rozwoju zawodowego kadry dydaktycznej, która wzięła udział w projekcie. Zaawansowana integracja krajów członkowskich w ramach Unii Europejskiej przekłada się często na ujednolicanie procedur stosowanych w wybranych dziedzinach życia lub adaptację dobrych praktyk wykorzystywanych za granicą. Spostrzeżenia uczestników projektu wskazują, że sposoby działania policjantów w Polsce i Czechach mają wiele podobieństw. Przykładem jest chociażby obszar interwencji policyjnych. Możliwość obserwacji zajęć i wymiana doświadczeń w tej dziedzinie policyjnej działalności z instruktorami z Holešova pokazała, że zasadnicze elementy techniczne oraz taktyczne nie różnią się znacznie od tego, co potrafią i preferują polscy szkoleniowcy. Można jedynie mówić o niewielkich różnicach technicznych, które wynikają z obowiązujących procedur i doświadczeń policjantów.

Mobilność w Czechach była nie tylko doskonałą okazją do wymiany doświadczeń w zakresie interwencji policyjnych, lecz także pozwoliła na poznanie wybranych obszarów funkcjonowania szkolnictwa policyjnego, między innymi w zakresie kształcenia instruktorów w dziedzinie interwencji policyjnych. W Czechach bycie instruktorem wymaga ukończenia dwumiesięcznego kursu składającego się z trzech zasadniczych części:

- 1) techniki i taktyki interwencji;
- 2) szkolenia strzeleckiego;
- 3) sprawności fizycznej.

Zakres kursu w Czechach sprawia, że tamtejsi instruktorzy to specjaliści zarówno w dziedzinie strzelania, jak i interwencji. W Polsce funkcjonują dwa odrębne programy kursów specjalistycznych – dla instruktorów strzelań policyjnych oraz z zakresu taktyki i technik interwencji. Oba trwają po cztery tygodnie. Od kilku lat daje się zauważyć tendencję do większej wszechstronności polskich instruktorów. Coraz częściej są oni absolwentami zarówno kursu instruktora strzelań policyjnych, jak i instruktorami taktyki i technik interwencji.

Wizyta w Studium Policyjnym i Szkole Średniej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Holešovie i możliwość wymiany doświadczeń dzięki unijnym środkom pozyskanym przez Centrum Szkolenia Policji w ramach Programu PO WER pozwoliły legionowskiemu dydaktykowi utwierdzić się w przekonaniu, iż wpisujemy się w europejskie trendy szkoleniowe zarówno w zakresie ruchu drogowego, jak i interwencji policyjnych. Niewątpliwą zaletą stażu była możliwość porównania wielu obszarów dotyczących działalności szkoleniowej. Był to kolejny kontakt z przedstawicielami zagranicznych służb policyjnych, którego efekty jednoznacznie wskazują,

iż legionowscy specjaliści z zakresu ruchu drogowego oraz interwencji policyjnych prezentują umiejętności na europejskim poziomie.

¹ <http://power.frse.org.pl/> [dostęp: 25 lipca 2017 r.].

² Prezentacja: *Police College and Secondary Police School in Holešov*, Eva Vichlendová, Police College and Secondary Police School in Holešov, Holešov, 5 czerwca 2017 r.

³ <http://www.spshol.cz> [dostęp: 26 lipca 2017 r.].

⁴ Prezentacja: *Police College and Secondary Police School in Holešov*.

⁵ <http://www.spshol.cz> [dostęp: 26 lipca 2017 r.].

⁶ Tamże.

⁷ Prezentacja: *Police College and Secondary Police School in Holešov*.

⁸ Tamże.

⁹ Decyzja nr 405 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie programu szkolenia zawodowego podstawowego (Dz. Urz. KGP poz. 77, z późn. zm.).

¹⁰ Tamże.

¹¹ Decyzja nr 472 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 listopada 2013 r. w sprawie programu kursu specjalistycznego w zakresie ruchu drogowego – część ogólna (Dz. Urz. KGP poz. 95, z późn. zm.).

¹² Decyzja nr 10 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 stycznia 2015 r. zmieniająca decyzję w sprawie programu kursu specjalistycznego w zakresie ruchu drogowego – część szczególna (Dz. Urz. KGP poz. 7).

¹³ Decyzja nr 405 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie programu szkolenia zawodowego podstawowego.

¹⁴ Z opinii wykładowców z regionalnego Policyjnego Centrum Kształcenia w Holešovie wynika, że najczęściej w 25-osobowej grupie słuchaczy 2 lub 3 osoby nie posiadają prawa jazdy.

Information on project Police Officers Training

Police Training Centre submitted the application form of the project called Police Officers Training in 2016 in the frame of Erasmus+ Programme. The project was approved for the implementation from funds of the European Social Fund, Operational Programme Knowledge Education Development (PO WER). Police College and Secondary Police School MI Holesov – Republika Czeska. Grant was sold by the Police Training Centre (main beneficiary) and of partners in the project: European Union & International Police Cooperation Directorate Cyprus Police – Cyprus; Police College and Secondary Police School for me Holesov – the Czech Republic.

In the framework of the project implementation officers of the Police Training Centre (participants) underwent the mobility on Cyprus (in the Juvenile delinquency subject – working days: 20/24 February 2017) and in the Czech Republic (in the Road traffic subject – working days: 5/9 June 2017).

The project assumed the acquisition of the expertise and the exchange of experiences with the Cypriot and Czech partner by the selected group of trainers of Police Training Centre (PTC) in Legionowo in the area of juvenile delinquency (proceedings in the juvenile's case, procedural and administrative-statistical actions, chosen actions of the operational work, chosen provisions of the civil, family and guardianship law, chosen phenomena of the social pathology, intervention with the participation of minors, preventive actions) and in the area of road traffic control (traffic regulations, tactics of police officer work, road transport control and vehicle technical condition control, work with test-measuring devices, improving the driving technique by motorcycle and by vehicle and road traffic managing).

The expected result of the enterprise was the acquisition of new experiences and skills, the increase in quality of work of Polish, Cypriot and Czech police officers, and in consequence the improvement of the quality of conducted training courses.

Beata Peplowska, CSP

PORADNIK NAUCZYCIELA POLICYJNEGO

Cele kształcenia

mł. insp. Grzegorz Perz

Kierownik Zakładu Służby Prewencyjnej CSP

CHARAKTERYSTYKA CELÓW KSZTAŁCENIA

Podstawowym zadaniem jednostek szkoleniowych Policji jest profesjonalne przygotowanie policjantów do wykonywania obowiązków służbowych określonych w ustawie o Policji¹ oraz w przepisach wykonawczych. System szkolenia policyjnego obejmuje szkolenie zawodowe podstawowe, które jest obowiązkowe dla wszystkich policjantów, oraz szkolenie zawodowe dla absolwentów szkół wyższych, adresowane do policjantów spełniających określone w przepisach resortowych kryteria formalne². W warunkach jednostki szkoleniowej są organizowane i prowadzone ponadto kursy doskonalenia zawodowego centralnego, przygotowujące policjantów do wykonywania zadań w specjalistycznych dziedzinach pracy policyjnej, jak np. ruch drogowy, kryminalistyka, kynologia policyjna czy przestępczość nieletnich. Warunkiem osiągnięcia poziomu dydaktycznego zakładanego przez programy szkolenia i nauczania jest sformułowanie i realizacja **celów kształcenia**, czyli oczekiwanych, planowanych i w miarę konkretnych efektów pracy nauczyciela, w tym i nauczyciela policyjnego.

Ze względu na sposób formułowania wyróżnia się dwa rodzaje celów: **ogólne i operacyjne**³.

Cel ogólny wskazuje kierunki dążenia, np. celem ogólnym szkolenia zawodowego podstawowego jest przygotowanie policjanta do wykonywania zadań służbowych na poziomie podstawowym, na stanowisku policjanta w służbie prewencyjnej w komórkach organizacyjnych patrolowo-interwencyjnych i oddziałów prewencji Policji⁴. Innego rodzaju, lecz również o charakterze ogólnym, są cele kształcenia kursów

specjalistycznych, a więc takich, które są organizowane dla policjantów posiadających określoną wiedzę i umiejętności zawodowe. Celem ogólnym np. dla słuchaczy kursu specjalistycznego dla policjantów wykonujących czynności związane z konwojowaniem osób będzie podniesienie poziomu wiedzy i nabycie przez policjantów umiejętności z zakresu konwojowania i doprowadzania osób⁵, natomiast dla słuchaczy kursu specjalistycznego dla policjantów-spottersów cel ogólny to przygotowanie policjantów do wykonywania zadań służbowych polegających na⁶:

- stałym kontakcie z kibicami;
- identyfikacji i przeciwdziałaniu zagrożeniom związanym z imprezami sportowymi;
- współpracy z podmiotami zewnętrznymi odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo imprez sportowych;
- współpracy z policjantami innych komórek organizacyjnych.

Cel operacyjny, zwany również szczegółowym, ma najczęściej węższe, bardziej sprecyzowane znaczenie i stanowi opis wyników, które mają być osiągnięte. Na przykładzie szkolenia zawodowego podstawowego można wymienić m.in. następujące cele szczegółowe:

- wskazanie podstawowych pojęć z ustaw szczególnych niezbędnych do prawidłowego kwalifikowania czynów zabronionych;
- dokonanie wstępnej oceny stanu poszkodowanego;
- interpretowanie podstawowych pojęć z zakresu poszukiwań.

Cele szczegółowe dla uczestników kursu specjalistycznego z zakresu konwojowania osób to np.:

- przeprowadzenie odprawy do służby konwojowej;
- zastosowanie wybranych technik negocjacyjnych w stosunku do osób agresywnych.

Tabela nr 1. Operacjonalizacja celów kształcenia.

ETAPY	TECHNIKI POMOCNICZE
1. Zapisanie celu w postaci ogólnej. 2. Intuicyjny obraz ucznia osiągniętego cel. 3. Luźne zapisy celów operacyjnych. 4. Selekcja luźnych zapisów. 5. Klasyfikacja luźnych zapisów. 6. Sformułowanie celów operacyjnych. 7. Sprawdzenie celów operacyjnych. 8. Ewentualne powtórzenie etapów 2–7.	A. Wyobrażenie populacji wzorcowej. B. Burza mózgów. C. Próba inscenizacji. D. Wykorzystanie taksonomii celów kształcenia. E. Próba komunikacji. F. Egzamin pomysłny (techniki A–F).
A. Wyobrażenie populacji wzorcowej jest myślowym odwołaniem się do własnych doświadczeń z ludźmi, którzy w pełni osiągnęli dany cel ogólny. B. Burza mózgów polega na rozwiązywaniu problemów przez nieskrępowaną dyskusję w grupach liczących od kilku do kilkunastu osób. C. Próba inscenizacji jest wykonaniem czynności stanowiącej osiągnięcie celu operacyjnego. Często wystarcza czynność uproszczona, a nawet objaśnienie, jak byłaby ona wykonana. D. Wykorzystanie taksonomii celów kształcenia jest klasyfikowaniem luźnych zapisów według dziedziny i kategorii. E. Próba komunikacji polega na ułożeniu luźnych zapisów celów operacyjnych w logiczne ciągi i odczytaniu ich, najlepiej dwukrotnie, komuś z zewnątrz. F. Egzamin pomysłny jest wyobrażeniem grup słuchaczy, których dzielimy na osiągających dany cel ogólny i nieosiągających tego celu.	

Natomiast dla słuchaczy kursu specjalistycznego dla policjantów-spottersów celami szczegółowymi są:

- przedstawienie genezy chuligaństwa stadionowego oraz historii jego zwalczania na świecie i w Polsce;
- określenie kosztów społecznych i ekonomicznych, jakie powoduje przyzwolenie na chuligaństwo stadionowe lub zaniechanie jego zwalczania;
- omówienie obowiązujących regulacji prawnych w Polsce i w Europie w zakresie bezpieczeństwa imprez masowych (...).

Należy podkreślić, że granica pomiędzy ogólnymi i operacyjnymi celami kształcenia jest bardzo płynna. Cele te wzajemnie mogą się przenikać. To, co dla słuchaczy szkolenia zawodowego podstawowego jest celem operacyjnym (szczegółowym), dla słuchaczy kursów specjalistycznych będzie stanowić jedynie cel ogólny. Najczęściej cel ogólny zamieniamy na cele operacyjne, które są uszczegółowieniem i skonkretyzowaniem celu głównego. Proces ten jest zabiegiem niezbędnym do wytyczenia kierunków pracy i w literaturze przedmiotu określa się go jako operacjonalizację celów. W tym procesie cele kształcenia ulegają sprecyzowaniu, uszczegółowieniu i konkretyzacji⁷. Jest to trudne zadanie. Wymaga precyzji językowej, jak również wyobraźni. Niezbędna jest ponadto dobra znajomość zewnętrznych i wewnętrznych warunków kształcenia. Aby ułatwić realizację zadania dotyczącego operacjonalizacji celów kształce-

nia⁸, zapoznaj się z procedurą przedstawioną w tabeli nr 1. W odniesieniu do dydaktyki formułowanie celów rozważa się najczęściej w trzech kategoriach⁹:

- poznania, tj. co słuchacz powinien wiedzieć;
- kształcenia, tj. co słuchacz powinien umieć;
- motywacji, tj. jak słuchacz powinien postępować.

Właściwe zbudowanie celów kształcenia, zarówno ogólnych, jak i operacyjnych, nierozzerwalnie wiąże się z przygotowaniem profesjonalistów do służby w Policji, bo przecież profesjonalista to człowiek, którego cechuje duża wiedza i umiejętności, ale to także człowiek, który prezentuje właściwe postawy. Te cechy wpływają na wizerunek Policji w oczach społeczeństwa, budując zaufanie do formacji. Poprawne budowanie celów kształcenia jest więc w perspektywie czasowej jednym z elementów tworzących opinię o instytucji publicznej, jaką jest Policja.

CELE KSZTAŁCENIA W KATEGORII EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Szczególną odmianą zastosowania czasowników operacyjnych jest operacjonalizacja celów kształcenia w kategoriach **efektów uczenia się**. Takie podejście jest charak-

terystyczne dla Europejskich Ram Kwalifikacji, które w poszczególnych krajach Unii Europejskiej przyjmują postać Krajowych Ram Kwalifikacji. Są one aktualnie istotnym narzędziem zmian w podejściu do uczenia się i inwestowania w kapitał ludzki w Polsce¹⁰.

Cele kształcenia to wiedza, umiejętności i kompetencje, które w założeniach nauczyciela muszą być osiągnięte przez uczącego się po zrealizowaniu procesu nauczania, zaś efekty uczenia się to wszelkie możliwe kompetencje, wiedza i umiejętności osiągnięte przez ucznia w procesie nauki, czyli co uczący się wie, rozumie i potrafi wykonać po ukończeniu procesu kształcenia. Natomiast osiągnięte efekty uczenia się to wypadkowa tych dwóch elementów (celów i efektów), która została oceniona, tj. wynikowa wiedza, umiejętności i kompetencje – zarówno te zakładane, jak i te osiągnięte, wyłączając nieplanowane i nieosiągnięte efekty uczenia się.

Efekt uczenia się, w odróżnieniu od celu kształcenia, jest bardziej osobisty, zależy w większej mierze od osoby uczącej się – jest przez nią wyznaczany i w autonomiczny sposób osiągany. Stanowi to kolejny krok w kierunku przenoszenia odpowiedzialności za efekty procesu nauczania i uczenia się (składniki procesu kształcenia) z instytucji edukacyjnych, których zadanie polega na tworzeniu warunków do efektywnego uczenia się, na osoby uczące się – krok na drodze do personalnej autonomii i odpowiedzialności.

Najważniejsze jest to, co człowiek wie, co potrafi i do czego czuje się zobowiązany w sprawach zawodowych, publicznych i w życiu osobistym, a nie to, czego i ile czasu uczono go w szkole. Tempo zmian na rynku pracy wymusza nowe podejście do edukacji. Ważna jest wiedza, umiejętności i kompetencje osobiste, czyli efekty uczenia się. W trakcie procesu kształcenia metody nauczania mają zapewnić jak najskuteczniejsze osiągnięcie efektów uczenia się.

Jedną z funkcji efektów uczenia się jest zapewnienie instytucjom szkoleniowym większego stopnia elastyczności i swobody w definiowaniu programów nauczania, z jednoczesnym stworzeniem dogodnych warunków do powstawania koncepcji ukierunkowanych na osobę uczącą się. Kolejnym ważnym krokiem jest modułowość programów nauczania, która towarzyszy wprowadzaniu programów nauczania o strukturze modułowej. Z badań CEDEFOP¹¹ wynika, że modułowość programów nauczania i kwalifikacji stanowi ważne narzędzie pozwalające systemom kształcenia i szkolenia zawodowego na osiąganie efektów uczenia się, przyczyniając się głównie do:

- mobilności i transferu osiągnięć na skalę krajową i międzynarodową;
- przechodzenia między różnymi ścieżkami edukacyjnymi i miejscami nauki;
- uczenia się przez całe życie.

TAKSONOMIA CELÓW KSZTAŁCENIA

Cele kształcenia wyrażone są w trojaki sposób, tj.¹²:

- **ujęcie tradycyjne** – polega na charakterystyce jednego celu lub większej liczby celów, bez stosowania żadnej klasyfikacji;
- **klasyfikacja o charakterze opisowym** – obejmuje zestawienie celów ułatwiające osobom odpowiedzialnym za działalność dydaktyczną orientację w tym, do czego ma zmierzać ta działalność, lecz nie stanowi wystarczającego układu odniesienia do mierzenia jej wyników;
- **taksonomia celów kształcenia** – polega na ścisłym, kompletnym i rozłącznym ujęciu celów kształcenia, z założeniem, że poszczególne pozycje taksonomiczne mogą się stać przedmiotem pomiaru.

Szczególny rozgłos zdobyła w świecie taksonomia opracowana przez zespół uczonych amerykańskich pod kierunkiem Benjamina S. Blooma. Dotyczy ona dziedziny poznawczej i emocjonalnej, nie odnosi się jednak do dziedziny psychomotorycznej. Respektuje głównie wiadomości, pomija zaś ważne w procesie dydaktycznym sprawności, tj. umiejętności i nawyki. **Benjamin S. Bloom podzielił wyniki uczenia się na pięć kategorii taksonomicznych dziedziny poznawczej**¹³:

- **wiedzę (wiadomości)** – określaną jako np. znajomość faktów, terminologii, sposobów gromadzenia faktów, tendencji rozwojowych, kryteriów sprawdzania i oceny, teorii i struktur;
- **rozumienie** – transfer treści z jednego języka (układu) na inny, interpretacja, ekstrapolacja, zastosowanie metod, reguł, pojęć ogólnych;
- **analizę** – umiejętność dokonywania podziału całości na elementy, ustalenia hierarchii tych elementów i stosunków między nimi, analizę elementów; analizę stosunków między elementami; analizę zasad organizacji całości;
- **syntezę** – tworzenie całości z danych elementów w celu uzyskania nowej struktury, wytwarzanie własnego dzieła, opracowanie planu działania, stworzenie obrazu całości na podstawie częściowych danych;
- **ocenianie materiału i metody** ze względu na założone cele, tj. ocena na podstawie kryteriów wewnętrznych i ocena na podstawie kryteriów zewnętrznych.

B.S. Bloom wymienia ponadto kolejną – szóstą kategorię taksonomiczną, tj. „zastosowanie”, ale w swojej pracy nie rozwija tego wątku, więc nie można w sposób jednoznaczny stwierdzić, o jakie zastosowanie chodzi.

Braki taksonomii bloomowskiej zostały wzięte pod uwagę przez licznych twórców nowych taksonomii, lecz podobnie jak ta, tak i one kładą nacisk bądź na wiadomości, bądź na rozwiązywanie problemów lub na operacyjną stronę

Tabela nr 2. Taksonomia ABC.

POZIOM	KATEGORIA
I. Wiadomości	A. Zapamiętanie wiadomości. B. Zrozumienie wiadomości.
II. Umiejętności	C. Stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych. D. Stosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych.

Źródło: *Sztuka nauczania – czynności nauczyciela*, s. 12. Zob. także B. Niemierko, *Pomiar wyników kształcenia*.

Ujęte w tabeli nr 2 nazwy kategorii celów nauczania odnoszą się do czynności słuchacza związanych z opanowaniem wiedzy i umiejętności, w tym¹⁷:

- A. zapamiętanie wiadomości przez słuchacza oznacza jego gotowość do przypomnienia sobie pewnych terminów, faktów, praw, teorii, zasad działania; wiąże się z elementarnym poziomem rozumienia tych wiadomości; słuchacz nie powinien ich ze sobą mylić i zniekształcać;
- B. zrozumienie wiadomości przez słuchacza oznacza, że potrafi on je przedstawić w innej formie, niż je zapamiętał, uporządkować i streścić, powiązać z innymi wiadomościami, uczynić podstawę prostego wnioskowania;
- C. stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych oznacza opanowanie przez słuchacza umiejętności praktycznego posługiwania się wiadomościami według podanych uprzednio wzorów; cel, do którego wiadomości mają być stosowane, nie powinien być bardzo odległy od celów osiągniętych w toku ćwiczeń w warunkach szkolnych;
- D. stosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych oznacza opanowanie przez słuchacza umiejętności formułowania problemów, dokonania analizy i syntezy nowych dla niego zjawisk, formułowania planu działania, tworzenia oryginalnych przedmiotów, wartościowania przedmiotów według pewnych kryteriów.

poznania¹⁴. Do najbardziej rozpowszechnionych należą taksonomie Joya P. Guilforda i Roberta M. Gagné¹⁵.

Najpopularniejszą w Polsce taksonomią celów nauczania jest taksonomia ABC¹⁶ – taksonomia ponadprzedmiotowa, a jej terminologia jest neutralna, niezwiązana z żadną grupą przedmiotów szkolnych.

Proces precyzowania celów kształcenia jest działaniem złożonym wymagającym od nauczyciela policyjnego znajomości podstawowych zasad dydaktyki, w tym zasad budowania celów kształcenia. Określając cel zajęć, musisz w sposób precyzyjny i jednoznaczny ustalić, jaką wiedzę i jakie umiejętności słuchacz powinien osiągnąć na konkretnych zajęciach (cel operacyjny), a także wyznaczyć cel do osiągnięcia po zrealizowaniu określonej jednostki szkolnej (cel ogólny). Poprawnie sprecyzowane cele są nieodzownym elementem skutecznego procesu nauczania i wytyczają kierunek, który należy osiągnąć po zrealizowaniu treści nauczania wskazanych w programie. Cele ogólne i cele operacyjne powinny być jasne, zrozumiałe i niepozostawiające wątpliwości interpretacyjnych. Ich budowa powinna być dostosowana do poziomu uczestników szkolenia lub kursu, a ich osiągnięcie powinno być możliwe do spełnienia dostępnymi metodami nauczania.

SPRAWDŹ SAM SIEBIE

● Wyjaśnij pojęcie „cel kształcenia”.

Cel kształcenia to oczekiwane, planowane i w miarę konkretne efekty w pracy nauczyciela, w tym i nauczyciela policyjnego, zmierzające do osiągnięcia zakładanego efektu przez programy szkolenia i nauczania poziomu dydaktycznego.

● Wyjaśnij różnicę pomiędzy „celem ogólnym a „celem operacyjnym”.

Cel ogólny wskazuje kierunki dążenia, natomiast cel operacyjny, zwany również szczegółowym, ma najczęściej węższe, bardziej sprecyzowane znaczenie i stanowi opis wyników, które mają być osiągnięte.

● Na przykładzie programu szkolenia zawodowego podstawowego wskaż wybrany „cel ogólny i „cel operacyjny”.

Celem ogólnym szkolenia zawodowego podstawowego jest przygotowanie policjanta do wykonywania zadań służbowych na poziomie podstawowym, na stanowisku

policjanta w służbie prewencyjnej w komórkach organizacyjnych patrolowo-interwencyjnych i oddziałów prewencji Policji. Cele operacyjne to m.in.:

- wskazanie podstawowych pojęć z ustaw szczególnych, niezbędnych do prawidłowego kwalifikowania czynów zabronionych;
- dokonanie wstępnej oceny stanu poszkodowanego;
- interpretowanie podstawowych pojęć z zakresu poszukiwań.

● **Omów kategorie taksonomii celów nauczania ABC.**

- 1) *zapamiętanie wiadomości przez słuchacza oznacza jego gotowość do przypomnienia sobie pewnych terminów, faktów, praw, teorii, zasad działania; wiąże się z elementarnym poziomem rozumienia tych wiadomości; słuchacz nie powinien ich ze sobą mylić i zniekształcać;*
- 2) *zrozumienie wiadomości przez słuchacza oznacza, że potrafi on je przedstawić w innej formie, niż je zapamiętał, uporządkować i streścić, powiązać z innymi wiadomościami, uczynić podstawę prostego wnioskowania;*
- 3) *stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych oznacza opanowanie przez słuchacza umiejętności praktycznego posługiwania się wiadomościami według podanych uprzednio wzorów; cel, do którego wiadomości mają być stosowane, nie powinien być bardzo odległy od celów osiąganych w toku ćwiczeń w warunkach szkolnych;*
- 4) *stosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych oznacza opanowanie przez słuchacza umiejętności formułowania problemów, dokonania analizy i syntezy nowych dla niego zjawisk, formułowania planu działania, tworzenia oryginalnych przedmiotów, wartościowania przedmiotów według pewnych kryteriów.*

● **Wyjaśnij pojęcie „efekty uczenia się” i ich relacje z celami kształcenia.**

Efekty uczenia się to wszelkie możliwe kompetencje, wiedza i umiejętności osiągnięte przez ucznia w procesie nauki, czyli co uczący się wie, rozumie i potrafi wykonać po ukończeniu procesu kształcenia. Efekt uczenia się, w odróżnieniu od celu kształcenia, jest bardziej osobisty, zależy w większej mierze od osoby uczącej się – jest przez nią wyznaczany i w autonomiczny sposób osiągany. Stanowi to kolejny krok w kierunku przeniesienia odpowiedzialności za efekty procesu nauczania i uczenia się (składniki procesu kształcenia) z instytucji edukacyjnych, których zadaniem jest tworzenie warunków do efektywnego uczenia się, na osoby uczące się – krok na drodze do personalnej autonomii i odpowiedzialności.

- ¹ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1782, z późn. zm.).
- ² Zob. § 11 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczególnych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji (Dz. U. z 2015 r. poz. 593).
- ³ *Sztuka nauczania – czynności nauczyciela*, pod red. K. Kruszewskiego, Warszawa 2002, s. 10.
- ⁴ Zob. decyzja nr 244 Komendanta Głównego Policji z dnia 9 lipca 2014 r. zmieniająca decyzję w sprawie programu szkolenia zawodowego podstawowego (Dz. Urz. KGP poz. 49).
- ⁵ Zob. decyzja nr 317 Komendanta Głównego Policji z dnia 3 września 2014 r. zmieniająca decyzję w sprawie programu kursu specjalistycznego dla policjantów wykonujących czynności związane z konwojowaniem osób (Dz. Urz. KGP poz. 45).
- ⁶ Zob. decyzja nr 265 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 czerwca 2013 r. zmieniająca decyzję w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla policjantów-spotterów (Dz. Urz. KGP poz. 49).
- ⁷ B. Niemierko, *Pomiar wyników kształcenia*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1999, s. 41 i nast.
- ⁸ *Sztuka nauczania – czynności nauczyciela*, pod. red. K. Kruszewskiego, Warszawa 2002, s. 16.
- ⁹ *ABC nauczania*, CSP, Legionowo 2000, s. 25.
- ¹⁰ S.M. Kwiatkowski, *Współczesne cele kształcenia zawodowego*, w: *Unowocześnianie metod i form kształcenia zawodowego w Polsce. Diagnoza i oczekiwane kierunki zmian*, red. U. Jeruszka, IPISS, Warszawa 2012.
- ¹¹ *Learning outcomes approaches in VET curricula. A comparative analysis of nine European countries*, European Centre for the Development of Vocational Training, 2010.
- ¹² W. Okoń, *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Wydawnictwo Akademickie „Żak” and Wincenty Okoń, Warszawa 2003, s. 78.
- ¹³ Tamże, s. 79.
- ¹⁴ Zob. tamże, s. 80 i nast.
- ¹⁵ Tamże, s. 78.
- ¹⁶ *Sztuka nauczania – czynności nauczyciela*, s. 12. Zob. także B. Niemierko, *Pomiar wyników kształcenia*.
- ¹⁷ *Sztuka nauczania – czynności nauczyciela*, s. 13.

LITERATURA

ABC nauczania, CSP, Legionowo 2000.

Kwiatkowski S.M., *Współczesne cele kształcenia zawodowego*, w: *Unowocześnianie metod i form kształcenia zawodowego w Polsce. Diagnoza i oczekiwane kierunki zmian*, red. U. Jeruszka, IPISS, Warszawa 2012.

Learning outcomes approaches in VET curricula. A comparative analysis of nine European countries, European Centre for the Development of Vocational Training, 2010.

Niemierko B., *Pomiar wyników kształcenia*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1999.

Okoń W., *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Wydawnictwo Akademickie „Żak” and Wincenty Okoń, Warszawa 2003.

Sztuka nauczania – czynności nauczyciela, pod. red. K. Kruszewskiego, Warszawa 2002.

JĘZYK ANGIELSKI DLA POLICJANTÓW

PROFILAKTYKA SPOŁECZNA / SOCIAL PREVENTION

Wyrażenia ogólne / general terms

Bezpieczeństwo	safety
Czynnik chroniący	protective factor
Czynnik ryzyka	risk factor
Instytucja publiczna	public institution
Organizacja pozarządowa	non-governmental organization
Patologia społeczna	social pathology
Poczucie bezpieczeństwa	sense of safety
Policja bliska społeczeństwu	community policing
Problem społeczny	social problem

Profilaktyka społeczna	social prevention
Przestępczość	criminality
Spółeczność lokalna	local community
Szkoła	school
Współpraca międzyinstytucjonalna	interdisciplinary cooperation
Współpraca ze społeczeństwem	cooperation with society
Zagrożenie bezpieczeństwa	safety threat
Zagrożenie społeczne	social threat
Zapobieganie przestępczości	crime prevention

Proces przygotowania programów prewencyjnych / process of preventive programmes preparation

Adresat (odbiorca programu)	programme's recipient
Akcja profilaktyczna	preventive action
Analizowanie ryzyka	risk analysing
Broszura	leaflet
Diagnozowanie zagrożeń	diagnosing of threats
Główny cel profilaktyczny	general preventive goal (aim)
Monitorowanie przebiegu programu	monitoring of programme implementation
Ocena programu (ewaluacja)	evaluation
Partner programu	programme's partner
Podręcznik	handbook (manual)
Porada	advice
Poziomy profilaktyki	preventive levels
Prezentacja	presentation
Proces standaryzacji	process of standardization
Profilaktyka drugorzędowa	secondary prevention

Profilaktyka pierwszorzędowa	primary prevention
Profilaktyka selektywna	selective prevention
Profilaktyka trzeciorzędowa	tertiary prevention
Profilaktyka uniwersalna	universal prevention
Profilaktyka wskazująca	indicated prevention
Program profilaktyczny	preventive programme
Realizacja programu	programme implementation
Standardowe elementy programu profilaktycznego	standardized elements of preventive programme
Strategia profilaktyczna	preventive strategy
Szczegółowy cel profilaktyczny	operational preventive goal (aim)
Środki prewencyjne	preventive measures
Ulotka	flyer
Wskaźnik mierzący postępy programu	indicator for measuring the progress of the program
Zdanie profilaktyczne	preventive task

Przygotowanie wersji polskiej i angielskiej: Marzena Kordaczuk-Wąs, KGP

Podsumowując niniejsze wydanie „Kwartalnika Policyjnego”, które w dużej mierze zostało poświęcone kwestiom związanym z realizacją przez Policję działań mających na celu zapobieganie przestępczości, ale również wszelkim innym zagrożeniom społecznym mogącym do tej przestępczości prowadzić, chcę jeszcze raz podkreślić istotne znaczenie policyjnych działań profilaktycznych dla skutecznego zapewniania bezpieczeństwa wewnętrznego państwa.

■ ■ ■

Istotne znaczenie aktywności w obszarze profilaktyki społecznej, znajdujące wyraz w priorytetach i zadaniach priorytetowych Komendanta Głównego Policji na lata 2016–2018, wynika z dążenia Policji do zwiększania efektywności działań podejmowanych na rzecz wzmocnienia współpracy ze społeczeństwem.

■ ■ ■

Aby ową efektywność zwiększać, należy zwracać uwagę na te uwarunkowania związane z realizacją policyjnych działań profilaktycznych, które bez wątpienia pozwolą zwiększyć szansę na osiągnięcie założonych celów. Wśród tych uwarunkowań można wskazać obszary, które należy potraktować jako kierunki strategiczne rozwoju działań zapobiegawczych Policji.

■ ■ ■

Dlatego jako swoistą rekomendację wskazuję konieczność planowania i realizowania działań jednostek organizacyjnych Policji w obszarze profilaktyki zagrożeń społecznych przy jednoczesnej dbałości o uwzględnienie potrzeb i oczekiwań społecznych formułowanych wobec Policji w zakresie sposobu zapobiegania lokalnym zagrożeniom bezpieczeństwa.

■ ■ ■

Zwracam również uwagę na konieczność kontynuowania procesu standaryzacji policyjnych programów profilaktycznych, umożliwiającego eliminowanie nieprawidłowości w konstrukcji wspomnianych inicjatyw wpływających na obniżenie ich jakości i utrudniających osiągnięcie założonych celów profilaktycznych. Jednocześnie podkreślam potrzebę kontynuacji procesu szkoleniowego adresowanego do policjantów zajmujących się zagadnieniami profilaktyki społecznej, dotyczącego problematyki właściwego konstruowania oraz realizacji policyjnych programów profilaktycznych, ze szczególnym uwzględnieniem diagnozy zagrożeń społecznych oraz prowadzenia współpracy z władzami samorządowymi oraz innymi podmiotami pozapolicyjnymi.

■ ■ ■

Odnosząc się do poruszanej w niniejszym „Kwartalniku” kwestii prowadzenia debat społecznych adresowanych do mieszkańców społeczności lokalnych, zwracam uwagę na konieczność prowadzenia dyskusji nad problemem najistotniejszych zagrożeń diagnozowanych dzięki Krajowej Mapie Zagrożeń Bezpieczeństwa, działań priorytetowych dzielnicowych oraz ich roli w przygotowaniu i prowadzeniu przedsięwzięć z zakresu profilaktyki społecznej odpowiadających na zdiagnozowane zagrożenia bezpieczeństwa. Przy czym zauważam, że konieczne jest organizowanie przedmiotowych dyskusji problemowych w oparciu o obowiązujące standardy debaty społecznej.

■ ■ ■

Chcę również podkreślić, że kluczowy aspekt działania Policji w obszarze profilaktyki społecznej stanowi aktywne korzystanie przez mieszkańców z oferty policyjnych działań profilaktycznych, a także angażowanie tych osób we współrealizację opisywanych działań. Owa aktywność stanowi bowiem podstawę idei zbliżania Policji do społeczeństwa oraz rozwiązywania lokalnych problemów społecznych poprzez aktywne współdziałanie Policji z mieszkańcami. Wspomniane współdziałanie jest głównym dążeniem, a zarazem warunkiem osiągnięcia celów profilaktycznych założonych przez Policję.

■ ■ ■

Z uwagi na to niezwykle istotne znaczenie ma zarówno konstruowanie policyjnych działań profilaktycznych adresowanych do uczniów klas policyjnych, jak też angażowanie uczniów tych klas i wykorzystanie ich potencjału na rzecz skutecznego oddziaływania profilaktycznego. Dlatego rekomenduję również konieczność upowszechniania i intensywniejszego wykorzystania wspomnianego potencjału w całej Polsce. Grupy rówieśnicze stanowią bowiem naturalne środowisko życia dzieci i młodzieży, a także sprzyjają wyrażaniu dążeń do działania oraz samodzielności. Zaś z psychologicznego i pedagogicznego punktu widzenia interakcje z rówieśnikami stanowią źródło ważnych doświadczeń wspomagających rozwój społeczny młodych ludzi. Dlatego angażowanie młodzieży we współrealizację policyjnych działań profilaktycznych pozwoli na wykorzystanie pozytywnego wychowawczego oddziaływania grup rówieśniczych i funkcji wzmocnień pozytywnych, jakie pełnią wspierające i przyjazne zachowania kolegów i koleżanek. To z kolei umożliwi podnoszenie poziomu skuteczności policyjnych działań podejmowanych w obszarze profilaktyki społecznej oraz wpłynie na skuteczność osiągnięcia założonych celów profilaktycznych.

**Zastępca Komendanta Głównego Policji
nadinsp. Jan Lach**

Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa

Odwiedź Krajową Mapę Zagrożeń Bezpieczeństwa

www.policja.pl

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

POLICJA

CENTRUM SZKOLENIA POLICJI

**05-119 Legionowo, ul. Zegrzyńska 121
www.csp.edu.pl**

www.kwartalnik.csp.edu.pl